

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Ἑκδοτεία
ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ — ΣΤΕΡ. Ν. ΣΑΚΚΟΥ
Καθηγητῶν Πανεπιστημίου

Ἑκδότεια
ΒΑΣ. Σ. ΦΕΥΤΟΥΚΑ — ΘΕΟΔ. Ν. ΖΗΣΗ
Δοκτοῦρων τῆς Θεολογίας

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 22

ΟΜΙΛΙΑΙ ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Β΄

Εισαγωγή—Μετάρσεις—Σχόλια
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΡ. ΓΙΟΥΛΤΗ

Κείμενον: B. Montfalcon

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΙ εἰς τὸν παρόντα τόμον ἐκδοθέντα ἑμὴται ἀποστολὴν τὸ Β' μέρος τῶν ἀναφερομένων. Ἐπὶ τῶν γεγονότων τῆς θείας οἰκονομίας. Αἱ ἐπιτομὴ αὐταὶ συνθέτουν μετὰ τῶν ἡδὴ περιληφθεισῶν εἰς τὸν προηγουμένον τόμον τῆς παρούσης σειράς συγχελεστικὰ τὰ ἐξ ἑκείνων ἀναφερόμενα εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ μεγαλειώδους μυστηρίου τῆς θείας οἰκονομίας. Ὡς τὸν λεπτομερῶς τοῦ ἔργματος τῆς θείας οἰκονομίας καὶ θεολογίας ὁ ἱερεὺς Χρυσόστομος διακαλύπτει καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς πιστοὺς τὰς ἀσυνληπτὰς διὰ τὴν ἀνθρωπίνην λογικὴν ἐκστάσεις τῆς ἀγάπης καὶ φιλοπρόθυμίας τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖ καὶ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὅποیان πολλὰκις αἰσθάνεται ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην νὰ ἐλέγξῃ τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ἀσυνέειαν τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν πολυρότητα καὶ ἀνεκσχυντότητα τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν εὐσεβηστῶν. Ὅπως αἱ ἐπιτομὴ ἀποστολῶν οὐσιαστικὴν ἐπιτακτικότητα, καὶ ὅσον ἀπ' ἐνὸς μὲν ἀναφέρονται εἰς τὰ ἴδια σήμερον διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐρριζωμένα γεγονότα, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἀνασθάνονται καὶ πρὸς πάντας ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι ἔχομεν τὰς αὐτὰς πνευματικὰς ἐκστάσεις τῶν Χριστιανῶν τοῦ πορνείου τῆς Ἀντιοχείας.

Ἡ Β' ἐπιτομὴ «Εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ τὸν λησστήν» διακρίνεται διὰ τὴν ἰδιαίτην ἱστορίαν τῆς σημασίας τῆς μετανασίας καὶ τῶν ἐκ τοῦ Σταυροῦ προεξέχουσων διδασκάλων. Καὶ ἡ μὲν μετανασία ποικίλῃ ἐκλογῇ θαυμασίων, διότι ἀποτελεῖ καρπὸν ἐκκοιμηθῆναι πίστεως καὶ ἐρωτοῦ εἰς τὸν Χριστὸν ἐνὸς πρῆντος ληστοῦ, ὁ δὲ Σταυρὸς γίνεται πρῶτος χαρὰς καὶ ἀγαλλιάσεως, διότι ὑπῆρξε σὺμβολον τῆς θυσίας διὰ τῆς ὁποίας ἐλυτρώθημεν ἐκ τοῦ θανάτου, καὶ τῶν αἰώνων τοῦ Κυρίου διὰ τὴν νίκην τοῦ κατὰ τὸ πονηροῦ.

Ἡ ἐπιτομὴ «Εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν» ἐξισορρογεῖται εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, πολὺ πιθανόν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 387 ἢ κατὰ τὴν περίοδον τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς τοῦ 1810 ἐτους.¹ Ἀποστέλλεται ἐν τῇ συνόδῳ λεπτομερῶς ἑκθετικὴν ἡθικὴν ἐπιτομὴν, τὰ ὅποια ἀναλύει καὶ ἐρμηνεύει ὁ ἱερεὺς πατὴρ ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ ὁλοκλήρου παρὶ

1. Ἡ ἐπιτομὴ καὶ αὐτὴ ἐκ. ἐν τῇ Βιολωνγῇ τοῦ 200 τόμου τῆς εκδόσεως σειράς.

2. R. Bernard de Montfaucon. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, τὰ ἐκτελεσμένα ἔργα. Paris 1718. τόμ. 2. σ. 494.

ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου. Ὡς τὸν τὸν εἶναι, ὅτι ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν εἶναι γεγονός ἀναμερόνιστον, τὸ ὅποσον κατέχευε κατηρικὴ θέσιν εἰς τὴν ζωὴν μας, διότι ἐκ τῆς πίστεως εἰς αὐτὴν ἐκπορεύεται τὸ παραχρῆμα τῶν λόγων καὶ τῶν πράξεων ἐκείνου πιστοῦ. Ἡ προσδοκία δὲ αὐτῆς δὲν συνίσταται ἐν ἀποδόσει ἀνταποκρίσεως ἢ ἀνταποδοτικῆς ἀλλὰ καταναλωτικῆς ὑπόστασιν τῶν πιστῶν καὶ τὴν καθιστῶν κάποτερον καὶ ὡς αὐτὸν εἰκόνα τοῦ ζῶντος ἐν Τριάδι Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἀπελλοιοῦν οἱ ἀληθεῖς πιστοὶ νὰ ἀγωνίζωνται καταντησάμενοι εἰς τὴν παρουσίαν ζωῆς πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς μαλακίας, ἀδικημάτων διὰ τὰς τοὺς τοὺς ἀνταποκρίσεις καὶ ἀνταποκρίσεις τοῦ παρόντος κόσμου, ἀν' ὅψει τοῦ οὐρανοῦ πλοῖται τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Αἱ θλίψεις, αἱ στενοχωρίαι, αἱ θλίψεις, ἡ πτωχεία καὶ αἱ ταπεινώσεις, οἱ οὐδὲν πρὸς τὴν ἐκκλυσθῆναι εἰς τὸν Θεόν. Ἀποτελοῦν συνεισφοράς τῆς ἀνθρωπίνης ἐκπαίδευσης καὶ συνθέτου ἀποδοτικῆς εἰς τὴν πνευματικὴν στήν. τὰ ἐκείνη ἀπείλονται, ὡς ἄλλος ἀλλήλῃ, νὰ ἀποκαταστήσῃ ὁ Θεὸς ὁ πιστὸς διὰ νὰ ἀφύσῃ τοῦ στεφάνου τῆς ἀναστάσεως. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ ἀνάστασις ἀποτελεῖ τὴν βασανιστήριον καὶ ἀκαταστάσιμον διαβόλησιν τοῦ πιστοῦ, ὁ ὅποιος ἡγωνισθῇ διὰ τὴν κάθαρσιν καὶ τὸν ἀγιασμὸν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ.

Ἡ ἐπιθυμία «Κατὰ μεθόδους καὶ εἰς τὴν ἀνάστασιν» ἐξαρτημένη εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα ἀγωνιστῶν πολλοῦ ἔτους. Ἡ συγγένεια θεμάτων καὶ ἐκφράσεων μετὰ τὸν «Εἰς τὴν προσδοκίαν τοῦ Ἰουδαίου ἀναμερόνιστον τὴν τοποθεσίαν πληροῦσιν τῶν ἐπιθυμιῶν ἐκείνων ἢ ἐλπίων μετὰ τὰς ἐπιθυμίας «Εἰς τὴν Γένεσιν». Ὡς πάλιν πιθανὴ εἶναι καὶ ἡ τοποθέτησις μετὰ τὸν ἔτος 390—396¹ χωρὶς βεβαιότητας νὰ λείπει καὶ δὲ αὐτῆς ἐπιστολῆς τὸ πρόβλημα τοῦ ἀκριβοῦς χρόνου ἐκπαίδευσης. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐπιθυμίας ἀναφέρεται εἰς τὴν μέσσην, ἢ ὅσοις ὡς πᾶθος καταλαμβάνεται πολλὰς καὶ τοὺς μεταβάλλει: εἰς ψυχικὰ καὶ σωματικὰ ἐπιθυμίας. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν οὐρανοῦ ἀναστάσεων αὐτῆς ὁ Χριστοτόμος συνιστᾷ τὴν ἐν μέτρῳ χρῆσιν τοῦ οἴνου καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ συγκινήσεων καὶ τῶν, ὅπου ὁ οἶνος προσφέρεται ἀπειθῶς καὶ λαβδύνεται εὐχαρίστως. Παρὰ ταῦτα εἰς τὸν ἀνθρώπου ἀδυνατεῖ νὰ συγκερατῇ, τότε πρέπει νὰ γνωρίσῃ ὅτι ἡ μέθη εἶναι φοβερὸν ἁμάρτημα, ὅπως τοῦ ὁποῦ ἀποκλείεται τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.² Συνεπῶς οἱ ἀληθεῖς πιστοὶ ἀπελλοιοῦν νὰ ἀποσχῶν ἐκ τῆς μέθης

3. Ἀντίθετος α. 511.

4. Βλ. Ἰωάννου τοῦ Χριστοτόμου, ἔργα, τόμ. 4, Εἰσαγωγή· Μετάφρασις: Σχολία, Ν. Γούνα, "Ἐκδ. Ὁ Ἀνατολ. Ἀθήναι 1968. σ. 187.

5. Πρὸς Α' Κορ. 6. 9-10

καὶ νὰ πληροῦνται Πνεύματος ἁγίου.³ Διότι ἡ πληρώσις τῆς ψυχῆς διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀποτελεῖ τὴν πνευματικὴν μέθη, ἡ ὅποια πλημμυρίζει τὸν ἄνθρωπον μὲ ἀρετὰς καὶ δύνανται νὰ ἀντιπαραστήσῃ νικηφόρος τῆς μεθοδίας τοῦ διαβόλου. Μὴ τὴν πνευματικὴν εἶναι καὶ ἡ ἰσχυροῦς ἀνταποκρίσις εἰς τὴν ἐσπέρην τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Διότι διὰ τῆς ἀναστάσεως ἀσπάζεται εἰς τὸν κόσμον ἡ ἐλπίς καὶ ἡ χαρὰ, ἡ σωτηρία καὶ ἡ ἀγάπη. Χαίρει λοιπὸν ὁ οὐρανὸς μετὰ τῶν ἀγγέλων, χαίρει καὶ ἡ διὰ τῆς ἀναστάσεως μετὰ τῶν πιστῶν διὰ τὴν ἐκκλυσθῆναι τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἀγιασμὸν τῶν πάντων.

Ἡ ἐπιθυμία «Εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου» ἐξαρτημένη εἰς «μαρτυρίαν» τῆς Ρωμαιοσύνης, ἡ ὅποια ἦτο προσδοκίαν τῆς Ἀναστάσεως. Ἐκ τῆς ὑπομνήσεως ἄλλῃ ἐξέδωκε εἰς κομητηρίον, ἀναμερόνιστον ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπιθυμίας, ὁ Τίλλεμαντ ἔχρησεν εἰς τὸ συμπέρασμα ἐπὶ ἐξαρτημένην τὸ ἱερόν ἔτος μετὰ τῆς «Εἰς τὸ κομητηρίον καὶ εἰς τὸν οὐρανόν», ἡτοι τὸ 898.⁴ Κεντρικὸν θέμα αὐτῆς ἀποτελεῖ ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ἀλλ' αὕτη συνδέεται ὅπως τοῦ ἱεροῦ πατρὸς μετὰ τοῦ κόσμου εἰς τὸν ὅπου ἐξήλθεν οἱ πιστοὶ διὰ νὰ τὴν ἐσπέρουν. Οὕτως ἐν ἀρχῇ γίνεται λόγος διὰ τὸν κόσμον, ὅπου ἦσαν αἰώματα μετὰ τῶν λευκῶν τῶν αἰρετικῶν τὸ λείψανον τῶν μαρτύρων, σήμερον δὲ χάρις εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἐπισκόπου Φλαβιανῶς μετὰ τὴν ἐκπαίδυσιν τῶν ἀναμερόνιστον εἰς τὸ κομητηρίον ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἀνηγέρθη τὸ μαρτύριον. Δι' αὐτοῦ τοῦ πρῶτου οἱ μὲν μαρτυρὲς ἀπέκριναν ἱεράν των κατοικίαν μακρὰν τῶν λευκῶν τῶν αἰρετικῶν, οἱ δὲ πιστοὶ δύνανται ἐλευθέρως καὶ ἀντιδιαμαρτυρῶνται νὰ προσκύνουν ἐπὶ τοῦ κόσμου των. Συνεπῶς λοιπὸν σήμερον οἱ πιστοὶ μετὰ τῶν μαρτύρων εἰς τὸν κόσμον τῆς ἐπιθυμίας καὶ τὸ μαρτύριον ἐκείνων τὴν ἐκκλυσθῆναι τοῦ Κυρίου καὶ μετ' αὐτοῦ ἀγαλλοῦνται οἱ οὐρανοὶ καὶ πάντες οἱ ἀγγέλοι. Εἶναι δὲ ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγαλλίασις ἀπολύτως διδουμένη, διότι ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ τὴν ἐκτελεστικὴν προσφοράν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ποὺ ἐβέβη ὁ Θεός, καὶ τιμὴν ἀγκατίστως εἰς τὴν δεξιὰ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλειότητος του. Ἐν τῇ προσώπῳ λοιπὸν τοῦ ἀναμερόνιστου καὶ ἀναληφθέντος εἰς οὐρανὸν Κυρίου τιμᾶται ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἀλλὰ καὶ χαίρει διότι διὰ τῆς ἰσχυροῦς ἐκπαίδευσης ἐκ τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου.

Αἱ δύο ἐπιθυμίας «Εἰς τὴν ἀνάστασιν Πεντηκοστῆς» ἐξαρτημένης εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν ἀγωνιστῶν πολλοῦ ἔτους διὰ τὴν Α'. Ἐπει δὲ ἐκ τῆς Χριστοτομίας ἀποκρίσεται τὴν παρουσίαν τοῦ ἐπισκόπου Φλαβιανῶς, δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν ἐπὶ ἐξαρτημένην μετὰ τὸ ἔτος 386, κατὰ τὸ ὅποσον ἐκμετρονῆται εἰς κρητότερον καὶ ἐκτὸς παρὰ τοῦ

6. Ῥομ. 8. 18.

7. B. Montfaucon, μνημ. ἔργων, τόμ. 2, σ. 528.

Φαδισανού την Ιουδαίαν εντολήν το κηρύγματος εἰς τὴν νασὶς τῆς Ἀντιοχείας. Παρ' οὗτοι κοινὸν τὸ θέμα τῶν ἐπιμολῶν, αἱ ἡμετέρας αὐτῶν εἶναι ἐλπίσται. Τούτο αὐτῶν πολλοὺς καὶ ὑποστηρίζουν χρόνιαν ἀπόστασιν μεταξὺ αὐτῶν, ὅν καὶ δὲν ἀποκλείεται μόνον εἶναι ἡ θύο ἐπ. Κεντρικὸν θέμα τῶν ἐπιμολῶν ἀποκαλεῖται ἡ ἐλευσίς τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ ἐκκένωσις τῶν χαρισμάτων ἀπὸ τοῦ ἐντός τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ διὰ μὲν τῆς ἐλευσίως ἐκκλησιολογικῆς ἡ ἐκκένωσις τοῦ Κυρίου περὶ τῆς ἐκπαίδευσης ἐκ τοῦ Πατρὸς τοῦ Παράκλητου, διὰ δὲ τῆς ἐκκένωσις τῶν χαρισμάτων καὶ δωρεῶν αὐτοῦ παρέχονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὰ μέσα διὰ τὸν ὀργανισμὸν καὶ τὴν τελείωσιν τῶν τέκνων τῆς. Οὕτως ἡ ἐκκένωσις τῆς Πεντηκοστῆς ὡς γενέσιος ἡμέρας τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καὶ ἐκκένωσις τῆς Τριῦδος, ἡ ἐκκένωσις καὶ δοξάζεται ἐν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. Τὸ γεγονός τοῦτο ἀποκαλεῖται τὴν ἰσχυροτέραν ἀπόδειξιν περὶ τῆς θεότητος τοῦ Παράκλητου, τῆς ὑποστάσεως καὶ ἀπομονώσεως ὁ ἱερὸς πνεῦμα ἀνταρκτικὸν τὰς κακοδοξίας τῶν Μακεδονικῶν καὶ τῶν Νυνεματιζῶν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον αἱ δύο ἐπιμολῆσαι «Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν» συνιστοῦν, πᾶσι τοῖς ἁγίοις, καὶ λαμπρὰ ἀπολογητικὰ κείμενα ὑπὲρ τῆς θεότητος τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΡ. ΠΟΙΛΑΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΛΗΣΤΗΝ Β'

ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΙΝ ΝΑ ΠΡΟΒΕΥΧΘΕΙΣΑ ΓΥΝΗ ΤΩΝ ΕΚΘΡΟΝ ΚΑΙ ΕΞΕΘΕΝΘΗΝ ΕΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΗΝ ΠΑΡΑΒΕΒΗΤΗΝ.

1. Β' Ἐορτάζομεν καὶ πανηγυρίζομεν σήμερον ἀγαπητοί, ὅτι ὁ Κύριός μας εὐρίσκειται ἐπὶ τοῦ σταυροῦ μαρτυρούμενος. Καὶ μὴ παραξενευθεὶς τοῦ εορτάζομεν, ἐνθ' οὐκ εἶναι νὰ εἶναι λυπηρὸν τὸ γεγονός διότι ὅλα τὰ πνευματικὰ θέματα εἰσι ἐξελλίσσονται, δηλαδὴ ἀντιθέτως πρὸς τὴν συνήθειαν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ διὰ τὸ μᾶλλον τοῦτο ἐπακρίβας, ὁ σταυρὸς ἦτο προηγουμένως σύμβολον καταδίκης καὶ τιμωρίας, ἐνθ' οὐκ εἶναι καταστρεφὴς πολυτίμων καὶ ποθητῶν ἀντικειμένων. Ὁ σταυρὸς προηγουμένως εἶχεν ἐντροπὴν καὶ ητῶν, ἐνθ' οὐκ εἶναι ἄφορμὴ δόξης καὶ τιμῆς. Καὶ τὸ δὲ εἶναι δόξα ὁ σταυρὸς, ἄκουσε τὸν Χριστόν, ποῦ λέγει: «Πᾶν δόξα ὡς μετ' ἐμὲ ἢ ἢ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοὶ» (Ἰω. 17, 5) καὶ ἐννοεῖ δόξαν τὸν σταυρόν. Ὁ σταυρὸς εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς σωτηρίας μας, εἶναι ἡ πηγὴ τῶν μυρίων ἀγαθῶν. Χάρις εἰς αὐτὸν ἡμεῖς ποῦ προηγουμένως ἤμαθον διδασκόμενοι εἰς τὴν πύσιν καὶ τὴν ἀπίστην, τώρα ἀνεδείκνυμεν τέκνα τοῦ Θεοῦ. Χάρις εἰς αὐτὸν δὲν πλανώμεθα πλέον εἰς τὸ σκοτὸς, ἀλλ' ἐγνωρίσαμεν τὴν ἀλήθειαν. Χάρις εἰς αὐτὸν ἡμεῖς ποῦ ἄλλοτε ἐλατρώμεθα ἐξ ὁλῆς καὶ λήθους, τώρα ἀνεκαλύψαμεν τὸν δημιουργὸν τοῦ σώματος. Χάρις εἰς αὐτὸν ἡμεῖς ποῦ προηγουμένως εἴμεθα δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὡδηγῆσθαι εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐναρέτου (ωχ). Χάρις εἰς αὐτὸν ἡ γῆ μετεβλήθη εἰς οὐρανόν. Αὐτὸς μὲς ἀπηλευθέρωσεν ἐκ τῆς πλάνης, αὐτὸς μὲς ὡδήγησεν εἰς τὴν ἀλήθειαν, αὐτὸς συνετέλεσεν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸς ὁφεί μὲς ἀπέστασεν ἐκ τοῦ θύτου τῆς κακίας μὲς ὡδήγησεν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ἀρετῆς, αὐτὸς διέλυσε τὴν πλάνην τῶν δαιμόνων, αὐτὸς ἐξηπάτησεν τὴν ἀπάτην. Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχουν πλέον κακοὶ καὶ δόσι κακίαν κρείων, καὶ θυσίαν ζώνων, ἀλλὰ παντοῦ πνευματικαὶ λατρεῖαι, ὅμοιοι καὶ προσευχαί. Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ ἀποκτενοῦν οἱ δαίμονες καὶ φεύγει μακρὸν ὁ διάβολος. Χάρις εἰς αὐτὸν

οἱ ἄνθρωποι συναγωνίζονται πρὸς τοὺς ἀγγέλους, χάρις εἰς αὐτὸν ἡ ἀγνότης θασιλεύει εἰς τὴν γῆν. Διὰ τοῦτο τῆς συγμῆς ποῦ ἡ ἀγνότης ἐλαττωμένη εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Παρθένου, οἱ ἄνθρωποι κατενόησαν τὴν ἔξω τῆς ἀρετῆς ταύτης. Αὐτὸς μᾶς ἐφώτισεν ἐνῷ εὐρωκόμεθα εἰς βαθὺ σκότος. Ἐ αὐτὸς μᾶς συναφάτωσε μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ ἡμεθεὶς εἰς κατάστασιν ἐκθρόνιστος καὶ πολέμιος, αὐτὸς μᾶς ἔφερε πλησίον τοῦ ἐνῷ ἡμεθεὶς μακρὰν, αὐτὸς μᾶς ἔκαμε φίλους ἐνῷ ἡμεθεὶς ἐχθροί, αὐτὸς μᾶς κατέστησεν οὐρανίους πολίτας, ἐνῷ ἔκομεν ἤδη διωκτὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 412 Α Αὐτὸς διέλυσε τοὺς ἐνοντίον μας πολέμους, αὐτὸς ἔγινεν ἐγγυητὴς τῆς εἰρήνης μας. Χάρις εἰς αὐτὸν δὲν φοβούμεθα πλέον τὰ πύρρνα θέλη τοῦ διαβόλου, διὰ εὐρίκαμεν τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς. Χάρις εἰς αὐτὸν δὲν εὐρισκόμεθα πλέον εἰς κατάστασιν κηρείας, διότι ἀπεκτήσαμεν τὸν νυμφίον. Χάρις εἰς αὐτὸν δὲν φοβούμεθα πλέον τὸν λύκον, διότι ἐγνωρίσαμεν τὸν καλὸν ποιμένα. Ἐπειδὴ λέγει· «Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός» (ΐω. 10, 11). Χάρις εἰς αὐτὸν δὲν τρέφομεν πλέον τὸν τύραννον, διότι κατεφύγαμεν εἰς τὸν βασιλέα. Ἐλέησε πῶς ἡμεῖς ἀγαθὴν ἀφορμὴν ἔγινεν ὁ σταυρός;

Εὐλόγως λοιπὸν δορυράζομεν. Ἔτσι καὶ ὁ Παῦλος μᾶς προτρέπει νὰ δορυράζωμεν διὰ λέγει· «Ὅτε δορυράζωμεν μὴ ἐν ζόρῃ παλοῖθι, μηδὲ ἐν ζόρῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἁγνότητι ἐλκρινείας καὶ ἀληθείας» (Α' Κορ. 5, 8). Διὰ ποῖον ὅμως λόγον μᾶς προτρέπει νὰ δορυράζωμεν, ὦ μακάριε Παῦλε; Πές μας Β τὴν αἰτίαν· «Ὅτι τὰ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν», λέγει, «ἐτόθη Χριστὸς ὁ Θεός» (Α' Κορ. 5, 7). Βλέπεις κατὰ ποῖον τρόπον εἶναι ἐορτὴ ὁ σταυρός; Ἐρῶς ἐστι διὰ τὸν σταυρὸν διατάζει νὰ δορυράζωμεν; Ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἐθυσίσθη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ὅπου προσφέρεται θυσία, ἐκεῖ παραγράφονται τὰ ἁμαρτήματα καὶ πραγματοποιεῖται ἡ συμφιλίωσις μετὰ τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖ ὑπάρχει ἐορτὴ καὶ χαρὰ. «Τὸ Πάσχα ἡμῶν», λέγει, «ἐπὶ ἡμῶν ἐτόθη Χριστός». Πές μου ποῦ ἐθυσίσθη; Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ σταυροῦ. Καινούργιο καὶ παράξενο τὸ θυσιαστήριον, ἐπειδὴ καὶ ἡ θυσία εἶναι παράξενη καὶ διαφορετικὴ. Ἐπειδὴ ὁ ἴδιος ἦτο θῦμα καὶ θύτης, θῦμα μὲν κατὰ σάρκα θύτης δὲ κατὰ πνεῦμα. Ὁ ἴδιος προσεφέρθη ὡς θῦμα καὶ ὡς θύτης προσέφερε τὴν θυσίαν. Ἀκούε πάλιν τί ὁ Παῦλος· «Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν. Ὅθεν ἀνάγκη ἔχει τι καὶ τοῦτον, ὃ προσενέγκῃ» (Εβρ. 5, 1· 8, 3). Νὰ ὅμως ποῦ προσφέρει. Καὶ εἰς ἄλλον σημεῖον πάλιν λέγει· «Ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ἑαυτὸς προσενέχευσε εἰς τὸ πολλὴν ὀνενεργεῖν ἁμαρτίας» (Εβρ. 9, 28). Νὰ λοιπόν,

ἔδω προσεφέρθη ὡς θυσία καὶ ἑαυτὸς ὡς ἱερεὺς προσέφερε θυσίαν τὸν ἑαυτὸν τοῦ. Εἶδες κατὰ ποῖον τρόπον ἔγινε θῦμα καὶ θύτης, καὶ ὁ σταυρός ἦτο τὸ θυσιαστήριον; Ἀλλ' εἶναι ὀνέγκη νὰ μάθωμεν, διὰ ποῖον λόγον προσεφέρθη ἡ θυσία ἐκτὸς τοῦ ναοῦ καὶ διὰν λέγω ναόν, ἐννοῶ τὸν Ἰουδαϊκόν, καὶ ἔξω τῆς πόλεως, ἔξω τῶν τευχῶν. Ἐπειδὴ ἐσταυρώθη ἔξω τῆς πόλεως ὅπως ἔκριθῃ ἕνας κατὰδικός, διὰ νὰ ἐπαληθεύσουν οἱ λόγοι τοῦ προφήτου, ὅτι «καὶ ἐν ταῖς ἀνθρώποις ἐλογίσθη» (ΐσα 53, 12).

Διὰ ποῖον λόγον, λοιπόν, ἐσταυρώθη ἔξω τῆς πόλεως εἰς ὑψηλὸν σημεῖον καὶ ὅχι ὑποκάτω κάποιας στέγης; Ὅτι τυκάτος, ἀλλὰ διὰ νὰ καθάρσῃ τὴν ἀποκαταρῶν. Διὰ τοῦτο ἐθυσίσθη εἰς ὑψηλὸν σημεῖον καὶ ὅχι ὑποκάτω στέγης, ἀλλὰ ἀπέθεν τοῦ οὐρανοῦ ὡς στέγη, διὰ νὰ καθαρίσθῃ ἑαυτὸς διὰ παντός ὁ οὐρανὸς μετὰ τὴν θυσίαν τοῦ προστάτου εἰς ὑψηλὸν σημεῖον. Ἐκαθαρίσθη λοιπὸν ὁ οὐρανὸς ἑκαθαρίσθη ὁ ἕως καὶ ἡ γῆ. Ἐπειδὴ ὀρεχίσθη ἐπὶ τῆς γῆς αἷμα ἐκ τῆς πλευρῆς τοῦ καὶ ἐκαθάρισεν πᾶσαν ἁμαρτίαν μας. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὅποιον δὲν προσεφέρθη ἡ θυσία ὑποκάτω στέγης, ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον δὲν προσεφέρθη ἐντὸς Ε τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ναοῦ; Καὶ τοῦτο πάλιν δὲν εἶναι τυκάιον, διὰ νὰ μὴ ἰδιοποιηθῶν τὴν θυσίαν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ διὰ νὰ μὴ νομισθῇ ὅτι ἡ θυσία προσεφέρθη μόνον χάριν τοῦ ἔθνους ἑκείνου. Διὰ τοῦτο ἔξω τῆς πόλεως ἐσταυρώθη καὶ τῶν τευχῶν, διὰ νὰ μάθῃς ὅτι ἡ θυσία εἶναι δι' ὅλους διὰ νὰ μάθῃς ὅτι ἡ προσφορά ἔγινε χάριν τῆς γῆς ὁλοκλήρου καὶ ὅτι ἡ καθαριὰς εἶναι κοινὴ δι' ὅλον τὸ ἄνθρωπινον γένος. Διότι ὁ Θεὸς διέταξε τοὺς Ἰουδαίους νὰ ἐγκαταλείψουν ὅλην τὴν γῆν καὶ νὰ συγκεντρωθῶν εἰς ἓνα τόπον διὰ νὰ 413 Α προσφέρουν θυσίας καὶ νὰ προσεσώωνται. Ἐπειδὴ ἦτο τότε ἀκάρτος ὁλόκληρος ἡ γῆ ἐκ τῶν κατηνῶν καὶ τῶν ὁσίων τῶν καυμένων κρεάτων τῶν εἰδολολατρικῶν θυσιῶν καὶ τῶν ἄλλων συναφῶν ρυπαριῶν. Διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ὅρους ἔνα τόπον. Ὅταν ὅμως ἦλθεν ὁ Χριστὸς καὶ ἐσταυρώθη ἔξω τῆς πόλεως, ἐκαθάρισε ὁλόκληρον τὴν γῆν καὶ τὴν ἔκαμε τόπον προσευκῆς ἀπὸ ἅκρου εἰς ἅκρον. Θέλεις λοιπὸν νὰ μάθῃς κατὰ ποῖον τρόπον ἡ γῆ ὁλόκληρος ἔγινε ναὸς καὶ κάθε τόπος, τόπος προσευκῆς; Ἀκούσε τί λέγει πάλιν ὁ μακάριος Παῦλος· «Ὅτι παντὶ τότῳ ἐπαίροντες ὁσίους κείρας κυρίως ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ» (Α' Τιμ. 2, 8). Εἶδες κατὰ ποῖον τρόπον ἐκαθάρισε τὴν ὁκαυμένην; εἶδες ὅτι ἡμποροῦμεν εἰς πάντα τόπον νὰ ὀνώνωμεν τὰς κείρας διὰ νὰ προσευκηθῶμεν; Ἐπειδὴ ἐξηγίσθη ὁλόκληρος ἡ γῆ καὶ μάλιστα ἔγινε ἀγιωτέρα πολλὴν περισσότερο ἀπὸ τὰ ἅγια πῦν ἁγίων. Πῶς; Β Ὅταν ἔκει

μὲν ἐθαπτίσθη λόγον πρόβατον, ἐδῶ δὲ λογικόν. Ὅσον λοιπόν, εἶναι ἀνώτερον τὸ λογικόν τοῦ ἀλόγου, τόσο περισσότερος εἶναι καὶ ὁ ἁγιασμός ἐδῶ. Ὁ σταυρὸς λατῶν εἶναι πράγματι ἐσθρῆ.

2. Θέλεις νὰ πληροφωρισθῇς καὶ ἄλλο του κατόρθωμα πολὺ μεγάλο, ποῦ ὑπερβαίνει τὴν ἀνθρώπινην διάνοιαν; Ἄνοιξε σήμερον τὸν παράδεισον ἐνῷ ἔτι κλεισμένος, ἐπειδὴ ὁ σήμερον ἀδήγησεν ἐντὸς αὐτοῦ τὸν λησιτῆν. Δύο εἶναι τὰ μέγιστα κατόρθωματα, ὅτι ἤνοιξε τὸν παράδεισον καὶ ὅτι ἀδήγησε τὸν λησιτῆν εἰς αὐτόν. Τοῦ ἐπανέωσσε τὴν παλαιὰν καὶ τὸν ἐπανέφερεν εἰς τὴν προγονικὴν του πόλιν. «Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσθι», λέγει, «ἐν τῷ παραδείσῳ» (Λουκ. 23, 43). Πι λέγεις; ἑσταυρώθηκε καὶ ἐκαρπώθηκε ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ὑπόσκειται παράδεισον. Πῶς λοιπὸν προσφέρεις τέτοιαν εὐνοίαν; Ἀλλὰ καὶ ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι «ἑσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας» ἔκρινε ὅμως τὴν προσδοκίαν. «Ἀλλὰ ἔτι», λέγει, «ἐκ δυνάμεως Θεοῦ» (Β' Κορ. 13, 4). Καὶ εἰς ἄλλο σημείον πόλιν: «Ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ. 12, 3). Διὰ τοῦτο εἰς τὸν σταυρὸν τῶρα, λέγει, ὑπόσχομαι, διὰ νὰ μάρτυρ καὶ ὁ δὲ αὐτοῦ τὴν δύναμιν μου. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ γεγονός εἶναι βλαβερὸν καὶ διὰ νὰ μὴ σκωθρασπιάσῃς σκεπτόμενος τὴν ἡπιστολήν τοῦ σταυροῦ, ἀλλὰ νὰ σπῇς πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ ἑσταυρωμένου, νὰ ἀποκτήσῃς χαρὸν καὶ εὐκαρίστησιν, διὰ τοῦτο ἔχει σοὶ ἐπιδεικνύει τὴν δύναμιν του. Διότι ἐπέθηκε νὰ προσελκύσῃ πλῆθος τοῦ τὴν πονηρὰν καρδίαν τοῦ ληστοῦ, κυρίως νὰ ἀνοστήσῃ νεκρὸν, κυρίως νὰ διατάξῃ τὴν θέλῃσιν, κυρίως νὰ ἐκπύξῃ δαίμονας, ἀλλ' ἑσταυρωμένος προσκληρώμενος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ὑδρακόμενος, ἐμπυκνόμενος, κακολογούμενος, κλειστούμενος καὶ διασπυρμένος ὑπὸ πάντων. Πρὸς τὴν δύναμιν του ποῦ ἀκτινοβολεῖ καὶ ἐκ τῶν δύο πλευρῶν. Συνεκλόνισε τὴν πίστιν, ἔβράχυνε τὰς πέτρας καὶ μετεμόρφωσε τὴν σκληροτράχηλον ψυχὴν τοῦ ληστοῦ εἰς εὐπλαστον κηρὸν. «Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσθι ἐν τῷ παραδείσῳ». Πι λέγεις; Φυλάσσουν τὸν παράδεισον τὰ κεραυθῖα καὶ ἡ πύρνην ρομφαία, καὶ σὺ ὑπόσκεισαι εἰς τὸν λησιτῆν τὴν εἰς τὸν παράδεισον εἰσοδοὺν. Ναί, λέγει. Ἐπειδὴ ἐγὼ εἰμαι Κύριος καὶ τῶν κεραυθῶν καὶ τῆς φλογὸς καὶ τῆς κολάσεως καὶ ἔχω τὴν ἐξουσίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Διὰ τοῦτο καὶ λέγει «Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσθι ἐν τῷ παραδείσῳ». Ὅταν ἴδουν τὸν Κύριον οἱ δυνάμεις ἐκεῖναι, ἀέτοιμα ἀφήνουν τόπον νὰ διέλθῃ καὶ ἵστανται μὲ σεβασμόν. Ἄν καὶ οὐδεὶς βασιλεὺς θὰ ἤδυνάτο ποτε νὰ δεχθῇ πλησίον του ἓνα λησιτῆν ἢ κάποιον ἄλλον ἀνθρώπον νὰ παρακαθῇσθαι; Ἄ μετ' αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νὰ συνεισέλθῃ μαζί του εἰς τὴν πόλιν, ὁ φιλόδημος

Κύριος ὅμως ἔπραξε τοῦτο. Καὶ ὅπου εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἱερὰν περὶ τὰς συνεισάγει μαζί του τὸν λησιτῆν, διὰ διὰ νὰ προσβάλλῃ τὸν παράδεισον, πρὸς Θεοῦ, διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ληστοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον δι' αὐτοῦ νὰ τὸν πηρῇ. Διότι διὰ τὸν παράδεισον εἶναι τιμὴ νὰ ἔσθῃ πέτοικον Κύριον, τόσο δυνατόν καὶ φιλόδημον ὥστε νὰ δύναιτο καὶ τὸν λησιτῆν νὰ καθιστῇ ἄρχον τῆς εἰς τὸν παράδεισον εὐτυχίας. Πράγματι καὶ ὅταν προσκαλεῖ τοὺς τελῶνας καὶ τοὺς πόρνας εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, δὲν ἔκαμε τοῦτο διὰ νὰ προσβάλλῃ τὴν βασιλείαν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἰδιωτικῶς τὴν ἐτήσια καὶ ἤθελε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι αὐτοὺς εἶναι ὁ Κύριος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ποῦ καὶ πόρνας καὶ τελῶνας καθιστᾷ ἱκανοὺς νὰ φανοῦν ἀντάξιοι τῆς τιμῆς καὶ τῆς εὐεργεσίας ποῦ θὰ τοὺς δοθῇ ἐξ αὐτοῦ.

Β' Ὅπως ἀκριβῶς λοιπὸν θαυμάζομεν τὸν λατῶν τότε, ὅταν ἴδωμεν ὅτι ὁποῦ ἀπαλλάττει ἐκ τῆς ἀσθενείας ἀσθενεῖς ποῦ εἶχαν ἀνίατα νοσήματα, τοὺς ἐπαναφέρει εἰς τὴν κανονικὴν ὑγείαν, ἔτσι θαυμάζω καὶ τὸν Χριστὸν, ἀγαπητέ, καὶ νοιάζεαι διὰ τὴν ψυχὴν, διότι ὅπου παρέλαβε ἀνθρώπους ποῦ εἶχαν ἀνίατα ψυχικὰ νοσήματα, ἡδυνήθη καὶ νὰ ἀπαλλάξῃ ἐκ τῆς κακίας, καὶ νὰ ἀναδείξῃ ἄξιους τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν αὐτοὺς ποῦ εἶχαν κατέλθῃ εἰς τὰ ἔσχατα τῆς ἀνηθικότητος. «Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσθι ἐν τῷ Παραδείσῳ». Μεγάλη ἡ τιμὴ, τεράστιο τὸ μέγεθος τῆς φιλοανθρωπίας, ἀνεκπράστως ἡ ὑπερβολὴ τῆς ἀγαθότητος, διότι εἶναι μεγαλύτερα τιμὴ τὸ νὰ εἰσέλθῃ κανεὶς εἰς τὸν παράδεισον μαζί με τὸν Κύριον ὅπου τὴν τιμὴν νὰ εἰσέλθῃ μόνος του. Πέες μου, τί ἔγινε. Τὶ ἀνάλογον ἐπέβηκεν ὁ λησιτῆς, διὰ νὰ θεωρηθῇ ἀκρίτης ἀπὸ τοῦ σταυροῦ ὅπως τοῦ παραδείσου; Θέλεις νὰ σοὺ εἴπω ἐν συντομίᾳ καὶ νὰ σοὺ ἀποδείξω τὴν εὐγνωμοσύνην ὁ τοῦ ληστοῦ; Ὅταν ὁ Πέτρος ὁ κορυφαῖος τῶν μαθητῶν, ἤρνετο κάτωθεν τοῦ σταυροῦ, τότε ἐκεῖνος ἐπάνω, καὶ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὡμολόγησε τὸν Κύριον. Καὶ ἀνέφερα τοῦτο διὰ νὰ καταγορησῶ τὸν Πέτρον πρὸς Θεοῦ, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ καταστήσω γνωστὴν τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὴν ὑπερσοὺν φιλοσοφίαν τοῦ ληστοῦ. Ἐκεῖνος δὲν ἡδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὴν ἀπειλήν μακρὰς κόρης, αὐτὸς ὅμως ἐνῷ ἔβλεπεν ὅλον τὸν ὅλον ὠρηγισμένον καὶ φανοσκοῦντα, καὶ ὕψιζοντα νὰ ἵσταιται περὶ τοῦ ἑσταυρωμένου δὲν ἔδωκε σημασίαν εἰς τὰς ἐναντίας τοῦ ἑσταυρωμένου ὕψους, ἀλλ' ὁποῦ παρέβλεψε ὅλα αὐτὰ διὰ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς πίστεως καὶ παρεμέρισε τὰς μικρότητας καὶ τὰ ἐμπόδια, ὁ ἐκώστευσεν εἰς τὸν Κύριον τῶν οὐρανῶν καὶ εἶπε τὰ ὅλγια ἐκεῖναι λόγια, ποῦ τὸν κατέστησαν ἄρχον τοῦ παραδείσου: «Μνήσθητί μου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Ἄς μὴ διέλθωμεν ἀδιάφορα τὰ λόγια αὐτά, καὶ δὲ μὴ ἐντυπωσῶμεν

νά δεκθῶμεν ὡς διδάσκαλον τὸν ληστὴν ποῦ δὲν ἐντράπη νά εἰσαγγῇ πρῶτον εἰς τὴν παράδεισον ὁ Κύριός μας. Ἄς μὴ ἐντραπώμεν νά δεκθῶμεν ὡς διδάσκαλον τὸν ἄνθρωπον, ποῦ ἐμφάνη ἄλλος ἐξ ὅλων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους νά κατοικήσῃ εἰς τὸν παράδεισον. Ἄς δεκθώμεν λοιπὸν τοῦς λόγους ἕνα πρὸς ἕνα διὰ τὰ μύθωμεν καὶ ἐκ τούτων τὴν δύναμιν Ε' τοῦ σταυροῦ. Διότι δὲν ἀντιμεθέθη πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος καθὼς εἰς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἀνδρέα λέγων· «δεῦτε, καὶ ποιήσω ὑμῶς ὁμοίους ἀνθρώπων» (Ματθ. 4, 19)· οὕτε καὶ τοῦ εἶπε καθὼς εἰς τοὺς δώδεκα μαθητάς, ὅτι «Καθίσεσθε ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ» (Ματθ. 19, 28). Γενικῶς δὲ οὕτε μὲ μίαν λέξιν δὲν τὸν ἐτίμησεν. Οὕτε θάματα εἶδεν, οὕτε νεκρὸν νά ἀνίσταται, οὕτε δαίμονας νά ἐκδιώκωνται, οὕτε βάλασαν νά ὑπακούῃ εἰς τὸ πρόσταγμά του, οὕτε συνωμῆλθε μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ εἶναι περιέργον ἀπὸ ποῦ

415 Α' εἰσθε καὶ τὸ ὄνομα τῆς βασιλείας;
 Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν τὴν μεγάλην πίστην του. Ἐκλεόαζε τὸν Κύριον, λέγει ἡ Γραφή, ὁ ἄλλος ληστὴς, ἐπειδὴ ὑπῆρξε καὶ ἄλλος ληστὴς συνεσταυρωμένος, διὰ τὰ ἐκκληρωθῆναι οἱ λόγοι τοῦ προφήτου, ὅτι «καὶ μετὰ ἀνθρώπων ἐλογίζετο» (Ψαλ. 132, 12). Διότι οἱ ἀκάριστοι Ἰουδαῖοι ἤθελον νά ἐκβάλουν καὶ τὴν δόξαν του καὶ διὰ παντός τῷ τρόπῳ προσεπάθουν νά διατρέψουν τὰ γεγονότα. Ἀλλ' ἡ ἀλήθεια διαρκῶς ᾤριζαν ἐκ ὅλων τῶν συμβάντων καὶ τὰ ἐμπόδια αὐτὰ τὴν ἐπαρουσίαζαν λαμπρότεραν. Τὸν ἐκλεόαζε, λοιπὸν, ὁ ἄλλος ληστὴς, καὶ κάποιος ἐκ τῶν Β' εὐαγγελιστῶν λέγει, ὅτι καὶ οἱ δύο ἐκλεόαζον τὸν Ἰησοῦν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι ἀληθές, πράγμα ποῦ καθιστᾷ ἰδιαίτερος ἀξιολόγον τὴν εὐγνωμοσύνην του. Διότι εἶναι πολὺ φυσικὸν νά τὸν ἐκλεόαζεν ἀρχικῶς καὶ μετ' ὀλίγον νά μετεστρέφῃ ὁλοκληρωτικῶς. Τὸν ἐκλεόαζε λοιπὸν, λέγει, ὁ ἄλλος ληστὴς. Εἶδες τὴν διαφορὰν μετὰ τῶν δύο ληστῶν; Καὶ οἱ δύο εἰς τὸν σταυρὸν, καὶ οἱ δύο ἐξ αἰτίας κοινῶν πράξεων, καὶ οἱ δύο ἕνεκα τῆς ἐξουσίας τῶν τοῦ ληστοῦ, ἀλλὰ δὲν εἶχαν καὶ οἱ δύο τὸ ἴδιον τέλος. Ὁ μὲν εἰς ἐκδηλονόμησε τὴν οὐράνιον βασιλείαν, ἐνῶ ὁ ἕτερος ὠδηγήθη εἰς τὴν κόλασιν. Ἔτσι καὶ χθὲς, μαθητὴς ὁ εἰς μαθηταὶ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ὁ μὲν πραγματοποιεῖ τὴν προσδοκίαν, ἐνῶ οἱ δὲ ἠτομάζοντο C διὰ τὰ τὸν περιποιηθῆναι. Καὶ ἐκεῖνος μὲν ἔλεγεν αἰς τοὺς Φαρισαίους· «Τὴ θέλετέ μοι δοῦναι κατὰ ὅμην παραδοῦναι αὐτὸν;» (Ματθ. 23, 15)· αὐτοὶ δὲ ἐπληροῦσαν τὸν Ἰησοῦν λέγοντες· «Ποῦ θέλεις ἐτοιμασμένον σοι φραγεῖν τὸ Πάσχα;» (Ματθ. 26, 17). Ἔτσι καὶ ἐδῶ ληστὴς ὁ μὲν ληστὴς καὶ ὁ δὲ ἄλλ' ὁ μὲν βλασφημεῖ, ὁ δὲ ἐπα-

κρίνει τὸν βλάσφημον. Καὶ πρῶτος τοῦτο δὲν καὶ θέλει τὸν Κύριον ἐσταυρωμένον, καταδικασμένον καὶ τὸν ὅλον νά φανασκῇ καὶ νά κλυεῖται κατὰ τὸν σταυρὸν. Ἀλλ' ὅμως ἐξ αὐτῶν ὅποτε δὲν τὸν ἀπεμάκρυνεν οὐτε δὲν ἠμπούσε νά σχηματίσῃ τὴν ὁρῆν γνῶμην καὶ μᾶλλον ἀπεκρίνει ἐντόνως τὸν ἄλλον ληστὴν λέγων· «Οὐδέ φοβῆ τὸν Θεόν σύ;» (Λουκ. 23, 40).

3. B Εἶδες τὸ θάρρος τοῦ ληστοῦ; Εἶδες πῶς δὲν λημονεῖ οὐτε καὶ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὸ ἀπαγγελμά του, ἀλλὰ διὰ τῆς ὁμολογίας αὐτῆς ληστεῖ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. «Οὐδέ φοβῆ τὸν Θεόν σύ», λέγει; Εἶδες θάρρος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, εἶδες πίστιν, εἶδες εὐλόγησιαν; Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἦτο εἰς τὸ λογικὰ του καὶ ἐσκέπτετο ὁρθῶς ἐνῶ ἦτο προσηλωμένος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ὑπέφερε τοὺς ἀφορήτους πόνους ἐκ τῶν καρπιῶν, διὰ τὸ γενναῖον ταῦτα φρόνημά του δὲν ἀΐζει νὰ τὸν θαυμάζωμεν; Καὶ ἐνῶ θὰ ἔλεγα ὅτι ἐκὼ μόνον ἀΐζει νὰ τὸν θαυμάζωμεν ἀλλὰ καὶ εἶναι δίκαιον νά τὸν μακαρίζωμεν. Διότι οὐ μόνον δὲν Ε' ἀπερροφήθη ἐκ τῶν πόνων, ἀλλ' ἀποῦ ἡδιαφόρησε διὰ τὸν ἐαυτὸν του, ἐφρόντιζε διὰ τὰς υποθέσεις τοῦ πλησίον, καὶ ἐμελεῖτο πῶς νά ὑποσπῇ ἐκεῖνον ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ νά γίνῃ διδάσκαλος ἐνῶ ἦτο εἰς τὸν σταυρὸν. «Οὐδέ φοβῆ τὸν Θεόν», λέγει, «σύ;». Ὡς νὰ τοῦ εἴπῃ· μὴ εἶδες σπῆμασιν εἰς τὸ ἐπιγίγειν δικαστήριον, μὴ κρήνης ἐξ ὧν θάλασσας, μὴ βλέπῃς μόνον αὐτὰ ποῦ συμβαίνουν. Ὑπάρχει κάποιος ἄλλος κρητὴς ποῦ εἶναι ὁρατός, καὶ εἶναι ὁδὸς καὶ τὸ δικαστήριόν του ἐκεῖνο καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νά κάμῃ λάθος. Μὴ λοιπὸν βύσῃς σημασίαν, ἐπειδὴ κατεδικάσθη εἰς τὸ ἐπιγίγειν δικαστήριον. Εἰς τὸ οὐράνιον δὲν γίνονται ὁδοί. Ἐδῶ θεοκρίτος εἰς τὸ ἐπιγίγειν δικαστήριον πολυάκις καταδικάζονται καὶ ἄθωοι, καὶ βουκοὶ ἀφίενται ἐλεύθεροι, καὶ δίκαιοι ἐπακρίνονται, καὶ ἄδικοι 416 Α' διαφεύγουν τὴν τιμωρίαν. Διότι οἱ περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων, ἄλλα μὲν ἐξ ὧν κρίνουν διαστρέφουν ἐκουσίως ἄλλα δὲ ἀκουσίως, ἢ δηλαδὴ ἀγνοοῦν τὴν δικαιοσύνην καὶ ξεπαταῖνται, ἢ τὴν γνωρίζουν ἀλλ' ἐξαγοραζόμενοι διαφεύγουνται καὶ ἀποῦ προδύσαν τὴν ἀλήθειαν καταδικάζουν τοὺς ἄθωους. Εἰς τὸν οὐρανὸν ὅμως δὲν συμβαίνει τίποτε ἀνάλογον. Διότι ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος κριτὴς καὶ ἡ ἀπεκρίσις του λαμβάνει ἀπὸ τὸ φῶς καὶ δὲν ἔχει σκοτεινὰ σημεῖα, οὕτε φοβεῖται τὴν δημιουργοσύνην οὐτε καὶ ἐπιδέχεται μεταβολὰν. Διὰ τὰ μὴ λέγῃ λοιπὸν ἐκεῖνος ὅτι κατεδικάσθη εἰς τὸ ἐπιγίγειν δικαστήριον, διὰτὶ σὺ τὸν ὑπερασπίζεσαι· τὸν ὠδηγήσεν εἰς τὸ οὐράνιον δικαστήριον, εἰς τὸ φοβερὸν βῆμα, εἰς τὸ ἀμερόλητον B δικαστήριον ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ ποῦ οὐδέποτε

σφάλλει καὶ τοῦ ὑπενώμοτος τὴν φοβερὴν ἐκείνην κρίσιν. Κόπτετε ἐκεῖ, λέγει, καὶ δὲν θὰ ρίψῃ καταδικαστικὴν ψῆφον, οὔτε θὰ στοθῇς μετ' αὐτὸν τὸν μέρος τῶν ἐπιγείων κριτῶν, ἀλλὰ θὰ αἰσθανθῇς θαυμασμὸν καὶ θὰ ἀποδεχθῇς τὴν αἰρήνιον ἀπόφασιν. «Οὐδὲ φοβᾶ», λέγει, «τὸν Θεὸν σύ». Εἶδες τὴν πίστιν τοῦ Ἀποστόλου, εἶδες τὴν σύνεσιν καὶ τὴν διδακτικὴν τὸν ἱκανότητά; Διὰ τοῦτο ἐπέταξεν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ πρόσθε, πῶς συμμορφώνεται ἤδη πρὸς τὴν ἀποσταλικὴν ὑπόδειξιν, ἀδιαφορῶν ἅκι μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλ' ἐνεργῶν καὶ πρῶτον πάντα. Ὡστε καὶ ἐκείνον νὰ ἀπαλλάξῃ ἐκ τῆς πλάνης καὶ νὰ τὸν οδηγήσῃ πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Διότι ὅταν εἶπε, «Οὐδὲ φοβῇ τὸν Θεὸν σύ», προσέθετο, «Ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι ἔσμεν» (Λουκ. 23, 40). Πρόσθετε τελείον ἐξαμολόγησιν. Τί ἀκριβῶς; «Ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι ἔσμεν». Εἰς τὴν ἰδίαν, λέγει, τιμωρίαν, ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ὑβρίζων λοιπὸν ἐκείνον, κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ ἐκτοξεύεις ὕβρεις καὶ οὐ κατ' ἐκεῖνον; Διότι καθὼς ἐκεῖνος ποῦ ὁμολογεῖται καὶ καταδικάζει ἄλλον, τὸν ἑαυτοῦ του παρὰ τὸν ἄλλον καταδικάζει ἑαυτὸν καὶ ἐκείνον ποῦ ὑποφέρει καὶ κλευράει τὴν συμφορὰν τοῦ ἄλλου, τὸν ἑαυτοῦ του κλευράει καὶ οὐκ τὸν ἄλλον. «Ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι ὁ ἔσμεν», λέγει, διαβάσει εἰς αὐτὸν νόμον ἀποσταλικὸν καὶ λόγους τοῦ εὐαγγελίου ποῦ λέγουσι. «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε» (Ματθ. 7, 1). «Ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι ἔσμεν». Τί κρίσεις; Ὡς Ἀποστόλου, διὰ τῶν λόγων σου κρίσεις τὸν Κύριον σὺντροφόν σου; «Ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι ἔσμεν»; «Ὁχι, λέγει· διορθῶν διὰ τῶν ἐν συνεχείᾳ λόγων μου. «Καὶ ἡμεῖς μὲν», λέγει, «δικαίως· ὅτι γὰρ ὃν ἐποιήσαμεν ὑπολαμβάνομεν» (Λουκ. 23, 41). Διὰ τὸ μὴ νομίσης ἀκούων τοὺς λόγους; «Ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι ἔσμεν» ὅτι ἔκαμε τὸν Κύριον συμμετοχὸν τῆς ἁμαρτίας διὰ τοῦτο διώρθωσε καὶ εἶπεν· «Ἡμεῖς μὲν δικαίως· ὅτι γὰρ ὃν ἐποιήσαμεν ἔ υπολαμβάνομεν». Εἶδες τελείον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐξαμολόγησιν; εἶδες πῶς ἀπέπλυνε διὰ τῶν λόγων τὰς ἁμαρτίας; εἶδες πῶς ἐπαλήθευσε τὴν προφητικὴν ἐκείνην προτροπὴν; «Λέγε σὺ τὰς ὁμιλίαις σου πρῶτος, ἵνα δικαιοῦσῃς». (Ψαλμ. 43, 26). Οὐδεὶς τὸν ἠνάγκασεν, οὐδεὶς τὸν ἐκατηγόρησεν, οὐδεὶς τὸν διέταξε. Ὁ Ἰδιὸς γίνεται κατηγορὸς τοῦ ἑαυτοῦ του, διὰ τοῦτο λοιπὸν δὲν εἶχε κανένα ἄλλον κατηγορὸν. Ἐπειδὴ ἐπρόλαβε νὰ ἀρπάσῃ τὴν ἰδιότητα τοῦ κατηγοροῦ καὶ νὰ σταθεύσῃ τὸν ἑαυτοῦ του, λέγων· «Ἡμεῖς δικαίως· ὅτι γὰρ ὃν ἐποιήσαμεν ὑπολαμβάνομεν»· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἄπονον ἐπραξε. Εἶδες ἀπείραντον εὐλόγειον; Ὅταν λοιπὸν κατηγορῇ τὸν ἑαυτοῦ του, ὅταν

ὕπὲρ τοῦ Κυρίου λέγων, ὅτι «Ἡμεῖς μὲν δικαίως, οὗτος δὲ οὐδὲν ἄπονον ἐπραξε», τότε ἔλαβε θάρρος νὰ παρακαλέσῃ καὶ εἶπε· «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Προηγουμένως δὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ, «Μνήσθητί μου» μέχρις ὅτου ἐκαθάρισε διὰ τῆς ἐξαμολογήσεως τὸν ἑαυτοῦ του ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας τῶν ἁμαρτημάτων, μέχρις ὅτου διὰ τῆς καταδίκης τοῦ ἑαυτοῦ του ἀπέβαλε τὰς ἁμαρτίας.

Βλέπεις πόσον ἰσχυρὸν εἶναι ἡ ἐξαμολογήσεως καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀκούη τοῦ σταυροῦ; Ὅταν ἀκούῃς αὐτά, ἀγαπήτε, ποτε μὴ ἀπελπισθῇς ἀλλ' ὅπου λάθῃς ὑπὸ θλίβῃ σου τὸ ἀσύλληπτον Β' μέγεθος τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, πῶς τὸν ἑαυτοῦ σου νὰ σπεύσῃ διὰ τὴν μετανοήσῃ, διότι ἐὰν ἤλκυσεν τὸν Ἀποστόλου ἀκόμη καὶ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ εὐρισκόμενον τόσον μεγάλην τιμὴν, παρὰ περισσώτερον θὰ ἀξίωσιν ἡμεῖς τῆς φιλανθρωπίας τοῦ ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἐξαμολογηθῶμεν τὰς ἁμαρτίας μας. Διὰ τὸ ἀπολούσασθαι λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὴν φυλακὴν τῆς ἀντιπροσώπου, ἀς μὴ ἐντραπέμεθα νὰ ἐξαμολογοῦμεθα τὰ ἁμαρτήματά μας, διότι ἡ ἰσχὺς τῆς ἐξαμολογήσεως εἶναι μεγάλη καὶ ἡ δύναμις τῆς πολλῇ. Νὰ λοιπὸν καὶ αὐτὸς ἐξαμολογήσῃ καὶ εὐρε τὸν παράδεισον ὁμοκρίτων. Ἐξαμολογήσῃ καὶ ἔλαβε θάρρος νὰ ζητήσῃ τὴν βασιλείαν αὐτῶν ποῦ ἦτο ὁ πρῶτος Ἀποστόλος. Μᾶλλον τότε δὲν ἐζήτησε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἀπὸ ποῦ, πῆς ποῦ, ὦ Ἀποστόλου, ἐκπεφύκει τὴν βασιλείαν; Διότι τί ἀνάλογον εἶδες τότε; Καρφία καὶ σταυροὶ αὐτὰ ποῦ ἐλέεις καὶ κατηγορία καὶ εἰρωνεύει καὶ κλευσισμοί. Ναί, λέγει· διότι αὐτὸς ὁ σταυρὸς ποῦ φαίνεται· ὅτι εἶναι σύμβολον τῆς βασιλείας. Διὰ τοῦτο ἀπεκαλῶ βασιλεὺς αὐτὸν, ἐπειδὴ τὸν ἐλέμω νὰ σταυρώνεται, ἐπειδὴ εἶναι ἴδιον τοῦ βασιλέως νὰ ἀποθνήσκῃ χάριν τῶν ὑπηκόων του. Αὐτὸς εἶπεν· «Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθει ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰω. 10, 11)· καὶ ὁ καλὸς βασιλεὺς λοιπὸν θαυμάζει τὴν ζωὴν τοῦ χάριν τῶν ὑπηκόων του. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐθυσίωσε τὴν ζωὴν του διὰ τοῦτο τὸν ἀπεκαλῶ βασιλεὺς. «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου».

4. Ὁ Θελεῖς νὰ μάθῃς πῶς ὁ σταυρὸς εἶναι ταυτοχρόνως σύμβολον βασιλείας καὶ πῶς ἀντικείμενον σεβασμοῦ; Δὲν τὸν ὤφειλεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ τὸν ἔλαβε μαζὶ του καὶ τὸν ἀνέβασεν εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἀπὸ ποῦ τὸ πληροφοροῦμεθα; Ἐκ τοῦ ὅτι μετ' αὐτοῦ θὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν. Ἀκούσε τὸν ἴδιον τὸν Χριστὸν ποῦ λέγει· «Ἐὰν εἴπωσιν τι μὴ, ἵνα ἐν τῇ ταμίᾳ ἐστὶν ὁ Χριστός, ἵδω ἐν τῇ ἐρήμῳ, μὴ ἐξέλθῃς» (Ματθ. 24, 26)· ὁμολῶν περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν ψευδοχριστῶν, τῶν ψευδοπροφητῶν καὶ περὶ τοῦ Ἀντικρίστου, διὰ τὸ μὴ ἐξαπατᾶν κα-

ποιος καὶ πόση εἰς τὰς παγίδας του. Ἐπειδὴ ἀκατάως ὁ Ἀντί-
 χριστος θὰ ἔλθῃ πρὸ τοῦ Χριστοῦ, λέγει, καὶ διὰ τὸ μὴ πεί-
 σῃτε εἰς τὸ στόμα τοῦ λύκου· ἐνῷ ἀνοήτῃτε τὸν ποιμένα,
 διὰ τοῦτο οὕτως γνωστικῶς τὰ γνωρίσματα τῆς παρουσίας τοῦ
 Εἰ πομπένος. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἡ πρώτη παρουσία αὐτοῦ ἐγέ-
 νετο κεκαλυμμένη, μὴ νομίσητε, λέγει, ὅτι καὶ ἡ δευτέρα θὰ
 πραγματοποιηθῇ ἀναλόγως. Διὸς ἐκεῖνη εὐλόγως ἐπραγμα-
 τοποιήθη κεκαλυμμένη· ἐπειδὴ ἦλθε νὰ ἀνοήτῃ τὸ ἀπο-
 λυλὸς πρόβατον. Ἀλλ' αὐτὴ δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ καθ' ὁ-
 μοίαν τρόπον, πῶς ὁμοίως; πῶς μου, καὶ διδάξέ με. «Ὡς περ
 ἐξέρχεται», λέγει, «ἡ φασματὶ ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται
 ὡς δυσμῶν, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀν-
 θρώπου» (Ματθ. 24, 27). Θὰ τὴν ἴδωσι οἱ πάντες καὶ δι' οὐδέ-
 να θὰ παραστῇ ἀνόγκη νὰ ἐρωτήσῃ. Ὅπως δηλαδὴ ὅταν ἀστρά-
 ψῃ δὲν κρείσσεται νὰ ἐξετάσῃ τὰ γεγονότα, ἐάν ἤσπραψε,
 418 Αἱ εἶσι καὶ ὅταν ἐπισυμβῇ ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου δὲν θὰ
 χρειασθῇ νὰ ἐρευνησῶμεν ἐάν ἦλθεν ὁ Χριστός. Ἀλλ' αὐτὸ
 διὰ τὸ ὅποιον ἐνδιαφερόμεθα δὲν τὸ εἴπαμεν ἀκόμη, ἐάν δη-
 λαδὴ ἔλθῃ μετὰ τοῦ σταυροῦ. Ἀκούε λοιπὸν καὶ τοῖτο ποῦ
 τὸ διενεργεῖται σαφές. «Τότε», λέγει, δηλαδὴ ὅταν ἔλθῃ, «ὁ
 ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐ-
 τῆς» (Ματθ. 24, 29). Διὸς τὸσον ὑπερβολικὴ θὰ εἶναι τότε
 ἡ λάμψις τοῦ φωτός, ὥστε θὰ κρυβῶν καὶ τὰ λαμπρότερα
 ἄστρα. «Καὶ οἱ ἀστέρες γὰρ», λέγει, «πεσούσιν, καὶ οὕτως τὸ
 σημεῖον φανήσεται τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ».
 Εἶδες πόσον ἀνέτερον εἶναι τὸ σημεῖον, πόση ἡ λαμπρότης
 καὶ ἡ ἀκτινοβολία του; Σκοτίζεται ὁ ἥλιος, παύει ἡ φωτεινότης
 τῆς σελήνης, πίπτουν τὰ ἄστρα καὶ μόνον ἐκεῖνα φαίνε-
 ται, διὰ τὸ Β πληροφανεῖται ὅτι εἶναι φωτεινότερον τῆς σε-
 λήνης καὶ λαμπρότερον τοῦ ἡλίου. Καθὰς δηλαδὴ ὅταν εἰσέρ-
 χεται βασιλεὺς εἰς πόλιν, ὁ στρατὸς προπορευόμενος σηκώ-
 νει ἐπὶ τῶν ὤμων τὰ λάβαρα καὶ προαναγγέλλει τὴν εἰσοδὸν
 τοῦ βασιλέως, εἶσι καὶ ὅταν κατέλθῃ ἐκ τῶν οὐρανῶν ὁ Κύ-
 ριος τῆς δημιουργίας θὰ προπορευθῶν αἱ στραταὶ τῶν ἀν-
 γέλων καὶ τῶν ἀρχαγγέλων θαυμάζουσαι τὸ σημεῖον ἑαῖναι
 καὶ ἀναγγέλλουσαι εἰς ἑαῖς τὴν βασιλικὴν εἰσοδὸν. «Τότε»,
 λέγει, «καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται» (Ματθ.
 24, 29), ἐννοεῖ τὰς ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους καὶ ἕλας τὰς
 ὁράτους δυνάμεις. Ἐπειδὴ θὰ τὰς καταλάβῃ τρόμος, φόβος
 πολὺς καὶ Ὀργισμός. Διὰ τὸ ὅμοιόν, πῶς μου, φοβοῦνται καὶ αἱ δυ-
 νάμεις ἐκεῖναι; Πολὺ ἐβλογον. Θὰ εἶναι φοβερόν τὸ δικα-
 στήριον τότε. Ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος πρόκειται νὰ
 κριθῇ καὶ νὰ ἀπολογηθῇ καὶ νὰ σταθῇ ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ
 δικαστηρίου. Ἀλλὰ διὰ τὸ θὰ τρέμουν τότε καὶ αἱ ἄγγελοι καὶ

θὰ φοβοῦνται αἱ ἀσάματα ἐκεῖναι δυνάμεις; Διὸς δὲν πρό-
 κεταὶ ἐκεῖναι νὰ κριθῶν. Ὅπως εἶπαι κάποιος δικαστὴς κα-
 ταδικῶς τοὺς ἐνόμους, καὶ ἐνῷ κήθηται ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς ἐ-
 δρας, ἔα μόνον αἱ ἐνοχοὶ, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐπὶ τῆς τάξεως ἐντε-
 ταλμένοι, ὃ ποὺ οὐδεμίαν ἔκουν τύφην συνειδήσεως φοβοῦν-
 ται καὶ τρέμουν ἐξ αἰτίας τοῦ δικαστοῦ, εἶσι καὶ τότε ὅταν θὰ
 δικάζεται τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ θὰ ἀπολογηθῇ διὰ τὰς
 ἁμαρτίας του, θὰ φοβοῦνται καὶ θὰ τρέμουν ἐνεκα τοῦ δικα-
 στοῦ καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι καὶ αἱ ὑπόλοιποι οὐράναι δυνά-
 μεις ἂν καὶ δὲν θὰ ἔκουν οὐδεμίαν τύφην συνειδήσεως. Τοῦ-
 το λοιπὸν τὸ κατενόησαμεν· ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον καὶ διὰ τί
 θὰ ἔλθῃ κρατῶν τὸν σταυρὸν; Μάθε καὶ τὴν αἰτίαν τοῦτου.
 Διὰ τὸ πληροφανεῖται ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἔργων τῶν ἐκεῖ-
 ναι ποῦ τὸν ἐσταύρωσαν τὴν ἀκαρίστην των, διὰ τοῦτο θὰ
 τοὺς δείξῃ τὴν ἴδιαν τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραφροσύνης των.
 Καὶ διὰ τὸ μῦθος οἱ δι' αὐτὸν τὸν λόγον φέρει μαζὶ τοὺς τὸν
 σταυρὸν, διὰ τὸ τοὺς ἀνεδίει, ἀκούσε πάλιν τὸν ἴδιον Εἰ τὸν
 εὐαγγελιστὴν ποῦ λέγει· «Τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ
 Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κόψονται πῶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς»
 (Ματθ. 24, 30), διὸς θὰ θάψουν τὸν κατήγορον καὶ θὰ ἀ-
 νογνωρίσουν τὸ ἁμάρτημά των. Διὸς θαυμάζεις ὅμοιαν ἂν ἔλθῃ
 ἔκων μαζὶ τοῦ τὸν σταυρὸν; θὰ ἔλθῃ καὶ θὰ ἔκῃ τὰ ἔκῃ τὰ
 πράγματά του. Ἀπὸ ποῦ συνάγεται ὅτι θὰ ἔκῃ τὰ ἔκῃ τὰ
 πράγματα ἐπ' αὐτοῦ; Ἀκούσε τί λέγει ὁ προφήτης· «Ὅκνον-
 ται εἰς τὸν ἐξέκέντηρον» (Ζακ. 12, 10). Ὅπως δηλαδὴ ἔκαμε
 εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ θαυμά, ἐπὶ τῶν νὰ ἀπομακρῶν τὴν
 ἀσπίαν τοῦ μαθητοῦ, καὶ τοῦ ἐπέδειξε τὰ ἰκνὴ τῶν καρπῶν
 καὶ τὰ ἔκῃ τὰ πράγματα καὶ εἶπε, 419 Α εἶπες τὸν δόκτυλόν
 σου, καὶ φέρε τὴν κείρῃ σου, καὶ ἴδε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ
 ὁστέα οὐκ ἔκει» (Λουκ. 24, 39), (Ἰω. 20, 27) διὰ τὸ τοῦ ἀ-
 ποδείξῃ ὅτι πράγματι ἀνέστηθι, εἶσι καὶ τότε θὰ ἔκῃ τὰς
 πληγὰς καὶ τὸν σταυρὸν, διὰ τὸ ἀποδείξῃ εἰς αὐτοὺς, ὅτι αὐ-
 τὸς εἶναι ἐκεῖνος ποῦ ἐσταυρώθη. Μεγάλον ἐπομένως ἡγάθον
 καὶ σωτήριον καὶ ἐμφανὲς ἀπόδειξις τῆς φιλελευθρίας τοῦ
 Θεοῦ εἶναι ὁ σταυρός.

5. Ἀλλ' οἱ μόνον ὁ σταυρός, ἀλλὰ καὶ οἱ ἔκῃ οἱ λόγοι
 ποῦ εἶπε ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἀποδεικνύουν τὴν ἀνέκφραστον
 φιλελευθρίαν του. Ἀκούσε τὰ λόγια αὐτά. Ἐνῷ δηλαδὴ
 ἦσαν παρόντες αὐτοὶ ποῦ τὸν ἐσταύρωσαν καὶ ἐβράζον ἐκ
 τῆς ὀργῆς, εἶπε· «Πάτερ ἄφες αὐτοῖς Β τὴν ἁμαρτίαν ταύ-
 ταν· οὐ γὰρ οἴδουσιν τί ποιοῦσιν» (Λουκ. 23, 34). Εἶδες τὴν ἀ-
 γάπην τοῦ Κυρίου διὰ τὸν ἄνθρωπον; ἐνθ' ἐσταυρώμετο πα-
 ρεκάλει ὑπὲρ τῶν σταυρωτῶν του. Καὶ ὅμοιον ἐκεῖνον ἐν ἑ-
 χλεύῳ καὶ τὸν διέσπαραν, λέγοντες· «Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ,
 κατέβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ» (Ματθ. 27, 40). Ἀλλ' ὅμως διὰ

τὸν λόγον αὐτὸν δὲν καταβαίνει ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἐπειδὴ εἶναι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Δι' αὐτὸ ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, διὰ τὴν σταιρωθῆ χάριν ἡμῶν. «Καταβάτω», λέγει, ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν, καὶ πιστεύσωμεν εἰς αὐτὸν» (Ματθ. 27, 42). Κῦρταζε λόγους ἀναβίεις καὶ προσοχήματα ἀπιστίας. Ἐπιπραγματοποίησεν ἔργα μεγαλύτερα τῆς καθόδου ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ δὲν ἀπίστευσαν, καὶ τώρα λέγουσιν· Κατέβη ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ θὰ πιστεύσωμεν εἰς ἐσένα. Δίδωσι τὸ νὰ ἀναστῇ νεκρὸς, ἐν ᾧ ὁ κόσμος εἶναι σφαγιασμένος μετ' ἀνασῆς ἁθῶν, εἶναι ἔργον πολὺ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ νὰ κατεβῇ ἀπὸ τὸν σταυρόν. C καὶ ἀσώρη, τὸ νὰ θγάλῃ ἀπὸ τὸ μνημα τὸν Ἀδάμ, ποὺ εἶχε τέσσαρας ἡμέρας νεκρὸς καὶ ἦτο περιτυλιγμένος μετὰ νεκρὰ σάβανα, ἦτο ἔργον πολὺ μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ νὰ κατεβῇ ἀπὸ τὸν σταυρόν. Εἶδες παράλογα λόγια; εἶδες ὑπερβολικὴν ραβδίαν; Ἀλλὰ δώσατε ἑαυτέραν προσοχὴν, παρακαλῶ, διὰ τὴν γνωρίσῃς τὴν ἀσύλληπτον φιλοanthρώπιαν τοῦ Θεοῦ, καὶ πᾶς ὁ Χριστὸς ἐκρησματοποίησε τὴν ἰδίαν τὴν μοῖραν τῶν διὰ τὴν τοῦς συγκωρήσῃ. «Πότερ», λέγει, «ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι» (Λουκ. 23, 34). Τοῦτο καθίσταται πρόδηλον, διὰ τῶν λόγων τούτων· Ἀνάγκη εἶναι καὶ δὲν γνωρίζουν αὐτὸ ποὺ κάμνουν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἔλεγον· «Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, σῶσον σεαυτὸν» (Ματθ. 27, 40), αὐτοὶ δὲ προσεπάθει νὰ σώσῃ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἐκλείσαν τὸν δόρυ καὶ τὸν πεσύνεζαν. «Ἄφες αὐτοῖς», λέγει, D «τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι». Τὴ συνῆδη λοιπὸν; τοῦς συνεκώρῃσε τὴν ἁμαρτίαν; Τὴν συνεκώρῃσεν εἰς ὅσους ἠθέλησαν νὰ μετανοήσωσιν. Ἄν δὲν τὴν συνεκώρῃει δὲν θὰ ἐγίνετο ἀπόστολος ὁ Παῦλος. Ἄν δὲν συνεκώρῃει εἰς αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν δὲν θὰ ἐπίστευαν ἀμέσως τρεῖς χιλιάδες καὶ πέντε καὶ πολλοὶ μυριάδες Ἰουδαίων ὁργότερον. Διότι ἔκουσε τί λέγει πρὸς τὸν Παῦλον εἰς τὰ Ἱερουσόλυμα ὁ Ἰάκωβος· «Θεωρεῖς ἀδελφέ, πόσοι μυριάδες εἰσὶ τῶν πεπαισχυμένων Ἰουδαίων» (Πράξ. 21, 20).

Σὺς παρακαλῶ λοιπὸν, ὡς μνησθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Κύριον καὶ E ὡς προσευκόμενοι ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν. Αὐτὰ ποὺ χθὲς συνεβούλευσα, αὐτὰ καὶ πάλιν συμβαλλέτω, γνωρίζων τὸ μέγεθος τοῦ ἐπιτεύχματος νὰ μνησθῇ τὸν Κύριον. Ἐκεῖνος ἐσταυρώμενος καὶ παρεκάλει ὑπὲρ τῶν σταυρωτῶν του. Πῶς ὅμως εἶναι δυνατόν, θὰ ἰσχυρίζετο κάποιος, νὰ μνησθῇ τὸν Κύριον; Εἶναι δυνατόν ἂν θέλῃς διότι ἔδωκεν ἁδόναν, δὲν θὰ ἔλεγε· «Μήθετε δι' ἐμοῦ διὰ πρὸς ἐμὴ καὶ ταπεινὰς τῆ καρδίας» (Ματθ. 11, 30). Ἐάν ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ τὸν μνησθῇ δὲν θὰ ἔλεγε ὁ Παῦλος· «Μνηστὰί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ» (Α' Κορ. 11, 1).

Παρά ταῦτα ἂν δὲν θέλῃς νὰ μνησθῇς τὸν Κύριον, μνησθῶς τὸν συνάνθρωπόν σου, ^{42a} A ἐννοῶ τὸν Στέφανον τὸν πρωτομάρτυρα. Ἐκεῖνος ἐμνήσθη τὸν Κύριον. Διότι καθὼς ὁ Κύριος παρεκάλει ἐν μέσῳ τῶν σταυρωτῶν του ὑπὲρ αὐτῶν, ἔτσι καὶ ὁ Στέφανος ἐνῷ εὐρίσκετο μεταξὺ αὐτῶν ποὺ τὸν ἐλθοβολοῦν καὶ ἐνῷ ἐκτυπῶτο ὑπὸ πάντων καὶ ἐδέκετο τὸν κατασπαρὸν τῶν λίθων, τοὺς πόνους ποὺ τοῦ προσκάλουν ἀπὸ παρόδωψε, λέγει· «Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην» (Πράξ. 7, 59). Εἶδες πῶς συναμιλεῖ ὁ Υἱὸς καὶ τὸς προσεύχεται ὁ δοῦλος. Ἐκεῖνος λέγει· «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσιν» (Λουκ. 23, 34)· καὶ αὐτὸς· «Κύριε μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην» (Πράξ. 7, 59). Καὶ B διὰ τὴν μάθησιν ὅτι κάμνει τοῦτο ἐν ἐπιγνώσει, δὲν προσηύχθη ἀλλῶς, οὔτε ἐκ συνήθειας, οὔτε ὁρθῶς, ἀλλ' ἀπὸ ἐγανάτσε, μετὰ κατανύξιν καὶ πολλὴν ἀγάπην. Θέλεις νὰ σοῦ δεῖξω καὶ ἄλλον συνάνθρωπον ποὺ ἔκαμε μεγαλύτεραν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν προσευχήν; ἔκουε τὸν μακάριον Παῦλον ποὺ λέγει· ἀπὸ ἀνέφερε δηλαδὴ ὅσα ἔπαθε, ὅτι «Πεντὰκισ τεσσαράκοντα παρὰ μίαν παρὰ Ἰουδαίων ἔλαθον, τρεῖς ἐρραβδίσθη, ἑπταὶ ἐλθίσθη, τρεῖς ἐναυόνησαν» (Β' Κορ. 11, 24 - 25)· καὶ ἀπηρθεῖν τὸ πλῆθος καὶ τὰς διώξεις ποὺ ὑπέμεινε κάθε ἡμέραν ὑπ' αὐτῶν, λέγει ὁ Ἰδιος· «Ἡδύκαμην ἀνάθεμα εἶναι αὐτοῖς ἐγὼ ἀπὸ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, οἵτινες C εἰπὼν Ἰουδαῖοι» (Ρωμ. 9, 3). Θέλεις νὰ ἴδῃς καὶ ἄλλους, δια ἐκ τῆς Καινῆς ἀλλ' ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ποὺ κάμνουν ὁκράδως τὸ ἴδιον; Διότι τοῦτο εἶναι ἰδιαιτέρως ὀξυδαύμαστον, ὅταν αὐτοὶ ποὺ δὲν προετράπησαν νὰ ἀποποιήσιν τὸν ἐχθρὸν, ἀλλὰ νὰ θγάλουν δοθαμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ δδόντος, καὶ νὰ ἀνταποδίδουν τὰ ἴσα, αὐτοὶ νὰ ἀνέγκωνται εἰς τὸ ἀποστολικὸν ὕψος.

Ἄκουσε τί λέγει λοιπὸν ὁ Μωϋσῆς ποὺ ἐλθοβολήθη παλλάκως ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων· «Εἰ μὲν ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰδὲ μὴ, καὶ μετὰ δέξις μου ἐκ τῆς δίβλου ἢς ἐγράφας» (Ἐξ. 32, 31 - 32). Βλέπεις πῶς κάθε δικαίος τοποθετεῖ ὑπεράνω τῆς ἰσχύος του σωτηρίας τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἄλλων; Οὐδὲν ἁμάρτημα διέπραξες, διατὶ ἐπαυμνεῖς νὰ γίνῃς μέτοχος τῆς τιμῆς αὐτῶν; D Ἀδὲν δύναται, λέγει, νὰ αἰσθανθῇ τὴν εὐτυχίαν διὰν ὑποφέρουν οἱ ἄλλοι. Καὶ εἶναι εὐκολον νὰ ἴδῃς καὶ ἄλλον νὰ προσεύχεται ὁμοίως· Ἐπίτηδες δεδαῖως προσφέρει πολλὰ παραβεβήματα, ὥστε ἔστω καὶ ἔτσι νὰ διορθωθῶμεν καὶ νὰ ἐκρίνωμεν τὴν φοδερὴν αὐτὴν ἀσθένειαν τῆς ψυχῆς, ἐννοῶ τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν κατάναν. Ὅταν ὁ Θεὸς ἐργάσῃ καὶ ἀπέστειλῃ ἀγγελον διὰ νὰ

τιμωρήσει τὸν λαόν, ἴκουσε τί εἶπε ὁ μακάριος Δαυὶδ. καθὼς εἶδε τὸν ἄγγελον νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸ πυρρινὸν ἵψος διὰ νὰ ἐπιφέρει τὸ πᾶν ἔργον. «Ὑγὼ ὁ ποιμὴν ἐκακοποίησα καὶ οὗτοι τὸ ποιμνιον τὴν ἐποίησαν. Ἐγενέσθω ἡ χεὶρ σου ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου». Β' Βασ 24, 17. Βλέπετε πάλιν ἀνάλογα κατορθώματα. Θέλετε νὰ σοὶ δείξω καὶ ἄλλον νὰ κήμῃ τὸ ἴδιον. Ὁ προφήτης Σαμουὴλ ὤφισθη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων περιεφρονήσῃ καὶ ἐξηυτελισθῇ ἐπὶ τοῦ ὁ Θεὸς ἠθέλησεν νὰ τὸν παρηγορήσῃ. Προσέλατε ἰδιαιτέρως, οἷς παρακαλῶ. Τοῦ εἶπε λοιπὸν ὁ Θεός. «Ὁὐ σὲ ἐξουθενήσουσιν ἄλλ' ἐμέ». (Α' Βασ 8, 7. Τὴν λοιπὴν ἀπάντησε ἐκεῖνος ὁ περιεφρονημένος, 42¹ Α' ὁ κατὰ κράτος, ὁ καταφρονημένος καὶ ὁ ἐξουθεσιούμενος. «Ἄκουε τί λέγει. «Ὑγὼ δὲ μὴ γένοιτο ἡμῶν περὶ τῇ Κρίσει τοῦ διαλαπτεῖν προσευκόμενον ὑπὲρ ἡμῶν». Α' Βασ 18, 23. Ἐνόμισεν ὅτι εἶναι ἁμαρτία τὸ νὰ μὴ προσεύχεται ὑπὲρ τῶν ἐκθρῶν. Ποτὲ μὴ μοῦ συμβῇ λέγει. νὰ ἁμαρτήσω μὴ προσευκόμενος πρὸς κἀν ἑνὸς Εἰθὺς ἕνα ἔκαστον τῶν δικαίων, πόσον ἐφρόντισε ἰδιαίτερως διὰ τὸ ἐπιτεῦγμα τοῦτο ἀκολουθεῖν τὰ ἔκρη τοῦ Κυρίου. «Ὡς συνομιλοῦμεν λοιπὸν αὐτὰ που εἵπαμεν. Ὁ Κύριος λέγει. «Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν. οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν». Λουκ 23, 34.) Ὁ Στέφανος εἶπε. «Κύριε, μὴ στήρῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην». Πράξ 7, 59. Ὁ Παῦλος λέγει. «Ἡ κοινή ἀνάθεμα εἶναι αὐτοῖς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ τὸ σάρκα». (Ρωμ. 9, 3.) Ὁ Μωυσῆς ἠρώδης. «Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν. ἄφες. εἰ δὲ μὴ κόμῃ ἐξέλτετον ἐκ τῆς γῆς ἡς ἐλάλῃς». (Ἐξ. 32, 31-32.) Ὁ Δαυὶδ λέγει. «Ὑγενέσθω ἡ χεὶρ σου ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου». Β' Βασ 24, 17. Ὁ Σαμουὴλ παρομοίως. «Ὑγὼ δὲ μὴ γένοιστο ἁμαρτεῖν ἐνὶ διαλαπτεῖν προσευκόμενον ὑπὲρ ἡμῶν». (Α' Βασ 18, 23. Πῶς λοιπὸν θὰ συνχωρηθῶμεν αἱ δὲν φροντίζομεν νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦτο, τὴν στιγμήν που μᾶς προτρέπουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τῆς Κρίσεως καὶ τῆς Παλαιᾶς διαθήκης νὰ προσευκόμεθα ὑπὲρ τῶν ἐκθρῶν. Παρακαλῶ λοιπὸν μὴ ἀδιαφορῶμεν. Διότι, ὅσον περισσότερα C εἶναι τὰ παραδείγματα ὅσοι μεγαλυτέρα εἶναι ἡ τιμωρὴ αὐτῶν δὲν τὸν ἠμάρτησαν. Διότι πολὺ σπουδαιότερον εἶναι νὰ προσευκόμεθα ὑπὲρ τῶν ἐκθρῶν παρὰ ὑπὲρ τῶν φίλων διότι δὲν ὠφελεῖ τοὺς ἀπὸ τῶν φίλων προσευχῆ, ὅσον ἡ ὑπὲρ τῶν ἐκθρῶν. «Ἄκουσε τὸν Χριστὸν που λέγει. «Ὑγὼ ἀγαπήσατε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς. ποῦ εἰ μὴ χάρις ἐστίν, οὐκ οὐκ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν». Ματθ. 5, 46. Ὅταν λοιπὸν προσευκόμεθα ὑπὲρ τῶν φίλων, δὲν γινώμεθα καθόλου καλότεροι τῶν τελῶν. Ἀλλ' ἐάν ἀγαπήσῃς ἐν

τοὺς ἐκθρούς καὶ προσευκόμεθα ὑπὲρ αὐτῶν, ἀδικώμεν πρὸς τὸν Θεὸν κατὰ τὸ ἀνθρώπινως δυνατόν. «Ἐσεσθε γὰρ», λέγει, ὅμοιοι τοῦ Πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροῦς καὶ ἀναθρῶς, ἔ καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Ματθ. 5, 45) Ὅταν λοιπὸν ἐκούμεν τὰ παραδείγματα καὶ ἀπὸ τοῦ Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῶν συνανθρωπῶν διὰ τὰ μνησθέντων, καὶ διὰ ἐπιδοκῶμεν τὴν ἀρετὴν, διὰ νὰ ἀξιωθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν οὐράνιον βασιλείαν καὶ τὴν φρικτὴν αὐτὴν γράψαν με περισσότερον θαύματος, ἀφοῦ καθορίσαμεν τὴν συνειδήσιν μας διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ ἐπιγγελλόμενα ἀγαθὰ διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῦ εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀνῃκεῖ δόξα, δόξα καὶ τιμὴ, πᾶσι καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ

1. ⁴²² Α Ησυχάζοντες προηγουμένως με τὰ δόγματα καὶ τὴν δόξαν τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀπεισώτατοι αὐτοὺς ποὺ προσπαθοῦν νὰ μεμψοῦν τὴν ἀξίαν τοῦ καὶ νὰ ἀποκλινῶσιν αὐτὸν τοῦ Πατρὸς τοῦ Σήμερον ἐπιθυμῶ νὰ σὰς ἀμύληται δι' ἰδικὰ θέματα καὶ νὰ στρέψω τὴν προτιμήν μου καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὰ περὶ τοῦ τροπῶν ζωῆς καὶ συμπεριφορᾶς. Μᾶλλον ὅμως ἡ ἐκκλησία σέθι δὲν εἶναι, ἀπλῶς καὶ μόνον ἡθικὴ ἀλλὰ καὶ δογματικὴ, διότι, ἐτοιμάζομαι νὰ δοκιμασθῶ μετὰ τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεως. Τὸ γεγονὸς δὲ τοῦτο εἶναι, πολὺμορφον ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰ δόγματα μὲς ἰσχυροποιεῖ, καὶ τὴν ζωὴν μὲς ρυθμίζει, καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ ἀπαλλάσσει πάσης κατηγορίας. Καὶ διὰ τὴν ἡμῶν σθετήσαντες τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεως ἀντρεστέτα, ἡ Β ἰσορροπία τῆς ζωῆς μας καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ μέρων κακῶν καὶ ἀνατρέπονται τὰ πάντα, εἴτοι καὶ εἴταν πιστεύομεν εἰς αὐτὸ καταννοοῦμεν τὸ σχέδιον τῆς θείας προνοίας καὶ προετοιμαζόμεθα νὰ φροντίζομεν ἰδιαίτερως διὰ τὴν ἀπάκτισιν τῆς ἀρετῆς καὶ διὰ τὴν ἀπομελή ἀποφυγὴν τῆς κακίας καὶ εἴτοι τὰ πάντα πληροῦνται, γαλήνης καὶ εἰρήνης. Διότι, ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἀναμένει, τὴν ἀνάστασιν ὅτε τὸν ἐαυτὸν τοῦ θεωρεῖ υπεύθυνον διὰ τὰς ἐδῶ πράξεις του, ἀλλὰ νομίζει, ὅτι σταματοῦν τὰ ἀνθρώπινα εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε πέραν αὐτῆς, Ὁ οὕτε ενδιαφέρεται διὰ τὴν ἀρετὴν. Διότι πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ ὑπομένῃ τοὺς πόνους εἴαν δὲν προσδοκᾷ σὺνδριμὴν ἀντιδότην, ὅτε θὰ ἀπέλτῃ τῆς κακίας ἐπ' ὅσον σὺνδριμὴν ἀναμένει νὰ υποστῇ τιμωρίαν διὰ τὰ κακὰ ποὺ ἐπραξεν ὁ ἕκαστος ἀλλ' ὁ φροῦ παραδοθῇ εἰς παραλόγους ἐπιθυμίας θὰ ἐπακολουθήσῃ καθε εἶδος πονηρᾶς πράξεως. Ἐκεῖνος, ὅμως ποὺ ἐπίστευσεν εἰς τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ ἔχει, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ φθορὸν ἐκεῖνος δικαστήριον, καὶ τὴν εὐθυνην τῶν πράξεων καὶ τὴν ἀδίκαστον κρίσιν, διὰ παντὸς τρόπου θὰ προσπαθῇ νὰ ἀσκήσῃ Ὁ τὴν συγκροσμένην καὶ τὴν ἀπεκτεταμένην καὶ κάθε ἄλλην ἀρετὴν καὶ ν' ἀποφυγῇ τὴν ἀκολούθειαν τῆς ἀσέβειας καὶ κάθε ἄλλην πονηρὴν πράξιν καὶ ὁ ἕκαστος θὰ δυνήσῃ μετὰ πολλὰ ἐπιχειρήματα νὰ ἀποστομώσῃ αὐτοὺς ποὺ κατηγοροῦν τὴν Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ.

Ὅταν μερικοὶ βλέπουσιν τοὺς μὲν δικαίους καὶ ἀσφραγισμένους καὶ αὐτοὺς ποὺ ζοῦν γενναίως κατὰ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ νὰ ⁴²³ Α ὑποφέρουσιν λόγῳ πτωχείας, νὰ περιφρονῶνται, νὰ συκοφαντοῦνται, μὲς ἐξασφαλίζοντας τὰ ἀπαρτήματα πρὸς τὸ ζῆν, πολλὰκις δὲ νὰ ὑποφέρουσιν λόγῳ μακροχρόνιου ἀσθενείας καὶ ἐκείνων νοσημάτων καὶ νὰ μὴ ἔχουσιν ἐκτίμωσιν βοήθειαν, ἐνῷ ἄνθρωποι ποὺ εἶναι ἀπατεῶνες καὶ ἐκκεῖνοι καὶ γεμάτοι ἀπὸ πολλὰ κακὰ νὰ εἶναι πᾶμπλουτοι καὶ νὰ ζοῦν εἰς τὴν πολυτέλειαν, νὰ ἐνδύονται λαμπρὰ φορέματα, νὰ ἀκολουθοῦνται ὑπὸ πλήθους ὑπηρέτων νὰ θαυμάζονται νὰ ἀπολαμβάνουν ἄκωστα καὶ νὰ ἔχουσιν μεγάλαν αἰσχύνην μετὰ τοῦ θαυμάσιου ἔπειτα μερικοὶ ἐξ αἰτίας, τοῦτων κατηγοροῦν τὴν Β Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ λέγουσιν. Πῶς συμβιβάζονται ταῦτα μετὰ τὴν Πρόνοιαν, ποῦ εἶναι ἡ δικαιοσύνη, ὁ αὐφρων καὶ ὁ δικαίος (ἢ ἐντός τῶν κακῶν ὁ ἀκόλαστος καὶ διεφθαρμένος ἐντός τῆς εὐθυμίας). Καὶ αὐτοὺς μὲν θαυμάζεται, ἐνῷ ἐκεῖνος περιφρονεῖται αὐτὸς ἀπολαμβάνει μεγάλῃς πολυτελείας, ἐκεῖνος εὐρίσκεται εἰς τὴν πτωχείαν καὶ τὰ χειρότερα κακὰ. Ὁ μὲν ἐπειδὴ ἀκριβέστερον διὰ τὰ μέλλοντα σιωπᾷ καὶ δὲν λέγει τίποτε, ὁ δὲ ἐπειδὴ γνωρίζει νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν ἀνάστασιν, δυσκόλως θὰ ἀποκηρύξῃ καὶ πρὸς αὐτοὺς ποὺ ἰσχυρίζονται αὐτὰ θὰ εἴπῃ. Παύσατε νὰ ἀσέβητε διὰ τῆς γλῶσσης σας κατὰ τοῦ Θεοῦ ποῦ οὐκ ὀνειδιστέον. Δὲν σταματοῦν τὰ ἀνθρώπινα Ὁ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν ἀλλὰ πρὸς ἄλλην ζωὴν ἀφαιρούμεθα πολὺ περισσότερον μακρὴν, ποῦ μάλιστα δὲν ἔχει τέλος. Ἐκεῖ θαυμάσιος αὐτοὺς ἐδῶ ὁ πτωχὸς ποῦ (ἢ κατὰ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ θὰ ἀποκηρύξῃ διὰ τοὺς κόπους αὐτοῦς, ἐνῷ ὁ ἀκόλαστος καὶ ὁ ἀπατεῶν θὰ τιμωρηθῇ διὰ τὴν πονηρίαν τοῦ αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν ἄδικον πολυτέλειαν. Λογὸν ὅς μὴ κρίνωμεν τὴν Πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ μόνον ἐκ τῶν παρόντων ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μελλόντων. Διότι, τὰ παρόντα εἶναι ὄντα καὶ τραχὺ γυμναστήριον καὶ στάδιον ἐνθ' ὃ τὰ μέλλοντα εἶναι, ἐπαθλὴ σθένος καὶ θωρακίς. Καθὼς λοιπὸν ὁ ἀθλητὴς πρέπει νὰ ἀγωνισθῇ εἰς τραχεῖα γυμναστήρια, πρὸ ἡρώων καὶ σκόνων καὶ πολλῶν ζέστων καὶ κόπων καὶ ταλαιπωρίας, εἴτοι καὶ ὁ δικαίος ἐδῶ πρέπει πολλὰ νὰ ὑπομένῃ Ὁ καὶ τὰ πάντα νὰ ἀποφέρῃ μετὰ γενναϊότητα, εἴαν σκοπεῖ νὰ ἀπαλαύσῃ ἐκεῖ τοὺς λαμπροὺς στεφάνους. Ἐάν ὅμως σκανδαλίζοντες ὑπομένοντες αἱ εὐθυμῶν, τῶν κακῶν καὶ διὰ τὴν περιπτώσιν αὐτῶν, ἐκεῖνος ὅς σκέπτονται πάλιν, ὅτι καθὼς αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ ἐπιθυμίες καὶ αἱ γυναῖκες ποὺ ἐβλαβήθησαν τοὺς ἀνδρας τῶν καὶ αἱ περὶ αὐτὰς ποὺ διαπλῶνι τὴν θάλασσαν πρὶν ὀδηγηθῶν εἰς τὸ δικαστήριον ἀπολαμβάνουσιν μεγάλῃς πολυτελείας ἀφ' οὗτος ἕνας συμφορὰς κάμνοντες

ἰδικίᾳ τῶν εὐημερίων καὶ ὁπακτῆσαι τὸν ὅδικον πλούτων καὶ μεθυσὼν κατῳκερινῶς, ὅταν δὲ καταδικασθῶν δι' ἅλα ἐκεῖνα θὰ τιμωρηθῶν. Ἔτσι καὶ αὐτοὶ ποὺ μεταβαίνουν εἰς τῆς πόρων, καὶ παραθέτουν γενημὰ χλιδῆς, καὶ ἀφαιροῦν διὰ λόγους καλοσηθητοῦς τὰς ὁφρὺς τῶν, καὶ διαδίδουν υπερηφάνως εἰς τὴν ἁγορὰν, καὶ κακομεταχειρίζονται τοὺς πτωχοὺς ὅταν ἔλθῃ Ἐμετὰ τῶν ἀγγέλων τοῦ ὁ μονογενῆς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ καθίσῃ εἰς τὸ θῆμα ἐκεῖνο καὶ συγκοινησὶν ἄλλην τὴν οἰκουμένην, τότε ἀφοῦ μεταφερθῶν γυμνοὶ καὶ ἐρημοὶ ἀπὸ κάθε εἰδους ἰδεῶν καὶ ἀφοῦ δὲν θὰ ἔχουν καινένα νὰ συναγορεύσῃ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς προστατεύσῃ, καὶ ἵκναι συγγνωμῆς θὰ μαρτυρῶν εἰς τοὺς ποταμοὺς τοῦ πυρός. Μὴ τοὺς καλῶς τὸν λουτῶν διὰ τὴν ἐδῶ παλὶ τέλειαν, ἀλλὰ δόκους διὰ τὴν μελλοντικὴν τιμωρίαν. Ὅστε τὸν ὅδικον νὰ ἐλεηνολογήσῃς διὰ τὴν ἐδῶ παρῆσαν, ἀλλὰ μακάρισε τὸν διὰ 424 Α τοὺ μελλοντικῶν πλουτῶν τῶν ἀγαθῶν, καὶ κάμε νὰ ριζώσῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου ὁ λόγος τῆς ἀναστάσεως διὰ νὰ γίνῃς καλλίτερος, ἂν εἶσαι καλὸς καὶ ἀντιμετωπῇς περαστούς, διὰ τῶν ἐλπίδων εἰς τὸ μέλλον νὰ ἀποκτήσῃς μεγαλιτέρα προθυμίαν. Ἄν δὲ εἶσαι κακός, νὰ ἀπομακρυνθῇς τῆς συνήθειας καὶ ἐκ φρόνου διὰ τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν νὰ κάμῃς τὸν δαίμόνα σου περισσότερο σφύροντα.

2. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος συνεχῶς μᾶς πνευματοῖς τὴν ἀνάστασιν καθὼς ἦδη καὶ σήμερον ἠκούσατε νὰ βροντοφωνῇ καὶ νὰ λέγῃ «Ὁδοῦμεν γὰρ ὅτι ἐάν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκάνους καταλιθῇ, οἰκίαν ἡ Θεοῦ ἔχομεν ἀκαίροισιν, αἰώνιον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Β Κορ 5.). Μᾶλλον δὲ ἂς ὁδηγηθῶμεν περαιτέρω τὸν λόγον καὶ εἰς ἵδμεν ἀπὸ ποῦ ἐλάθην ὁφρὸς ἡμῶν διὰ νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἀναστάσεως. Διότι οὗτ' ἀπλοῦν εἶναι, τοῦτο αὐτὸ τυχαῖον, ὅτι δηλοδὴ συνεχῶς υπενθυμίζει τὴν διδασκαλίαν αὐτῆν, ἄλλ' ἐπειδὴ θέλει ταυτοκαρῶν εἰς νὰ διδάξῃ τὰ μέλλοντα καὶ τοὺς ἀσκημένους εἰς τὴν εὐσέβειαν, νὰ ἐνδυναμώσῃ. Διότι τώρα ἐνεκα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀπολαμβάνομεν πολλῆς εὐαγγελίας, ἐπειδὴ καὶ οἱ βασιλεῖς ζοῦν εὐσεβῶς καὶ οἱ ἄρκαυτες ἐγνώρισαν τὴν ἀλήθειαν, καὶ κοινότητες καὶ πόλεις καὶ ἔθνη, ἄρκα ἀσπλάγγσαν ἐκ τῆς πλάνης. Ὅλοι προσηλυτῶν τὸν Χριστόν. Ἐνῷ τότε καὶ ἡτο C ἡ ὁρχὴ τοῦ κριστιανικοῦ κηρυγματος καὶ πόλεις εἶχαν σπαρῇ τὰ σπέρματα τῆς εὐσεβείας, μεγάλη ἦτο ἡ ἀντίδρασις καὶ διαφορῶν μορφῶν καὶ ποιητῶν. Ἐπειδὴ καὶ ἄρκαυτες καὶ βασιλεῖς καὶ γνωστοὶ καὶ συγγενεὶς καὶ ὁ καθείς καταπολεμοῦσαν τοὺς πτωχοὺς καὶ διὰ τῆς ἀντιθέσεως, καὶ τῆς ἐφρούνησαν ὁ πόλεμος. Διοὶ πολλὰς καὶ κατὰ παρεδίκαι

τὸν δαίμονα τοῦ καὶ τὴν κόρην τῆς ἡ μητρός καὶ ὁ κύριος τὸν δαίμονα εἰς τιμωρίαν. Ἐπειδὴ δὲ μόνον οἱ πόλεις αὐτὲς οἱ καὶ οἱ πόλεις, ἀλλὰ καὶ ἀναγίνεται πολλὰς ἐπολέμων μεταξὺ τῶν καὶ ὁ θύρτος ποὺ ἐπεκράτει τότε ἦτο χειρότερος τῶν τῶν ἐμφυλίου πολέμου. Διότι καὶ περιουσία, ὁ ἀνθρώπινος, καὶ ἡ ἐλευθερία ὁστερεῖτο καὶ ὑπῆρχε κίνδυνος καὶ διὰ αὐτὴν τὴν ἰδίαν τὴν ζωὴν ὅτι ἐξ αἰτίας κάποιας βαρβαρικῆς ἐπαρρησίας καὶ ἀπειλῆς, ἄλλ' ἐξ αἰτίας αὐτῶν ποὺ ἄρκαυτοῖς ζοῦντο ὅτι δικαῖοι καὶ προστάται καὶ συμπεριφέροντο πρὸς τοὺς ἀρχαμένους χειρότερα ὅλων τῶν ἐχθρῶν. Καὶ τοῦτο διηγεῖται ὁ Παῦλος ἔλεγεν, ὅτι «Πολλὴν ὄλησιν ὑπομείνατε παθημάτων τοῦτο μὲν, ἀνείδιστοις τε καὶ θλίψεσι θεατρούμενοι, τοῦτο δὲ, καὶ νῦν αὖτε τῶν αὐτῶν ἀναστρεφόμενων γεννηθέντες. Καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου Ἐ συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ καρδίας προσεδέξασθε» (Εβρ 10, 32-34). Καὶ πρὸς τοὺς Γαλάτας λέγει «Τοιαῦτα ἐπάθετε εἰς, εἰ γὰρ καὶ εἰς» (Γαλ 3, 4). Ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς καὶ πρὸς τοὺς Φιλιππησίους καὶ πρὸς ὅλους ὅσους γράφει, πολλὰ ἀνάλογα ἐπενθυμίζει. Καὶ τὸ κακὸν δὲν ἦτο μόνον αὐτὸ, τὸ ὅτι δηλοδὴ εἶχεν ὑποκινηθῇ ἀπὸ τοῦ ἐξῆς ὁ μέγας καὶ συνεχὴς διωγμός, ἀλλὰ καὶ ἐν τῶν τῶν κυκλῶν τῶν πιστῶν συνέβαινε νὰ δημιουργοῦνται ἀσπόμενα σκάνδαλα καὶ ἀνταγωνισμοὶ καὶ φθόνος, καὶ ἡ ἀποστασία. Ἀκριβῶς αὐτὰ ἐπεδείκνυε ὁ Παῦλος ὅταν ἔλεγεν «Ἐξῶθεν μάχοι, ἐσωθεν φόβοι» (Β Κορ 7, 5). Ὁ πόλεμος αὐτὸς ἦτο ὁμοῦς χειρότερος ἐκεῖνο, καὶ διὰ τοῦτο πιστοὺς καὶ διὰ τοὺς διδασκοντας τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου. Καὶ δὲν ἐφοδεῖτο ὁ Παῦλος τόσον τῆς δουλοπτίας τῶν ἐχθρῶν ὅσον τῶν ἐσωτερικῶν πληγῶν καὶ τῶν ἀδικιῶν τῶν οἰκῶν. 425 Α

Ὅταν λοιπὸν κάποιοι Κορινθίους ἐπὶνέειρε, τὸν ἐπενέθησε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου ἐκείνης, καὶ ὑπέφερε ἐκ θαύματος καρδίας καὶ πικρῶς ἔκλειε. Ὑπῆρχε καὶ κάποιον ἄλλο ἰσχυρὸν κατὰ πειρὰν ποῦ δὲν ἦτο μικρότερος ὅξως τῶν ἡδὴ προλεχθέντων, τὸ ἀποῖον προκαλεῖται πολλὴν πένον εἰς τοὺς πιστοὺς ἀκριβῶς ἡ ἰδία ἡ φύσις τῶν πραγμάτων ποῦ ἦτο πλήρης ἰσχυρῶν καὶ κόπων. Ἐπειδὴ δὲν ἦτο εἰκόλος καὶ ευχάριστος ὁ δρόμος ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐβόδιον οἱ ἀπόστολοι, ἀλλὰ σκληρὸς καὶ δύσκολος καὶ εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ κάποιας ψυχῆς με φιλοσοφικὴν διαθεσὴν ἀντιμετρεῖν καὶ νῦν αὖτε καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλης ἀντιμετρήσειν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τὸν δρόμον αὐτὸν τὸν ἀνέμασε ἑαυτὸν καὶ τελλομένην. Διότι δὲν ἐπεκράτει νὰ ζῇ καὶ εἰς ἀντιθέσεις συνθέσιν εἰς τοὺς ἐδωλολόγους ποῦ ἔχον εἰς τὴν ἀσχυρίαν, καὶ εἰς τὴν μέσσην καὶ εἰς τὴν λαμπρότητα εἰς τὸν πλούτον

καὶ τὴν κλιθεὶν ἀλλὰ ἔπρεπε καὶ τὸν θῆλον νὰ καλιναναγῇ καὶ τὰς παραλόγους ἐπιθυμίας νὰ συγκρατῇ. Β καὶ τὰ κρήματα νὰ περισφραγίσῃ, καὶ τὴν δόξαν νὰ καταπατῇ καὶ νὰ εἶναι ὁ περὶ τοῦ φθόνου καὶ τῆς βασκανίας. Πόσην δὲ κόπων διηγουμένην αὐτὰ, γινώσκουσιν ὅσοι καθημερινῶς ἀγωνίζονται δι' αὐτὰ. Διότι τί εἶναι χειρότερον τῆς παραλόγου ἐπιθυμίας, πᾶς μὲν ποὺ ὡς λυσιαδὴς σκύλος συνακτῶς πηδᾷ καὶ ἐπάνω ρας καὶ μὲς ἐνακλεῖ καθημερινῶς καὶ ἀπαιτεῖ διαρκῶς νὰ ἔχωμεν ἀγρυπνοῦν τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς. Καὶ τί εἶναι ἄλλωστε περὶ τοῦ φθόνου; Ἐπειδὴ εἶναι εὐχάριστον νὰ ἀμυνεῖται αὐτὸς ποὺ πειράζεται, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐπιτρέπεται. Καὶ τί λέγουσιν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀμυνεῖται αὐτὸς ποὺ ἠδικήθη. Ἐπρεπε νὰ εὐεργετῇ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἐλόγησαν καὶ νὰ εὐλογῇ αὐτοὺς ποὺ τὸν ὕβρισαν καὶ ποτὲ νὰ μὴ διατυπώσῃ μακρὸν λόγον ἀλλὰ νὰ ἐπιδεικνύῃ σκερρυσμένην ὅτι ἀπλῶς. Γ ἐμπράκτως ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαλογισμούς. Διότι δὲν πρέπει μόνον ν' ἀποφειγῇ κανεὶς τὴν ἁμαρτωλὸν προῖαν, ἀλλὰ καὶ τὴν θεῶν αὐτῆς, καὶ οὕτως νὰ ἀσχολεῖται μὲ τὴν παρατήρησιν τῶν εὐμόρφων συνειρημάτων. διότι καὶ διὰ τὴν παρατήρησιν αὐτῶν πρόκειται, νὰ κρατῇ κατὰ τὴν τελικὴν κρίσιν. Ἐπειδὴ λοιπὸν πῆλκεν ἐκ τῶν ἔξω πολλὰς πόλεμους, καὶ ἐκ τῶν ἐνδον πολλὰς φρόνας, ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἀρετὴν ἦτο κοπιώδης. Ἀλλ' ὑπῆρχε καὶ κάτι ἄλλο τέταρτον κατὰ σερῶν ἡ ἀγωνία αὐτῶν ποὺ ἐπρόκειτο νὰ ἀγωνισθῶν τὸν μέγαν τούτον ἀγῶνα. Διότι οἱ ἀπόστολοι δὲν ἤλεγξαν ἀνθρώπους, ποὺ ἔλαβον τὴν εὐσέβειαν ἐκ κληρονομίας τῶν προγόνων τῶν, ἀλλ' ἐκ περιθάλματος, ὅσοι ἐκπαιδεύει ἡ θάλασσα, ἡ πολιτεία, ἡ μέθη ἡ ἀσκήσις. Δ καὶ ἡ ἀκαλοσία. Καὶ δὲν ἦτο τοῦτο μικρὰ δυσκολία νὰ μὴ λαβούν δηλαδὴ ἵναθεν ἢ ἐκ κληρονομίας τὴν εὐσέβειαν. Ἀλλ' ἀρκυῶς τώρα νὰ ἀποδύσθω εἰς τοιοῦτου εἶδους ἀγῶνα.

δ Ἐπειδὴ λοιπὸν τότε δι' αὐτοὺς ποὺ ἠγωνίζοντο ἦτο τόσο μεγάλη ἡ δυσκολία, εἰς μίαν προσπάθειαν νὰ παρηγορήσῃ καὶ νὰ δώσῃ δινομήν εἰς τοὺς κόπους τῶν ὁ Παῦλος ἀνέφερε διαρκῶς τὸ κήρυγμα τῆς ἀναστάσεως καὶ διὰ τὸ μόνον δι' αὐτῆς προτρέπει καὶ ἐνδυναμῶναι τοὺς ἀθλητὰς ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς διηγέσεως τῶν ἱδικῶν τοῦ παθῶν. Ἀκριβῶς δι' αὐτὸ πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ κήρυγμα περὶ τῆς ἀναστάσεως διηγείτα, τὰ ἱδικὰ τοῦ παθῶν καὶ λέγει. «Ἐν παντὶ θλιβόμενος, ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενος ἀπορούμενος. ἀλλ' οὐκ ἐλπιζόμενος διωκόμενος ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλιπαζόμενος καταβαλλόμενος. ἀλλ' οὐκ ἀπολαύμενος». Β' Κορ. 4, 8-9, οἱ αὐτῶν ἀναφερόμενος εἰς τοὺς καθημερινὰς θανάτους, διότι ὡς ἐν ψυχῇ νεκροὶ περὶλαμβάνονται, παραδίδονται καὶ

μερινῶς εἰς τὸν θάνατον. Ὅταν λοιπὸν 426 Α αὐτὰ τοὺς ἐπέειπον, τότε ἀνακαλοῦσε τὸ κήρυγμα τῆς ἀναστάσεως. «Πιστεύετε γὰρ», λέγει, «ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἡμεῖς διὰ Ἰησοῦ ἔγερει καὶ παραστήσει σὺν ἡμῖν. Διὰ οὐκ ἐκκακοῦμεν, μεγίστην παράκλησιν ἔχοντες ἐν τοῖς ἀγῶσι, τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα». Β' Κορ. 4, 14-16. Καὶ δὲν τοὺς εἶπε διὰ τοῦτο μὴ ἀπακλίνετε ἀλλὰ τὸ «διὰ οὐκ ἐκκακοῦμεν» διὰ νὰ δείξῃ ὅτι καὶ ὁ ὁσῶς εὐρίσκειτο διαρκῶς ἐν μέσῳ ἀγωνίων. Διότι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ὀλιγοπραγῶν ἀγώνων ὁ μὲν ἀθλητὴς ἀγωνίζεται ἐνὸς τοῦ στίβου, ὁ δὲ γυμναστής καθημένος ἔξω ἐκ τοῦ μακροδέν διὰ τῶν υποδείξεων βοηθεῖ τόσον μόνον. Β βοηθεῖ τὸν ἀγωνιζόμενον ὅσον διὰ τῶν φωνῶν καὶ τῶν υποδείξεων δύναται νὰ πληρώσῃ ὅμως καὶ νὰ βοηθήσῃ ἐμπράκτως οὐδεὶς νόμος τοῦ τοῦ ἐπιτρέπει. Ἐς τοὺς ἀγῶνας ὅμως διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς εὐσεβείας δὲν συμβαίνει ἔτσι, ἀλλὰ τὸ ἴδιο πρόσωπον εἶναι, συνεχρῶν καὶ ἀθλητῆς καὶ γυμναστής. Διὰ τοῦτο δὲν κάθεται ἔξω τοῦ στίβου ἀλλ' ἄρῳ μεταφέρει εἰς αὐτὸν τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἐνδυναμῶναι αὐτοὺς ποὺ συναγωνίζονται. μετ' αὐτοῦ, λέγων «διὰ οὐκ ἐκκακοῦμεν». Καὶ δὲν εἶπε, «διὰ οὐκ ἐκκακοῦμεν», ἀλλὰ, «διὰ οὐκ ἐκκακοῦμεν» ἐπιθυμῶν διὰ τῶν ἐνθυμῶν νὰ τοὺς ἐξασπῇ. «Ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἄνθρωπος ἡμῶν διασπείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινίζεται ἡμέρα καὶ ἡμέρα». Β' Κορ. 4, 16. Πρόσεξε Γ ἀποστολικὴν σύνεσιν. Προέτρεψεν αὐτοὺς λαμβάνειν ἀφορμὴν ἐκ τῶν παθημάτων τῶν, ὅτι «Ἐν παντὶ θλιβόμενος ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενος» (Β' Κορ. 4, 8). Προέτρεψεν ἐκκινῶν ἐκ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ εἶπεν. «Ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Ἰησοῦν καὶ ἡμεῖς ἔγερει». Β' Κορ. 4, 14.

Ἀκολουθῶς χρησιμοποιοῖ καὶ ἄλλον τρόπον παρηγορίας. Ἐπειδὴ δηλαδὴ οἱ περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων εἶναι μακρόθυμοι καὶ μερικοὶ εἶναι ὀφεινόμενοι καὶ βασανισμένοι, καὶ οἱ ὀδυρῶν εἶναι ἀπολύτως θέσται διὰ τὴν ἀνάστασιν, ἐξ αἰτίας τοῦ μακροῦ χρόνου παραμελοῦν καὶ ἱλαζνται καὶ ἐν καταλείπουν, πρὸ τῆς ἀναστάσεως ὁδεῖ εἰς αὐτοὺς ἄλλον μαθόν καὶ ἄλλην ἀνταμείβην. Ποία ὅμως εἶναι αὐτή. «Εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διασπείρεται, Β ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινίζεται, ἡμέρα καὶ ἡμέρα» (Β' Κορ. 4, 16), ὀνομάζων «ἔξω» ἀνθρώπων τὸ σῶμα καὶ «ἔσω» ἀνθρώπων τὴν ψυχὴν. Ἐστὶ δὲ εἶναι αὐτὸ ποὺ λέγει. Καὶ πρὶν ἀναστῆθαι καὶ πρὶν ἀπολαύσῃ τὴν μελλούσαν δόξαν. Ἡδη ἂν ὁδεῖ εὐρισκόμενος ἐν τοῖς τῶν κόπων δὲν ἔχει λάθει καὶ μακρὰν ἀποσπῆν ἐν τῶν θλίψεων ἀκριβῶς τῆς ψυχῆς ποὺ ἀνανοῦται ποὺ γίνεται σφωτέρη καὶ περισσότερη εὐλαδία, ποὺ ἀποκτᾷ μεγαλυν-

τέραν ὑπομονήν, ποῦ καθίσταται ἰσχυρότερα καὶ δυνατοτέρα "Ὅπως δηλαδὴ αὐτοὶ ποῦ ἀσκούνται σωρητικῶς εἰς τὰ δάκρυα ἀγωνίσματα, πρὶν ἀκόμη λάθουν στεφάνους καὶ θραύσει λοιδόρουν πρὸ τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς πάλης μέτανυσθόν μετὰ τὸ νὰ καταστήσων διὰ τῆς ἀσκήσεως τὰ σωματὰ των ὑγιεινότερα καὶ Ἐδυνατώτερα καὶ νὰ ἀπομακρύνουν πᾶσιν ἀπ' αὐτῶν ἀσθένειαν, ὅτι ἀκριβῶς καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀρετῆς, καὶ πρὶν ἀνοίξῃ ὁ οὐρανός, πρὶν εἰθῇ ὁ ὕψος τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὶν ἀπολαύσων τὰς ἀμοιβὰς μας, κερδίζομεν ἀπ' ἐδῶ μέγαν μισθόν, ἐπειδὴ καθίσταται ἡ ψυχὴ μας περισσότερον πιστῇ. Πρώτον καὶ αὐτὰ ποῦ διέπλευσαν τὴν μεγάλην θάλασσαν, καὶ ἠγωνίσθησαν ἐναντίον πολλῶν θηρίων, καὶ ὑπέμειναν μύρια κόμματα, καὶ ὑπέφεραν πολλὰς κακοκαιρίας καὶ πρὸ τοῦ κέρδους ἐκ τοῦ ἐμπορίου τούτου δὲν κερδίζουν ἀπὸ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ταξιδίου 427 Ἀλλήγον μὲ τὸ νὰ λάθουν θάρος καὶ νὰ τολμήσουν νὰ διαπλεύσουν τὸ πέλαγος καὶ ἀποθῶς καὶ μὲ εὐκαρίστην νὰ πραγματοποιήσουν τὸ περιπνεῖν αὐτὰ ταξίδια. Ἔτσι ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν Ἀυτοὺς ποῦ ὑπέφερε διὰ τὸν Χριστὸν πολλὰς θλίψεις, αὐτοὶ ποῦ ἔπαθε πολλὰ δεινὰ, καὶ ἔλαβε μεγάλην ἀμοιβὴν πρὸ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, μετὰ τὸ νὰ ἀποκτήσῃ ἡδὴ ἀπ' ἐδῶ παρηγοία ἐνάντιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ καταστήσῃ καλυπτόμενον τὴν ψυχὴν του, ἐμπαίζει ὅλα τὰ δεινὰ.

Ἀλλὰ διὰ νὰ καταστήσῃ σφοδρότερον αὐτὸ ποῦ λέγει, ἐπιθυμῶ νὰ διεκρινῶμαι τοῦτο διὰ παραδείγματος. Αὐτὸς ὁ Ἰωάννης οὐ Παῦλος ἔν καὶ περιπελάσκει εἰς μύρια δεινὰ. δὲν ἔλαβε καὶ μικρὸς ἀμείβας ἐκ τούτων μετὰ τὸ νὰ εἰρωνεύεται τοὺς τυράννους νὰ ὀρθοῦται ἐνώπιον ἀγριωμένων δικαίων καὶ νὰ ἐπιζητῇ οἰανόηποτε τιμωρίαν διατηρῶν ἀπεραζίαν πρὸς τὰ θηρία πρὸς τὴν φυλάκισιν, πρὸς τὰ πέλαγη, πρὸς τοὺς κρημνούς, πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, πρὸς τὰς κακὰς σχέσεις καὶ πρὸς ὅλα τὰ δεινὰ, ποῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θρῆξῃ ὁμοίος του. Δύο συμβαίνει συνήθως, νὰ προκαλοῦν καὶ τὰ πλεόν συνήθη γεγονότα ταραχὴν εἰς αὐτὸν ποῦ δὲν ἐδοκιμάσθῃ καὶ δὲν ἔπαθε κάποια κακόν ἀλλὰ μᾶλλον ὅτι μόνον αὐτὰ τὰ συνήθη, ἀλλὰ καὶ θαύματα προσδοκᾷ, καὶ τὶ λέγει ἀσχηματῶς προσδοκᾷ αἱ σφαῖραι φοβίζοντες καὶ τρομάζοντες αὐτὸν ποῦ εἶναι τέτοιος. Ἐνθ' ἑκαίνοις ποῦ ἀπεγυμνῶθη ἐκ πάντων καὶ εἰσέβηεν εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ ἔπαθε μύρια δεινὰ. εἶναι ἀνιότερος ὧν, εἰρωνευόμενος ἔτσι αὐτοὺς ποῦ τὸν ἀπειλοῦν ὡς σπῆνος κοράκων ποῦ κράζει. Καὶ ὁ σφόδρος αὐτὸς δὲν εἶναι οὔτε μικρὸς οὔτε καὶ ὁ μισθὸς τιμωρίας, ὅταν τιποτέ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὸν λυτῇ, ὅταν γίνονται ἀσχημὰ εἰς αὐτὸν αὐτὰ ποῦ εἶναι φοβερὰ διὰ

τοὺς ἄλλους, ὅταν δὲ αὐτὰ ποῦ ἄλλοι φοβήτουν καὶ ἀπορῶν αὐτοὺς διὰ τὰ ἴδια πρόκειται νὰ γελάσῃ, τοποθετήσας τὸν ἐαυτὸν τοῦ διὰ τῆς ὑπερβολικῆς ὑπομονῆς εἰς τὴν πίστην τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων διότι ἐὰν καλοπυκνῶσεν τὸ σῶμα ποῦ ἀντέκει εἰς τὸ φύκος, καὶ ὑποφέρει κατὰ πόνοους τὴν θερμὴν ζέσθην, καὶ τὴν πείναν καὶ τὴν ἀνέχειαν, καὶ τὴν ὀδυνόρϊαν, καὶ ἄλλας ταλαιπωρίας πολλὴν περισσότερον πρέπει νὰ καλοπυκνῶσιν τὴν ψυχὴν ποῦ ἡμπορεῖ μὲ καρτερίαν καὶ γενναϊότητα νὰ υποφέρει ὅλας τὰς προσβολὰς τῶν κακῶν, καὶ νὰ διατηρῇ τὸ φρόνημά της ἀσώλυτον εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις. Αὐτοὺς ποῦ ἔχει τέτοιαν ψυχὴν εἶναι βασιλικότερος τῶν ἰδίων τῶν βασιλέων. Διότι ἐκείνων μὲν καὶ σιαυτοφύλακες καὶ φίλοι καὶ ἐχθροὶ, ἀκεπτόμενοι καὶ ἐνεργοῦντες κακῶς πολλὰς θὰ ἴδυναντο νὰ τοῦ προκαλέσων ἀδικίας, ἐνθ' αὐτὸν ποῦ ἔχει τέτοιαν ψυχὴν, ὡς αὐτὴν ποῦ προηγουμένως ἐνέφερα, οὔτε βασιλεὺς οὔτε ἀκαλόουθος, οὔτε δοῦλος οὔτε φίλος, οὔτε ἐχθρός, οὔτε ὁ ἑταῖος ὁ ἐχθρὸς θὰ ἡμπορέσῃ νὰ θλάσῃ. Διότι πᾶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ πᾶθῃ κακόν αὐτοῦ ποῦ ἔχει μελετήσει νὰ μὴ θεωρῇ τίποτε κακόν ἑαυτοῦ αὐτὰ ποῦ θεωροῦνται ὅτι εἶναι κακά.

4. Τέτοιος ὑπῆρξεν ὁ μακάριος Παῦλος διὰ τοῦτο ἔλεγε: «Τίς ἡμῶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Θλίψις, ἢ στενοκαρδία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάκαρ, καθὼς γέγραπται, ὅτι ἔνεκεν σοῦ θανατοῦμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς ὅλην τὴν ταύτης πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς» (Ρωμ. 8, 35-37. Ψαλμ. 43, 22). Ἀκριβῶς τοῦτο καὶ ἐδῶ ὑπαινισσόμενος ἔλεγεν ὅτι ἐδῶ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἀνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλὰ ὁ ἐσω ἀσκαίνοντα ἡμέρᾳ καὶ 428 Ἀ ἡμέρᾳ.

Β. Κορ 4, 16, τὸ σῶμα γίνεται ὀθενότερον λέγει, ἀλλ' ἡ ψυχὴ δυνατωτέρα καὶ ἰσχυρότερα, καὶ ἐνθαρρύνεται περισσότερο. Καὶ καθὼς ὁ στρατιώτης ποῦ ἔχει ὅπλα ἀρετῆς θαρῆς, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ὑπερβολικὰ γενναῖος καὶ δυναμικός εἰς τὸν πόλεμον, δὲν θὰ ἴδυναντο νὰ προκαλέσῃ φόβον εἰς τοὺς ἐχθρούς διὰ τῆς θαρρητικῆς τῶν ὁπλίων διὰ τῆς ταχύτητος τῶν ποδῶν καὶ διὰ τῆς ὑπερβολικῆς ἐμπειρίας τοῦ πολέμου, ἐὰν δὲ λάθῃ ἐλαφρὰ εἰς τὴν κρήνην καὶ μεταφορὰν ὅπλα καὶ ὡς πτηνὸν ἐπέλθῃ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν. Ἔτσι καὶ αὐτοὺς ποῦ δὲν θάρρουν τὴν σάρκα του μετὰ τὴν ἀνέσεις καὶ πολλὰ τελεῖα, ἀλλὰ τὴν κομπεῖ διὰ νηστεῶν καὶ εὐχῶν καὶ τὴν καθιστᾷ διὰ τῆς μεγάλης ὑπομονῆς τῶν θλίψεων Β. Ἐλαφρότερον καὶ λεπτότερον ὡς ὁ κάποιοι εὐαίτητον πτηνὸν ποῦ ἐκ τοῦ ἐνὸς κατέρχεται ἔτσι ἐπιπίπτει μετὰ μεγάλην ὀρμητικότητά εἰς τὰς τάξεις τῶν δομητῶν νικᾷ εὐκόλως τὰς ἀντιπάλους

δυνάμεις καὶ τὰς ὑποτάσεις. Ἔτσι καὶ ὁ Παῦλος ἀφοῦ ὑπέφερε πικρολογισμούς καὶ ἐβουλεύεσθαι καὶ περιεβόη εἰς τὸ ζῆλον, τὸ μὲν σῶμα ἐξ ἀτίας τῶν πόνων εἶπεν ὡς ἐνέστερον, τὴν δὲ ψυχὴν ἰσχυράν καὶ θυνατὴν. καὶ ἔτσι αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἦτο δεδεμένος ἦτο καὶ ἰσχυρὸς ὥστε διὰ μόνης τῆς κινήσεως τοῦ νὰ συνταράξη τὰ θεμέλια τῆς φιλοκίης καὶ τὸν ἐλεύθερον δεσμοφυλάκα νὰ φέρῃ δέσμιον ἐμπρὸς εἰς τοὺς πόδας του καὶ νὰ ὀνομάζῃ τὰς θύρας ποῦ ἦσαν κεκλεισμέναι. Δὲν μὰς ἔδωκεν λοιπὸν ὁ Παῦλος μικρὰν παρηγορίαν καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως, νὰ γεννηθῇ δηλαδὴ καλύτερον καὶ πλέον αὐφρονες εἰς τοὺς πειρασμούς. Διὰ τοῦτο λέγει. «Ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἥ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴ ἐλπίδος, ἥ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει». Ρωμ. 5, 4-5. Καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον κάποιος ἄλλος λέγει. «Ἀνὴρ ἀπειραστοὶ δόκιμος, ὁ δὲ δόκιμος οὐδέποτε ὀδύνην λόγῳ». (Ἐκκλ. 5, 11. Σι νεπὼς καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως δὲν ἔχοιεν μικρὴν κέρδος ἐκ τῆς θλίψεως, κέρδος διὰ τοῦ ὅπου τὴν ψυχὴ γίνεται περισσότερον ἰσχυρά καὶ σφικτὴ καὶ οὐ γιγτὴ καὶ ἀπαλλάσσεται ἐκ πάσης βελίας. Διὰ τοῦτο λέγει. «Εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ὄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀναισθητοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα». Β' Κορ. 4, 16. Πῶς ἀναστούμεν, πῶς μου. Δ' Ἀφοῦ ἀποκαταρτυνθῇ ἡ ἀνάνδρεια, δηλ. ἀφοῦ οὐδὲσθῇ ἡ παράλογος ἐπιθυμία ἡ φιλοκαρπία, ἡ κενδοδοξία θὰ ἐξαφανισθῶν ὁμολογῶν ὅτι αἱ ἄλλαι διεφθαρμέναι σκέψεις. Καθὰς λοιπὸν εὐκόλως κατατρώνεται ἀπὸ πῦν παθῶν ἡ ψυχὴ ποὺ ἀπολαμβάνει ἀργίας καὶ κενότιττα, ἔτσι καὶ ἐκεῖνη ποὺ διαρκῶς εἶναι ἀφωκαυμένη εἰς τοὺς ὑπερφίας εὐσεβείας ἀγῶνας, οὐτε ἀναπαύεται διὰ νὰ ἀποκολληθῇ ποτὲ μὲν οὐτὰ ἐπειδὴ τὴν ἀποσκόλουον διαρκῶς ὅλο ἐκείνοι οἱ ἀγῶνες. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν. «Ἀνακαινίσθαι ἡμέρα καὶ ἡμέρα». Ἀπολόθως καλὴν παρηγορίαν τὰς ψυχὰς ποὺ ὑποφέρειν ἐκ πῦν ἐπερχομένων δεινῶν καὶ δὲν γνωρίζουν νὰ υπομῆναι, μὲ καρτερίαν, δίδει εἰς αὐτὰς κοινὴν οὐδὲ τῆς ὑπενημίσεως τῆς Ἑλπίδος εἰς τὰ μέλλοντα καὶ λέγει τὰ ἑξῆς. «Τὸ γὰρ παρασκευάζει εὐαγγελίου τῆς θλίψεως, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰῶν οἱ θάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλέπομενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλέπομενα. Τὸ γὰρ βλέπομενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλέπομενα αἰώνια». Β' Κορ. 4, 18.

Εἰς τὸν ὅρον ἐπὶ τῇ ἀσφαλίᾳ ἐξέτισαν οἱ χρηματοῦντες εἰς τὰς φιλικὰς. Ἀπετέλειτο ἐκ οὗτο ὅσον αἱ ὑποδοχὴ ἐννοούμεναι παρακαλῶντες ἑαυτοὺς ἐν τῇ ἐνδοκίᾳ τοῦ πόνου, ἡ τῆς κινήσεως τῶν χρηματοῦντων καὶ ἀποδοχῶν. Εἰς τὴν ἀσφάλειαν εἰς τὸ ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ἀσφαλείας. Πρὸς τὸν ἀσφαλιστὴν. Τὸν οὗτο τῇ ἀσφαλίᾳ τῆς Κινήσεως ἀσφαλίσεως. Ἀσφαλίσεως. 599. Ἐν τῇ ἀσφαλίᾳ ἀσφαλίσεως τῇ ἀσφαλίᾳ. Χρηματοῦντες οὐδὲν ὅσον τῇ ἀσφαλίᾳ ἀσφαλίσεως.

Κορ. 4, 17-18) Αὐτὸ δὲ τὸ ἀπὸ τῶν λέγει. Ἔτσι εἶναι. Παρὰ πολὺ μὲν λοιπὸν καὶ ἐδῶ μὰς βοηθεῖ ἡ θλίψις, ἐπειδὴ καθιστᾷ σφοδρῆσαν καὶ συνετιωτέραν τὴν ψυχὴν μας, καὶ ἀκολουθῶς γίνεται πρόβλεψις εἰς ἡμᾶς κατὰ τὸ μέλλον μυστὴν ἀναβῶν. ὅτι εἰς ἀντιστάθμισμα τῶν πόνων ἀλλὰ πολὺ μεγαλύτερον. 429 Α. τῶν ἀνάνων καὶ κατὰ τὴν παιδείαν καὶ κατὰ τὴν ποσότητα. Καὶ τὰ δυο αὐτά, λέγω, ἀφοῦ ἐδήλωσαν ὁ Παῦλος, καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν κινήσεων, σιγῇ τὴν τὰ κατορθώματα καὶ ἀντιπαράθεσις εἰς τὸ προσωρινὸν τὸ αἰώνιον, εἰς τὴν ἐλαφρῶτα τὸ θάρος, εἰς τὴν θλίψιν τὴν δόξαν. Διότι ἡ μὲν θλίψις λέγει, εἶναι πρόσκαιρος καὶ ἐλαφρὸς ἡ δὲ δόξα (μὴ λον θάρος δὲν εἶπεν ὅτις, ἀλλὰ δόξα, πρῶτον πολὺ μεγαλύτερον τῆς ἀνέσεως αἰώνιος καὶ διαρκὴς καὶ γενναῖα θάρος δὲ ἐνταῦθα δὲν ἔννοει τὸ κορυφαῖον καὶ τὸ δυνάστεον ἀλλὰ τὸ πολυτελὲς καὶ ἐνθιμον, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν πολλῶν, ποὶ ἔτσι συνήθησαν νὰ ὀνομάζουσιν τὰ πολυτελὴ καὶ διαρκή. Ὅταν λοιπὸν εἴπῃ θ θάρος δόξης, ἔννοει τὸ μέγεθος τῆς δόξης. Μὴ λοιπὸν σκεπτεσθαι, λέγει, μόνον αὐτὸ ποὺ ἀποτελεῖ μάλιστα καὶ προσεγγίζει, ἀλλὰ καὶ τοὺς στεφάνους καὶ τὰς ἀμαθίας, ποὺ θὰ εἶναι ἐκείναι πολὺ μεγαλύτεροι καὶ λοιπὸν προτέραι τῶν παρόντων καὶ δὲν τελειωσάν οὐτε στοιατοῦν. Ἀλλ' αὐτὰ λέγει, ἀποτελοῦν ἐμπειρίαν, ἐνθ' ἐκεῖνα θεοῦνται διὰ τῆς ἐλπίδος καὶ αὐτὰ μὲν εἶναι, φανερά, ἐνθ' ἐκεῖνα δὲν φαίνονται. Ἄλλ' εἶναι ἀσφαλὴ καὶ ὁσέβεια ἀλλὰ εἶναι καὶ δὲν φαίνονται εἶναι ἐμφανέστερα πῦν φαινόμενων. Τὴ λέγω ἐμφανέστερα, ἐκεῖνα μύλλον εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃ, παρὰ αὐτά. Διότι αὐτὰ μὲν ἔρχονται, καὶ φέγγουν, ἐνθ' ἐκεῖνα μένουσιν. Διὰ τοῦτο προσέθετε λέγων. «Μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλέπομενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλέπομενα. C τὰ γὰρ βλέπομενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλέπομενα αἰώνια». Β' Κορ. 4, 18.

5. Εἰάν ὅμως λέγῃ καὶ πῶς θὰ ἡμπορέσω νὰ βλέπω αὐτὰ ποὺ εἶναι, ὁρατὰ, ἐνθ' αὐτὰ παρόντα νὰ μὴ βλέπω, θὰ προσπαθῶναι νὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς αὐτὴν τὴν πίστην χρησιμοποιοῦν παραδείγματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Διότι τίποτε ἐκ τῶν σπουδαίων πραγμάτων ἐντὸς τοῦ κόσμου δὲν θὰ ἴδοντο κανεὶς νὰ ἐγγίσῃ εὐκόλως. ἔαν δὲν ἔβλεπε τὰ μὴ βλέπομενα πρὸ τῶν φανερῶν. Ἐννοῶ τὸ ὅτι, ὁ ἡμπορος ὑφίσταται μὲν πολλὰς κακοκαρίας καὶ τρικυμίας καὶ ναυάγια καὶ μυρίες δυσκολίας ἀπολυθάνει δὲ καὶ πλοῦτον. D μετὰ τὰς κακοκαρίας, ἀφοῦ διαθεσῇ τὰ ἡμπορεύματα καὶ ἔσται καλὴν κατανάλωσις. Ἀλλ' αἱ μὲν κακοκαρία, προηγούμενα, καὶ ἀκολουθοῦν τὰ ἡμπορεύματα, καὶ τὰ μὲν πελάγη καὶ τὰ κύματα φαίνονται μάλιστα κάποιος ἐξέληξεν τοῦ λιμένος, ἐνθ' αὐτὰ ἡμπορεύματα δὲν φανόντα, διότι εὐρίσκοντα εἰς τὴν περικλήν τῆς ἐλπίδος.

ὁκόμῃ. Ἀλλ' ὅμως ἐάν δὲν ἀποβλέψῃ πρῶτον πρὸς ἐκείνην ποῦ δὲν φαίνεται καὶ δὲν εἶναι παρούσα, καὶ οὕτε εἶναι χειροπιαστή· ἀλλ' εἰς τὴν περισκήν τῆς ἐλπίδος δὲν θά καταστῇ δυνατόν νά ἐγγίσῃ ταῦτα τὰ παρόντα καὶ βλέπομένα. Ἔτσι καὶ ὁ γεωργὸς ζεύει τὰ βοῦδα καὶ οὐρεῖ τὸ ἔρπον καὶ θαθεῖαν ἀνοίγει ἀβλακα καὶ φυτεύει τοὺς σπόρους καὶ ἐξοδεύει ὅ,τι ἔχει καὶ ὑπομένει τὸ κρύο, τὸν παγετὸν καὶ τὰς βροχὰς καὶ πολλὰς ἄλλας ἐταλαιπωρίας καὶ μετὰ τοὺς κόπους αὐτοῦ ἀναμένει νά ᾖ μετωπὺν τὰ σπαρτά καὶ τλοῦσιν τὸν θερισμὸν. Βλέπεις πῶς καὶ ἐδῶ προηγεῖται, ὁ κόπος καὶ τὸν ἀκολουθεῖ ἡ ἀμοιβή· καὶ ἡ μὲν ἀμοιβή εἶναι ἄγνωστος, ὁ δὲ κόπος γνωστὸς καὶ ἐμφανής· καὶ ἐκείνη μὲν ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἐλπίδος, ἐνῶ αὐτὸς εἶναι εἰς χεῖρας, Ἀλλ' ὅμως καὶ οὗτά, ἐν δὲν ἀποβλέψῃ προηγουμένως πρὸς ἐκείνην τὴν ἄγνωστον ἀμοιβὴν ποῦ δὲν διακρίνεται μετὰ τοὺς σωματικούς ὀφθαλμούς· οὐκ μόνον δὲν θά ζῇ τὸ θόδιον, οὐτε θά φύῃ τὸ ἄροτρον, οὐτε θά στείρῃ τοὺς σπόρους, ἀλλ' οὐτε ἐκ τῆς σίκας τοῦ θά ἐκαστήσῃ ποτὲ διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτῇν.

Πῶς λοιπὸν δὲν εἶναι παράλογον εἰς μὲν τὰ θέματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς νά ἐμπιστευώμεθα πρὸ τῶν ⁴³⁰ Α φανερῶν εἰς τὰ ἀφανῆ καὶ νά ὑπομενῶμεν τοὺς κόπους πρὸ τῶν ἀμοιβῶν, καὶ ὅλοι ἀφοῦ ὑπομεινόμεν τὰς δυσκοιλίας, τότε νά ἀνομινοῦμεν τὰ ἐξ αὐτῶν κέρδη, καὶ ἀφοῦ λάθωμεν δύναμιν ἐκ τῶν ἐλπίδων τῶν ἀφανῶν ἔτσι κατὰ νά προσεγγίσωμεν τὰ φανερά, εἰς δὲ τὰ πρὸς τὸν Θεὸν ἀναφερόμενα νά εἰμεθα ἐπιφυλακτικά καὶ νά ἀμφιβόλλωμεν, καὶ νά ἀπαιτῶμεν ἀμοιβὰς πρὸ τῶν κόπων καὶ νά φαίνωμεθα περισσώτερον μικρόφρονες τῶν γεωργῶν καὶ τῶν ναυτῶν. Διότι θεοείας οὐκ μόνον κατὰ τοῦτο θά φανώμεν χειρότεροι αὐτῶν, ἔκοντες ἀμφιβολίαν διὰ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ κατὰ τι ἄλλο ὅχι κατὰ τὸν αὐτὸν. Καὶ ποῖον εἶναι τοῦτο; Ἐκεῖνα μὲν γενικῶς δὲν ἔχουν οὐδεμίαν ἐλπίδα διὰ νά ἐνθαρρυνθῶν εἰς τὸ τέλος καὶ ἔτσι δὲν ἀπομακρύνονται τῶν κόπων· οὐδ' ὅμως ἐνῶ ἔχεις Β ὀξυόπιστον ὀγγυητὴν διὰ τοὺς στεφάνους ποῦ θά λάβῃς, οὕτε ἔτσι μμεῖσαι τὴν καρτερίαν ἐκείνων. Διότι ὁ μὲν γεωργὸς πολλὰκις μετὰ τὴν σπορὰν καὶ τὴν καλλέργειαν τῆς γῆς καὶ τὴν θέαν τῶν μετωπίων σπαρτῶν, εἶναι τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων ἢτε ἀπὸ καλάζαν, ἢτε ἀπὸ ἀσθένειαν τῶν φυτῶν, ἢτε ἀπὸ ἀφρίδας, ἢ καλοῖαν ἄλλην ἀνάλογον ἐπιπορευμένην θεομηνίαν, καὶ μετὰ τοὺς πολλοὺς ἰδῶτας ἐπιστρέφει εἰς τὴν οἰκίαν του μετὰ εὐχαιρὰς. Καὶ ὁ ἔμπορος ὅμως μετὰ τὸ κοπιῶδες ταξεῖς εἰς τὸ πέλαιον, καὶ ἀφοῦ ἦδη ἐνέμισε μετὰ ἀναθὰ τὸ πλοῖον του παλάσις εἰς αὐτὴν τὴν εἰσοδὸν τοῦ ληνέντος ἀφοῦ ἔπασαν ἐνάντιον τοῦ σκαφοῦ ἀνέμει καὶ εἰς κάποιον σκοπέλον ἐξήμεικε ἐξήλ-

θε γυνὴς ἀφοῦ ἐπέτυχεν νά σωθῇ. Καὶ γενικῶς εἰς ὅλα τὰ ἔκοντα πρὸς τὴν ζωὴν ἀσέπην γεγονότα εἶναι φυσικὸν παλάσις C πρὸς τὸ τέλος νά συμβαίνουσι τέτοιον εἶδος συμφορῶν. Ἀλλ' εἰς τοὺς ἰδιόκους σου ἀγῶνας δὲν συμβαίνει τοῦτο· εἶναι ὅμως γενικῶς ἀναγκαῖον εἰς αὐτὸν ποῦ ἡγωνίσθη, ποῦ ἐσπέρει τὴν εἰσόδειαν καὶ ἀπέφερε πολλοὺς κόπους, εἰς τὸ τέλος νά ἐπιτύχῃ. Διότι ὁ Θεὸς δὲν ἐγκατέλειπε τὰς δημοσίας αὐτῶν τῶν κόπων εἰς τὴν τύχην τῶν ἀτάκτων ἀνθρώπων καὶ εἰς τὴν μαρίαν τῶν τυφάνων, ἀλλ' εὐρίσκονται εἰς τοὺς οὐρανούς, εἰς τὰ θησαυροφυλάκια, ποῦ δὲν δύνανται νά ἀρπάξωσιν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἐλεγεν· «Ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται· ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα. ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει» (Ρωμ. 5, 4-5).

Μὴ εἰπὼς λοιπὸν ὅτι τὰ μέλλοντα εἶναι ἄγνωστα διότι ἐάν D ἤθελες νά ἐξετάσῃς λεπτομερῶς, εἶναι κατὰ πολλὸν ἐμφανέστερα ἐκείνων ποῦ κρατῶμεν εἰς χεῖρας. Καὶ ἀκριβῶς τὸ ὅτι πάλιν δεκνύμεν εἰς ἡμᾶς ὁ Παῦλος, ἀναφέρει πρὸς τὴν αἰωνίαν· «τὰ δὲ πρόσκαιρα» θέλων νά ὑποδείξῃ διὰ τοῦ πρόσκαιρου τὸ φθαρτὸν αὐτῶν. Διότι πρὸ τῆς ἐμφανισθεῖς τῶν ἀπομακρύνονται, καὶ ἐξαφανίζονται πρὶν ἐμφανισθῶν καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν εἶναι, ταλαντεύονται, ἡ δὲ ὁπότερος τῶν ἀθεοῖα. Τοῦτο ἰσχύει καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ πλουτοῦ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς δόξης καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἐξουσίας, καὶ εἰς ὅ,τι ἔχει σκέσιν μετὰ τὴν σαρματικὴν εὐμορφίαν, τοῦτο θά ἴδωμεν ποτε νά ᾖ τὴν συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς εὐρωστίας καὶ γενικῶς εἰς πᾶν ὅ,τι συνδέεται πρὸς τὴν θνητότητα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προσήγης εἰσπνευόμενος αὐτοὺς ποῦ ζῶν εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ ἔχουσιν μαρίαν διὰ τὰ χρήματα καὶ διὰ πῶσον ἄλλην φαντασίαν λέγει· «Ὡς ἐσώπτα ἐλογίζαντο ταῦτα, καὶ οὐκ Ε ὡς φευγοντα»· Ἀρμὰς θ. 5. Ὅπως λοιπὸν δὲν εἶναι δυνατόν νά συλλάβωμεν τὴν σκάν ἔτσι δὲν εἶναι δυνατόν οὕτε τὰ θιστικά πρῶτα νά κρατήσωμεν, ἀλλὰ τὰ μὲν σβήνουν διὰ τοῦ θανάτου, τὰ δὲ καὶ πρὸ τοῦ θανάτου ἐξαφανίζονται ὡς ἀρμπικώτατος κείραρος. Ἀλλὰ τὰ μέλλοντα δὲν εἶναι ὅρασις, διότι δὲν γινώσκουν μεταβολήν, οὕτε ἐπιδέχονται ἀλλαγὴν· οὕτε ἀπειλεῖ γῆρας οὕτε ὑφίστανται σιανδήποτε αλλοίωσιν· ἀλλὰ διαρκῶς ἀμείβονται καὶ παραμένουν ἐπὶ τῆς ἰδίας εὐπρεπειας. Ὅποτε ἂν πρέπει κάποιος νά εἴπῃ ἀφανῆ καὶ ἄγνωστα καὶ ἀβέβαια, πρέπει νά εἴπῃ τὰ παρόντα πράγματα ποῦ δὲν παραμένουν εἰς τοὺς κτήτορας τῶν, ἀλλὰ ⁴³¹ Α ἀφοῦ ἀνταμείβουν τοὺς κατόκους αὐτὰ καὶ καὶ καὶ μινὼς μεταπηδοῦν ἀπ' αὐτῶν εἰς ἄλλους καὶ πάλιν ἐπ' ἐκείνων εἰς ἄλλους. Ταῦτα πάντα ἀφοῦ θεοῦ ἐξήλυσεν εἰς ἡμᾶς ὁ Παῦλος, καὶ διὰ τοῦτο ἀφοῦ ἠνόμισεν τὰ μὲν παρόντα

πρόσκαμα τὰ δὲ μέλλοντα κώνια υπενθυμίζει τὸ περὶ ἀνοστάσεως κήρυγμα, λέγων ὡς ἔζη. «Οἰδομεν γὰρ ὅτι ἐάν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήτους καταλυθῇ, οἰκίαν ἐκ Θεοῦ ἔκομεν ἀχειροποιήτων, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Β' Κορ. 5, 1).

6. Κόιταζε πάλιν καὶ ἑδῶ, κυρίως πῶς χρησιμοποιεῖ τὰς λέξεις, παρουσιάζων δι' αὐτῶν πῶν ἀνοράτων τὴν δύναμιν τῶν νοημάτων πρὸς περιέχον. Διότι δὲν ἀνόμασεν ἀπλῶς σκηνώματα τὸ σῶμα, ἀλλ' ὡροῦ Β' υπέδειξε τὸ πρόσκαμον τῆς παρουσίας ὡς καὶ ἐδήλωσε τὴν ἐπὶ τὸ καλλίτερον μεταβολὴν λέγει περὶ τοῦ τῶ ἐξῆς: Τὶ στενάξεις καὶ δακρύσεις, ὁ γοηγῶν, διότι κτυπεῖσαι καὶ προσβάλλεσαι καὶ πίπτεις εἰς φυλακὴν. τί θρηνηεῖς διὰ τὰς ἰδιαιτέρας καὶ τὰς κοινὰς, ἐνθ' ὀφείλεις νὰ δεχθῇς ὁλόκληρον τὴν καταστροφὴν τοῦ σώματος καὶ μᾶλλον ὅσα ἡπλῶς τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῆς εἰς τὸ σῶμα φθορᾶς. Διὰ τὸ ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ἰδιαιτέρας αὐτῶν κακώσεις δὲν πρέπει μόνον νὰ μᾶς λυποῦν. ἀλλὰ καὶ νὰ μᾶς εὐχαριστοῦν ὑποδεικνύει ὅτι ἡ γενικὴ καὶ τελευταία καταστροφὴ ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς εὐχὴς ἔργον καὶ ἐννοεῖ εἶσι τὴν διὰ τοῦ θανάτου καταστροφὴν καὶ πάλιν «καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν τῷ σπείνῃ, τὸ C σιτηρήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες» Β' Κορ. 5, 2. «Οἰκίαν δὲ σκηνου» δηλαδὴ τὸ σῶμα δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων ἀποκαλεῖ. ἢ «οἰκίαν σκηνου» τῆς κατοικίας εἰς τὰς ὁποίας κατοικοῦμεν τὰς ψυχὰς δηλαδὴ κατὰ τὸ σῶμα τῆς παρουσίας ζωῆς. Καὶ δὲν εἶπεν ἀπλῶς, «Οἰκία» ἀλλ' «Οἶδομεν» δεχομενος μετὰ τῆς ἰδικῆς του καὶ τὴν γνώμην τῶν ἀκροατῶν. Δὲν ὁμιλῶ, λέγει, διὰ πράγματα ἀμφίβολα, οὔτε καὶ περὶ ἄλλων, τὰ ὁποῖα ἀννοοῦνται, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐπιστεύσατε, ὡροῦ ἐπιστεύσατε εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου διὰ τοῦτο καὶ ἀποκαλοῦμεν τὰ σώματα τῶν ἀποθανόντων σκηνώματα. Καὶ πρόσθε διὰ τοῖσι τρόποις κυρίως χρησιμοποιεῖ τὴν λέξιν. Δὲν εἶπεν καταστροφὴν Β' καὶ θρηνήσῃ ἀλλὰ, καταργήσῃ, καὶ υπέδειξε ὅτι καταργεῖται, διὰ νὰ ἀναστηθῇ περὶ σότερον καρούμενον καὶ λαμπρόν. Ακολουθῶς καθὼς ἔκαμε σύγκρισιν μετὰ τῶν κόπων καὶ ἐπάθλων δι' ἐπόμεως ποιότητος, χρόνου, καὶ ποσότητος ὅτις κἀκεῖ καὶ ἑδῶ, ὀνομάζων σκηνώματα μὲν τὸ σῶμα πρὸς ἀποθήκευσιν, ἐνθ' αὐτὸ πρὸς ἀνορθοῦται οἰκίαν καὶ ὅσα ἀπλῶς οἰκίαν ἀλλ' οἰκίαν, καὶ ὅσα ἀπλῶς αἰώνιον, ἀλλ' οὐρανὸν οἰκίαν ὑποδεικνύων τὴν ὑπεροκὴν καὶ ἐκ τοῦ χρόνου καὶ ἐκ τοῦ τόπου. Διότι αὕτη μὲν εἶναι, ἐπίγειος, ἐνθ' ἐκεῖνη οὐράνιος αὕτη πρόσκαμος, ἐκεῖνη οἰκία. Καὶ τῶρα μὲν ἔχομεν ἀνάγκην καὶ σώματος καὶ κατοικίῶν. Ἐνεκα τῶν ἐδυσχημάτων τῆς σαρκὸς ἐν τῷ τότε τὸ ἴδιον θὰ εἶναι καὶ σῶμα καὶ κατοικία, κυρίως γὰρ διὰ τὴν ἀνάγκην Β' στέγης,

ἡ ὀνομαζομένη καλυμμένη ἐπειδὴ ὅτι ὅλων θὰ εἶναι ἀρκετὴ εἰς αὐτὸ ἡ ἀφθαρσία. Ἐν συνεχείᾳ ἐπιδεικνύων τὴν ὑπεροκὴν τῶν ἀγαθῶν πρὸς ἐνυπόστατον εἰς αὐτὸ λέγει «καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν τῷ σπείνῃ» Δὲν εἶπε «στενάζω», ἀλλὰ μετοτρέπεται εἰς κοινὴν τὴν προσωπικὴν τοῦ γνώμην «καὶ γὰρ ἐν τούτῳ» λέγει, «στενάζομεν», ἐπιθυμῶν νὰ τοὺς προσελκύσῃ εἰς τὴν πίστιν τοῦ καὶ νὰ τοὺς καταστήσῃ μετόχους τῆς σκέψεώς του. «καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανῶν ἐπενδύσασθαι» 42. Α' ἐπιποθοῦντες (Β' Κορ. 5, 2). Δὲν εἶπεν ἀπλῶς «ἐπενδύσασθαι» ἀλλ' «ἐπενδύσασθαι καὶ προσθέτει «εἰ γὰρ καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυνώσκουμεν τὸ εὐρεθιζόμεθα» (Β' Κορ. 5, 3). Καὶ φαίνεται ὅτι εἶναι ὅσα ὡς αὐτὰ τὰ ὁποῖα εἶπε, ἀλλὰ γίνεται σαφέστερον δι' αὐτῶν που προστίθενται «καὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ σπείνῃ στενάζομεν θάρι νοούμενοι ἐπ' ὅ ὃ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' εἶπεν ἐνδύσασθαι».

Βλέπετε πῶς δὲν ἀπομαίνει τὸν ἐαυτὸν τοῦ, οὔτε ὀνομάζει τὸ σῶμα τοῦτο κατοικίαν ἀλλὰ πάλιν σκηνώματα «ἐπ' ὅ ὃ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι». Ἐδῶ ἔδωκε καίριον πλῆγμα ἐνάντιον ἐκείνῳ πρὸς διαβάλλουσαν τὴν φυσικὴν ὑπόστασιν τοῦ σώματος καὶ κατηγοροῦσαν τὴν ἀσάρκα μας. Ἐπειδὴ δηλαδὴ εἶπεν ὅτι ὑποφέρομεν καὶ δὲν θέλομεν νὰ ἀπαλλαγώμεν διὰ νὰ μὴ νομίσῃ ὅτι τὸ σῶμα φέρεται ἐπειδὴ εἶναι κακόν Β' καὶ αἴτιον τῆς κακίας καὶ ἐκθρόνιστον καὶ ὀντακόμενον ἀκούσε πῶς διορθοῦναι τὴν ὑπόψιν, πρῶτον μὲν διὰ τῶν λόγων, ὅτι «στενάζομεν τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι, ἐπιποθοῦντες» ἐπειδὴ ἐκεῖνος πρὸς ἐπενδύσασθαι πράγματι καὶ ἄλλο ἐπενδύεται καὶ ἀκολουθῶς «στενάζομεν βαρούμενοι, ἐπ' ὅ ὃ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες». Αὐτὸ δὲ ποι. λέγει, σπείνῃ τὸ ἐξῆς. Δὲν θέλομεν νὰ ἀποβάλλωμεν τὴν σάρκα, λέγει, ἀλλὰ τὴν φθορὰν ἐκ τῆς σάρκα. ἀλλὰ τὸν θάνατον. Ἄλλο πρῶτον εἶναι τὸ σῶμα καὶ ἄλλο ὁ θάνατος. ἄλλο τὸ σῶμα καὶ ἄλλο ἡ φθορὰ οὔτε τὸ σῶμα εἶναι φθορά, οὔτε ὁ ὁ φθορὰ εἶναι σῶμα. Καὶ τὸ μὲν σῶμα εἶναι φθορὴν, ἀλλὰ τὸ σῶμα δὲν εἶναι φθορὰ. Ἐνθα θνητὸν ἀλλὰ δὲν εἶναι θάνατος. Κα. τοῦτο μὲν ὑπῆρξεν ἔργον τοῦ Θεοῦ ἡ δὲ φθορὰ καὶ ὁ θάνατος ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας εἰσαχθῇ. Θέλω λοιπὸν τὸ ξένον νὰ ἀπομακρύνω. λέγει, καὶ ὅτι τὸ ἴδιόν μου καὶ ξένον δὲν εἶναι τὸ σῶμα, ἀλλ' ἡ φθορὰ διὰ τοῦτο λέγει «ἐπ' ὅ ὃ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι» δηλαδὴ τὸ σῶμα, ἀλλὰ νὰ ἐνδυσθῶμεν εἰς τὸ σῶμα τὴν ἀφθαρσίαν. Τὸ σῶμα εἶναι εἰς τὸ μεταξὺ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἀφθαρσίας. Ἀποβάλλει λοιπὸν τὴν φθορὰν καὶ ἐνδύεται τὴν ἀφθαρσίαν. ἀποβάλλει αὐτὸ πρὸς ἐλαθεῖν ἐκ τῆς ἀμαρτίας καὶ ἵστα

καὶ αὐτὸ ποῦ ἔδωκεν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Καὶ διὰ τὸ πλῆ-
ροφορηθῆς ὅτι τὸ ἐκδύσασθαι δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ σῶμα,
λέγει, ἀλλὰ εἰς τὴν φθορὰν καὶ τὸν θάνατον, ἔκουσε ἑαυτοῦς
αὐτὰ ποῦ προσθέτει. Ἐπειδὴ εἶπε· «Ὁὐ θέλωμεν ἐκδύσασθαι.
ἀλλὰ ἐκπενδύσασθαι, δὲν εἶπε· διὰ τὸ καταποθεῖν τὸ σῶμα ὑπὸ
τῆς ἀσυνεπείρας, ἀλλὰ τί ἐῖναι καταποθεῖν τὸ θνητὸν ὑπο-
τῆς ζωῆς; διὰ τοῦτο νὰ καταστραφῇ, νὰ καθῇ ὥστε δὲν ἀνα-
φέρεται εἰς τὴν ἀπαλειαν τοῦ σώματος ἀλλὰ τοῦ θανάτου
καὶ τῆς φθορᾶς. Διότι ὅταν ἔρκεται ἡ ζωὴ δὲν καταστρέφει
καὶ φθείρει τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὴν φθορὰν καὶ τὸν θάνατον ποῦ
προσενγίξε· εἰς αὐτό. Ὁ στεναγμὸς λοιπὸν δὲν ἀφορᾷ εἰς τὸ
σῶμα ἀλλὰ εἰς τὴν ἐγγύστατον φθορὰν. Πράγματι τὸ
σῶμα εἶναι θάρν καὶ ἐνοχλητικόν καὶ δυσβάστακτον,
ὅτι ἐξ αἰτίας, τῆς φυσικῆς τοῦ ἀλλ' ἐξ αἰτίας τῆς
θνητότητος ποῦ ἦλθεν εἰς αὐτὸ ἀργότερον. Δὲν εἶναι ὅμως
σῶμα φθορῶν, ἀλλ' ἀφθαρτὸν. Ἐπειδὴ εἶναι τόση ἡ εὐγένεια
τῆς καταγωγῆς του, ὥστε καὶ ἐντὸς τῆς ἰδίας τῆς φθορᾶς
ἐπιδεικνύει τὴν ἀξίαν του. Αἱ σαρκεὶ λοιπὸν τῶν ἀποστόλων
ἐξεβίβων τὰς ἀσωμάτων δυνάμεις καὶ ἡ σαρὴ καὶ ἡ στα-
κτὴ περιῆλθεν εἰς τοὺς θαύματος, καὶ τὰ ἐνδύματα ποῦ ἤγνι-
σαν τὸ σῶματ' αὐτῶν (ἀποστόλων) ἐξεβίβων ἀσθενείας καὶ ἐ-
πανόρθωσιν τὴν νεύσαν.

7 Μὴ λοιπὸν μὴ ἀναφέρει τὴν θάλασσαν καὶ τὴν κολὴν
καὶ τὸν ἰσθμὸν 422 Α καὶ τὴν ἀσκαθορίαν, καὶ τὰ ἄλλα, ποῦ
ἀναφέρουν αὐτοὶ ποῦ κατηγοροῦν τὸ σῶμα, δὲν ἀνέκουν αὐ-
τὰ εἰς τὴν φύσιν τοῦ σώματος, ἀλλ' εἰς τὴν φθορὰν ποῦ ἦλθε
ἀργότερον. Ἐάν δὲ θέλῃς νὰ μάθῃς τὴν ἀξίαν του, πλησίασε
καὶ ἴδε ἐκ τοῦ πλησίον τὴν διαπλάσιν ὅλων τῶν μελῶν τὸ
σῶμα, τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν σκέσιν μεταξὺ τῶν καὶ θά-
τῃς ἀκριβεστερὴν τὴν μεταξὺ τῶν μελῶν τούτων σκέσιν πά-
σῃ πόλει καὶ ἡ ἀποκαθάρσις, δικαίως καὶ οἱ πολλοὶ τῆς πό-
λεως εἶναι φιλόσοφοι. Ἐάν δὲ ἀποδοῦν γενναίως ὑπόθεσις τὰ μέλη
αὐτὰ καὶ προτείνῃς μόνον τὸ φθορὸν καὶ τὸ θνητὸν τοῦ σώ-
ματος, οὐτε καὶ ἀπ' ἐδῶ ἐκαστοῦντος θὰ μάς λείψουν τὰ ἐπι-
κεκρήματα εἰς ἀπάντησιν. Διότι ἐξ αὐτοῦ δὲν προσέκυψεν σό-
δεμα Β θλασθὲν διὰ τὸ ἄνθρωπον γενέσθαι ἀλλὰ μᾶλλον κέρ-
δος προσήλθε. Γίνεται δὲ φανερόν ἀπὸ τῶ ἐξῆς ὅτι οἱ ἄνθρωποι
ποῦ ἔζησαν μετ' τὸ σῶμα ἐπέδειξαν τὴν ἀγγελικὴν των ζωὴν,
καὶ ἐξ αὐτοῦ σόδεμα προσέκυψε θλασθὲν εἰς τὸν ὅρον τῆς ἀ-
ρετῆς. Καὶ αὐτοὶ ποῦ ἔχουν τὸν πρὸς τὴν ἀσθενείαν ἐπειδὴ
ἐλπίουν ὅτι δὲν ἔχουν καὶ μικρὸν ἐμπόδιον δηλαδὴ τὴν φθο-
ρὰν τοῦ σώματος δὲν προχωροῦν εἰς μεγαλύτερον θαύμα
παρηγορίας. Διότι ἂν πολλοὶ ἄνθρωποι ἐνόμισαν ὅτι εἶναι ἱ-
σσοῦμαι μολοντί εἶναι περιβεβλημένοι τὸ φθορὸν καὶ παθε-

τὸν σῶμα καὶ ἡγωνίσθησαν πολὺ διὰ τὸ περιβεβληθῆναι τὴν δό-
ξαν αὐτῶν. δὲν δὲν εἶσαν τὸ σῶμα, Ὁ καὶ τὸν φθορὸν διὰ
τὸ ἐλέγκει τὴν ἀδυναμίαν των, τοὺς δὲν δὲν ἤθύνοντο νὰ
ἐξαπατήσων ἐκ τῶν πλέον ὁμοίων, «Ὅταν λοιπὸν τὸ σῶ-
μα φαίνεται, ὅτι γίνεται ἐμπόδιον καὶ τῆς ἀσθενείας ποῦ εἶναι
τὸ δοκίμιον ὅρων τῆς κακίας καὶ εἰς τοὺς ἁγίους δίδει τὴν
δυνατότητα νὰ ἐπιδεικνύουν τὴν ψυχικὴν ἀνὴν εἶναι, πῶς θὰ
ἠθύνοντο νὰ συγκληρονομήσων αὐτοὶ ποῦ τὸ διαβάλλον καὶ τὸ
κατηγοροῦν, βεβαίως δὲν εἶναι, μόνον αὐτὰ ποῦ θὰ εἴχαμεν
νὰ εἴπωμεν εἰς αὐτὰ ἀφορὰ εἰς τὸ σῶμα, ἀλλ' ὅτι ἔγινε τοῦτο
αὐτὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸν Θεόν. Διότι ἐάν τὰ ἀσθενήματα αὐτοῦ
καθίστανται φανερά ἀπ' ἀρχῆς τῆς δημιουργίας διὰ τῶν δη-
μιουργημάτων, καὶ ἡ φύσις ἐξ ἀσθενείας, εἶναι φανερόν ὅτι ἡ
ψυχὴ ἐγνώρισε τὸν δημιουργὸν Ὁ Θεὸς τῆς ἀποδοῦ ἐκείνου
καὶ τὸν ἀφελὸν καὶ τὸν ἀφελὸν καὶ τὸν ἀφελὸν. Διὰ τοῦτο τὸ ἀγα-
πὴ ὁ Παῦλος, καὶ ἀναφωνεῖ λέγων, ὅτι «Ὁὐ θέλωμεν αὐτὸν
ἐκδύσασθαι ἀλλὰ ἐκπενδύσασθαι αὐτὸν τὴν θάλασσαν» (Β'
Κορ. 5, 4).

Καὶ μὴ ἐρωτᾷς. Πῶς εἶναι δυνατόν τὸ σῶμα νὰ ἀναστή-
θῃ πάλιν καὶ νὰ γίνῃ ἀφθαρτὸν, διότι ὅταν ἐνεργῇ ἡ δύνα-
μις τοῦ Θεοῦ, τὸ πῶς δὲν ἔχει, θεῶν. Καὶ τί λέγει τοῦ Θεοῦ;
Ὁ δὲν ἔχει, ἔχει νὰ γίνῃ δημιουργὸς ἀναστάσεως, ὅς
ἔνος μὲν διὰ τῶν σπερμάτων ὅς ἐπ' αὐτοῦ δὲ διὰ τῶν τεχνῶν
καὶ τῆς ὕλης καὶ τῶν μετάλλων. Πράγματι καὶ τὰ σπερματα ἂν
δὲν ἀποθάνουν προηγουμένως, καὶ σπέρσων καὶ ἀλλοιωθῶν
δὲν γεννῶν τὸν σπέρμα. Καθὼς λοιπὸν βλάπτων ἐκεῖ τὸν σπέρ-
μα νὰ σπέρσῃ καὶ νὰ διαλύσῃ, δὲν ἀφαιρᾷ διὰ τὴν
ἀνάστασιν. ἀλλ' ὑποκαθίστα πλέον σαφὴς ἡ διὰ τὸν αὐτὸν σοὶ
ἀποδείξιν διότι ἂν δὲν μείνῃ εἰς τὴν σπέρμα καὶ τὴν φθορὰν,
ποῦ δὲν θὰ ὑποδείξῃ νὰ ἀναστήθῃ, τὸ ἴδιον νὰ σκεφθῇ καὶ διὰ
τὸ σῶμα σου ὅταν ἴδῃς τὴν φθορὰν, τότε διαπερᾷς πιστευ-
σε εἰς τὴν ἀνάστασιν. Διότι ὁ θάνατος δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο,
παρὰ ἡ ἀναίρεσις τῆς φθορᾶς ἐπειδὴ θεοῦς ἔχει τὸ σῶμα
κυρίως, ἀλλὰ τὴν φθορὰν τοῦ ἐπιπράττει ὁ θάνατος. Τοῦτο
εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃς νὰ συμβαῖν καὶ εἰς τὰ μεταλλικὰ εἶδη.
Τὴν χρυσοφόρον, λοιπὸν, ἄμμεν λαμβάνουν οἱ εἰδικοί, καὶ
ἀποδοῦ παραδίδουν εἰς τὸ κενεῖ-τῆριον 424 Α κατασκευάζουν
χρυσόν, καὶ ἀποδοῦ ἀναμύκουν ἄμμεν καὶ ἄλλας ὕλας, δημιουρ-
γοῦν καθαρόν χρυσόν. Ἐπειτα πρὸς μου, αὐτὸ ποῦ ἐπιτυχάνει
ἡ δύναμις τοῦ πατρὸς, τοῦτο δὲν θὰ ἐπιτύχῃ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ,
καὶ ποῦ ἀπὸ αὐτοῦ ποῦ ἔχουν ὀλίγον μ. αὐτὰ θὰ ἐκχυρῇ-
το κατὰ τέτοιον, πρέπει νὰ κατανοήσῃς πῶς οὐ ἐπιδεικνύεται
ἐξ ἀρχῆς καὶ νὰ μὴ ἀποβῇ διὰ τὴν ἀνάστασιν. Δὲν ἔ-

λαβε χώρα και οὐ ἐπύλασεν, "Αν και τί εἶναι δυσκολώτερον τοῦ νὰ κατασκευάσῃ ἐκ κλωμάτων σάρκα καὶ φλέβα καὶ δέριμα καὶ ὀστά καὶ ἰνῶς καὶ νεύρα καὶ ἀρτηρίας καὶ τὰ ὄργανα καὶ τὰ ἀνεξάρτητα μέλη, τὰς οφθαλμούς, τὰ ὦτα, τὴν μυστὴν τοῦς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, καὶ εἰς ἐν ἑκάστον τούτων νὰ τοποθετήσῃ κοινὴν τὴν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν. λοιπὸν τί εἶναι δυσκολώτερον παρὰ νὰ τὸ καταστήσῃ ὁλόκληρον ἐνὶ ἑνὶ ὁλόκω; Δὲν βλέπετε πῶς ἡ γῆ εἶναι ἀπλή ἐνὶ τῷ σῶμα συνήσαν καὶ ποικίλον, καὶ κατὰ τὰς ἐνέργειας καὶ κατὰ τὰ πρῶτα καὶ κατὰ τὴν διάπλασιν, καὶ κατὰ τὰς οὐσίας καὶ καθ' ὅλα τὰ ἄλλα. Πέρε μου, λοιπὸν πῶς ἀμφιδόλλεις διὰ τὰ μέλλοντα καὶ τὸ πρῶτον νὰ εἴπω διὰ τὰ σωματικά. Διότι τὰς οὐρανίους δυνάμεις καὶ τὰς στρατιάς τῶν ἀγγέλων τοὺς ἀρχαγγέλους καὶ τὸ ἄνωτερον τούτων τάγματα, τίς μου, πῶς ἐδημιούργησε, Διότι ἐντοὺς δὲν γινώσκω νὰ εἴπω τὸν τρόπον, καὶ νομίζω ὅτι ἔρκεσεν εἰς αὐτὸν καὶ μόνῃ ἡ θέλησις. Ἐπεὶ τα πάλιν, αὐτὸς ποὺ ἐδημιούργησε τὸς ἀσώματους στρατιὰς δὲν δύναιται νὰ ἀναστήσῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἐφθάρη καὶ νὰ τὸ ὁδηγήσῃ εἰς μεγαλύτεραν ἀξίαν. Καὶ ποῖος εἶναι εἰς τοιοῦτον σημεῖον ἀναστήσεως ὥστε νὰ ἀμφιδόλλῃ δι' αὐτὸ C καὶ νὰ προσβάλλῃ τὴν ἀνάστασιν. Διότι εἴναι τὸ σῶμα δὲν ἀνίσταται δὲν ἀνίσταται καὶ ὁ ἀνθρώπος διότι, ὁ ἀνθρώπος δὲν εἶναι μόνον ψυχὴ, ἀλλὰ ψυχὴ καὶ σῶμα. Ἐάν λοιπὸν ἀνίσταται, μόνον ἡ ψυχὴ ἀνίσταται τὸ ἥμισυ τοῦ ὄργανισμοῦ καὶ οὐκ τὸ σύνολον ἐξ ἄλλου δὲν θὰ ἠμπορούσε ἡ ἀνάστασις νὰ ἀναφερθῇ μόνον ἐπὶ τῆς ψυχῆς. Ἐπειδὴ ἡ ἀνάστασις ἀναφέρεται εἰς τὸ πᾶν καὶ διαλυθὲν ἡ δὲ ψυχὴ δὲν διαλύεται ἀλλὰ τὸ σῶμα. Καὶ τί σημαίνει τό. «Εἰ γε καὶ ἐνδοσάμενοι, οὐ γυναι εὐρεθησόμεθα» (B Κορ 5, 3). Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἰσχυρίζεται, μέγα καὶ ἄγνωστον εἰς ἡμᾶς μυστήριον. Ποῖον λοιπὸν εἶναι οὗτο. Αὐτὸ ποὺ λέγει καὶ εἰς τὴν πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴν ὅτι «Πάντες ἀναστήσόμεθα, ἕκαστος ὡς ἐν ᾧ εἴη τὰ ἔργα». A Κορ 15, 22-23. Τί σημαίνει οὗτο. Δὲν τὰ λόγια. Ὅτι δηλοῦν καὶ εὐδολόγητος καὶ τοῦδατος καὶ αἰρετικὸς καὶ καθὲρ ἄνθρωπος ποὺ ἦλθεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον θὰ ἀναστήθῃ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Κατὰ τὸ ἴδιον ἀνέφερον δὲν ἔλεγε «Πάντες μὲν οὐ κοιμηθήσόμεθα πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα ἐν ᾧ ὁμοίᾳ ἐν ῥαπὶ ὁφθαλμοῦ ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι». A' Κορ 15, 51-52.

8. Ἐπειδὴ λοιπὸν εἶναι καθολικὴ δι' ὅλους ἡ ἀνάστασις, καὶ κοινὴ καὶ διὰ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ διὰ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ διὰ τοὺς πονηροὺς καὶ διὰ τοὺς κρηστούς ἀνθρώπους, καὶ διὰ νὰ μὴ νομιζῇς ἐκ τούτου ὅτι καὶ οὐκ ἀδικῶς E γίνεται ἡ κρίσις καὶ σι ἀλογισθῇς Διότι αὐτὸ ἐνὶ ὁμοίᾳ ὁ σπουδαῖος πρὸς τὴν ἐκκλή-

σι καὶ ὑπέφερα ἀνασταίνονται καὶ ὁ εὐδολόγητος ποὺ εἶκον ἀσεβῆσαι καὶ προσεκίνησε τὸ εἶναι καὶ ἔγνωνσε τὸν Χριστὸν καὶ αὐτὸς κατὰ παρόμοιον τρόπον ἀνασταίνεται καὶ ἀπολαμβάνει τῆς αὐτῆς τιμῆς διὰ νὰ μὴ σκευθῇς λέγων ταῦτα ἀκούσε τί λέγει «Εἰ γε καὶ ἐνδοσάμενοι οὐ γυναι εὐρεθησόμεθα» (B Κορ 5, 3). Καὶ πῶς, λέγει, εἶναι δυνατόν αὐτὸς ποὺ ἔχει ἐνδοθὴ ἀσέβησαι. 439 A καὶ ἀθανάσιον νὰ εὐρεθῇ γυνὴς πῶς. Ὅταν θὰ ἀπολέσκειν τὴν δοξάν καὶ στερηθῇ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν παρρησίας Διότι καὶ τὰ σῶματα τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνίστανται, ὁφθαλμοὶ καὶ ἀθάνατοι ἀλλ' ἡ τιμὴ αὐτῆς τοῦς γίνεταί ἑρδία καὶ καλῶς καὶ τιμωρίας, ἐπιτιμῇ ἀνίστανται, ἀφθάρτα, διὰ νὰ κατακαίωται αἰώνως. Ἐπειδὴ δηλοῦν τὸ πῶρ ἐκείνον εἶναι ὁλοκλήρως, ἀνάλογα τοῦ ἀρροζοῦν καὶ σωματὰ ποὺ νὰ μὴ φθέρωνται ποτέ. Διὰ ταῦτα λέγει «Εἰ γε καὶ ἐνδοσάμενοι, οὐ γυναι εὐρεθησόμεθα». Διότι ταῦτα δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ ὅποιον μόνον ζητοῦμεν δηλοῦν νὰ ἀναστήθωμεν καὶ νὰ ἐνδοθῶμεν τὴν ἀθανάσιαν, ἀλλ' ὁφθαλμοὶ ἀναστήθωμεν καὶ ἐνδοθῶμεν τὴν ἀθανάσιαν νὰ μὴ ἀπογυμνωθῶμεν τῆς δόξης καὶ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν παρρησίας καὶ νὰ μὴ παραδοθῶμεν εἰς τὸ αἰώνιον πῶρ. Διὰ τοῦτο λέγει. «Εἰ γε καὶ ἐνδοσάμενοι, οὐ γυναι εὐρεθησόμεθα». Ἐν συνεχείᾳ ὁφθαλμοὶ ἴδωσι μεγαλύτεραν ἐξουσίαν εἰς τὸν περὶ ἀναστάσεως κήρυγμα λέγει ὅτι «μελλεῖ καταστῆναι τὸ θάνατον ὑπὸ B τῆς ζωῆς» καὶ προσθεῖται. Ὅ δὲ κατεργασόμενοι ἡμῶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεός. Καὶ ἔτσι, εἶναι αὐτὸ ποὺ λέγει. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀρκῶς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, ὅτι διὰ νὰ καταστραφῇ ἀλλὰ διὰ νὰ πορευεταί πρὸς τὴν ἀφθαρσίαν. Ὅσοι καὶ ὅταν ἐπείρυνε τὸν θάνατον τὸν ἐπείρυνε μὲ τὴν προουπὸθεσιν αὐτῆν νὰ συμφρονισθῇ διὰ τῆς τιμωρίας καὶ ἀφοῦ γίνῃ καὶ λίτερος, νὰ δυνάμει καὶ πάλιν νὰ ὁδηγηθῇ πρὸς τὴν ἀθανάσιαν. Καὶ παλαιότερα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς δημιουργίας ἡ ἴδια ἔσχευε διὰ τὸν Θεὸν γνῶσιν καὶ θέλησιν καὶ μὲ τὴν προουπὸθεσιν αὐτῆν ἔπλασε τὸν πρῶτον ἄνθρωπον καὶ τοῦτο εὐθὺς ἀπέσπασε καὶ ἐξ ἀρχῆς, ὅτι τὸ πᾶν καὶ διότι εἴναι δὲν ἴσθαι ἐν ἐξ ἀρχῆς νὰ μὴ ἀνοίξῃ τὰς θύρας τῆς ἀναστάσεως, δὲν θὰ ἀφῆνε τὸν ἄνθρωπον νὰ γίνῃ ἐν ἀρετῇ C καὶ ἀγαπῇ εἰς αὐτὴν καὶ νὰ πᾶθῃ αὐτὰ καὶ ἐπαθε. Ὡρα δὲ σπουδαίως εἰς ἡμᾶς ὅτι πορευόμεθα πρὸς ἄλλην ζωὴν καὶ ὅτι κατὰ ἀλλὰ ἐποχὴ ἀναμένει τοὺς δικαίους ποὶ ἐκ αὐτῆν φιλάσονται σὺ ἀμαρτωλοὶ καὶ οὐ σπουδαῖοι καὶ δικαίων οὐ δὲ ὁ ὁποῖος ἔγινε πρῶτος δικαίος ἐπειδὴ δὲν ἀντημεμνησθῇ ἐνὶ ὅσῃ ἐκοιτάζετο, ἀφῆκε νὰ ἀπέλθῃ κερύσσοντα καὶ λέγοντα εἰς ὅλους ὅτι δι' ὅσα ἐπαθε ἡ ἀνταπόδοσις ὁ μισθός καὶ ἡ ἀμοιβὴ εἶναι ἐκ τῆς ἄλλης ζωῆς. Διὰ τοῦτο καὶ τὸν Ἐνὸς ὁδῶν ποὺ καὶ

τὸν ἥλιον ἀνήγαγε, ὑπεινισσόμενος εἰς ἡμᾶς τὸ δόγμα περὶ τῆς ἀναστάσεως. Ἀρκεῖ λοιπὸν διὰ τὴν μὲν πληροφόρησιν ἡ δύναμις ἐκεῖνου ποῦ ἐνήργησε τοῦτο, καὶ ἐὰν κάποιος D ἐκπύσθῃ πιστὴν καὶ ἐπιθυμῇ νὰ λάβῃ ἑλλην ἀπόδειξιν ὡς ἐγγύστην τῆς μελλούσης ἀναστάσεως καὶ τοῦτο μὲ πολλὰν γενναϊοσύνην ἔδωκεν ὁ Θεός, ἀφοῦ ἀρθῶν καὶ ἐστειλε τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἀφοῦ προσέφερε μεγάλην ἀποκρίσιν εἰς τὸ κήρυγμα τῆς ἀναστάσεως μετὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ἐκεῖνος ποῦ δημιουργεῖ ἔξαρτὰ τὰ ἐπόμενα λόγια καὶ λέγει, ὅτι καὶ ἀρραβῶνα μὲς ἔδωκεν, ὅχι ὕλητις ἀξίας, οὔτε ἐκ χρυσοῦ ἢ ἀργυροῦ, ἀλλὰ ἀρραβῶνα πνεύματος ὁ ἀρραβὼν δὲ εἶναι μέρος τοῦ ὅλου καὶ διὰ τὸ ὅλον εἶναι ἀλύτῳτος. Διότι καθὼς εἰς τὴν γεμῆλα συμβόλαια ἐκεῖνος ποῦ δέκεται τὸν ἀρραβῶνα διὰ ὅλα πλέον ἐλάττει καὶ ἔχει ἐμπιστεύσιν. E καὶ ἄραρος ἔστι καὶ οὗ ἀφοῦ ἔλαβε ἀρραβῶνα, ἔννοῶ τὰ κρισιματα τοῦ πνεύματος, μὴ ἀμφιδόλλῃς πλέον διὰ τὰ ἡ γὰρ καὶ σοὺ ἀπαυλῶσονται. Διότι αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἀνιστᾷ τοὺς νεκροὺς, θεραπεύει τοὺς τυφλοὺς. ἔδωκεν τοὺς δαίμονας, καθαρῶς τοὺς λεπρούς, 456 A θεραπεύει ὁσθενεῖας, καταργεῖ τὸν θάνατον καὶ τόσα πολλὰ δύναται νὰ ἐπιτελῇ ἐπὶ τοῦ θνητοῦ καὶ φθοροῦ σωματός πως θὰ σὲ πυνκτοῦσιν ἢν ἀμφιδόλλῃς διὰ τὴν ἀνάστασιν. Διότι καὶ ἐὰν ποτὲ δὲν ἦρακετο ὁ καιρὸς τῆς ἀνταμοίτης, καὶ ἀκόμη ἴσαν διαρκεῖς οἱ ἀγῶνες μὲς ἡμῶν, τίνα, εἶνα, οἱ πτεφρῶναι διὰ τὴν ὁποῖαν μὲς ἀντὶμεν. φεῖ ὁ Θεὸς σκέμῃ πόσα ἀγαθὰ θὰ σοὺ δώσῃ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀπονομῆς τῶν θροῶν. Ἐὰν ἡμᾶς εἴπῃ κάποιος. Ἀλλὰ δὲν βλέπομεν αὐτὰ τὰ θαύματα τώρα νὰ γίνωνται καὶ οὔτε ἔχομεν ἡμεῖς τόσην δύναμιν, θὰ ἡμπορούμε νὰ τοῦ εἶπα, ὅτι ἵπποτε δὲν διαφέρει, εἴτε τώρα, εἴτε προαγουμένως ἢν συμφοῦν αὐτὰ. Διότι ὅτι ἐγένετο προηγουμένως ὑπὸ πᾶν ὁποστέλων. B τὸ μαρτυροῦν αἱ εἰς ἀλόκληρον τὴν αἰκουμένην. Ἐκκλησίαι, αἱ κοινότητες, οἱ πόλεις, καὶ τὰ ἔθνη ποῦ ὁπεύσαν πρὸς τοὺς αἰεῖς καὶ ἀπλοῦς. Διότι δὲν θὰ ἡδύναντο νὰ ἀπεριχωροῦν εἰς ἀλόκληρον τὴν αἰκουμένην οἱ ἀνθρώποι νὰ ἀναστῇν ἐκ τῶν θανάτων καὶ εὐτελεῖς. ἐὰν δὲν εἶχαν τὴν ἀναστῆν θεοφθῆαν τὴν θαυμάειν. Ἐν τοῖς οἷς αὐτὸν σπερμαίται τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τώρα πολλὰ μένουσι τὰ συμβόλα ἐκεῖνης τῆς δωρεᾶς, πολὺ μεγαλύτερα καὶ θαυμαστά καὶ αὐτῶν τῶν ἰσίων, ποῦ ἔχουν ἀπορθηθῇ. Διότι δὲν C εἶναι τὸ ἴδιον νὰ ἀναστῇ σῶμα, ποῦ ἀπέθανε ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπαλλάγῃ ἐκ τῆς ἀπαιθείας τῆς ψυχῆς ποῦ ἐνεκρώθη διὰ τῶν ἀπορθημάτων, πρῶτον τὸ ὁποῖον νῆνεται διὰ τοῦ βαπτίσματος. Οὔτε εἶνα, ἵπποτε νὰ θεραπεύ-

θῶν σαρκικαὶ ἀσθενεῖαι, καὶ νὰ ἀποτεθῇ φορτίον ἀμαρτιῶν. Δὲν εἶναι τὸ ἴδιον νὰ θεραπευθῇ τυφλὸς ὁφθαλμὸς καὶ νὰ καταναυθῇ ὑπὸ φωτὸς ψυχῆ ἡ ἀποία ἐσκοτίσθη. Διότι ἂν δὲν ὑπῆρχε καὶ τώρα ὁ ἀρραβὼν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, δὲν θὰ συνίστατο τὸ βάπτισμα. δὲν θὰ παρετίετο ἄρεσις ἀμαρτηρῶν. δὲν θὰ ἐδόδετο ἀγασμός καὶ δικαιοσύνη, δὲν θὰ ἐλαττώναμεν τὴν νύσθεσιν, δὲν θὰ ἀπελαττώναμεν τῶν μὴ σπηρίων. Χωρὶς τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος δὲν θὰ ἐγένετο ποτὲ τὸ μυστικὸν σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Δὲν θὰ εἴχαμεν ἱερεῖς. Οὔτε θεοφθῆς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνωνται αἱ κεραιστικαὶ αἰσθαῖς τῆς ἐκφορτῆσεως ἐκεῖνης. Καὶ θὰ ἡμπορούσε κάποιος νὰ εἴπῃ πολλὰ διὰ τὰ συμβόλα τῆς D χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐπιμένως καὶ οὗ ἔχει τὸν ἀρραβῶνα τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀπέβαλε τὴν νέκρωσιν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ποινὴν τῶν οὐκέρων καὶ ἀπυλλάντης τῆς ἀκαθάρτου ζωῆς. Λοιπὸν μὴ θλιβόμεθα διὰ τὰ μέλλοντα, ἀφοῦ ἐλάβομεν τέτοιον εἶδος ἐγγιήσεως ἀλλὰ ἀφοῦ δώσαμεν μεγίστην προσοκὴν εἰς τὸ περὶ ἀναστάσεως κήρυγμα, θὰ ἐπιδεικνύμεν καὶ ζωὴν εἴσαν τῶν ἀληθειῶν τοῦτων διὰ νὰ ἐξυμῶμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ποῦ ὑπερβαίνουν κάθε νοῦν καὶ ἀνθρώπων λογικόν. πρῶτον ποῦ εἴθε νὰ συμβῇ εἰς ἄλλους ἡμᾶς διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλευθιμίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ μετὰ τοῦ ὁποῖου ἄνθρωπος ἡ δόξα εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ ἄγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΚΑΤΑ ΜΕΘΥΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ

ΛΟΓΟΣ, Ο ΟΠΟΙΟΣ ΠΡΕΒΕΘΗΚΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΓΓΛΗ ΚΑΙ ΜΕΛΑΛΗΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

1. 427 Α Απεριφάνει το φορτίον της νηστείας, αλλά δεν πρέπει να απορρίψαμε τον καρπὸν της διότι σι μθαίνει να ἀπορρίπτωμεν τὸ φορτίον τῆς νηστείας καὶ ταυτοχρόνως νὰ δρέψωμεν τὸν καρπὸν αὐτῆς Ἐπέρασεν ὁ κόπος τῶν ἀγώνων, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ περῶσιν τὰ ἐνδιαφέροντα διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν προσπαθειῶν μας Ἐφυγεν ἡ νηστεία, ἀλλ' ὅτε παραμείνῃ ἡ ἐδύσθεια, μᾶλλον θύμῃς ὅτι ἡ νηστεία ἔφυγεν. Μὴ φοβηθῇς θύμῃς εἰπα τοῦτο θεῶ, με τρόπον νὰ σὲ ἀναγγεῖλω ἄλλην Τεσσαρακοστήν, ἀλλὰ διὰ νὰ καταστήσω νηστείᾳ τὴν διὰ τὴν ἀρετὴν σου Ἐπέρασεν ἡ σωματικὴ νηστεία, ἀλλ' ἡ Β πνευματικὴ παραμένει. Αὕτη εἶναι καλλιτέρα ἐκείνης καὶ ἐκείνη ἔργιζε χάριν αὐτῆς Ὅπως, ὅταν ἐνηστεύατε ἔλεγον ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ μὴ νηστεύῃ αὐτὸς ποὺ νηστεύει ἔτσι λέγω καὶ τώρα ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ νηστεύῃ αὐτὸς ποὺ δὲν νηστεύει Ἰσως αὐτὸ που σὲς λέγει νὰ φάινεται σὶν νηστικόν, ἀλλ' ἐγὼ θὰ σὲς ἐξηγήσω 428 Α τὸ ὅχημα Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ μὴ νηστεύῃ κάποιος που νηστεύει Ὅταν ἀποφύγῃ μὲν τὰ φαγητὰ ἀλλὰ δὲν ἀπαρνεύει τὰ ἁμαρτήματα Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ νηστεύῃ κάποιος ποὺ δὲν νηστεύει Ὅταν ἐλευθέρως ἀπολαμβάνῃ τῶν φαγητῶν καὶ ἀπαρνεύει τὴν γεύσιν τῆς ἁμαρτίας Ἡ νηστεία αὐτὴ εἶναι καλλιτέρα ἐκείνης, θεῶ, δὲ μόνον καλλιτέρεται, ἀλλὰ καὶ ἐλαφροτέρα διὰ τὴν σωματικὴν νηστείαν πολλοὶ ἐπαρασφίζοντο δι' ἐπικρατεῖαν σημαντικὰς ἀσθενείας φοβερὰν ἐνόχλησιν Ἐκὼς γεμίσει πύσαν, λέγει, δὲν ἀντέσω τὴν στέρισιν τοῦ λουτροῦ, με ξεουθενῶναι, ἡ κρήνη τοῦ βύδατος, δὲν δύναμαι νὰ κορτάσω με λαχανικά. Πολλὰ τέτοια Β ἤκουα τότε νὰ λέγουν πολλοὶ ἀλλὰ διὰ τὴν πνευματικὴν νηστείαν δὲν λέγει κανεὶς κάτι τέτοιον Ἐξομε τὰ λουτρον σου, λάβε μέρος εἰς νέφους, πε σὶνον ἐν μέτρῳ καὶ ἂν θέλῃς νὰ κορτάσῃς κρέας, αὐτεῖς θεῶ σε ἐμποδίση ἔλε ἰθέτως δοκέμασε τὰ πάντα μόνον νὰ στοθῇς μακρὰν τῆς ἁμαρτίας. Εἰ-

δες πόσον εὐκόλος εἶναι δι' ὅλους ἡ νηστεία αὐτή. Δὲν δύνασαι νὰ προκαταλάβῃς σωματικὴν ἀδυναμίαν ἡ νηστεία αὐτὴ εἶναι καθαρὸν κατόρθωμα τῆς ψυχῆς. Εἶναι δυνατόν νὰ μεθύῃ κανεὶς καὶ χωρὶς νὰ πίνῃ οἶνον καὶ νὰ εἶναι σώφρων ἄφοῦ ἔπαιεν ὅτι δὲ ὑπάρκει μέθη δινευ κρήσεως οἶνου. ἄκουσε τὸν προφήτην ποὺ λέγει «Ὅτι οἱ μεθύοντες θνεί οἶνον» (Ησ 28 1) πῶς ὅμως εἶναι δυνατόν νὰ μεθύῃ κάποιος δίχως οἶνον Ὅταν τὴν δύναμιν τῶν παθῶν C δὲν μετριάσῃς διὰ τῆς εὐσεβοῦς σκέψεως. Εἶναι ἐπίσης δυνατόν νὰ πίνῃ κανεὶς οἶνον καὶ νὰ μὴ μεθύῃ, ἐὰν δὲν ἦτο τοῦτο δυνατόν, δὲν θὰ τὸ συνεβούλευεν ὁ Παῦλος εἰς τὸν Τιμόθεον γράφων αὐτῷ: «Ὅντω ὀλίγῳ κρατὶ διὰ τὸν στόμακόν σου καὶ τὰς πικνύας σου ἀσθενείας» Α Τίμ. 5, 23. Διότι μέθη δὲν εἶναι τιποτέ. ἄλλο παρὰ ἡ ἀπώλεια τοῦ λογικοῦ ἡ διασάλευσις τῶν φρενῶν ἡ ἐρημικία τῆς διανοίας, ἡ πτωχεία τῆς συνέσεως. Καὶ ταῦτα δὲν δημιουργεῖ ἀπλῶς καὶ μόνῃ ἡ μέθη ἐκ τοῦ οἶνου, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἡ μέθη ἐκ τῆς ἀργῆς καὶ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ παραλόγου. Καθὼς δηλαδὴ δημιουργεῖ πυρετὸν ἡ ἀργιστία καὶ ἡ κόπωση καὶ ἡ στενωμορία καὶ αἱ ἀλλομαμέναι τροφαὶ καὶ ἐνθ' αὗτα εἶναι διαφορετικά, ἔνα D εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα δηλαδὴ ἀσθένεια καὶ πόθος ἔτσι καὶ μ' αὐτὰ Ὁ σῶνος ἐπιφέρει μέθην, καὶ ἡ ἐπιθυμία ἐπίσης καὶ κάποιος κυμὸς ποὺ ἔχει ἀλλοιωθῇ καὶ ἐνθ' εἶναι διαφορετικὴ ἡ αἰτία, ἐν εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα, δηλαδὴ ἀσθένεια καὶ πόθος. Νὰ ἀποφρανῶμεν τὴν μέθην δὲν λέγω νὰ ἀποφραγῶμεν τὸν οἶνον ἀλλὰ νὰ ἀποφραγῶμεν τὴν μέθην δὲν προκαλεῖ τὴν μέθην ὁ σῶνος ἐπεὶ εἶναι δημιουργημα τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν προκαλεῖ αὐδεῖαν θλάσθην τὸ δημιουργημα τοῦ Θεοῦ ἀλλ' ἡ κακὴ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ μᾶς προκαλεῖ μέθην. Καὶ ὅτι ὑπάρκει καὶ ἄλλος τρόπος πλὴν τοῦ οἶνου ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ προκαλέσῃ μέθην, ἄκουσε τί λέγει ὁ Παῦλος «Μὴ μεθύσκεσθε οἶνον» Εφ 5, 18. Δεικνύων ὅτι ὑπάρκει καὶ ἄλλος τρόπος μέθης «Μὴ μεθύσκετε οἶνον, ἐν ᾧ ἔστιν ἀσπῖα» διὰ τοῦ βουμαίου τρόπου ἐν συντομίᾳ κατηγοροῦσε Ε τὴν μέθην. Τί σημαίνει «Μὴ μεθύσκεσθε οἶνον, ἐν ᾧ ἔστιν ἀσπῖα» Ἀσπῖα τοὺς σωματίζοντες ἐκείνους τοὺς νέους, ποὺ ἔλαβον τὴν πατρικὴν κληρονομίαν τὴν ἐσπιατάλησαν ὅλην διὰ μῆος χωρὶς νὰ σκεφθῶν εἰς ποῖον καὶ πότε πρέπει νὰ τὴν δώσουν ἀλλ' ἀμώρσαν εἰς πόρνας καὶ προστάχους τὰ ἐνδύματα καὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν θρόνον καὶ ὅλην τὴν πατρικὴν περιουσίαν. Τέτοια φοβερὰ πράξις 429 Α εἶναι ἡ μέθη ἀφοῦ καταλάβῃ τὴν σκέψιν οὕτων ποὺ μεθύουν, ὡς ἀσπῖα νέον, καὶ ἀχρηλακίση τὸν νοῦν ὅλην μας τὴν πνευματικὴν περιουσίαν μᾶς ἐλάνονκάζει με ἀπερισκεψίαν καὶ χωρὶς προσοχὴν νὰ τὴν δε-

σκορπίσμεν. Ὁ μεθύων δὲν γνωρίζει τί πρέπει νὰ εἴπῃ καὶ τί νὰ ἀποσιμῇ. Ἀλλὰ ἀνοικτὸν ἔχει διαρκῶς τὸ στόμα του· δὲν ἔχει οὔτε θυρὰν οὔτε κλειδαριὰν εἰς τὰ κελύφη του. Ὁ μεθύων δὲν γνωρίζει νὰ ἀμύλησῃ μὲ φρόνησιν, δὲν γνωρίζει νὰ κρημνοποιῇ ὁρθῶς τοὺς διανοητικούς θησαυρούς, δὲν γνωρίζει τὰ μὲν νὰ φυλάσῃ τὰ δὲ νὰ ἐξοδεύῃ· ἀλλ' ὅλα ἐκείνα ἐξοδεύει καὶ σπαταλᾷ. Ἡ μέθη εἶναι ἐκουσὰ τρέλλα, προδοσία τῆς λογικῆς· ἡ μέθη εἶναι συμφορὰ τοῦ ὁλοῦ περιγελοῦν ἀσθένεια τοῦ ὁλοῦ εἰρυνεύοντος, σατανᾶς που μᾶς καταλαμβάνει αὐθαίρετως καὶ ὡς τρέλλα τοῦ χειρὸς σου εἴδους.

2. Θέλεις νὰ μάθῃς κατὰ ποῖον τρόπον αὐτὸς που μεθᾷ εἶναι χειρότερος τοῦ δαιμονιζομένου. Τὸν δαιμονιζόμενον ὁλοὶ λυποῦμεθα ἐνῷ τοῦτον μισοῦμεν δι' ἐκείνον συμπάσσομεν, δι' αὐτὸν ὅμως ὀργιζόμεθα καὶ ἀναγκαστοῦμεν. Ἀλλὰ διατί, ἀδελφί, ἐκείνον ὑπάρχει ἐπιβόλη ἀσθενείας, δι' αὐτὸν δὲ τὸ πάθος ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν ἀδιαφορίαν· εἰς ἐκεῖνον μὲν ἔχομεν ἐξωτερικὴν ἐχθρικὴν καταπίεσιν· εἰς αὐτὸν δὲ ἐσωτερικὴν καταπίεσιν τῶν παθῶν. Καὶ ἐνῷ ὑποφέρει ὁ μεθύων ἕκ διαφορετικῆς αἰτίας πρὸς τὸν δαιμονιζόμενον, συμπεριφέρεται καθ' ὁμοίον τρόπον, κάνει τὰ λογικὰ τοι ὁμοίως πᾶντα ἐπὶ τῆς νῆς ὁμοίως, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀλλοιοῦσι τὸν ὁμοίως, καὶ καθ' ὅμοιον τρόπον σπαρατᾷ εὐρισκόμενος ἐπὶ τῆς νῆς· ἐξέρχεται ἕκ τοῦ στόματος ἄφρονες καὶ ἔτσι τρέχει θράμικη σελήνη, καὶ ὡς γελᾷ τὸ στόμα ἐξ ἀνυποπόρου ἔκστατος. Οἱ φίλοι δι' αὐτὸν αισθάνονται ἀσθένειαν, οἱ ἐχθροὶ τὸν περιγελοῦν· οἱ δοῦλοι τὸν περιφρονοῦν, εἶναι δυσὸν ποτε εἰς τὴν σύζυγόν του, εἰς ἵλους ἐκκλητῆρας καὶ υποκρουστικώτερας τῶν ἰδίων τῶν ζώων. Διότι τὰ ζῶα πίνουν μέχρι νὰ ἰκανοποιηθοῦν τὴν δίψαν των καὶ ρυθμίζουν τὰς ἐπιθυμίας των διὰ τῶν ἀναγκῶν ἐνῷ αὐτοὺς διὰ τῆς ἀσθενείας υπερβαίνει τὴν ἐπιθυμίαν καὶ γίνεται περισσότερον ἀνοήτος τῶν ζώων. Καὶ τὸ χειρότερον, ὅτι ἡ ἀσθένεια αὕτη τοῦ εἶναι πλήρης τῶσιν κακῶν καὶ ἐπιφέρει τόσας συγκοράς, ὅστε καὶ θεωρεῖται ὡς οὐκατάκριτος, ὅλ' εἰς τὰς τραπέζας τῶν πλουσίων συναγίζονται μετὰ τῶν οἱ αὐτοδαιτυμόνες χάριν τῆς αἰσχρίας. Δι' αὐτῆς ἀπρεπείας, καὶ λογομαχοῦν υπερβολικῶς μετὰ των ποῖος θὰ προβάλλῃ τὸν αὐτὸν τοῦ ὡς παραδειγμα, ποῖος θὰ προκαλέσῃ περισσότερον νέμεσιν, ποῖος θὰ δημιουργήσῃ μεγαλύτεραν εὐθυμίαν, ποῖος θὰ ἐξουθενώσῃ περισσότερον τὸν ἐαυτὸν τοι, ποῖος θὰ ἐρεθίσῃ περισσότερον διὰ τῶν πράξεών τοι τὸν Κύριον καὶ εἴηαι δυνατόν νὰ ἰδῇ κανεὶς ἐκεῖ συναινευμένην καὶ διαβολικὴν ἀπλάναν. Ὁ μεθύων εἶναι περισσότερον ἐθελῶς τῶν νεκρῶν· διότι ἐκεῖνος μὲν εἶναι νεκρὸς καὶ δὲν αισθάνεται τίποτε, οὔτε θύναται νὰ ἐνεργήσῃ καλῶς ἢ

κακῶς, ἐνῷ αὐτὸς εἶναι ἱκανὸς νὰ διαπράξῃ τὸ κακὸν καὶ ὡς νὰ θάψῃ. Ἐ τὴν ψυχὴν τοῦ νεκροῦ σώματος ἔβδες πόσον περισσότερον ἀθλῶς εἶναι τοῦ δαιμονιζομένου, πόσον περισσότερον νεκρὸς τῶν νεκρῶν, θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ τὸ χειρότερον καὶ τὸ θλιβερότερον ὅλων αὐτῶν, "Ἀνθρώπος ὁ ὁποῖος μεθύσκει δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ποῖος εἶπε τοῦτο, Ὁ Παῦλος ἐμὴ πλανήσθε, οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοικροὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενικοῖτα, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυστοι, οὐ λοιδοροὶ, οὐκ ἔρπανεες." 440 Ἀ βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν (Α' Κορ. 6. 9-10). "Ἀκουσε εἰς τοῖαν δημήγυριν ἔταξε τὸν ἐκείνου τοῦ ὁ μεθύσκει. Μετὰ τῶν ἀνθρώπων μετὰ τῶν πόρνων, μετὰ τῶν μοικρῶν, μετὰ τῶν ὀφειστών, μετὰ τῶν πλεονεκτηῶν μετὰ τῶν κλεπτῶν. Θὰ ἡρώτα τις καπνιστὴς ὁ μεθύσκει καὶ ὁ ἀνέμωτος εἶναι τὸ ἴδιον. Μὴ μοῦ κάρησι σὲ παρακαλῶ ἀνθρώπε μου, ἐρωτήσεις αὐτοῦ τοῦ εἰδους σοῦ ὁ νένηνισα θεῖους νόμους, μὴ ἀπειτείς ἀπὸ ἐμὲ εὐθύνας. Ἐρώτησε τὸν Παῦλον καὶ θὰ σοῦ ἀπαντήσῃ. Δὲν δύναται νὰ σοῦ ἀπαντήσῃ, ἐὰν θεοῦταις μετ' αὐτῶν ἢ διὰ τοι καταλέγεται ὁ μεθύσκει εἰς τὴν κόλασιν. Δυναίμεθα ὅμως μετὰ θεοδωτικῶς νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι καὶ αὐτὸς καθὼς ὁ εἰδωλολάτρης κάνει ὡς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἀφοῦ δὲ τὰ θεοδωκεῖν ὁ Παῦλος διὰ τὴν ἀπειτείαν λοιπὸν ἀπὸ ἐμὲ εὐθύνας διὰ τὸ μέγεθος τῆς σαρτρικῆς. Δυσὸν εἶναι μετὰ τῶν πτωχῶν, δυσὸν ἀπαλῆσθαι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, δυσὸν κάποιαν τὴν σωτηρίαν, δυσὸν ἀδηνάβηθι εἰς τὴν αἰώνιον κόλασιν. Θεοῦ μοῦ ἀναφέρει τὸ μέγεθος τῆς ἀμαρτίας τὸ χάρος καὶ τὸν θαυρὸν αὐτῆς. Πράγματι, ἀγαπητοί, εἶναι ἡ μέθη φοβερόν καὶ μέγαν κακόν. Δὲν ἀπευθύνεται πρὸς θεόν, πρὸς Θεοῦ διότι ἐκὼ ἀπολύτως περὶ τὴν εἶναι ἀπεπληρωμένη ἡ ψυχὴ σας ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν καὶ τὸ πάθος αὐτὸ καὶ ἀποδίδει τῆς ὑγείας σας ἀπειλείει ἢ ὅδ' παρουσία ἢ πρόθυμος προσέλευσας καὶ ἡ προσεκτικὴ ἢ κρήσις ἐπειδὴ πόθει. Ὁ μεθύων δι' οὐνοῦ δύναται νὰ ἐπιθεῖ τὰ θεῖον κήρυγμα· ἐμὴ μεθύσκετε οἶνον ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ σωτρία, ἀλλὰ μὴ προδοῦναι τὸν Πνεῦμα." (Ἐφ. 5. 18). Αὐτὴ εἶναι ἡ καλὴ ἡ μέθη· γέμισε τὴν ψυχὴν σου μὲ Πνεῦμα, θὰ νὰ μὴ τὴν γεμίσῃς μὲ μέθην, πρόφρασε νὰ πληρωθῇς τὴν σκέψιν καὶ τὴν διάνοιάν σου διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ νὰ μὴ εὔρη τῶσιν κενὸν καὶ εἰσέλθῃ τὸ φοβερόν καὶ αἱ σκῆραι ἐκεῖνο πάθος. Διὰ τοῦτο δὲν εἶπε, Λάβετε Πνεῦμα, ἀλλὰ ἐπληρώσατε Πνεῦματος. Γέμισε τὴν ψυχὴν σου ὡς ὅσον ποτήριον μέχρι τῶν κελύων τῆς διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ νὰ μὴ δυναθῇ ὁ διάβολος τίποτε νὰ βάλῃ ἐντὸς σου. Ἐπειδὴ

δὲν πρέπει ἀπλῶς νὰ λαμβάνωμεν ἅγιον Πνεῦμα ἀλλὰ διὰ τῶν Φαλμῶν τῶν ὕμνων καὶ τῶν πνευματικῶν παιάνων ποὺ ἠκούσατε σήμερον νὰ ἐκκελιχῇτε **Δ** τὴν ψυχὴν σας δι' ἅγιον Πνεῦματος διὰ τοῦτο ἔχω ἐμπιστεύσῃν εἰς τὴν σωφροσύνην σας Ὑπάρχει ἐνωπὶόν σας ποτήριον καλοῦ οἴνου διὰ πνευματικὴν μέθην, εἶναι ποτήριον μέθης ποῦ δημιουργεῖ σωφροσύνην καὶ οὐκ παραλοσίαν. Καὶ ποῖον εἶναι τοῦτο; Τὸ πνευματικὸν ποτήριον τὸ ποτήριον τοῦ ἀκράντου αἵματος τοῦ Κυρίου. Ἐκείνο τὸ ποτήριον δὲν προκαλεῖ μέθην, δὲν προξενεῖ παραλοσίαν ἐπειδὴ δὲν δεσμεύει, ἀλλὰ ιονώνει τὴν δύναμίν μας, δὲν παραλθεῖ ἀλλὰ δυναμώνει· τὰ νεῦρα μας ἐπειδὴ ἐκεῖνο δημιουργεῖ ψυχικὴν ἡρεμίαν· ἐκεῖνο τὸ σέβοντα, οἱ ἄγγελοι καὶ εἶναι φοβερόν εἰς τοὺς δαίμονας, ἀξιοῦμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἁγαπήν εἰς τὸν Θεόν. Βλέπετε πῶς ὁμιλεῖ διὰ τὸ πνευματικὸν τοῦτο ποτήριον, ποῦ εἰσπρίσκεται ἐπὶ τῆς ἁγίας ταύτης τραπέζης, ὁ Δαυὶδ. «Ἡτήσατο ἐνωπὸν μου τράπεζαν, ἐξ ἐνωπίας τῶν θλιβόντων με εἰς πανας ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου **Β** καὶ τὸ ποτήριόν σου μεθύσκειν ὡς κρᾶτιστον» (Ψαλμ. 22, 5). Διὰ τὴν μὴ φρονηθεῖς, λοιπὸν μόλις ἀκούσῃς τὴν λέξιν μέθη καὶ ναυτία, διότι ἐξήλθεν ἐκ τῆς πνευματικῆς πηγῆς. Δὲν παροτρύνει τὰς σκέψεις εἰς τὸ κακόν, ἀλλὰ μᾶς δημιουργεῖ νέας πνευματικὰς σκέψεις.

δ Αἱ τὴν τὴν μέθην νὰ προτιμῶμεν καὶ νὰ ἀπομακρυνώμεθα ⁴⁴ **Δ** ἐκεῖνης διὰ τὴν μὴ προσβαλόμεν τὴν σημερινὴν ἐορτήν· διότι ἡ σημερινὴ ἐορτὴ δὲν ἐορτάζεται μόνον εἰς τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν οὐρανόν. Σήμερον καίρονται τὰ ἐπιγεῖα καίρονται καὶ τὰ ἀπουράνια· διότι ἔσθ' γίνεται κατὰ μεγάλῃ εἰς τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανόν διὰ τὴν σωτηρίαν ἐνός ἀρστωλοῦ πολλὴν μεγάλωτέραν καρὰ γίνεται εἰς τὸν οὐρανόν δι' ὁλόκληρον τὴν οἰκουμένην ποῦ ἀνταρπάγη ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ διαβόλου. Σήμερον οἱ ἄγγελοι αἰκιστῶν ἀπὸ ἀναλλήλων καὶ οἱ ἀρχάγγελοι καίρουσιν σήμερον τὰ Χερουθὶμ καὶ τὰ Σεραφὶμ συνεορτάζουν μαζί μας τὴν σημερινὴν ἐορτήν· δὲν ἐντρέπονται ἡμᾶς ποῦ γινόμεθα συνδουλοὶ τοῦ αὐτοῦ Κυρίου. **Β** ἀλλὰ συνκαίρουσιν διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Διότι διὰ καὶ εὐημεγήθη ὁ αὐτοῦ Κυρίου τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅπως κοινὴ εἶναι ἡ καρὰ καὶ ἐκείνων. Αλλὰ διατὶ λέγω συνδουλοὶ, τοὺς ἄγγελους. Καὶ ὁ ὅσιος ὁ κοινὸς μας Κύριος δὲν ἐντρέπεται νὰ συνεορτάξῃ. Καὶ δὲν χρειάζεται νὰ εἴπω, ὅτι δὲν ἐντρέπεται· «Επιθυμία» λέγει ἐπιθυμία τοῦ

Πάσχα τοῦτο μεθ' ἡμῶν φανεῖν» (Λουκ. 22, 15)· ἀλλ' ἐάν ἐπιθεώρησε ἀφοδρᾶς νὰ συνεορτάξῃ τὸ Πάσχα μαζί μας, εἶναι φανερόν, ὅτι τὸ ὅσιον ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἀνάστασιν. Ὅταν λοιπὸν καίρωται οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἀρχάγγελοι καὶ συνεορτάξῃ μαζί μας ὁ Κύριος ὅλων τῶν οὐρανίων δυνάμεων ποῦ αὐτὸς ὑπάρχει, διὰ τὴν στενοκαρτερηθεῖς.

Κανεῖς πτωχὸς δὲν πρέπει νὰ λυπᾶται διὰ τὴν πτωχείαν του· διότι αὐτὴ εἶναι ἐορτὴ πνευματικὴ. Κανεῖς πλούσιος **Γ** δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται διὰ τὸν πλοῦτον του, διότι τὸ κρέματόν του δὲν εἶναι, δυνατὸν νὰ προσθέσῃν κάτι εἰς τὴν καρπὴν τῆς ἐορτῆς αὐτῆς. Εἰς τὰς ἄλλας ἐορτάς τῆς καθήμερης νῆς ζωῆς, ὅπου ὑπάρχει οἶνος, καὶ τράπεζα πλήρης καὶ λαίμαργια, ἀσχημασίαν καὶ γέλιους, ὅπου γίνεται κάθε σατανικὴ ἐκδήλσις· εἶναι φυσικὸν νὰ εἶναι λυπημένος ὁ πτωχὸς καὶ καρῶμενος ὁ πλούσιος, ἀλλὰ διατὶ. Διότι ὁ πρὸς πλοῦτος παρορθεῖται πλοῦσιον τράπεζαν καὶ ὁπολοῦσάνει ἰδιαιτέρως πολυτελείας, ὁ δὲ πτωχὸς ἐμποδίζεται ὑπὸ τῆς πτωχείας νὰ προνοητοποίηση τέτοιαν ἐπιδείξειν. Αλλ' ὅμως δὲν συμβαίνει τίποτε παρόμοιον· πρὶν τράπεζα ὑπάρχει, καὶ διὰ τὸν πλοῦσιον καὶ διὰ τὸν πτωχόν, καὶ ἂν εἶναι, κάποιος πλούσιος, τίποτε δὲν δίδεται νὰ προσθήῃ εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἂν εἶναι πτωχὸς, ἡ πτωχεία του **Δ** τίποτε δὲν θὰ ἀφαιρέσῃ ἐκ τῆς θείας κοινωνίας· ἡμεῖς εἶναι θεῖα ἡ χάρις ποῦ προσφέρεται καὶ διατὶ ἀπορεῖς δὲν ἡ ἰδία παρτίθεται τράπεζα εἰς τὸν πλοῦσιον καὶ τὸν πτωχόν, Ἄφωδ καὶ δι' αὐτὸν τὸν βασιλέα ποῦ φέρει στέμμα εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶναι περιβεβλημένος διὰ τῆς βασιλικῆς τοῦ στολῆς, καὶ ἔχει εἰς τὰς χεῖρας του τὴν ἐξουσίαν τῆς γῆς δι' αὐτὸν τὸν βασιλέα καὶ διὰ τὸν πτωχόν ποῦ ἔπαινε ἐλεημοσύνην· μὴ ὑπάρχει τράπεζα. Αὐτοῦ τοῦ εἶδους εἶναι τὰ δῶρα ποῦ ὁ Κύριος προσφέρει. Δὲν χωρίζει τὴν κοινωνίαν εἰς τάξεις ἀναλόγως πρὸς τὰ ἔκτακτα καὶ τὴν θέσιν ἀκόσμου, ἀλλ' ἀναλόγως πρὸς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φυσικὴν διάθεσιν.

Ε Ὅταν ἴδῃς λοιπὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸν πτωχόν νὰ ἴσταιται πλησίον τοῦ πλούσιου, τὸν ἀρκοῦντα πλησίον τοῦ ἀπλοῦ πολλῶν τὸν ὀσχητὸν πλησίον τοῦ διακεκριμένου, ἐκεῖνον ποῦ ἔχει τρέχει τὴν ἐξουσίαν, νὰ ἴσταιται πλησίον τῆς ἀφώδης ἐντός κατονήσης τί σημαίνει. «Τότε συμπροσκυνήσεται ὁ λυκὸς μετὰ ἀρνίων» (Ματθ. 23, 12). Ἀρνίον λοιπὸν θεωρεῖται ἡ Γραφὴ τὸν πλοῦσιον καὶ τὸν πτωχόν ἀρνίον. Αλλ' ἐκ τίνος συμπεραίνεις ὅτι θὰ συναναστραφῇ λυκὸς μετὰ ἀρνίου, καθ' ὅσον τὸν πλοῦσιον μετὰ τοῦ πτωχοῦ. Πρόσεξε ἰδιαίτερος, Συνάθῃ πολλὰκις νὰ εἶναι ἐντός τοῦ ναοῦ καὶ πλοῦσιος καὶ πτωχοῦ καὶ νὰ πληρώσῃ ⁴⁵ **Α** ἡ ὥρα τῶν θύλων μυστηρίου.

ἐξέρχεται τότε ὁ πλοῦσιος διότι εἶναι κατηχούμενος, ἐνῶν ἐν τῷ τοῦ ναοῦ παραμένει ὁ πτωχὸς καὶ ὁ πλοῦσιος δὲν ἀγαπᾷται, διότι γνωρίζει ὅτι εἶναι ξένος ἀκόμη πρὸς τὰ θεῖα μυστήρια. Ἀλλὰ πόσον μεγάλη εἶναι ἡ θεῖα χάρις! Διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ δοῖ μόνον ἰσότης ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅταν εὐρίσκωνται πλησίον ξεπερνᾷ εἰς τὴν εὐσέβειαν ὁ πτωχὸς τὸν πλοῦσιον καὶ δὲν ἀπελεῖ ὁ πλοῦσιος εἰς τῆς τοῦ ναοῦ δὲν εἶναι ὁ κύριός τοι εὐσεβής, οὔτε ζημῶναι ἡ πτωχεία τὸν πιστὸν που ἱσταται μὲ θάρρος πλησίον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου. Λέγου δὲ ταῦτα, ἀναπηκοί, διὰ τοὺς ἑκατηκούμενους καὶ δια δι' ἐκείνους ποῦ εἶναι ἀπλῶς πλοῦσιος. Σκέψου ἀγαπῆτέ πως ὁ οἰκοδεσπότης ἐξέρχεται τοῦ ναοῦ, καὶ μένει διὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὰ θεῖα μυστήρια ὁ ὑπηρετῆς ποῦ εἶναι πιστὸς Χριστιανὸς ἀναστρεφῇ ἡ κυρία καὶ παραμένει ἡ δούλη. «Πρόσωπον γὰρ ἄνθρωποι Θεὸς οὐ λαμβάνει». Γαλ. 2, 8. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δοῦλος καὶ ἐλεύθερος. Ἡ Γραφὴ ὅμως χαρακτηρίζει δοῦλον ἐκεῖνον ποῦ πεδουλώθη εἰς τὴν ἁμαρτίαν. «Ὁ γὰρ ποιῶν», λέγει, «τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας» (Ἰω. 8, 34). Καὶ χαρακτηρίζει ἐλεύθερον ἐκεῖνον ποῦ ἐκ τῆς ἁμαρτίας ῥηλευθέρωσεν ἡ θεῖα χάρις.

Προσέρχονται μὲ τὸ ἴδιο θάρρος εἰς τὴν τράπεζαν αὐτὴν καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πτωχὸς μὲ τὴν ἴδιαν τιμὴν καὶ ὁ πτωχὸς πολλὰς μὲ μεγαλύνει τιμῇ. Ὁ ἀλλὰ διατί, διότι ὁ βασιλεὺς εἶναι περιπεπλεγμένος εἰς μωρίας ὑποθέσεις καὶ ὡς πλοῦσιος ἀπὸ παντοῦ κυριεύει ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ συγκρούεται μὲ πολλὰς ἁμαρτίας, ἐνῶν ὁ πτωχὸς ἐνδιαφερόμενος μόνον διὰ τὴν ἀπολυτικὴν ἀναγκοῖαν τροφὴν τοῦ καὶ ἀποροφημένος ἐκ τῆς ἡσυχίας καὶ ἀμεριμνίου ζωῆς, εἶναι ἡρεμὸς ὥσταν νὰ εὐρίσκειται εἰς ληρὸν, καὶ ἀτάραχος πλησιάζει εἰς τὴν τράπεζαν. Εἰς τὰς κοσμικὰς ἐσθλὰς πάλιν ὁ μὲν πτωχὸς εἶναι στενοχωρημένος ἐνῶν ὁ πλοῦσιος εἶναι καρούμενος, ὁ δὲ μόνον διὰ τὴν τράπεζαν ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἐνδύματα αὐτὸ δηλαδὴ ποῦ αἰσθάνεται διὰ τὴν τράπεζαν αἰσθάνεται καὶ διὰ τὰ ἐνδύματα. Διότι ὅταν ὁ πτωχὸς τὸν πλοῦσιον νὰ εἶναι ἐνδεδυμένος μὲ πολυτελεστέραν ἐνδυμασίαν στενοχωρεῖται πολὺ καὶ θεωρεῖ τὸν ἐαυτὸν τὸν περισσότερον πάντων δυστυχῆ. Ἐδῶ ὅμως καὶ ἡ ὁδὸς ἡ ἀνάγκη ἐξαφανίζεται, διότι δι' ὅλους ἐν ἐνδύμασι σκεῖται τὸ σωτήριον βάπτισμα διότι λέγει «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. 3, 27). Μὴ λοιπὸν προσβάλλωμεν διὰ τῆς μέθης τὴν ἐσφῆτιν αὐτὴν διότι καὶ ὁ Κύριός μας ἐτίθηκε καθ' ὁμοίον τρόπον πλοῦσιους καὶ πτωχοὺς, δούλους καὶ ἑκείνους. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀνταρμήψωμεν τὸν Κύριον διὰ τὴν εὐνοίαν ποῦ ἐπέ-

δειξε πρὸς ἡμᾶς καὶ ὁ ἴσος ἀνταρμῆς εἶναι νὰ ἐκαιμεν ζωὴν ἀκατάβητον ἐκ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀγρυπνῶν ψυχὴν. Αὕτη ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ πανήγυρις δὲν ἔχει ἀνάγκην οὔτε χρημάτων, οὔτε ἄλλης δαπάνης, ἀλλὰ καλῆς ψυχικῆς διαθέσεως καὶ ἐνδρετικῆς σκέψεως, διότι ἐδῶ οὐδὲν ἡμῶν καὶ καὶ νὰ ἀποκτήσῃ. Τίποτε τὸ ὑλικὸν δὲν πωλεῖται ἐδῶ, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, αἱ εὐκαὶ τῶν ἁγίων Πατέρων αἱ εὐλογίαι τῶν ἱερῶν, ἡ μένοια καὶ ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ὁμοφροσύνη εἶναι πνευματικὰ τὰ δοῦρα, καὶ ἀνεκμητικὴ ἡ ἀμοιβή.

Ἄ συμμαρτυροῦμεν εἰς τὴν μεγάλην καὶ λαμπρὰν αὐτὴν εὐσέβειαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἐκτάσσεται ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, εἰς τὴν ἐκτάσσεται ὁμοῦ καὶ καὶ θεοοὐσίαν συγχρόνως, διότι ἀνεστήθη ὁ Κύριος καὶ μαζί του συνανέστησαν καὶ ὁ ὅληρον τὴν αἰκουμένην καὶ ἐνῶν αὐτὸς ἀνεστήθη, ἔθαυσε. 44. Ἀ τὰ θεῖα τοῦ θανάτου. Ἡράδην ὁ Ἀδὰμ καὶ ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἀπέθανεν, ἀλλ' ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανε ἐπειδὴ ἡμῶν. Παράδοξον καὶ καινοφανὲς τὸ γεγονός τοῦτο ἐκεῖνος ἡμῶν καὶ ἀπέθανε, ἐνῶν αὐτὸς ἀπέθανε ἂν καὶ δὲν ἡμῶν διὰ ποῖον λόγον, διὰ νὰ διενθῇ νὰ ἀπαβύλη τὰ δεσφὰ τοῦ θανάτου οὕτως ποῦ ἡμῶν καὶ ἀπέθανε διὰ τῆς βοήθειας ἐκεῖνου ποῦ ἀπέθανε χωρὶς νὰ ἁμαρτήσῃ. Ἔτσι συμβαίνει καὶ μὲ τὰ κρήματα κρεωσὶ πολλὰς κάποιος καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχει νὰ πληρώσῃ, φυλακίζεται ὁ ἄλλος ποῦ δὲν κρεωσὶ καὶ δύναται νὰ καταβάλῃ τὸ κρέας ἀφοῦ τὸ κατέβαλε. ἔκλεισε τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὸν ὀφειλῆτην, ὅταν ἔγινε καὶ εἰς τὴν περιπέτειαν τοῦ Ἀδὰμ. Ἐκρωσθεὶς ὁ Ἀδὰμ καὶ ἦτο ὅπο ἡ ἐξουσία τοῦ διαβόλου, ἀλλὰ δὲν εἶχε ἔτι νὰ πληρώσῃ δὲν ἐκρωσθεὶς ὁ Χριστὸς οὔτε καὶ ἦτο ὅπο τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαβόλου, ἀλλ' ἦτο ἐκεῖνος ποῦ ἡδύνατο νὰ καταβάλῃ τὸ κρέας. Ἦλθε, κατέβαλε θάνατον, καὶ ἐκεῖνον ποῦ ἦτο ὅπο τὴν ἐξουσίαν τοῦ διαβόλου, διὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ.

4. Εἶδες τι ἐπέτυχεν ἡ ἀνάστασις, δύο φορές εἰκομέν ἀποθάνει, λοιπὸν δύο φορές θὰ ἀνομήνηται τὴν ἀνάστασιν. Αὐτὸς ἕνα θάνατον ὑπέστη διὰ τοῦτο καὶ μίαν φοράν ἀνεστήθη πάλιν. Θὰ σὺς ἐξηγήσω. Ὑπέστη ὁ Ἀδὰμ σαματικὸν καὶ φυσικὸν θάνατον ἀπέθανε τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸν φυσικὸν θάνατον. «Ἡ ἡμέρα φύγητε ἀπὸ τοῦ ἔλλου, θανάτου ὁ ἀποθνήσκου» Γεν. 2, 17. Καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην δὲν ἀπέθανε τὸν φυσικὸν θάνατον, ἀλλὰ τὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας. Ἐκεῖνος ἦτο ὁ φυσικὸς θάνατος, αὐτὸς ὁ σαματικὸς θάνατος. Ὅταν δὲ ἠκούσθη νὰ ἀμυλῶμεν περὶ θανάτου τῆς ψυχῆς, μὴ νομίσῃς ὅτι ἀποθνήσκει ἡ ψυχὴ. Δὲν ἀποθνήσκει ἡ ψυχὴ διότι εἶναι ἀθάνατος. Θάνατος ὅμως τῆς

ψυχῆς εἶναι, ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ αἰωνία τιμωρία. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς λέγει «Μὴ φοβήθητε ἀπὸ τῶν ἀποκτείνοντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δύναμεν ἠποκτεῖναι. φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γένει» (Ματθ. 10, 28). Καὶ ἐκεῖνο ποῦ ἐκείνη ὑπάρκει, ἀλλ' αὐτὸν αὐτὸς ποῦ τὸ ἔκαστος. Ἄλλ' ὅς ἐπιανέλθω εἰς αὐτὸ ποῦ ἔλεγον προηγουμένως δηλαδὴ εἰς τὸ ὅτι ὁ Θ. θάνατος δι' ἡμᾶς εἶναι διπλοῦς. Πρέπει λοιπὸν καὶ ἡ ἀνάστασις νὰ εἶναι διπλῇ. Εἰς τὴν περιπτώσει τοῦ Χριστοῦ ἔκειμεν ἓνα θάνατον, ἐπειδὴ δὲν ἠρώτησεν ὁ Χριστὸς ἀλλὰ καὶ ὁ εἰς αὐτὸς θάνατος ἔγινε δι' ἡμᾶς, ἐπειδὴ δὲν ἄρκει νὰ πεθῶν ἕκείνος, διότι ἦτο ἀναμάρτητος συνεπῶς δὲ καὶ ἀνεσθῆναι θανάτου. Διὰ τοῦτο ἕκείνος μὲν ἀνεστήθη μίαν φοράν ἐκ τοῦ μόνου θανάτου, ἐνῷ ἡμεῖς ἐπειδὴ ὑπέστημεν διπλοῦν θάνατον, δύο φορές καὶ θα ἀναστήθωμεν ἐν μίαν φοράν ἐν τῇ μετοχῇ ἀνεστήθωμεν ἐκ τῆς ἁμαρτίας παλαιότερον. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ βῆμα ἐτάφημεν μετ' αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ βεπτίσματος συναναστήθημεν μετ' αὐτοῦ. Ἡ πρώτη αὐτῇ ἀναστάσει μᾶς ἀπέλλαξεν ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων ἐνῷ ἡ δευτέρα εἶναι ἀνάστασις τοῦ σώματος. Μᾶς ἔδωκεν ὁ Κύριος τὴν μεγαλύτερον ἀνάστασιν, ἡ πρῶτη νὰ ἀναμύνωμεν καὶ τὴν μικροτέραν. Διότι ἡ πρώτη εἶναι πολλὴ μεγαλύτερα τῆς δευτέρας, ἐπειδὴ εἶναι σπουδαιότερα ἢ ἀπὸ τὴν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν, τῆς θέας τοῦ ἀνισταμένου σώματος. Διὰ τοῦτο ἀπέθανε τὸ σῶμα ἐπειδὴ ἡμᾶς ἐν λαοῖς ἀρχὴ τῆς πτώσεως οὐ πῆρξεν ἡ ἁμαρτία ἀρχὴ τῆς ἀναστάσεως πρέπει νὰ εἶναι. ἡ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίας. Ἀνεστήθημεν λοιπὸν τὴν μεγαλύτεραν ἀνάστασιν, ἵνα ἀπεθάλαμεν τὸν φρικτὸν θάνατον τῆς ἁμαρτίας καὶ ἐξεδύθημεν τὴν παλαιὰν ἐνδυμασίαν λοιπὸν διὰ τὴν δευτέραν ποῦ ἔχει μικροτέραν ἔχειν ὅς μὴ ολιγοπιστήσωμεν. Τὴν σπουδαιότεραν αὐτὴν καὶ ἡμεῖς παλαιότερον ἀπελάσαντες ἀνάστασιν, ὅταν ἐθαπτόμεθα καὶ τὴν ἰδίαν ἀπολαμβάνομεν καὶ αὐτοί, ⁴⁴⁴ Α. που ἐθαπτόμεθα σημερινὴν τὴν ἐσπέραν, τὰ ὅσα καὶ ἀρνία. Προκθές ἐσταυρώθη ὁ Χριστὸς ἀλλ' ἀνεστήθη τὴν παρελθούσαν νυκτὶ καὶ αὐτοὶ προκθές κατήκοντο ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἀλλὰ μετ' ἐκείνου συναναστήθησαν. Ἐκείνος ἀπέθανε καὶ ἀνέστη κατὰ τὸ σῶμα, αὐτοὶ ἦσαν νεκροὶ ἐνεκα τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀνεστήθησαν ἄφρον ἀνηλεεινότερον ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν. Ἡ μὲν γὰρ λοιπὸν τὴν ἐσχάτην αὐτῇ τῆς ἀνοξείας τριαντάφυλλα καὶ ἰα ἀνέχετο, δι' ἡμᾶς ἐνῷ τὰ ὕδατα τῆς μὲς παρούσας ὑπεροχὸν λειβάδι. Μὴ θαυμάσης δὲν ἐβλάστησαν ἐνθῇ ἐπειδὴ τὰ ὕδατα ἐπάσαν τὴν γῆν οὕτε θεδαίως ἢ γῆ ἐκ τῆς φύσεως ἐκ προσφέρει θλάστην ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνταλῆς τοῦ Κυ.

ρίοι. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας ἐγέννησαν ἡ τὰ ὕδατα ζῶντας οργανισμούς, οὕτως λέγει. «Ἐξαγαγόντες τὰ ὕδατα ἐργετὰ ψυχῶν ζωῶν» (Γεν. 1, 20) καὶ τὸ πρῶτον ἐκπνεύματωσεν καὶ ἡ ἀρχὴ ἐκείνη φῶς ἐγέννησε ζῶντας οργανισμούς. Ἔτσι καὶ τώρα γεννῶν τὰ ὕδατα, ὅτι ζῶντας οργανισμούς, ἀλλὰ χαρίσματα πνευματικά. Εγέννησαν τότε τὰ ὕδατα ἰχθεῖς ὀνόματα καὶ ἄφρονες, τώρα ὅμως ἐγέννησαν λογικούς καὶ πνευματικούς ἰχθεῖς τοῦ ἡλεσθήσαν ὑπὸ τῶν ἀποστόλων διότι λέγει «ἀεὶ καὶ ποιῶντες ὑμεῖς ἄλλεις ἀνθρώπων» (Ματθ. 4, 19). Αὐτὴν τὴν ἀλυσιν ἐννοοῦσε τότε Νέος C πράγματι ὁ πρῶτος ἀλυσας, αὐτοὶ ποῦ ἀλλευσον ἐξάνουν τοὺς ἰχθεῖς ἐκ τῶν ὕδατων, ἐνῷ ἡμεῖς τοὺς ῥήτομα εἰς τὰ ὕδατα καὶ ἵτσι τοὺς ἀλλευσμεν. Ὑπάρχει κάποτε κολυμβήθρα καὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων. Ἀκούσε ὅμως ποῖα ἦτο ἡ δύναμις τῆς διὰ νὰ ἀντιληφθῇ τὴν ἰουδαϊκὴν πτωχείαν καὶ νὰ μῶν τὸν πλοῦτον τῆς Εκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἦτο κολυμβήθρα πλήρης ὕδατων καὶ ἐκεῖ κατέβαινε ἀγγελος καὶ ἀνέταρασε τὰ ὕδατα ἀκολουθῶν μετὰ τὴν παρακλὴν τῶν ὕδατων εἰσέρχεται κάποιος ἀσθενὴς καὶ ἐθεραπεύετο. Ἐνας κόνει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἐγένετο καλὰ καὶ ὁμοῦς ἐξοφειτο ἡ χάρις ὅτι ἐπειδὴ ἦτο πτωχὸς αὐτὸς ποῦ ἦν προσέφερε ἀλλὰ διὰ τῆς ἰσχυρίας D αὐτοὶ ποῦ τὴν ἐλάμβανον. Κατήκετο λοιπὸν ὁ ἀγγελος εἰς τὴν κολυμβήθραν καὶ ἀνέταρασε τὸ ὕδωρ καὶ ἐθεραπεύτο ὁ Νέος Κατήκετο καὶ ὁ Κύριος τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν Ἰορδάνην καὶ ἀνέταραξε τὰ ὕδατα αὐτοῦ καὶ ἐθεράπευσε ὅλην τὴν αἰκουμένην. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ μὲν εἰς τὴν κολυμβήθραν μετὰ τὸν πρῶτον ὁ δεύτερος ποῦ εἰσέρχεται δὲν ἐθεραπεύετο, διότι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐδίδετο εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς Ἰουδαίους ἐδὼ ὅμως μετὰ τὸν πρῶτον εἰσέρχεται ὁ δεύτερος, μετὰ τὸν δεύτερον ὁ τρίτος, μετὰ τὸν τρίτον ὁ τέταρτος καὶ ἂν ἐκὼν εἰσέλθοι ὁ πέμπτος, καὶ ἂν ἕκτος, καὶ ἂν ἑκάστος, καὶ ἂν μύριοι καὶ ἂν τὴν αἰκουμένην ἀποκλῇ ἐμβάλλει εἰς τὴν κολυμβήθραν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ δὲν ἐξοφείται, δὲν τελειώνει ἡ εὐεργετικὴ δύναμις, δὲν μολύνεται, τὰ ὕδατα Νέος τρώει καθαροῦ. Ἡ θεδαίως δὲν εἶναι σωματικός, διότι ὅταν τὰ ὕδατα πλύνουν περισσώτερα σωματα, περισσώτερον καὶ μολύνονται, ἐνῷ ἐδὼ ὅσον περισσώτερον πλύνονται, τόσον καθαρώτερα γίνονται τὰ ὕδατα.

5. Εἶδες πόσον μεγάλη εἶναι ἡ εὐεργεσία τοῦ Κυρίου. Φύλαξε με εὐγνωμοσύνην το μέγεθος τῆς δωρεᾶς αὐτῆς. Ὁμοῦς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀδιαφορῇ εἰς τὴν ζωὴν σου. Βάλε ἐκ τῶν ἐσπέρων σου νόμον καὶ φρονίον νὰ τὴν τηρῇς ἢ τὴν εἶναι ἀνὰ καὶ πάλιν καὶ ἐκείνος ποῦ ἀγνῶντα ὁρεῖ

αει νὰ παραμένῃ ἐγκρατής. Θὰ σοὶ εἴπω ἓνα ἐξαίρετον καὶ ασφαλὲς τρόπον διὰ νὰ ἐπιτύχῃς. Αὐτὰ τὰ ὅποια φαίνονται ἀνύδυνα **445** Α. ἀλλὰ γεννούν καὶ ἁμαρτίαν, πρέπει νὰ τὰ ἀπομακρύνωμεν ἐκ τῆς σκέψώς σου. Διότι ἄλλαι ἐκ τῶν πράξεών σου εἶναι ἁμαρτωφαὶ καὶ ἄλλαι ὅχι, ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὗται γίνονται πάντα ἁμαρτημάτων. Ὁ γέλας ἐπὶ παραδείγματι κατ' οὐσίαν δὲν εἶναι ἁμαρτημα, ἀλλὰ γίνεται διὰν υπερβῇ τὸ μέτρον. Διότι ἐκ τοῦ νέλιαιος ἀγγυρῶμεθα εἰς τοὺς ἀστέριους καὶ ἐκ τῶν ἀστεισμένων εἰς τὰ αἰσκρά λόγια, καὶ ἐκ τῶν αἰσκρῶν λόγων εἰς αἰσκράς πράξεις, καὶ ἐκ τῶν αἰσκρῶν πράξεων εἰς τὴν κόλασιν καὶ τὴν τιμωρίαν. Βγάλε λοιπὸν ἐξ ἄρχῃς τὴν ρίζαν τοῦ κακοῦ διὰ νὰ ἐκρίζωσῃς τὴν ὅλην ἀσθένειαν, διότι ἐὰν φυλάττωται τὸν ἑαυτὸν μὲς ἀπὸ τῶν ἀσάφιστον οὐδέποτε θὰ πέσωμεν εἰς τὰ ἐπιγορευμένα. Ἔτσι νομίζουν πολλοὶ πως δὲν εἶναι κακὸν νὰ θέλωμεν τὰς νυνύκτας, ἀλλ' ἀπὸ αὐτὸ γεννᾶται ἡ ἀνήθικος ἐπιθυμία, ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἡ πορνεία καὶ ἀποτέλεσμα τῆς πορνείας εἶναι ἡ κόλσις καὶ ἡ τιμωρία. Ἔτσι καὶ ἡ πολυτέλεια θεωρεῖται πως δὲν εἶναι κακὸν ἀλλ' ἐξ αὐτῆς προέρχεται ἡ μέθη καὶ ἐκ τῆς μέθης τὰ ἀκολουθοῦντα αὐτῇν μέρα κακὰ. Ἄς ἐκρίζωσωμεν λοιπὸν ἀπὸ παντοῦ τὰς ρίζας τῶν ἁμαρτημάτων. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκούετε τὴν συνεκτὴ καθ' ἡμέραν διδασκαλίαν καὶ σιτανιωμεθα ἐπὶ ἐπὶ συνεκτῇς ἡμέρας καὶ σὺς προσφέρωμεν τὴν πνευματικὴν τράπεζαν, διδόντες τὴν εὐκαρίαν νὰ ἀπολαύσῃς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, προστοιμάζοντες σας καθημερινῶς καὶ ἐξοπλιζόντες σας κατὰ τοῦ διαβόλου, διότι κατὰ ἐπιτήδεον, μὲ μεγαλιτέραν ἀντιόχητα. Ὅσον μεγαλ' ἔρα εἶναι ἡ εὐεργεσία τοῦ Θεοῦ, τόσοι μεγαλιτέροι εἶναι καὶ ἡ ἀντίβρασις ποὺ προσβάλλει ὁ διάβολος ἐναντίον σου. Διότι εἴαν δὲν ἡνέκηθ' ὁ διάβολος νὰ βλέπῃ τὸν εἰς τὸν παράδεισον, πῆς σου, **С** πως θὰ ὑποφέρῃ νὰ βλέπῃ τὸς σου πολλοὺς εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐξωργησας τὸ θηρίον, ἄλλο μὴ θοδῆθῃς. Ἐκεῖ λάβει μαγαλ' ἔραον δυνάμιν, μάκαρον ἡ-κανισμένην δι' αὐτῆς τρώσῃς τὸ φεῖδι. Διὰ τούτο ἐπέτρεψεν ὁ Θεὸς νὰ ἐξαγριωθῇ ἐναντίον σου διὰ νὰ ἀποκτήσῃς ἁμαρτημὴν τοῦ μεγέθους τῆς δυνάμεως σου. Καὶ καθὼς ὁ ἄριστος γυμναστής, ἀκούσθη μάταιον κατασκηνωμένον ἀβλήτην, ποὺ ἔχει ἐκνευρισθῇ καὶ δὲν ἐνδιαφέρεται, διὰ τοὺς ἀνώνυς ἀφοῦ τὸν ἀλείψῃ δι' ἑλαῖον καὶ τὸν γυμνάσῃ καὶ τοῦ ἀποδοῦναι τὴν σωματικὴν τὴν δυνάμιν εἰς τὸ ἔλθῃ δὲν ἀφήνῃ νὰ ἦσι κἀκεῖ, ἀλλὰ τὸν προτρέπει νὰ κατέλθῃ εἰς τοὺς ἀγῶνας διὰ νὰ τὸν διδάξῃ ἐμπράτως πόσῃν δυνάμιν ἀπέκτη-σεν. Ἔτσι ἔκαμε καὶ ὁ Χριστὸς. Εἶσε τὴν δυναμὶν τὴν θεοῦ νὰ ἐξουθενώσῃ τὸν ἐχθρόν, ἀλλὰ διὰ νὰ μῶσῃς **Д** πόσον μεγάλῃ

εἶναι, ἡ χάρις σου καὶ τὸ μέγεθος τῆς πνευματικῆς δυνάμεως, ποὺ ἔλαβες ἐκ τοῦ βαπτίσματος τοῦ ἐπέτρεψε νὰ συγκρούσῃς καὶ μαζὶ σου καὶ σοὶ προσφέρει πολλὰς εὐκαιρίας νὰ νικήσῃς καὶ νὰ στεφανωθῇς. Διὰ τοῦτο ἐπὶ ἐπὶ συνεκτῇς ἡμέρας ἀκούετε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μῶσῃς ἀκριβῶς τὴν τέχνην καὶ τὰ μυστὰ τῆς πάλης. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ποὺ συμβαίνουν ἐδῶ εἶναι καὶ νόμος πνευματικός καὶ εἰς τὴν περιήγησιν νόμων παραμένουν σπολισμένοι ἐπὶ ἐπὶ ἡμέρας αἱ γαμήλιαι αἰθούσαι. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐφροντισάμεν ὥστε ἐπὶ ἐπὶ ἡμέρας νὰ παραμένετε. **Ε** ἐδῶ εἰς τὰς γαμήλιους αἰθούσας. Ἀλλ' εἰς μὲν τοὺς γαμούς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων μετὰ τὰς ἐπὶ ἡμέρας κλείουν αἱ γαμήλιαι αἰθούσαι, ἐδῶ ὅμως ἀνέτηλθεν ἀσκήσιμος δύναμις νὰ εὐρίσκειται εἰς τὴν γαμήλιον αἰθούσαν. Καὶ ἐπίσης εἰς τοὺς γαμούς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων μετὰ τὸν πρῶτον ἢ καὶ πᾶν δευτέρον, μὴν ἐλαττωταὶ κόπος διὰ τὴν νύκτην ἢ ἀνάπῃ τοῦ γαμβροῦ, ἐδῶ ὅμως δὲν συμβαίνει ἢ τὸ ἀνάλογον, ἀλλ' ἔσον ὁ χρόνος περὶ πόσον μεγαλιτέρα γίνεται ἡ ἀγάπη τοῦ γαμβροῦ, τόσοι ἀνιόντες οἱ ὀπισθοί, τόσοι πνευματικώτεροι ἢ οὐκ οἶμαι, ἐάν **446** Α. εἰμεθα συντοί. Τὸ σῶμα πόλιν μετὰ τὴν νεότητα γηράσκουν, ἀλλ' ἐδῶ ἡ νεότης ἔρχεται μετὰ τὸ γῆρας, καὶ νεότης ποὺ οὐδέποτε δὲν θέλωμεν, ἔχει τέλος. Μεγάλη ἡ χάρις ποὺ προσφέρει ὁ Θεός, ἀλλὰ θὰ εἶναι μεγαλιτέρα, δὲν θέλωμεν. Καὶ ὁ Παῦλος ἦτο μέγας ὅταν ἐδωκεν, ἀλλὰ μετὰ τὸ βάπτισμα ἔγινε πολὺ μεγαλιτέρας, ὅταν δηλαδὴ ἐκφύττει καὶ σὺν ἐκκλόνει τὴν ψυχὴν τῶν Ἰουδαίων, μετὰ τὰ κατηγόρηματα αὐτὰ ἀνηρπᾶν εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἀνέλθε μέχρι τρίτου οὐρανοῦ. Ὡστε καὶ ἡμεῖς δὲν θέλωμεν, δυνάμεθα νὰ ἀυξήσωμεν καὶ νὰ κάμωμεν περισσότερο τὴν χάριν ποὺ μὲς ἐδόθη διὰ τὸ βάπτισμα. Καὶ αὐξάνει διὰ τῶν ἐναρτήτων πράξεων καὶ γίνεται περισσότερον λαμπρὰ καὶ μὲς προσφέρει περισσότερον φῶς. Ὅταν τοῦτο πραγματοποιηθῇ μὲς πολὺ ἄρδρος **В** θὰ συνεισέλθωμεν μετὰ τοῦ νυμφίου εἰς τὴν γαμήλιον αἰθούσαν καὶ θὰ ἀπολαύσωμεν τὰ δῶρα ποὺ εὐρίσκονται ἐκεῖ δι' ὅσους τὸν ἀναποῦν. Καὶ εἶθε ἔλοι μες νὰ τὰ ἀπολαύσωμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλοανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου ἀνέκει δοξολογία καὶ προσκυνῆσις εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, εἰς τοὺς αἰῶνας, τῶν αἰώνων Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΛΗΨΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ
ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

447 Α ΕΞΕΤΑΘΗΣΑΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΑΟΝ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΗΣ ΡΩΜΑΝΗΣ
ΣΙΑΣ³ ΟΠΟΥ ΕΤΑΦΗΣΑΝ ΛΕΙΨΑΝΑ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΜΕΤΑ ΑΙΡΕΤΙΚΩΣ,
ΑΛΛΑ⁴ ΕΞΕΤΑΘΗΣΑΝ ΑΡΧΙΤΕΡΩΣ ΚΑΙ ΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΩΝ ΜΕΡΟΣ ΚΑΤ'
ΙΔΙΩΝ ΣΤΟΠΟΘΕΤΗΣΑΣ

1. Α Καί διὰν ἐφορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ σταυροῦ, ἔξω
τῆς πόλεως ἐφορτάζομεν καὶ τώρα ποὶ ἐφορτάζομεν τὴν ἀνά-
ληψιν τοῦ σταυρωθέντος τὴν καρμίσουν καὶ λαμκρὸν αὐτὴν
ἡμέραν ἔξω τῆς πόλεως πάλιν ἐφορτάζομεν. Τοῦτο δὲ πράττο-
μεν ὅτι ἐπειδὴ σκεπτόμεθα νὰ προσβάλωμεν τὴν πόλιν, ἀλλὰ
σπεύδοντες νὰ τμήσωμεν τοὺς μάρτυρας λαοὺς διὰ νὰ μὴ
παραινούντων ἐναντίον μας οἱ ἄγιοι καὶ λέγουσιν ἡμεῖς
δὲν εἰμεθα ἄλλοι νὰ ἴδωμεν νὰ ἐφορτάζομεν μὴ ἐφορτῇ τοῦ Κ.
ρίστου μας εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου μας, διὰ νὰ μὴ παραιο-
νούντων ἐναντίον μας οἱ ἄγιοι αὐτοὶ καὶ λέγουσιν ὅτι οἱ αὐτοὶ δ.
χρυσισμένον τὸ αἷμα Β μας, καὶ ἡζυωθῶμεν νὰ ἀποκατασταθῶμεν
τὴν δὲ ἐφορτῇ τοὺς δὲν ἡζυωθῶμεν νὰ ἴδωμεν νὰ τελεῖται ἐπὶ τῶν
τόπων μας διὰ ὅλα αὐτὰ ὅπου ἐγκαταλειμμένη τὴν πόλιν, ἐσ-
πεύσωμεν πλείον τῶν ἁγίων αὐτῶν ἐπὶ εὐκαρίᾳ τῆς συμπερι-
νῆς ἀρετῆς διὰ νὰ ἀπολογηθῶμεν πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν διαγνω-
μῆς εἰς τὸ παρελθόν. Ἐάν λαοὶν ἐπρεπε καὶ προσηγουμένως
νὰ σπεύδωμεν πλείον τῶν γεννητῶν τούτων ἀδελφῶν τῆς
εὐσεβείας, ὅταν ἀπὸ τὸ ἔδαφος ἦσαν θαμμένοι πολλοὶ περισσό-
τερον τώρα πρέπει νὰ κάμωμεν τοῦτο, ποὺ καὶ διὰν ἔχουν
ταφὴ οἱ ἐκλεκτοί, ποὺ ἀπληθύνουν ἀπὸ τοὺς λίκους τὰ πρό-
βατα, C που ἀπεμακρύνθησαν αἱ ζῶντες ἀπὸ τοὺς νεκρούς
διότι αὐτοὶ μὲν σὺδὸλως ἐβλάπτοντο προσηγουμένως ἐπειδὴ
ἦσαν θαμμένοι μετὰ τῶν αἱρετικῶν διότι οἱ ψυχαὶ τῶν ἡσίων

2. Μετὰν ἀρετῶν θαρῶς τῆς Ἀντιοχείας γνωστὸν ὡς παρρησι-
ατικῶν θαρῶν. Κατὰ τοὺς πρῶτους χριστιανικοὺς αἰῶνας εἰς τὰ ἄμφω
θέατρον αὐτῶν ἐβενετίζοντο πολλοὶ χριστιανοὶ κατὰ τὴν διόρισαν ἀρετὴν
πρὸς τὴν πλὴν ἀρνησιν διὰ δικαστικῆς ἀντιθέσεως στρατιωτικῶν καὶ ἐπι-
κρατῶν Ρωμαίων.

εἰς τοὺς αἵρανους καὶ δὲν ἐβλάπτοντο τὰ σώματα ἀπὸ τὴν με-
τὰ τῶν σωμάτων τῶν αἱρετικῶν τεινίαν. Ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ
τῶν εἶναι εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ λείψανά τῶν δὲν ἐπα-
θάν ἴησι ἐκ τοῦ τόπου ἡσίου ἦσαν θαμμένα. Αὐτοὶ λοιπὸν
σὺδὸλως ἐβλάπτοντο προσηγουμένως οἱ πᾶσι δὲν δὲν ἐπέ-
φεραν ὅλγην ἐξ αἰτίας τοῦ τόπου, διὰ τὴν ἀφ' ἧς μὲν ἐπρεπε
πρὸς τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀφ' ἑτέρου δὲ προσμυκόντο D
μὲ ἀκροβαλίαν καὶ διστανιὸν διότι δὲν ἐγνώριζαν πᾶσι εἶναι
οἱ τάφοι τῶν ἁγίων καὶ ποὺ εἶναι θαμμένοι οἱ ἀληθινοὶ θρησου-
ροὶ. Καὶ συνέβαινε τὸ ἴδιο καθὼς καὶ εἰς τὴν περιπτώσιν ποὺ
πλησιάζει ἕνα κοπάδι προβάτων καθαρὸν παγὴν διὰ νὰ πῇ
εἰς αὐτὴν καὶ ἐνῷ διόζεται, σποματὶ καὶ ἐπιστρέφει πίσω διότι
ἀπὸ κόπου ἀναδύεται δυσσομία καὶ θαρῆα μετροῦσά. Τὸ ἴδιο
συνέβαινε καὶ μετὰ τὸ κοπάδι τοῦτο τῶν λογικῶν προβάτων. Ἐ-
βλάδιζαν οἱ πιστοὶ πρὸς τὰς καθαρὰς πηγὰς τοῦ μαρτυρίου τῶν
ἁγίων ἀλλὰ ἐπειδὴ ἠσθάνοντο ἐκείθεν νὰ ἀναδύεται κάποια
αἱρετικὴ δυσσομία, ἐπιστρέφον πίσω. E Τοῦτο θαυμάσιον ἐγνώ-
ριξε καλῶς ὁ σοφὸς αὐτὸς ποιητὴν⁵ καὶ διδάσκαλος ὄλων μας,
αὐτὸς ποὺ φρονίζει ὅλα νὰ ἀποδιδόνουν πρὸς τὸ συμφέρον
τῆς Ἐκκλησίας. 448 Α δὲν ἠνέκθη ἐπ' ἄρκτον χρόνον νὰ θέ-
ῃ τὴν ἡμίαν τῶν πιστῶν, αὐτοὶ ποὺ ἦτο θαυμαστὴς ὑπέ-
ροχος μνηστὴς τῶν μαρτύρων. Καὶ τί κάμνει, Ἰδετε τὴν
ὑπερόχον σοφίαν του· τὰ μὲν θολὰ καὶ δυσσομία ὄδοι ἐκὰ
λαμπε δια κωλύει καὶ ἔραξε εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀρετῆς
τῶν, τὰς καθαρὰς δὲ πηγὰς τῶν μαρτύρων, δηλαδὴ τὰ λει-
ψανα αὐτῶν ἐτοποθέτησεν εἰς καθαρὸν μέρος. Σκεπθῆτε δὲ
καὶ ποσὴν φιλανθρωπίαν ἐπέδειξε καὶ διὰ τὰ λείψανα τῶν
αἱρετικῶν ἀλλὰ καὶ πόσον ἐτήρησε τοὺς μάρτυρας καὶ ἐφρόν-
τισε διὰ τοὺς πιστοὺς. Καὶ διὰ μὲν τὰ λείψανα τῶν αἱρετικῶν
ἡ ἐκδίκωσις τῆς φιλανθρωπίας τοῦ, ἦτο νὰ μὴν μετακινήσῃ
ταῦτα ἀλλὰ νὰ ἀφήσῃ τὸ παραμενῆσαν B ἐπὶ τόπου ἡ τιμὴ
δὲ τῶν μαρτύρων ἦτο ὅτι τοὺς ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τοῦς πονηροὺς
γεγονας. Ὅσον δὲ διὰ τὴν ἀρετὴν πρὸς τοὺς πιστοὺς, ἦτο
ὅτι δὲν τοὺς ἀφῆκε νὰ προσεκοινῶνται ἐδαμνικῶς καὶ μετὰ
σταγμῶς.

Διὰ τοῦτο σὰς ἐφέρομεν ἐδῶ, διὰ νὰ καταστή ἡ ἐκ νέ-
ωσις πλεονεξία καὶ καμίσια καὶ τὸ θέαμα περισσώτερον μεγαλο-
πρεπές, ὅχι μόνον διὰ τῆς ἀνεναντίας ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ
μαρτύρων καὶ ὅχι μόνον μαρτύρων ἀλλὰ καὶ ἀγγέλων. Ἐπει-
δὴ εἶναι παρόντες καὶ ἀγγελοὶ, ὀγγελοὶ καὶ μάρτυρες σὺν

3. Ἐπειδὴ ὁ λαὸς παρὴν ὑπακούσεται τὸν ἱστορικόν. Ἀντιπρὸς αὐ-
τοῦ ἀντιπρὸς ἐκείνῃ, ἐμενίσθη διὰ τὴν ἐκ αὐτῶν τῶν ἐπὶ τῶν ἀρετῶν τῶν
ἁγίων μαρτύρων καὶ εἰς ἄλλον τόπον ἀφῆν αὐτῶν.

κεντρώθησαν εδώ σήμεραν. Ἄν δὲ φιλομήδης νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς μάρτυρας καὶ τοὺς ἀγγέλους ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως καὶ θὰ ἴδῃ ἑαυτὸν τὸ ἐξάσκον θέλημα. Διότι ἐφ' ὅσον ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι πλήρης ἀγγέλων πολὺ ὁ περισσότερον πλήρης εἶναι ἡ ἐκκλησία καὶ ἐν εἶναι ἡ ἐκκλησία πολὺ περισσότερον πλήρης ἀγγέλων εἶναι ἡ σημερινὴ ἡμέρα, ποῦ ὁ Κύριός τιν ἀνιστάται εἰς τοὺς οὐρανούς. Διὰ τὸ ὅτι δὲ ἐγένεον ἡ ἀτμόσφαιρα ἀγγέλους, ἔκουσε ᾧ λέγει ὁ Ἀπόστολος ὅταν συμβουλευθῇ τὰς γυναῖκες νὰ καλύπτουν τὴν κεφαλὴν τῶν «Ὁφείλουσιν αἱ γυναῖκες ὡς οὗτος ἔκειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους» (Α Κορ 11, 10). Καὶ ὁ Ἰακώβ ἐπίσης λέγει, «Ὁ ἄγγελος ὁ ρυσιμικός με ἐκ νεότητός μου» (Γεν. 48, 16). Καὶ ἐκεῖνοι ποῦ ἦσαν εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ πᾶν ἀποστόλων ἐλέγαν πρὸς τὴν Ρόβιν «Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστὶ» (Πράξ 12, 15). Καὶ ἐπίσης ὁ Ἰακώβ λέγει «Εἶδον παρεμβολὴν ἀγγέλων» Γεν. 32, 2. Διὰ ποῖον ὅμως λόγον εἶδεν ἐπὶ τῆς γῆς στρατιώτην καὶ στρατὸν ἀγγέλων, καθὼς ὁ βασιλεὺς διατάζει νὰ στρατοπεδεύῃ ὁ στρατὸς τοῦ εἰς κάθε πόλιν διὰ νὰ μὴ ἀρχίσῃ πόλεμος κατὰ τοὺς πολέμους ἐκ μέρους τῶν βαρβάρων καὶ τὰς καταστροφὰς ἔτσι ἀκριβῶς ἔκαμε καὶ ὁ Θεός. Ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ὑπάρχουν ἄγγελοι καὶ μοχθηροὶ δοῖμονες καὶ διαρκῶς δημιουργοὶ πολέμων αὗτοι ποὺ ἀωνίως εἶναι ἐχθροὶ τῆς εἰρήνης, ἐπαποθέτησεν ἐναντὶ αὐτῶν τὰ στρατιώτεια τῶν ἀγγέλων διὰ νὰ τοὺς συγκρατοῦν καὶ μόνον διὰ τῆς παρουσίας των καὶ νὰ φροντίζουσι διαρκῶς διὰ τὴν εἰρήνην μας διὰ νὰ μὴ θῇ δὲ ὅτι εἶναι ἀγγελοὶ τῆς εἰρήνης πρόσθετι λέγουσιν διαρκῶς εἰς τὰς προσευχὰς τῶν αἱ δικάοντι «Τὸν ἄγγελον τῆς εἰρήνης ἀνίστατε»⁴ Βλέπετε πῶς παριστάνει ἐδῶ καὶ ἀγγελοὶ καὶ μάρτυρες. Ποῖος λοιπὸν εἶναι πλέον ἀξιολογητὸς ἐκείνων ποῦ παρέλθουσιν ἡμέραν νὰ ἔλθουν ἐδῶ. Καὶ ποῖος εἶναι πλέον εὐτυχὴς ἡμῶν ποὺ ἡλθον ἐν Ε καὶ ἀπολαύσαντες τὴν ἐσπέρην αὐτὴν. Ἀλλ' ὅς ἀφιστοῦμεν δι' ἄλλοτε τοὺς περὶ τῶν ἀγγέλων λόγους καὶ ὡς ἀναφερόμεν εἰς τὸ κυρίως θέμα τῆς σημερινῆς ἐσπέρης.

2. Ποῖα εἶναι λοιπὸν ἡ σημερινὴ ἐσπέρη. Ἀξιοσεβαστὴ καὶ μεγάλη εἶναι. ἀγαπᾷ με καὶ ἐπερθεῖναι ἡν ἀνθρωπίνην λογικὴν καὶ εἶναι ἀνταξία τῆς γεννησιδικαίας τοῦ Θεοῦ ποῦ τὴν καθέρισε. Διότι σήμεραν συναρμολογῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος μετὰ τοῦ Θεοῦ σήμεραν διελεύθη ἡ παλαιὰ ἐκθρότης

4. Προφανὲς πρόκειται περὶ ἀναμορφώσεως ἡδὴ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς οὐλίας, αἰτήσεως τῆς θείας λειτουργίας ἥτις ἀργίτερον διανομοῦνται εἰς τὴν γῆσιν μετὰ τὴν ἐσχάτην κρίσιν ἀποκαταστάσεως αἰτησιν. Ἐπὶ τοῦτο ἐξήγηται, πιστὸν ὁμολογῶν, ἐλπίαν τῶν φυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν κατὰ τοῦ Κυρίου ἀνιστάμενοι.

καὶ ἔλαθε τέλος μακροχρόνιος πόλεμος. Σήμεραν ἐπανέλθον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ ἐξοδημαστος εἰρήνην, τὴν ὁποῖαν οὐδέποτε⁴⁴ ἄς εἰς τὸ παρελθὸν ἀνέμενον αἱ ἄνθρωποι. Διότι πᾶσις θὰ ἦ αἶψα ὅτι ἐπρόκειτο ὁ Θεός νὰ συγκληρωθῇ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι εἰς τὸν Θεὸν ἦτο κατὰ δύναμιν ὁ Κύριος νὰ μισθῇ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ διότι ὁ ἄνθρωπος ὁ δοῦλος, ἦτο ἡπρόθυμος οὐκ διότι ὁ Κύριος ἦτο ἀσπλαγχνός ἀλλὰ διότι ὁ δοῦλος ἦτο ἀκάριστος. Θέλεις νὰ πληροφορηθῇς κατὰ ποῖον τρόπον ἐξωργίσαντο αὐτὸν τὸν φιλόνητον καὶ ἀγαθὸν Κύριον μας, Πράγματι πρέπει νὰ πληροφορηθῇς τὴν αἰτίαν τῆς παλαιᾶς ἐκθρότητός μας διὰ νὰ θαυμάσῃς τὴν φιλελευστίαν τοῦ Θεοῦ ὅταν ἴδῃς πᾶς μὲς ἐτίμησε ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐχθροὶ καὶ ἀντίπαλοι τοῦ, καὶ διὰ νὰ μὴ νομίσῃς πῶς ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ ἐφελετα εἰς ἱδικὰ μας κατορθώματα, διὰ νὰ μὴ θῇς τὸ μνηστὴς τῆς χάριτος καὶ τῆς εὐεργεσίας τοῦ καὶ νὰ μὴ παύσῃς ποτὲ νὰ τὸν εὐχαριστῇς διὰ τὰς ἀπείρους δωρεὰς τοῦ Λοιπὸν, θέλεις νὰ μὴ θῇς ὅτι ἐξωργίσαντο τὸν Κύριον μας, τὸν φιλόνητον, τὸν ἀγαπῶν, τὸν ἀγαθόν, αὐτὸν ποῦ κἀμεν τὰ πάντα διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Κάποτε ἐσκέφθη νὰ καταστρέψῃ παντελῶς τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ τὸς ὡργισθὲν ἐναντίον μας ὥστε ἀπεφάσισε νὰ μὲς καταστρέψῃ ὅλους μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων καὶ τῶν θηρίων καὶ τῶν ὡσὺν ἐλοκλήρου τῆς γῆς. Καὶ ἐν βέλῃ, θὰ σοῦ δώσω ἐν τῇ εὐκαρίᾳ νὰ ἀκούσῃς τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν. «Ἐξέλτετω γάρ», λέγει πρὸς ἄνθρωπον, ἐν ἐπισπῶν, ἀπὸ προσώπου πάσης τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ κτήνη, ὅτι μετεμελήθη, ὅτι ἐποίησα ὁ τὸν ἄνθρωπον» Γεν. 6, 7. Καὶ διὰ νὰ ἀντιληφθῇς ὅτι δὲν ἐμίση το ἀνθρώπινον γένος ἀλλὰ ἀπεστρέφοντο τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν αὐτοῦ ποῦ εἶπεν ὅτι, «Ἐξέλτετω τὸν ἄνθρωπον ἐν ἐπισπῶ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς λέγει. εἰς τὸν ἄνθρωπον «Καὶ τὸς πάντας ἄνθρωποις ἔκει πρὸς με» Ἐάν ἔμνησι τὸν ἄνθρωπον, δὲν θὰ συνεζήτει μετ' αὐτοῦ. Τώρα ὅμως βλέπετε ὅτι δὲν ἐπιδυμεί νὰ πραγματοποιήσῃ, αὐτὸ ποῦ ἡπίετο νὰ κάμῃ, ἀλλὰ δικαιοδοτεῖται εἰς τὸν δοῦλον τοῦ. ἐν ᾧ εἶναι ὁ Κύριος καὶ συζητᾷ μετ' αὐτοῦ καὶ νὰ πρόκειται περὶ ποσῶν, φίλου τὸν καὶ τοῦ λέγει πῶς, θὰ εἶναι αἱ αἰτίαι τῆς μελλομένης καταστροφῆς διὰ τοῦτο διὰ νὰ μὴ θῇς αἰτίαι ὁ ἄνθρωπος ἀλλ' ὅπου τὰς εἶπεν εἰς τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς κἀμιν περισσότερον προσεκτικῶς. Ἀλλὰ καθὼς τὸ ἔλεγα καὶ ἀνωτέρω, τόσο κακὴν διαγωγὴν ἐπέδειξε τὸ ἀνθρώπινον γένος παλαιότερον ὥστε ἐνανδυνεῖτο νὰ ἐξέλθῃ καὶ αὐτὸς τῆς γῆς. Ἡμεῖς ὅμως ποῦ ἀπεδείχθημεν ἀκαχοὶ νὰ κατοικώμεν ἐν τῇ γῇ, σήμεραν ἀνέβημεν εἰς τοὺς οὐρανούς. Ἡμεῖς ποῦ ἀπεδείχθημεν ἀνάξιοι νὰ ἐξουσιάζωμεν τὴν γῆν ἀνέβημεν

πρός τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὑπερέβημεν καὶ αὐτοὺς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐγγίσταμεν τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ γένος Ε' ἐκεῖνο, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ἐφυλάσσεται ὑπὸ τῶν Χερουθὶμ ὁ παράδεισος, τοῦτο εὐρίσκεται σήμερον ὑπεράνω τῶν Χερουθὶμ. Πῶς ὅμως τὸ ἀξιοθαύμαστον καὶ μεγαλειώδες τοῦτο γεγονός ἐπετελέσθη. Πῶς ἀπογένηται εἰς τόσον μέγα ὕψος ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ, ποὺ ἐφάνημεν καὶ διὰ τὴν γῆν ἀνάξιοι καὶ ἐξεπέσαμεν καὶ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς κυριαρχίας. Πῶς ἐσταμάτησεν ὁ πόλεμος. Πῶς ἀπαύσαν ἡ δυνάμεις τοῦ Θεοῦ. Πῶς διὰ τοῦτο εἶναι τὸ πλέον αξιοθαύμαστον, ἐπὶ δηλαδὴ ὅσα ἐξ αἰτίας ἡμῶν ποὺ ἀδικαίαι εἰκομαι ὀργισθῇ κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ ποὺ δικαίως ἦτο ἀντανικημένος, ἀφ' οὗ μᾶς παρεκάλεσε ἐφέρει τὴν εὐχήν. «Υἱέ μου Χριστέ, γὰρ πρεσβεύωμεν ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν» (Β' Κορ 5, 20). Καὶ διατ' τοῦτο. ⁴⁰ Α' αὐτὸς ὑβρίσθη καὶ ὁ Χριστὸς μᾶς παρακαλεῖ, Ναί, διότι εἶναι Θεὸς καὶ διὰ τοῦτο παρακαλεῖ ὡς φιλόστοργος πατήρ.

Καὶ πρόσθε τι γίνεται. Εἶναι μετέωρὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ποὺ παρακαλεῖ, δὲν εἶναι ἄνθρωπος, οὔτε ἄγγελος, οὔτε ἀρχάγγελος, οὔτε κάποιος τῶν ἀγγέλων. Καὶ ἡ κόμνη ὁ ρεσίτης, τὴν ἐργασίαν τοῦ μεσιτοῦ. Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδὴ εἶναι δύο μισοῦνται μετὰ τῶν καὶ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ συμφιλῶνται, ἀφ' οὗ εὗρε κάποιος ἄλλος καὶ σταθῇ εἰς τὸ μέσον τῶν δύο διαλύει τὴν ἐχθρότητα. ἔτσι ἔκαμε καὶ ὁ Θεός. Ἦτο ὑρινόμενος ἐναντίον μας ὁ Θεός, καὶ ἡμεῖς ἀπεστρεφόμεθα τὸν Θεόν, τὸν φιλόφρονον Κύριον. Ὁ Χριστὸς ἦλθε καὶ ἐστάθη εἰς τὸ μέσον καὶ συνεφίλιωσε ἑαυτοὺς τῶν δύο μερῶν. Ἀλλὰ διὰ ποιοῦ τρόπου παρεμβλήθη εἰς τὸ μέσον ὁ Χριστὸς. Ἐδέχθη εἰς τοὺς ὄμους τοῦ τοῦ θάρους τῆς τιμωρίας. ⁴¹ Ποὺ ἐπέβαλεν εἰς ἡμᾶς ὁ Πατήρ καὶ ὑπέμεινε τὴν τιμωρίαν καὶ τὰς προσβολὰς ποὺ τὸ ἔκαμαν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς. Βιβαίμεν νὰ μάθῃς πῶς ἐδέχθη καὶ τὰ δύο. «Χριστὸς ἡμᾶς», λέγει, «ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ἡμᾶς». Γαλ. 3, 13. Εἶδες πῶς ἐδέχθη τὴν τιμωρίαν ποὺ ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐπεβλήθη (δὲ καὶ πῶς ὑπέμεινε τὰς προσβολὰς τῶν ἀνθρώπων. «Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδίζοντων σε» λέγει, «ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ» (Ψαλμ. 68, 10). Εἶδες κατὰ ποῖον τρόπον διέλυσε τὴν ἐχθρότητα, πῶς δὲν ἔστα σε νὰ κόμῃ καὶ πάντα καὶ νὰ πᾶσῃ καὶ νὰ ἐνδιωφύρεται πρὶν ἀντίβασιν τὸν ἐχθρὸν καὶ ἀντιπαλὸν πλησὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν καταστήσῃ φίλον τοῦ. Δι' ἄλλα αἰτία τὰ ἀγαθὰ. Ὁ ἀφειρητὸς εἶναι ἡ σημερινὴ ἡμέρα. Διότι καθὼς ἔλαθεν ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὰς ἀπολαύσεις τὴν προσέφερεν εἰς τὸν Κύριον. Καὶ διπλῶς συμβαίνει εἰς τοὺς ἀγγέλους ποὺ ἔχουν σπαρὴ μὲ ἀπάρη, ἀφ' οὗ λαβὴ καὶ

πολλὰς ἀλλὰ σταυροὺς καὶ δόση μικρὰ δαμάτι καὶ τὸ προσφέρει εἰς τὸν Θεόν, διὰ τῆς μικρᾶς προσφοράς εὐλογεῖ διὰ τὴν εὐδοκίαν, ἔτσι ἔκαμε καὶ ὁ Χριστὸς. Δι' ἐκεῖνου τοῦ ἀνθρώπου οὐ σῶματος καὶ τῆς προσφοράς ἔκαμε ὥστε νὰ εὐλογηθῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος μας. Ἀλλὰ διότι δὲν ἔλαβε μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, διότι τοῦτο δὲν εἶναι προσφορά, δηλαδὴ ἂν κάποιος προσφέρει τὸ ὅλον, ὡλὸν ἂν κάποιος ἀφ' οὗ προσφέρει τὸ μικρὸν, προετοιμάσῃ διὰ τοῦ μικροῦ τὴν εὐλογίαν τοῦ ὅλου. ⁴² Αὐτὸ δὲ ἔλεγε κάποιος, ἂν ἦτο προσφορά, ἂν ἔπρεπε τὸν προτίπλαστον νὰ προσφέρει, διότι προσφορά εἶναι νὰ προσφέρεται αὐτὸ ποὺ πρῶτον γεννᾶται καὶ πρῶτον βλάσταιται. Δὲν εἶναι τοῦτο, ἀγαπητέ μου, ἐκλεκτὴ προσφορά, ἂν προσφέρωμεν τὸν πρῶτον καρπὸν ἐστὶ καλλισμῶν καὶ ἁγιασμοῦ, ἀλλ' ἂν προσφέρωμεν τὸν ἐκλεκτὸν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ καρπὸς ἐκεῖνος ἦτο ἀπεύθυνος τοῦ προαποτομικοῦ ἁμαρτήματος διὰ τοῦτο δὲν προσφέρθη, ἀν καὶ ἦτο πρῶτος. Ἀλλὰ αὐτὸς ποὺ ἦτο ἀπηλλαγμένος ἁμαρτιῶν δι' αὐτὸ καὶ προσφέρθη ἂν καὶ ἐγεννήθη ἀργότερον ἐπειδὴ τοῦτο Ε' εἶναι πραγματικὴ προσφορά.

⁴³ Αὐτὸ νὰ πληροφορηθῇς δὲ διὰ τοῦτο ὁ πρῶτος καρπὸς ποὺ ὑμῶν ἀποτελεῖ τὴν ἐκλεκτὴν προσφοράν, ἀλλ' ὁ ἐκλεκτός καὶ ὁ ἐξαίρετος καὶ ποὺ εὐρίσκεται εἰς τὴν καλλυτέραν κατάστασιν, θὰ σοὺ προσφέρει ἐπιχειρήματα ἐκ τῆς ἁγίας Γραφῆς. «Ἐάν εισέλθῃς» λέγει ὁ Μωυσῆς εἰς τὸν λαὸν «εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, ἂν Κύριος ὁ Θεός σου δοῦναι σοὶ καὶ φυτεύσῃς». ⁴⁴ Α' ἐν αὐτῇ πᾶν εὖλον ποιῶν καρπὸν θρώσμον, τρία ἔτη οὐ περικαθαρίζει τὸν καρπὸν αὐτοῦ τῷ δὲ τετάρτῳ ἔτει ὁ καρπὸς αὐτοῦ ἅγιος ἐστὶ τῷ Κυρίῳ» (Λευιτ. 19, 23-25). Πράγματι ἂν ἦτο ἐκλεκτὴ προσφορά ὁ πρῶτος καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος γενόμενος καρπός, αὐτοῦ θὰ ἔπρεπε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Κύριον, τὰρα ὅμως λέγει, τρία ἔτη οὐ περικαθαρίζει τὸν καρπὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ θὰ τὸν ἀφάρσῃ, διότι τὸ δένδρον εἶναι καλλισμῶν, διότι ὁ καρπὸς εἶναι ἁγιός, διότι εἶναι ὁ γουρός. Ἀλλὰ τὸ τέταρτον ἔτος, λέγει, «ἅγιον ἐστὶ τῷ Κυρίῳ». Καὶ πρόσθε ποῦ εἶναι ἡ σοφία τοῦ νομοθέτου Κυρίου, οὔτε νὰ φάγῃ τοῦ ἐπιτρέπει διὰ νὰ μὴ δοκιμάσῃ αὐτὸς πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ οὔτε τοῦ ἐπιτρέπει νὰ τὸν προσφέρῃ. ⁴⁵ Β' διὰ νὰ μὴ τὸν προσφέρῃ εἰς τὸν Κύριον προθύμως. Ἀλλὰ ἀποσέ τον, λέγει, ἐπειδὴ εἶναι ὁ πρῶτος ποὺ ὑμῶν εἶναι μὴ τὸν προσφέρεις, δὲ, διότι δὲν εἶναι ἁγίος εἰς Θεὸν νὰ τμήσῃ ἡ προσφορά τὸν Κύριον. Βλέπεις, ὅτι ὅτι ὁ πρῶτος καρπὸς ἀλλ' ὁ ἐκλεκτός ἐγένετο προσφορά εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ταῦτα ἐλέχθησαν εἰς ἐσῆς διὰ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ποὺ προσέφερε εἰς τὸν Πατέρα ὁ

Υἱός Προσέφερε λαοὺν τὸν πλεόν ἐκλεκτὸν τοῦ ἀνθρώπου
γένους ἐκ τῶν Πατρῶν. Καὶ τῶν μνημονοσχηθῆναι τὴν
προσφοράν τοῦ Πατρὸς ἐπειθεῖ εἶκεν ἀνεκτίμητον ὄψιν αὐτὸς
τὸν προσέφερε καὶ ἐπειθεῖ ἥτο ἡ προσφορά ἀνὴρ, ὅπως ἐλα-
βεν ἐκ τῆς χάριτος του αὐτοῦ καὶ τὸ ἐπαποθέσθαι πλῆκτον του
καὶ εἶπε: «Κάθου ἐκ δεξιῶν μου» (Ψαλμ. 109, 1) Εἰς πολεμ-
φρονίαν εἶπεν **C** ὁ Θεός: «Κάθου ἐκ δεξιῶν μου», καὶ ἐκείνην
ποῦ ἴκοντο ἄλλοι, «Ἔῃ εἰ, καὶ εἰς τὴν ἀπὸ δεξιῶν» (Γεν.
3, 19) Λαοὶν δὲν ἦτο ἀρετὴν διὰ ὑπερβολὴς οὐρανοῦ
δὲν ἦτο ἀρετὴν διὰ ἐσθλῆς πλῆκτον τῶν ἀγγέλων, δὲν ἦτο
ἀνυπολόγητος ὄψιν καὶ αὐτὴ ἡ γῆ, Ἄλλ' ὑπερβολὴ τοῦ
ἀγγέλου ἐκτελέσας τοὺς ἀρχαγγέλους, ὑπερβολὴ τοῦ Χερου-
θιμ ἀνέστη ὑψηλότερον τῶν Σεραφείμ, ὅπως πᾶσι τοῖς
ὀρχαῖς καὶ δὲν ἐσθλῆς μέχρις αὐτῶν ἐπαρτίσκει εἰς τὸν θρόνον
τοῦ Κυρίου. Δὲν βλέπεις πόση εἶναι ἡ ἀποστασις μεταξὺ οὐ-
ρανοῦ καὶ γῆς, ἄλλα καλλίστερον να ἀρκεσθῇ, ἐκ τῶν κατὰ
Δὲν βλέπεις τὴν μεγάλην ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἔδου μέχρι τῆς
γῆς καὶ πόλιν ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ
οὐρανοῦ πάλιν μέχρι **D** τοῦ ὑψηλότερου οὐρανοῦ, καὶ ὅτι
ἐκείνου μέχρι τῶν ἀγγέλων, τῶν ἀρχαγγέλων, τῶν ἄνω δυνά-
μεων καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, Εἰς ἄλλη ἀνὴρ τὴν
ἀπόστασιν καὶ τοῦ ὕψους ἀνέβησε τὸν ἀνθρώπου. Κοιτᾷς ποῦ
καὶ πόου εὐρίσκω καὶ ποῦ ἀνέβη. Καὶ ἐκ τοῦ σημείου ἐκ τοῦ
ὁποῖου κατέβη ὁ ἀνθρώπος δὲν ἴσχυρε κατ'ἄνωθεν διὰ τὴν
κατὰβῆ, οὕτε πάλιν ὑψηλότερον διὰ νὰ ἀνέβῃ εἰς ἐκείνου εἰς
τοῦ ὁποῖου τὸν ἀνέβησε. Καὶ προσπαθεῖς νὰ φανερώσῃς τοῦτο
ὁ Παῦλος, ἐλέγεν: «Ὁ κορυθαῖος αὐτοῦ ἔστι καὶ ὁ ἀναβῆναι»
(Εφεσ. 4, 10) Καὶ ποῦ κατέβη, «Εἰς τὴν κατὰ τὴν μερὴν **E**
τῆς γῆς» (Εφεσ. 4, 9), καὶ ἀνέβη ὑπεράνω θύων τῶν οὐρα-
νῶν. Μάθε λοιπὸν ποῖος ἀνέβη, ἡ ποῖα ἦτο ἡ φύσις του, ἡ πᾶς
ἦτο πρὶν νὰ ἀνέβῃ. Εὐχαριστοῦς λοιπὸν ἀσκαλοῦμαι μὲ τὴν
ἀσκητικὴν τοῦ ἀνθρώπου γένους διὰ νὰ κατανοήσω ἀσφά-
στατα τοῦ μέγιστος τῆς γῆς ποῦ ἔγινεν ἐκ ἡμέρας διὰ τῆς ἐκ-
δηλώσεως τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου. Εἰμὲθα χάρμα καὶ
σάκαξ, ἄλλ' οὐδέποτε τοῦτο ὑπῆρξεν ἀποκατακρινόν, ἐπει-
δὲ ἦτο τοῦτο φρικτὸν ἐλάττωμα μας. Συναρπαστικώτερον
πλεόν ἠνέκα καὶ τῶν ἀλγῶντων ὤρων ἐπειθεῖ ὁ ἀνθρώπος
«Παραινεσθῆναι τὰς κινήσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὑποκλῆσθαι αὐ-
τοῖς» (Ψαλμ. 48, 4) ⁴¹² Αὐτοῦ δὲ, τὸ νὰ κατεστῇ δηλοῦν
κύριος ὅμιλος τῶν ὧων, εἶναι ἵνα νὰ ἔγινε κερατοῦρος τοῦ-
των διπλὸ τοῦ μὲν ὧων εἶναι ἐκ φύσεως ἀνεκ λογικοῦ καὶ
εἶναι φυσικὸν νὰ παραμῇναι χωρὶς λογικόν. Οἱ ἄνθρωποι ὁ-
μως ποῦ ἐπαμείβανται διὰ τῆς λογικῆς ἐπὶ τοῦ διανοητικοῦ τοῦ
νὰ περιελάμβανον ἐκ κατὰστατον πορτοκαλοῦ καὶ γινεθλικοῦ

[illegible]

4 ΑΛΛ' ἤμετε θῆκετε οἱ ἀνθρώποι· καὶ ἀκρίβιστοι, οἱ ἀνέστη-
τοι καὶ πρὸ σκληροὶ ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς, οἱ κατώτεροι πάντων οἱ
ἐλευθεροὶ οἱ μὴδαίνοι πῶς νὰ δουλέψω. Εἰ τί νὰ εἶπω πῶς νὰ

ἐκπερισσὺν, ὅτι αἱ ἀποκαλύψεις αὐτῶν πάντων, σήμερον ἐγγίναντο ἀνθρώποις ὅλων. Σήμερον ἀπελάσαντο οἱ ἄγγελοι, αὐτοὶ ποὺ ἐπεβόησαν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου· σήμερον εἶδαν οἱ ἀρχάγγελοι αὐτὸ ποὺ ἄλλοτε ἐπεβόησαν δηλοῦν τὸν ἐνθρονισμὸν τὸν λαμπρὸν πλησίον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ καταυγάζεται ὁ Θεός. Ὁ πόθος τῶν ἀγγέλων καὶ κάλλους διὰ τοῦτο ὑπερῶς παλαιὰ δικαιοσύνη ἐπέθυμα τῶν ἀγγέλων, διότι, τοῦτο ζωηρῶς ἐπεβόησαν ἀπὸ μακροῦ χρόνου οἱ ἀρχάγγελοι. Διότι ἂν καὶ ἡ τῆς ἀποκαλύψεως ὁ ἀνθρώπος ἦτο ἐννοεῖται τῆς ἰδίας καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐκκαίαις διὰ τὴν ἀγαθὴν μὲς ἐπειδὴ ὑπέφεραν ὅταν ἐπιμωρούμεθα. Διότι, τὰ Χερουθὶμ ὑπέφεραν ἀκόμη καὶ ὅταν ἐκπερισσὺν τὴν εἰσοδὸν τοῦ παραδείσου δι' ἡμᾶς. Διότι καὶ οἱ ἀποκαλύψεις ὅταν φυλακίστην συνδουλὸν τοῦ φυλάσσει τοῦτον ἐξ αἰτίας τῆς ἐντολῆς τοῦ κυρίου. Ἀλλὰ ὑποφέρει, δι' αὐτὸ ποὺ ἔγινε καὶ λυπηταὶ διὰ τὸν συνδουλὸν του, εἶται καὶ τὰ Χερουθὶμ ἀνέλαβαν νὰ φυλάσσουν τὸν παράδεισον, ὑπέφεραν ὅμως διὰ τὴν φυλακίσαν τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τὴν ἀντιλήψεως δὲ δι' ὑπέφεραν ὅτι οὐκ ἀποδείξω τοῦτο μὲ ἀνθρώπων παραδείγμα. Ὅταν δηλαδὴ ἴδῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ συμπάσκειν διὰ τοὺς σὺν ἀνθρώπων των, μὴ ἀμφισβάζει πλέον διὰ τὰ Χερουθὶμ, διότι οἱ οὐράνιοι ἐκτείναν δυνάμεις εἶναι πολλὴ περισσότερον φυλάσσει ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Ποῖος λοιπὸν δὲν ἐπὶ τὸν ἀπὸ τοὺς δικαίους διὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τιμωροῦνται δικαίως ἀκόμη καὶ ὅσοι ἀπὸ μὲς ἀμαρτήματα, διότι τοῦτο εἶναι, τὸ παραδοξόν, δι' ἐπὶ νεύσαν ἀπὸ ἐμῶν τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων καὶ εἶδαν δι' ἐναντιώθησαν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Μωυσῆς μετὰ τὴν παρὰ του ἐκ τῶν ἐδικαλαστικῶν ἐκδικάσεων τῶν συμπατριωτῶν του. «Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοὺς τὴν ἀμαρτίαν, ὅπως εἰ δὲ μὴ καὶ ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς γῆς, ἡς ἔγραψας» (Ἐξ 32, 31 - 32). Διὰ τοῦτο, ὁ Βλέπει τὴν ἀσέβειαν καὶ πονεῖ δι' αὐτοὺς ποὺ τιμωροῦνται. Καὶ λέγει, διὰ τοῦτο ὑποφέρειν, διότι τιμωροῦνται καὶ εἶδαν ἀποκαλύψεις δικαίας τιμωρίας. Καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ ὅταν εἶδε τὸν ἄγγελον νὰ ἐκτελέσει τὸν λαόν ἐκείνους μὲ ὅλην τὴν δύναμιν του ἐκτελέσει καὶ εἶπεν «Ὁμοί, Κύριε, δι' ἐξελίξεις σὺ τὸ κατόλισπον τοῦ Ἰσραὴλ» (Ἰεζ. 9, 8). Καὶ ὁ Ἰερემίας «Παῖδες σὺν ἡμᾶς Κύριε, λέγει πλὴν ἐν κρίσει, καὶ μὴ ἐν θυμῷ. Ἦνα μὴ ὀλιγοστοὺς ἡμεῖς παύσῃς» (Ἰερ. 10, 24). Ὁ Μωυσῆς λοιπὸν καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ καὶ ὁ Ἰερემίας ὅσοι ὑποφέρουν καὶ δὲν θὰ ὑπέφεραν αἱ δυνάμεις ἐκτείναν διὰ τὰς ταλαιπωρίας μας. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ δικαιολογῇ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ὑποφέρουν διὰ τὰς δικὰς μας ταλαιπωρίας καὶ καίρονται διὰ τὴν χαρὰν μας καὶ τὴν πόνον καρὰν ἡσθάνθησαν ὅταν εἶδαν τὸν

Κύριον νὰ συμπιλοῦται μαζί μας, διότι ἂν δὲν ὑπέφεραν προπνοούμενος δὲν θὰ ἡσθάνοντο ὅσοι νὰ ἀσθάνοντο καρὰν. Τοῦτο δὲ ἐκκαίαις καθίσταται προφανὲς ἐκ τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ. «Ὅτι κατὰ ἔσται ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς ἐπὶ ἐν ἁμαρτωλῶν ἐπιστρέφοντι» (Λουκ. 18, 7). Ἐν ὅμως καίρονται οἱ ἄγγελοι εἰς τὴν θέαν ἐνὸς ἁμαρτωλοῦ ποὺ μετενέσσεται, πῶς δὲν θὰ ἡσθάνοντο τὴν μεγαλύτεραν εὐχαρίστησιν, βλέποντες σήμερον διὰ τῆς ἐκλεκτικῆς πρὸς τὸν Θεὸν προσφορᾶς ἀλλήλων τὸ ἀνθρώπων γένος νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν οὐρανόν. «Ἀκούσε ὁμοί καὶ ἐξ ἄλλου στόματος τὴν καρὰν τῶν ὁ οὐρανίων δυνάμεων διὰ τὸ γεγονός τῆς συμπιλοῦσας, μὲς μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅταν δηλαδὴ ἐγεννήθη ὁ Κύριος μας σαρκικῶς καὶ ἀντελήφθησαν δι' ἀνταρτίαν πλεον μετὰ τῶν ἀνθρώπων διότι ἂν δὲν συνεφιλοῦτο δὲν θὰ κατήρχετο ἐπὶ τῆς γῆς. ὅταν εἶδαν λοιπὸν τὸ γεγονός τῆς συμπιλοῦσας, ἀφ' οὗ ἔστησαν καρὰν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκτείναν καὶ ἔλεγον «Ὁμοί ἐν οὐρανοῖς Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εὐφρανῶν, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίαν» (Λουκ. 2, 14). Καὶ διὰ τὴν μάθη, δι' ἀποκαλύψεις δι' αὐτὸ δοξάζουν τὸν Θεὸν ἐπειδὴ ἔλαβαν τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἡ γῆς προσέθεσαν καὶ τὴν αἰτίαν, καὶ ἔλεγον 434 Α. «Εἰς γῆς εὐφρανῶν ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίαν, εἰς τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἦσαν ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνώνυμοις ἐναντι αὐτοῦ. Εἶδες πῶς δοξολογοῦν τὸν Θεόν διὰ τὸ ἔξαι ἀγαθὰ περισσότερον τῶν ἰδικῶν των διότι τὰ ἰδικὰ μας ἀγαθὰ, τὰ θεωροῦν ἰδικὰ των. Θέλεις νὰ μάθῃς, δι' ἐκκαίαις καὶ ἐγγύλλοντο ἀκόμη καὶ ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἴδουν τὸν Κύριον ὁ νοσθάνοντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἀκούσε τὸν Κύριον τὸν Χριστὸν ποὺ λέγει δι' ἀποκαλύψεις ἀνέβαιναν καὶ κατέβαιναν. Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει δι' ἐπὶ τὸν διακοῦς νὰ ἴδουν τὸν παράδεισον ὅταν. Καὶ ἀπὸ ποῦ ἐξάγεται, δι' ἀνέβαιναν καὶ κατέβαιναν. Ἀκούσε τὸν ἴδιον ποὺ λέγει «Ἀπάρτι ὅσοις τοὺς οὐρανοὺς ἀναμνησκόμενοι καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναμνησκόμενοι καὶ κατέβαινον ἐπὶ τὸν γῆν τῶν ἀνθρώπων» (Ἰω. 1, 52). ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι συνέπεια αὐτῶν ποὺ ἀγαποῦν ὑπερβαλόντως νὰ μὴ περιμένουν τὴν κατάλληλον στιγμήν ἀλλὰ διὰ τῆς υπερβολικῆς ἀγάπης νὰ παραλαμβάνουν τὸ εὐχάριστον γεγονός. Διὰ τοῦτο κατέβαινον, ἐπειδὴ σπεύδουν νὰ ἴδουν τὸ νέον καὶ παράδεισον ἐκείνον θέαμα, δηλαδὴ τὴν ἀσθάναν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν οὐρανόν. Δι' αὐτὸ ὑπῆρχαν ἄγγελοι παντοῦ καὶ ὅταν ἐγεννῶτο, καὶ ὅταν ἀνίστατο, καὶ σήμερον κατὰ τὴν στιγμήν τῆς ἀναλήψεως «Ἰδοὺ γὰρ δυοὶ» λέγει, ἐν ἐσθίῃ λαμπρῇ (Πράξ. 1, 10), ποὺ ἐκτείναν τὴν καρὰν των διὰ τῆς ἐμφάνιστος καὶ λένουν πρὸς τοὺς μαθητάς. «Ἀνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐπὶ τῇκατ', εὖτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀνελήφθης ὅτι

ἡμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλευσεται, ὃν τρόπον ἐδέξα-
σθε αὐτὸν πορευομένον εἰς τὸν οὐρανόν» (Πράξ. 1, 11)

5 Εἰς τὸ σημείον τοῦτο προσέθηκε ἰδιαίτερον· Διότι λέ-
γουν ταῦτα C οἱ ἄγγελοι. Μήπως δηλαδή δὲν εἶχαν ὀφθαλ-
μοὺς οἱ μαθηταί; μήπως δηλαδή δὲν ἔβλεπαν αὐτὸ τὸ ἰσχυρὸν
ἐλάμβανε χώραν. Δὲν εἶπεν ὁ εὐαγγελιστὴς ὅτι ἀνελήφθη
ἐνῷ τὸν ἔβλεπαν, ἀλλὰ ποῖον λόγον ἐπέθηκεν λοιπὸν πλη-
σίον τοῦ οἱ ἄγγελοι, λέγοντες εἰς τοῦτο μαθηταὶ θεοὶ ἀνέβη· εἰς
τὸν οὐρανόν. Διὰ τὰς ἀκολουθήσους δύο αἰτίας· πρῶτον μὲν ἐ-
πειδὴ ἐλόγηται πάντα τοὺς μαθητάς, ἡ ἀνακωχή τοῦ Χρι-
στοῦ, καὶ διὰ τὴν περὶ αὐτοῦ ἐλυποῦντο ἄκουσε τί τοὺς λέγει·
«Οὐδεὶς με ἔραυτ' ἐξ ὑμῶν, ποῦ ὑπάγετε, ἀλλὰ ὅτι ταῦτα εἴ-
πον, ἡ λύπη περιέπλησεν ὑμᾶς τὴν καρδίαν» (1ω 16, 5-
8). Διότι εἰάν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑποφάρωμεν τὴν χωρι-
σμὸν ἀπὸ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν, πῶς οἱ μαθηταὶ δύν-
θαι ἐλυποῦντο βλέποντες τὸν Σωτῆρα, τὸν διδάσκαλον, τὸν
κηρύκον, τὸν φιλόνητον, τὸν πρῶτον τὸν ἀναβάν νὰ ἀπο-
μακρύνεται, ἀπ' αὐτῶν, πῶς δὲν θὰ ἠσθάνοντο ὀδυνην. Δι'
αὐτὸ ἐπέθηκε ὁ ἄγγελος προσπαθῶν νὰ μετρίωσιν τὴν λύπην
τῆς ἀπομακρύνσεως διὰ τῆς ἐλπίδος τῆς ἐπανόδου. «Οὐτός
γὰρ» λέγει, «ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ὑπὸ ἡμῶν εἰς τὸν οὐρα-
νόν, οὕτως ἐλευσεται» (Πράξ. 1, 11). Ἐλπηθήτε, λέγει, διό-
τι ἀνελήφθη, ἀλλὰ μὴ λυπεῖσθε πλέον διότι θὰ ἐπανέλθῃ
καὶ πάλιν. Διὰ νὰ μὴ κάμουν τοῦτο ποῦ E δεῖται, ὁ Ἐλισσαῖος
ποῦ ὅταν εἶδε τὸν διδασκαλὸν νὰ ἀναβῆ εἰς τὸν οὐρανόν,
ἔκτισε τὰ ἐνδύματά του. Δ. Βασ. 2) Διότι οὐδεὶς ἐπέθηκε
πλησίον τοῦ διὰ τὸ νὰ τοῦ εἴπῃ ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ὁ Ἥλιος. Διὰ
νὰ μὴ κάμουν λοιπὸν καὶ αὐτοὶ τὸ ἴδιον διὰ τοῦτο ἐπέθεσαν
πλησίον τῶν οἱ ἄγγελοι παραγορεύοντες τὴν λύπην τῶν. Καὶ
ἡ πρώτη αἰτία ἦτο αὐτὴ ποῦ ἔχει σχέση μὲ τὴν παρουσίαν
τῶν ἀγγέλων. Ἡ δευτέρα ὁμοίως δὲν εἶναι, αὐθάδως καταπέ-
ρε, καὶ διὰ τὴν καταστάσιν γνωστὴν ὁ ἄγγελος προσέθε-
σεν «Ὁ ἀναληφθεὶς». Ποῦ εἶναι λοιπὸν αὐτῇ, Ὁ Κύριος ἀ-
νελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ ⁴⁸⁴ A ἀπόστασις ἦτο μεγάλη
καὶ ἦσαν ἀσθενεῖς οἱ σωματικοὶ μας ὀφθαλμοὶ διὰ τὸ ἴδον
τὸ οὐρα νὰ ἀνέρχεται, μέχρι τῶν οὐρανῶν ἀλλ' ὡς κάποιον
πτηνὸν ποῦ ἵπταται εἰς τὰ ὕψη, ὅσον ὑψηλότερον ἀνέρχεται,
τόσον περισσότερον ἐξαφανίζεται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, ἔ-
τσι βεβαίως καὶ τὸ οὐρα ἐκεῖνον ὅσον ὑψηλότερον ἀνέρχεται,
τόσον περισσότερον ἐκρυπτετο, ἐπειδὴ ἡ ἀδυναμία τῶν ἡν-
θρῶπων ὀφθαλμῶν ἐμποδίζει ἐξ αἰτίας τῆς ἀποστάσεως τὴν
παρακολούθησιν. Διὰ τοῦτο ἐπέθηκεν πλησίον τῶν μαθητῶν
οἱ ἄγγελοι, λέγοντες ὅτι ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανόν διὰ τὸ
μὴ νομίσουν ὅτι ἀνέβη ὡς ὁ Ἥλιος εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ὅτι

ἀνελήφθη εἰς τὸν B οὐρανόν. Διὰ τοῦτο λέγει ἡ Γραφή «Ὁ
ἀναληφθεὶς ὑπὸ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν». Καὶ δὲν προσετέθη
τοῦτο θεοσώτως ἀνεῖς λόγου. Ὁ Ἥλιος μὲν λοιπὸν ἦτο ἀνθρω-
πὸς καθὼς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν, ἐνῷ ὁ Ἰησοῦς ἀνελήφθη
εἰς τὸν οὐρανόν καθὼς ἦτο ὁ Κύριος· ἐκεῖνος μὲν μὲ πόρνον
ἄρμα ἐνῷ αὐτὸς μὲ νεφέλῃν. Διότι ὅταν μὲν ἔπρεπε νὰ κληθῇ
ὁ Ἥλιος, ἐπέθηκε ἄρμα, ἐνῷ ὅταν ὁ Υἱὸς ἐπέθηκε βασιλικὴν
θρόνον· καὶ ὅσα ὑπελῶς βασιλικῶς ἀλλ' ὁ Υἱὸς ὁ θρόνος τοῦ
πατρὸς. Διότι περὶ τοῦ Πατρὸς ἡμεῖς ὁ Ἥλιος λέγων· «Υἱ-
ὁς Κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλῃς, κούφους» (Ψα 18, 1). Ἐ-
πειδὴ λοιπὸν κάθηται ἐπὶ νεφέλῃς ὁ Πατήρ, διὰ τοῦτο C ἀπέ-
στειλε τὴν νεφέλῃν καὶ εἰς τὸν Υἱόν. Καὶ ὁ μὲν Ἥλιος ὅταν
ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν ἄφωσεν εἰς τὸν Ἐλισσαῖον· τὸ πρῶτον
ἐνδύματά του ὁ δὲ Ἰησοῦς ὅταν ἀνελήφθη ἄφωσεν εἰς τοὺς μα-
θητάς του τὰ καρστικά, ποῦ εἶχαν τὴν δύναμιν, ὅτι ὑπῆλθε
νὰ κάμουν ἕναν προφήτην ἀλλὰ μέρους Ἐλισσαίου· καὶ μά-
λιστα πολλὸ μεγαλυτέρον καὶ σπουδαιότερον ἐκεῖνον. Ἀς
ἐγερθόμεν λοιπὸν μὲ εὐλάβειαν ἀγαπητοί, καὶ ὡς στρέφωμεν
τὴν προσοκὴν μας πρὸς τὴν ἐπανόδον τοῦ Κυρίου. Ἐπειδὴ
καὶ ὁ Παῦλος λέγει· «Αὐτὸς κατοικήσεται ἀπ' οὐρανοῦ ὁ Κύ-
ριος ἐν κελύσει, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλων καὶ ἡμεῖς οἱ ζῶν-
τες, οἱ περιλειπούμενοι, ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἐπάν-
την τοῦ Κυρίου εἰς ἄερα» (Α' Θεσ. 4, 15-16), ἀλλ' ὅσα
ἔλοι. Ὅτι δηλαδή δὲν θὰ ἀρπαγώμεν ὅλοι ἀλλὰ ὅλοι μὲν
θὰ μείνουν, ὅλοι δὲ θὰ ἀρπαγώσιν, διακρίσει τί λέγει ὁ Χρι-
στός· «Τότε εὐρέθησονται D δύο ἐν τῇ μυλῇ· ἑλθέουσιν
μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται, καὶ δύο ἔσονται, ἐπὶ
κλίνης μίας εἰς παραλαμβάνεται καὶ εἰς ἀφίεται» (Ματθ. 24,
40-41). Τί ὑποκρύπτουν τὰ λόγια αὐτά, τί θέλει νὰ εἴπῃ
τὸ ἀνεραμίνετον τοῦτο μυστήριον. Δι' αὐτὸ μόνον μὴ ἐκτανέ-
ρωσεν ὅλους ἐκείνους ποῦ ζοῦν εἰς τὴν πενικτείαν καὶ τὰς
ταλαιπωρίας, ἐνῷ διὰ τῆς κλίνης καὶ τῆς ἀναστάσεως ὑπεβί-
βωσεν ὅλους ἐκείνους εἰς τὰ πλοῦτα καὶ εἰς τὰς τιὰς. Καὶ ἐ-
πειδὴ ἤθελε νὰ καταστήσῃ γνωστὸν ὅτι καὶ ἐκ τῶν πτωχῶν
δύνανται τις νὰ σωθῇ καὶ νὰ καταστραφῇ εἶπε ὅτι καὶ μία ἐξ
αὐτῶν ποῦ θὰ ἴλῃθουν εἰς τὴν μύλῃν θὰ ἀναληφθῇ καὶ μία θὰ
παρμενῇ καὶ ἐξ αὐτῶν ποῦ θὰ εὐρίσκωνται ἐπὶ τῆς κλίνης
ἕνας θὰ ἀναληφθῇ καὶ ἕνας θὰ παρμενῇ διὰ τὴν διέκρισιν ὅτι οἱ
μὲν ἀμετανοήτοι θὰ παρμενῶν ἐξ αὐτῶν ὑποσταῶν τὴν τιμα-
ρίαν, οἱ δὲ δικαιοὶ θὰ ἀρπαγώσιν διὰ τῶν νεφελῶν εἰς τὸν οὐ-
ρανόν. Διότι καθὼς ὅταν εἰσέρχεται βασιλεὺς B εἰς μίαν πό-
λιν, οἱ μὲν ἀξιομαχοῦνται καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ ὅσοι ἔχουν με-
γάλην μετ' αὐτοῦ δεικνύοντες τὸν συναντῶν ἄφωσ' ἐξέλθουν
τῆς πόλεως πρὸς τρουμπάντην, ἐνῷ οἱ κατὰ δίκην καὶ οἱ τι-

μωρῶντες παραμένουν εἰς τὰς φυλακάς καὶ ἀναμένουν τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως· ἔτσι καὶ ὅταν θῇ ἔλθῃ ὁ Κύριος ἔτσι ἔχουν παρρησίαν, θὰ τὸν συναντήσουν εἰς τὸν αἶρα, οἱ κατὰ δικαίωμα ποὺ ἔχουν εἰς τὴν συνεδήσιν των τὸ θάρρος καὶ τὸν ἀμαρτιῶν θὰ ἀναμένουν ἐπὶ γῆς τὸν δικαστὴν. Τότε καὶ ἡμεῖς θὰ ἀρπαγώμεν εἰς τὸν οὐρανὸν ὑπὸ τῶν οὐρανίων δυνάμεων. Δὲν εἶπον αἰχμαῖς διὰ τὸ συμπεριλάβεω καὶ τὸν λαὸν μου μεταξὺ αὐτῶν ποὺ θὰ ἀρπαγοῦν. ⁴⁵⁶ Α εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν εἰμαι ὡς ἀνθρώπος καὶ ἀνθρώπος ὥστε νὰ ἀγνοῦμαι τὰ ἀμαρτήματά μου. Διότι ἐὰν δὲν ἐφοδοῦμαι μήπως καταστρέψω τὴν χαρὰν ποὺ προέχει ἡ εὐοχία αὐτή, θὰ ἔχουν πικρά δάκρυα ἐνθυμούμενος τὰ λόγια αὐτά, ἐπεὶ δὲ συνεφερα τὰς ἀμαρτίας μου. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν ἀποθνήσκω νὰ ταράξω τὴν χαρὰν τῆς σημερινῆς εὐοχίας, θὰ στοματίζω ἐδῶ τὴν ὁμιλίαν σου, ὅπου οὐκ ἀφῆκα ζυγρὰν εἰς τὴν ἡμέτην τὴν ἀνέμνησιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης διὰ τὸ μὴ καίρεται ὁ πλοῦσιος διὰ τὸν πλοῦτον, οὔτε ὁ πτωχὸς νὰ ταλανίζῃ τὸν πλούτιον τοῦ διὰ τὴν πτωχείαν· ἀλλὰ ὁ καθεὶς κατὰ τὴν συνέδισιν του εἴτε πρῶτος τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Ἐπειδὴ οὔτε ὁ πλοῦσιος εἶναι εὐτυχής, οὔτε ὁ πτωχὸς δυστυχής· ἀλλ' ἐκεῖνος ποὺ θὰ ὀξυθῇ νὰ ἀρπαγῇ διὰ τῶν νεφελῶν ^Β εἰς τὸν οὐρανὸν θὰ εἶναι μακάριος καὶ τρισυευχαρισμένος, ὅσω καὶ ἂν εἶναι πτωκότερος πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὡς ὁ ἀμαρτωλὸς, ἔλκευος καὶ τριτάλλος, ἔτσι καὶ ἂν εἶναι πλουσιώτερος πάντων. Διὰ τοῦτο λέγω ταῦτα, διὰ νὰ θρηνησῇ τοὺς αὐτοὺς μας ὅσοι εἴμεθα ἀμαρτωλοί καὶ νὰ λαμβάνουν θάρρος ὅσοι ἀγωνίζονται κατὰ τῆς ἀμαρτίας, καὶ μᾶλλον ὅσοι μόνον νὰ λαμβάνουν θάρρος· ἀλλὰ καὶ νὰ προκαλοῦσονται καὶ οὔτε ἐκεῖνοι μόνον νὰ θρηνησῶν ἀλλὰ καὶ νὰ γίνωνται καλυτεροί. Διότι εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ἐνάρητος καὶ αὐτὸς ποὺ εἶχε περιπέσει εἰς τὴν πονηρίαν καὶ νὰ δυναθῇ νὰ γίνῃ ἴσος πρὸς ἐκείνους ποὺ ζοῦν ἐξ ἀρχῆς ἐνάρητος, πρῶτον διὰ τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ἐνδιαφεροῦμεν καὶ ἡμεῖς. Καὶ αὐτοὶ ποὺ εἶναι ἐνάρητοι καὶ ἔχουν ἡσυχίαν τῆς συνεδίσιν των, ^Γ ὡς παραμένουν εἰς τὴν ἐνάρητον ζωὴν, φροντίζοντες ἢ περιουσία αὐτῇ ἢ ὑπέροχῃ νὰ αὐξάνεται δι' ἀρχῆς καὶ νὰ μεγαλυνῇ τὸ θάρρος ποὺ ἔχουν· ἀλλοτε ἐνῶν ὅσοι στεροῦμεθα θάρρους, ἑμεῖς ποὺ ἔχομεν συνέδισιν τῶν πολλῶν ἀμαρτημάτων μας, ὡς μεταβαλόμεν τρόπον ζωῆς διὰ νὰ προσεγγίσωμεν τὸ θάρρος ποὺ ἔχουν οἱ ἄλλοι καὶ ἀπὸ κοινοῦ ὅλοι μὲτ' αὐτὴν προσήκουσαν τιμὴν νὰ ὑποδεσθῶμεν τὸν βασιλέα τῶν ἀγγέλων, καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ἀνάγκα δοξολογία καὶ τιμὴ καὶ συγχάρων εἰς τὸν Πατέρα καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τώρα καὶ πάντοτε. καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκὸς τὴν Α΄

ΚΑΙ Αἰατὶ δὲν πίνοῦνται τῶρα θαύματα, καὶ εἰς τὸ ὅτι ἁγία ποὺ κἀννομεν καὶ αἰσθόμεν καταγράφονται ὅλα.

1 ⁴⁵⁷ Α Πάλιν ἔχομεν εὐοχίαν καὶ πανήγυριν καὶ ἡ Ἐκκλησία, αὐτὴ ἡ φιλόστοργος καὶ πολυτεκνὸς μητέρα, ὑπερηφανεύεται διὰ τὸ πλῆθος τῶν τέκνων τῆς. Ἀλλ' εἰς τί ὠφελεῖ ἡ φιλοστοργία πρὸς τὰ τέκνα ὅταν μόνον εἰς εὐοχίαν, καὶ ὅσοι διαρκῶς ὀλέθῃ τὰ προσφιλέα πρόσωπα τῶν παιδίων καθὼς ἐν εἴκειν κάποιοι ὑποῖον ἐνδυμα καὶ τοῦ ἀπηγορεύεται νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν συνεκὺς. Διότι ἐνδυμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι τὸ πλῆθος τῶν ἐκκλησιαζομένων, καθὼς λέγει ὁ Προφήτης ἐπευδυνόμενος, καὶ ὅταν θέλῃς ἐμπνεύσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν· «Πάντας αὐτοὺς περιθήσεις ὡς κόσμον νυμφίου καὶ ὡς στολὴν νυμφῆς» (Ψα 49, 18). Ὅπως λοιπὸν μία συνετή καὶ εὐγενὴς γυναῖκα, φαίνεται εὐπρεπέστερα καὶ καλλυτέρα ὅταν ἐκεῖ τὸ ἐνδυμὰ ^Β τῆς μακρὸν μέκρου τῶν ἁσπράδιων, ἔτσι καὶ ἡ Ἐκκλησία σήμερον φαίνεται καρωμένη, ἐπεὶ δὲ τὴν περιβάλλει ἡ παρουσία μας καὶ εἶναι ἐνδοθυμένη τὸ παρὸν ἐνδυμὰ τῆς. Διότι κανένα μέρος αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ἴδῃ κανεὶς γυμνόν, πρῶτον ποὺ δὲν συνέβαινε εἰς τὰς προηγουμένας ἡμέρας· ἀλλὰ αἴτιον διὰ τὴν γυμνίαν ἐκείνην τῆς Ἐκκλησίας εἶναι· αὐτοὶ οἱ ὅποιοι μόνον σήμερον ἔχουν ἔλθει, οὗτοι δηλαδή οἱ ὅποιοι δὲν ἐνδύουν μετ' αὐτῶν παρουσίαν των πάντοτε τὴν μητέρα. Διὰ τὴν ἀντιπροσώπων ὅμως οἱ δὲν εἶναι μικροὶ ὁ κύνους νὰ ἀμελοῦμεν γυμνὴν τὴν μητέρα ὡς ἐνθυμήσθαι μίαν παλαιάν. ⁴⁵⁸ Α ἱστορίαν. Ὡς ἐνθυμήσθαι μίαν παλαιάν ποὺ εἶδε γυμνὸν τὸν πατέρα του καὶ ἐπικρατήθη διαπύρρος δι' αὐτό (Γεν 9, 21 ἔξ.). Ἄν καὶ ἐκεῖνος δὲν γινώσκετο διὰ τὴν γυμνότητα τοῦ πατρὸς του· ἀλλ' ἀπλῶς καὶ μόνον εἶδε τὸν πατέρα του γυμνόν, καὶ οὕτω ἔτσι ἀπεπληρώθη τῆς τιμωρίας καὶ τοῦτο, διότι μόνον εἶδε. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ ἦλθεν σήμερον καὶ ἀποκρίσκειν εἰς τὸ παρελθόν. δὲν ἔλθουν γυμνὴν τὴν μητέρα, ἀλλὰ τὴν καθιστοῦν γυμνὴν. Ἄν δὲ αὐτὸς ποὺ εἶδε τὴν γυμνότητα δὲν ἐγλύτωσε τὴν τιμω-

ρίαν, πῶς θὰ συγκαταρθοῦν. ἔκείνοι ποὺ ἀπογοιμνώνουν τὴν μητέρα των, λέγω αὐτὰ δα διότι θέλω νὰ σὲ προσβάλλω, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποφύγωμαι τὴν τιμωρίαν, διὰ νὰ ἀποφύγωμαι τὴν κατὰραν τοῦ Λόγι, νὰ μαγεύωμαι τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Σάμ, καὶ τοῦ Ἰάρεθ καὶ νὰ ἐνδύωμαι Β καὶ ἡρεῖς τὴν μητέρα μας πάντοτε. Ἰουδαῖοι εἶναι, ἡ συνήθεια νὰ παρουσιάζονται οἱ Ἰσραῖλοι ἐκ τῶν Θεῶν μόνον τρεῖς φορές τὸ ἔτος πρὸς αὐτοὺς ἐλέσθῃ, «Τρεῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀφῆσθαι Κυρίῳ τῇ Θεῷ σου», (Ἐξ. 23, 17), ἡμεῖς ὅμως ὁ Θεὸς θέλει διαρκῶς νὰ εἰσέλθῃ πλυσίον σου. Καὶ ἐκείνους μὲν ἠνάγκασαν αἱ τοιαυταὶ ἀποστάσεις μόνον τόσας φορές νὰ συναντῶνται, διότι τότε ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ ἦτο εἰς ἕνα τόπον περιορισμένη διὰ τοῦτα ἦσαν ἀλλοίαι α. συναντήσεις καὶ αἱ ἐμφανίσεις ἐν αὐτοῖς τοῦ Θεοῦ ἐπειδὴ ἦτο ἀπαραίτητον μόνον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα νὰ λατρεύουν τὸν Θεὸν καὶ οὐ εἰς ἄλλον τόπον Δ' αὐτοὶ ἐδόθη ἐντολὴ τρεῖς φορές τὸ ἔτος νὰ ἐμφανίζονται ἐν αὐτοῖς τοῦ Θεοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ οὕτως δικαιοσύνη ὑπὲρ αὐτῶν ἦτο ἡ «ἐγγύλη ἀπόστασις Δι' ἡμᾶς ὅμως σὺδεμία C ὑπάρχει δικαιοσύνη. Καὶ ἐκείνοι μὲν ἦσαν διεσπασμένοι εἰς ὁλόκληρον τὴν γῆν. Ἐπειδὴ λέγει «Ἦσαν ἐν Ἱεροσολμοῖς κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς βίου τοῦ ὑποτῶν οὐρανόν» (Πράξ. 2, 5), ἐνὺ ἡμεῖς κατοικοῦμεν ὅλοι εἰς μίαν πόλιν καὶ διαμένοντες ἐντὸς τῶν ἰσίων τειχῶν καὶ πολυτάκως οὕτε ἕνας στενὸς δρόμος μᾶς χωρίζει τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὅμως ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἱερὰν αὐτὴν συγκέντρωσιν τόσον ὁλίγας φορές, ὅσον καὶ ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς χωρίζει ἐκ τῆς Ἐκκλησίας μακρὸν πέλαγος. Καὶ ἐκείνους μὲν τρεῖς μόνον φορές τὸ ἔτος τοὺς προέτρεψε νὰ ἐορτάζουν, ἐν ὧ ἡμεῖς προέτρεψεν νὰ ἐπιτελοῦμεν τοῦτο διαρκῶς. ἐπειδὴ ἡμεῖς πάντοτε ἐορτάζομεν. Καὶ διὰ νὰ μάθετε ὅτι διαρκῶς ἐορτάζομεν θὰ σὰς εἰπω τὴν αὐτὴν ἐκάστης ἐορτῆς Δοκ. θὰ κατανοήσῃτε ὅτι καθ' ἡμέραν ἔχομεν ἐορτήν. Ἡ πρώτη λοιπὸν ἐορτὴ μας εἶναι τὰ θεοφάνια, ἀλλὰ πῶς προῆλθεν ἡ ἐορτὴ αὕτη. «Ἐπειδὴ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις σιναναστρέφει» (Βαρούκ 3, 28) ἐπειδὴ δηλαδὴ ὁ Θεὸς ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ μικρὸ παιδίον μετ' ἡμῶν διεγαλῶσεν ἄλλα πούτο πάντοτε συμβαίνει «Ἰδοὺ γάρ» λέγει ἐμεῖς ὅμως εἰμι πέσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελεσῆς τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. 28, 20) διὰ τοῦτο εἶναι δυνατόν καθήμενως νὰ ἐορτάζωμεν τὰ θεοφάνια. διὰ ποῖον λόγον ἐορτάζομεν τὸ Πάσχα, ποῖα ἡ αἰτία τοῦ ἐορτασμοῦ τῆς. Τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου εἰς ὅλους καθιστῶμεν γνωστὸν καὶ ἀκριβὸς αὐτὸ εἶναι τὸ Πάσχα ἀλλὰ δὲν τὸ ἐορτάζομεν οὐτὲ αὐτὸ εἰς συγκεκριμένον χρόνον. Ἐπιθυμῶν λοιπὸν ὁ Παῦλος νὰ μὲ ἀπαλλάξῃ χρονικῶν περιορισμῶν

καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι Ε δυνατόν νὰ ἐορτάζωμεν πάντοτε τὸ Πάσχα, λέγει «Ὅσας γὰρ θν ἐσθίητε τοῖτον τὸν ἄρτον καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνετε. τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε» Α' Κορ. 11, 28) Ἀφοῦ λοιπὸν διαρκῶς δυνάμεθα νὰ καθιστῶμεν γνωστὸν τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου, διαρκῶς δυνάμεθα καὶ τὸ Πάσχα νὰ ἐορτάζωμεν.

Θέλετε νὰ μάθετε, ὅτι καὶ αὕτη ἡ σημερινὴ ἐορτὴ εἶναι δυνατόν νὰ ἐορτάζῃται καθημερινῶς ἢ καλλίτερον διὰ ἐορτάζεται καθημερινῶς, «Ὅς ὥσπερ ποῖα εἶναι ἡ αἰτία τῆς σημερινῆς ἐορτῆς καὶ διὰ 459 Α ποῖον λόγον τὴν ἐορτάζομεν. Τὴν ἐορτάζομεν ἐπειδὴ ἦλθε πρὸς ἡμᾶς τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ὅσας λοιπὸν, ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι πληστόν τῶν πιστῶν χριστιανῶν, εἶσι καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἶναι μετ' αὐτῶν. Πῶς ἀποδεικνύεται τοῦτο. «Ὁ ἀγαπῶν με», λέγει, «ἐπεὶ ἐντολὴς μοι, πρήσσει καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα μου, καὶ ἄλλον παράκλησον ὅσοι, ὅταν, ἵνα μὲν μετ' ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας» (Ἰω. 14, 15 - 17) Καθὼς λοιπὸν εἶπεν ὁ Χριστὸς διὰ τὸν αὐτὸν του, ὅτι «Ἰδοὺ ἐνὺ μετ' ἡμῶν εἰμι, πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελεσῆς τοῦ αἰῶνος» καὶ ἔτσι δυνάμεθα διαρκῶς νὰ ἐορτάζωμεν τὰ θεοφάνια. τὸ ἴδιον εἶπε καὶ διὰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὅτι εὕρεσκαται, αἰώνως μετὰ. ἡμῶν καὶ συνεπὶς δυνάμεθα αἰώνως νὰ Ε ἐορτάζωμεν τὴν πεντηκοστήν.

2. Καὶ διὰ νὰ γνωρίσῃτε ὅτι ἀντρέπεται νὰ ἐορτάζωμεν διαρκῶς τὴν ἐορτήν καὶ οὐ μόνον εἰς ὁρισμένην περίοδον, οὕτε καὶ εἶναι ἀπαραίτητον νὰ περιορίζωμεθα εἰς ὁρισμένην ἡμέραν, ἀκούσατε τί λέγει ὁ Παῦλος «Πότε ἐορτάζομεν» Ἄν καὶ δὲν εἶχε καθιερωθῇ τότε ἡ ἐορτὴ δηλαδὴ ὅσον ἔγραφε αὐτὸ ὁ Παῦλος. Δὲν ὑπάρχει Πάσχα, οὕτε θεοφάνια, οὕτε πεντηκοστή ἀλλὰ ἐπειδὴ ἤθελε νὰ βαρύνῃ ὅτι ὁ καιρὸς δεῖ καθαγιάζε. τὴν ἐορτήν, ἀλλὰ ἡ καθαρὰ συνειδήσις διότι τίποτε ἄλλο δὲν εἶναι ἐορτὴ παρὰ ἡ καρὰ, καρὰν δὲ πνευματικὴν καὶ ἀνασπαστικὴν δὲν δημιουργεῖ τίποτε παρὰ ἡ καθαρὰ συνειδήσις ποὺ εἶναι κεκοσμημένη δι' ἀναθῶν προέξουν. Καὶ αὐτὰς ποὺ ἔχει καθαρὰν συνειδήσιν καὶ ἐναρέτους πράξεις δύναται διαρκῶς νὰ ἐορτάζῃ C Τοῦτο ἀκριβὸς ὑπεδείκνυε ὁ Παῦλος καὶ ἔλεγεν «Ὅτε ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζῶνι παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζῶνι κακίᾳ καὶ πανηρίας ἀλλ' ἐν ἀζύμῳ εὐκλεινίας καὶ ἀληθείας» Α' Κορ. 5, 8. Βλέπετε πῶς δὲν σὲ ἐδούμευσεν εἰς περιορισμὸν, ἀλλὰ σὲ προέτρεψε νὰ ἔχῃ καθαρὰν συνειδήσιν. Θὰ ἤθελα νὰ ἀμφερῶς τὴν ἡμερίαν μου ὁλόκληρον εἰς τὸ θέμα τοῦτο, διότι σὺδεῖς ἀφῆναι εὐκόλως ἐκείνους ποὺ ἔχει εἰς τὰς καίρας του μετὰ ἀπὸ μακρὸν χρόνον διεσπασμένα. Τώρα λοιπὸν ποὺ συνέλθε καὶ ἐγὼ εἰς

τὰ δόγματα μου ἔσας ποῦ προσήλασθε ἐδῶ μετὰ 8, ἔτος, δὲν θέλω νὰ σὰς ἀρῶσω νὰ φύγετε σήμερον, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀνακαμώσετε κυρτὸς νὰ ἰκοῦσθε κατὰ διὰ 10 τὴν ἑορτὴν κρέπει κατόπιν τῆς συμβουλῆς τοῦ ἀνδρῆρα, νὰ ὁμολοῖσμεν διὰ τὴν αἰτίαν τῆς ἑορτῆς. Κατέλαθον λοιπὸν πολλὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν πολλὰ ἀγαθὰ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὥλλ' ὡς τὰ σημερινὰ οὐδέποτε κατέλαθον πρὸ τῆς σημερινῆς ἑορτῆς. Μάθετε λοιπὸν ποῶ τὰ πρῶτα, ποῶ τὰ μετανεύστερα διὰ νὰ κόμειτε μόνον σας τὴν σύγκρισιν. «Ἐθρέξεν ὁ Θεὸς μάννα ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἔρπον οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς» (Ψαλμ. 77 24). Ἐργαζε δηλαδὴ ὁ ἀνθρώπος ἔρπον τῶν ἀγγέλων σπουδαῖον θεοῦ καὶ ὀνόματι τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ. Κατόπιν 8 ἐκεῖνου φωτὶς ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔρρεν εἰς τὸν ὁρῶν τοῦ Θεοῦ τὸν λαοῦ αὐτῶν λαὸν ποῦ εἶχε ἀποκαρυνθῆ ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἔρραξε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τὴν βυσάν εἰς τὰ εἴδωλα. Ἀλλοτε πολλὴν ἔπεσε βροχὴ εἰς ἐποχὴν κοῦσωνος καὶ πείνης καὶ προσέλασε καλὴν ἐσθίειαν τῶν ἀγρῶν. Εἶναι μὲντὰ τὰ γεγονότα αὐτὰ καὶ ἄξιόθωματα, ἀλλὰ τὰ σημερινὰ εἶναι πολὺ μεγαλύτερα διότι σήμερον δὲν ἔπεσε φωτὶς καὶ μάννα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ βροχὴ πνευματικῶν χαρισμάτων. Ἐπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ βροχὴ ἐκ διὰ νὰ προκαλέσῃ καρποφορίαν τῆς γῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ πείσῃ τοὺς ἀνθρώπους. 40 A νὰ προσφέρουν εἰς τὸν δημιουργὸν τῶν καρπῶν ἀρετῆς. Εκείνοι δὲ οἱ ὅποιοι ἐδοκίμασαν σταγόνες βροχῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀμέσως ἐλησπόνθησαν τὸν παλαιὸν ἐαυτὸν τῶν καὶ αἰωνιδίως ἠγάπησεν ἡ γῆ ἀγγέλους· οἱ ἐπουρανίους ἀγγέλους, ἀλλ' ἐργαζομένους ἀγγέλους ποὺ ἐπεδεδίκαν διὰ τοῦ σῶματος καὶ τῶν ὁμειν τῶν ἀσμάτων τῶν δυνάμεων. Ἐπειδὴ δὲν κατέβησαν ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' αὐτὸ ποῦ εἶναι καὶ τὸ πλέον θαυμαστόν, οἱ ἀνθρώποι ἐφθασαν διὰ τῆς ἀρετῆς τὸ ὕψος ἐκεῖνων. Δὲν περιεφρόνουν θεοῦ, τὸ αἶμα διὰ νὰ περιφέρουνται μὲ γυνὴς τὰς ψυχὰς, ἀλλὰ αὐτοὺ διετήρησαν τὸ σῶμα τῶν εἰς τὴν φυσικὴν τοὶ κατόπιν ἀγένοντο ἀγγελοὶ εἰς τὴν ψυχὴν. Διὰ τὴν πληροφορητικὴν δὲ, οἱ ἡ παλαιὰ τιμωρία ὅταν δηλαδὴ εἶπεν ὁ Θεός· «Ἐγὼ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ» (Γεν. 3, 19) δὲν ἦτο καὶ οὕτως τιμωρία, σὲ ἀφῆκε διὰ τοῦτο νὰ παραμείνῃς ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ νὰ φανῇ 8 καλλίτερον ἢ δύναιμι τοῦ ἀγίου Πνεύματος ποὺ πραγματοποιεῖ τόσον μεγάλη κατωπρόκατα ευκαταμένη καὶ ἔντος τοῦ κοῦκοῦ αἵματος. Εἶναι δηλαδὴ δυνατόν νὰ ἴδῃς τῶν γλῶσσας νὰ διατάξῃ δαίμονας καὶ πηλὴν πᾶσα νὰ θεραπεύῃ ἀσθενείας, καὶ μὲλλον ὅχι μόνον πηλὴν βᾶ ἦτο δυνατόν νὰ ἴδῃς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πλέον ἀξιοθαύμαστον σκιάς πηλὴν σπηδ

τῶν νὰ κατακοῦν τὸν θάνατον καὶ τὰς ἀσφατέας δυνάμεις, ἐννοῶ τοὺς δαίμονας. Διότι καθὼς ὅταν εἴθῃ ὁ ἥλιος φέγγει τὸ σκότος καὶ τὰ θηρία κρύπτονται εἰς τὰς φωλεὰς τῶν, καὶ οἱ δολοφόντοι οἱ λησταὶ καὶ οἱ τυμβωρύκοι καταφεύγουν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, ἔτσι μὲν ἐνεργεῖται ὁ Πέτρος καὶ ὁμολογεῖ διελυθὴ τὸ σκότος τῆς πλάνης, ἔφυγεν ὁ διάβολος. Ὁ ἐδραπέτευον οἱ δαίμονες, ἐδραπέτευον αἱ σαματὰ ἀσθενείας ἐδραπέτευον αἱ ἀσθενείαι τῶν ψυχῶν. Ἐξηρανίσθη κάθε κακία καὶ ἐπανήλθεν εἰς τὴν γῆν ἡ ἀρετὴ. Ὅπως δηλαδὴ ὅταν κάποιος ἐπανήλθῃ νὰ θνήσκῃ ἀπὸ βασιλικὴν θερμοφυλάκειαν, ποὺ περιέχει χρυσὸν καὶ πολλὴν τιμὴν λίθους, καὶ μικρὸν ἐκ τῶν θεσφαρῶν ποῦ εἶναι κατατεθειμένοι, ὅταν καὶ ἓνα μόνον πολυτίμητον λίθον, εἶναι ὀρεκτὸ τοῦτο νὰ κόμῃ πλοῦσιον τὸν κάποιον τοῦ. ἔτσι συμβαίνει καὶ με τοὺς λόγους ποὺ ἐξήρκετο ἐκ τῶν σωματικῶν τῶν ἀποστόλων. Ἐπειδὴ τὰ σῶματα ἐκείνων ἦσαν βασιλικὰ θερμοφυλάκεια ποὺ περιείχαν θεσφαρῶν θεραπείας ἀσθενείων καὶ κάθε λόγος ποῦ ἐξήρκετο ἔδινε πολλὴν πλοῦτον πνευματικὴν. Ὅτι τὰς αἰτίας τότε κανεῖ νὰ ἴδῃς οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου ἦσαν περισσότερο ἀπὸ τὰς τῶν χρυσοῦ καὶ τῶν πολυτίμων λίθων διότι αὐτὸ τὸ ὅπαιον ἐπραγματοποιεῖ οἱ λόγοι τοῦ Πέτρου ἦτο ὁδύνατον. 10 νὰ ἐπιτελῇ ὁ χρυσὸς ἢ οἱ πολυτίμητοι λίθοι διότι πόσα χρυσὸ τάλαντα θὰ εἶχαν τὴν δυνάμιν νὰ θεραπεύσων τὸν ἐκ γενετῆς καλόν. Ὁ λόγος δὲ τοῦ Πέτρου ἐπέτεκε νὰ ὑπερνικήσῃ τὴν φυσικὴν αὐτὴν ἀναστηρίαν. ἔπεν, «Ἐν τῷ ὄνῳ τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἔγειραι, καὶ περιπάτει» (Πράξ. 3, 9) καὶ ὁ λόγος τοῦ ἐπραγματοποιήθη. Εἶδες διατὶ οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου ἦσαν περισσότερο ἀπὸ τὰς τῶν χρυσοῦ καὶ τῶν πολυτίμων λίθων. εἶδες διατὶ ἦσαν βασιλικὰ θερμοφυλάκεια τὰ σῶματα τῶν ἀποστόλων. Ἦσαν πράγματι ἐκεῖνοι ἱατροὶ τῆς σκουμπῆς καὶ γενητοὶ καὶ κυβερνήται καὶ ἱατροὶ διότι ἐδραπέτευον Ἐσθενείας, γενητοὶ διότι ἐκαλὶ λίσσονται τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας καὶ κυβερνήται ἐπειδὴ ἔκαστος τὴν ἐκ τῆς πλάνης προκαλωμένην τραχυρίαν. Διὰ τοῦτο τοὺς εἶπε κάποτε ὁ Κύριος· «Ποτε θέντες ἀσθενούντες θεραπεύετε» (Ματθ. 10, 8) ὥστε νὰ ἀπυθύνετο πρὸς ἱατροὺς. Ἄλλοτε δὲ· «Ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς θερίζειν δὲ οὐκ ὤμεις κεκοπῶκατε» (Ἰω. 4, 38) ὥστε νὰ ἀπυθύνετο πρὸς γεωργοὺς καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον πόλιν· «Ποίησω ὑμᾶς ἄλλας ἀνθρώπων» (Ματθ. 4, 19) καὶ εἰς τὸν Πέτρον λέγει· «Μὴ φοβοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσθι ζωάρων» (Λουκ. 3, 10), ὥστε νὰ ὁμολοῖ πρὸς κυβερνήται καὶ ἄλλους. Καὶ θὰ ἰδοῦνται νὰ ἴδῃς κανεῖς τὰ ἓνα θαῦμα κατόπιν τοῦ ἄλλου. 41 A Ἐπειδὴ πρὸ δέκα ἡμερῶν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀνῆλθεν εἰς

τὸν βασιλικὸν θρόνον, καὶ σήμερον κατέβη ἐπ' αὐτῆς τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Προσέφερεν ὁ Κύριος τὴν ἰσχύϊν μας ἐκλεκτὴν προσφοράν καὶ ἔφερεν ἐπ' ἡμῶν τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Εἶναι ἄλλος Κύριος αὐτός ποῦ διανέμει τὰ δῶρα αὐτά, ἐπειδὴ εἶναι Κύριος καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διευκρινήθη ἡ φρονίς τῆς οἰκονομίας διὰ τὴν σωτηρίαν μας. Δὲν εἶχε δέκα ἡμέρας ποῦ ἀνῆλθεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ μὴς ἀπέστειλε πνευματικὰ δῶρα, τὰ δῶρα τῆς συμφιλίωσης ἐκείνης. Διὰ τὸ μὴ εἶχε κανεῖς ἀμφιβολίας καὶ διερωτῆται. τί ἔκαμεν ὅραγε ὁ Χριστὸς ὅταν ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς; μῆπως ἡμετρίωσε τὴν ὀργὴν τοῦ Β Πατρὸς, μῆπως τὸν ἔκαμε νὰ μὴς συγκαρίσῃ, ἐπιθυμῶν νὰ μὴς καταστήσῃ γνωστὸν ὅτι τὸν συνεφίλιωσε μετὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, μὴς ἐπέστειλεν ὁμῶς τὰ δῶρα τῆς συμφιλίωσης. Διότι ὅταν συμφιλιωθῶνται καὶ γίνωνται φίλοι αὐτοὶ ποῦ ἦσαν ἄλλοτε ἐχθροί, εὐθὺς μετὰ τὴν συμφιλίωσιν ἀκολουθοῦν καὶ αἱ καὶ αἱ δεξιώσεις καὶ τὰ δῶρα. Ἐπέστειλεν λοιπὸν πᾶσιν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐλάβομεν ἕκ τοῦ οὐρανοῦ δῶρα. Ἐπέστειλεν ὑποσχὸν εἰς τὸ θελημα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐλάβομεν τὴν δικαιοσύνην τοῦ.

3. Διὰ νὰ μάθετε ὅμως ὅτι ὁ ἁγίος Πνεύματος θὰ προσπαθῇ νὰ σῶς πᾶσι χρησιμοποιοῦν μαρτυρίας τῆς ἁγίας Γραφῆς. Ἐκ τοῦ ἀντ' ἑαυτοῦ ἀρχίζει καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὅταν εἶναι ὠργισμένος παῖς νὰ ἀποστείλῃ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ τὰ μᾶθῃς ὅταν πειοθῇς ὅτι ἀποδείξεις τῆς ὀργῆς τοῦ εἶναι ἡ στέργεις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ὥστε νὰ ἀποστέλλεται πάλιν τὸ ἅγιον Πνεῦμα νὰ μᾶθῃς ὅτι εὖν δὲν συνεφιλίσθη μὰς μας δὲν θὰ ἀπέστειλε τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ἀπὸ ποῦ θὰ πληροφορηθῶμεν τοῦτο. Ὁ Ἰησοῦς ἦτο γέγονεν ἡρεμὸς καὶ σιωπῶν γενικῶς ἀλλὰ δὲν ἐνῆρξεν νὰ διορθῇ τὸ ἐλαττωματικὸν τὸν τέκνον τοῦ καὶ ἐξεδόλωκε τὴν ἀγάπην τοῦ πρὸς αὐτὰ ὑπὲρ τὸ μέτρον. Προσέλατῃ ὅσοι ἔχετε τέκνα διὰ νὰ διατηρῆτε τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν εἰς τὰ λογικὰ πλάσματα. Β. Ἐνεκα τοῦτου λοιπὸν ὁ Ἰησοῦς ἀρέθισε τὸν Θεὸν καὶ τοῦ προέβησε τὴν ὀργὴν ἵνα νὰ ἀποστραφῇ ἀπὸ τὴν γενεάν τοι. Αὐτὸς λοιπὸν ποῦ ἐργάσθη αὐτὰ ἐπαυμένον νὰ δείξῃ ὅτι ὑπερβολικῶς ὁ Θεὸς τοὺς ἀπεστράφη, ἔλεγε «Ἦναι τῆμων ἦν, καὶ οὐκ ἦν ὄρασις διαστέλλουσα» (Α' Βασ. 3, 1) «Ἦμεν ἐδὼ ἐννοεῖ τὰ σπένιον Δι' αὐτῶν ὅρασι, ὅτι ἦσαν σπάνια γότε αἱ προφητεῖαι. Καταλαβὼς ἄλλος πάλιν ἐθρήνη καὶ ἀδύρετο διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔλεγεν. Οὐκ ἦσαν γὰρ ἀρχῶν οὐδὲ προφητῆς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ τω» (Δαν. 9, 25) καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Ε' πάλιν λέγει «Οὐδέποτε γὰρ ἦν Πνεῦμα ἁγίον,

ὅτι Ἰησοῦς οὐδέποτε ἐδόξασθη» (Ίω. 7, 39). Ἐπειδὴ δηλαδὴ δὲν εἶκεν ἀνάμνησιν σταυρωθῆ, λέγει, ὅτι δὲν ἐδόθη ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους διότι τὸ ἔσταλμα ἡμεῖς ἀποδείξαμε. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἦν καὶ ἡ σταύρωσις ἐκ φύσεως ἡτο ἀτίμητος, ἔγινεν ὁμοῦ χάριν ἔκτειναν ποῦ ἀγάπη, διὰ τοῦτο τὴν ἀποκαλεῖ ὁ Χριστὸς δῶρα. Πᾶς μου ὁμοῦ, ὅσα δὲν ἀπεστέλλῃ τὸ ἅγιον Πνεῦμα πρὸ τῆς σταύρωσεως, Διότι ἡτο ἁμαρτωλὸς ἡ ἀνθρωπότης καὶ περιπεπλεγμένη εἰς σκάνδαλα, ἐχθρότητας καὶ ἀτιμίας, ἐπειδὴ δὲν εἶκεν ἀνάμνησιν σταυρωθῆ ὁ ἁγὸς ποῦ ἐδόξατο ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Ἐπειδὴ λοιπὸν δὲν εἶχε 462 Α σταυρωθῇ ἀνάμνησιν ὁ Χριστὸς, καὶ δὲν εἶκεν ἐπιτελεθῇ ἡ συμφιλίωσις, εὐλόγησον ἡτο νὰ μὴ εἶχε σταλῇ οὐτε τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἵνα ἀποδείξῃ τῆς συμφιλίωσης. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστὸς λέγει «Συμφέρεται ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ὁ πέλωρ ἔαν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ἔκεινος οὐ μὴ ἔλθῃ» (Ίω. 16, 7) ἔάν δὲν φύγω, λέγει, καὶ συμφιλίωσις ἡμεῖς μετὰ τοῦ Πατρὸς, δὲν θὰ σῶς στελεω τὸν παράκλητον. Εἰδότε πόσας ἀποδείξεις ὅς ἐκείνη διὰ τὸ ὅτι σημεῖον τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ στέργεις ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἁγίου Πνεύματος, «Ἦμεν τῆμων ἦν, καὶ οὐκ ἦν ὄρασις διαστέλλουσα» Α' Βασ. 3, 1) «Οὐκ ὅτι γὰρ ἀρχῶν οὐδὲ προφητῆς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ τω» (Δαν. 9, 25) «Οὐπω γὰρ Β ἦν Πνεῦμα ἁγίον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέποτε ἐδόξασθη» (Ίω. 7, 39). Συμφέρεται ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω ἔαν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ἔκεινος οὐ μὴ ἔλθῃ» (Ίω. 16, 7). Συνεπῶς σημαίνει τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἀπουσία τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὅταν ὥστε νὰ κατέρχεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα μεγαλοπρεπῶς μὴ ἀμφιβάλλῃς λοιπὸν διὰ τὴν συμφιλίωσιν. Θὰ διερωτῶμαι ὅμως κάποιος ποῦ εἶναι τώρα τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Διότι δι' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ὅταν ἐγένοντο θαύματα, καὶ ἀνίσταντο νεκροὶ καὶ ἄλλοι οἱ λαοὶ οἱ ἐσχατοὶ ζῶντο, ἔκει καλῶς, σήμερον ὁμοῦ ποῖαν ἀποδείξῃ τὰ προσφερόμενα πᾶσι εἶναι, πληροφορῶν μας τὸ ἅγιον Πνεῦμα, Μὴ φοβεῖσθε διότι θὰ ἀποδείξω ὅτι εἶναι πληρόν μας τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Πᾶς καὶ μετὰ ποῖαν τρόπον. Ἐπειδὴ ἂν δὲν εἶκαμε ἐντάς μας τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὁ Θεὸς ἔσονται νὰ ἀπαλλαγῶν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν των αὐτοὶ ποῦ ἐπαυμένησαν τὴν παρουσίαν νόμιμα. Διότι εἶναι ὁδόναν κάποιος νὰ ἀπαλλαγῇ ἐκ τῶν ἀμαρτιῶν χωρὶς τὴν δι' ἐναι νὰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀκούσατε λοιπὸν τί λέγει ὁ Παῦλος «Ἦμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνοήτοι, ἀπαθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις ποικί-

3. Συμφέρεται πρὸς πελαγοχρηστικὸν ἔθνος πολλοὶ μαθητοὶ καὶ διδασκάλοι Χριστοῦ, καὶ τοῦ ὅρασι τῆς ἐργῆς τῆς Πεντηκοστῆς διὰ νὰ μεταβῶν ἐκ νεοφύτων εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἀναμνήσεως τῆς σταύρωσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

λαίς· ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, οὐκ ἔβλεπον τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὄντων ἐπιούσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλινγενεσίας καὶ ἀνοικνωσίας Πνεύματος ἁγίου» (Τίτ. 3, 9-5) καὶ εἰς ἄλλο σημεῖον πάλιν· «Μὴ πλανάσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε πειθαρχοῦντες, οὐ μέθυοι, οὐ λόβοι, οὐκ ὀργαγαί· ὁ δὲ ἁγίος κληρονομήσουσιν» (Α' Κορ. 6, 9-10). Ἐξέως ὅλα τὰ ἐν δὲ τῆς κακίας, «καὶ ταῦτα πνεῦμα ἁγίου ἐπελάουσθε, ἀλλ' ἡγιασθήτε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε» Α' Κορ. 6, 11. Κατὰ ποῖον τρόπον, αὐτὸ λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνο ποῦ θέλωμεν νὰ μάθωμεν, εἰς ἀπεύθυνται τὴν κακίαν διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Λοιπὸν δέκαστε· «ἀλλ' ἡγιασθήτε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν». Εἶδες ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐκφράσκει δὲ καὶ ἐκείνη τὴν κακίαν.

4. Ποῦ εἶναι λοιπὸν ἐκεῖνοι ποῦ βλασφημοῦν καὶ προσβάλλουσιν τὴν ἀξίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος; Εἰς αὐτοὺς δὲν συγκρατῶ τὰς ἁμαρτίας ματαιῶς λέγοντες ὅτι τὸ λαμβάνομεν κατὰ τὴν θέλησιν, καὶ δὲν συγκρατῶ, κακῶς περὶφρονεῖται ὑπὸ τῶν αἰρετικῶν. Ἄν δὲν ὑπάρκειν ἅγιον Πνεῦμα δὲν θὰ ἡδυνάμεθα νὰ ἀπευθυνώμεθα εἰς τὸν Κύριον Ἰησοῦν· «Οὐδεὶς γὰρ δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ» (Α' Κορ. 12, 3). Ἄν δὲν ὑπάρκειν ἅγιον Πνεῦμα δὲν θὰ ἡδυνάμεθα οἱ πιστοὶ νὰ παρακαλέσωμεν τὸν Θεόν διότι λέγομεν, «Πατέρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» (Ματθ. 6, 9). Καθὼς λοιπὸν θὰ ἦτο ἄδύνατον νὰ ἀπευθυνθῶμεν εἰς τὸν Θεόν καὶ νὰ τὸν ἀποκαλέσωμεν Κύριον, εἴτι δὲν θὰ ἡδυνάμεθα. Ὡς οὖν ἅγιον Πνεῦμα, ποῦ λέγει· «Ὅτι ποῦ φαίνεται, ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἁγίον τῷ Ἰησοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον· ἀδὲ ὁ Πατήρ» (Γαλ. 4, 6). Ὡς οὖν ἅγιον Πνεῦμα, ποῦ λέγει· «Ὅτι ποῦ φαίνεται, ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἁγίον τῷ Ἰησοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον· ἀδὲ ὁ Πατήρ» (Γαλ. 4, 6). Ὡς οὖν ἅγιον Πνεῦμα, ποῦ λέγει· «Ὅτι ποῦ φαίνεται, ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἁγίον τῷ Ἰησοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον· ἀδὲ ὁ Πατήρ» (Γαλ. 4, 6). Ὡς οὖν ἅγιον Πνεῦμα, ποῦ λέγει· «Ὅτι ποῦ φαίνεται, ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἁγίον τῷ Ἰησοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον· ἀδὲ ὁ Πατήρ» (Γαλ. 4, 6).

Περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος λέγει καὶ ὁ Παῦλος· «Ὡς οὖν ἅγιον Πνεῦμα, ποῦ λέγει· «Ὅτι ποῦ φαίνεται, ἅγιον Πνεῦμα τὸ ἁγίον τῷ Ἰησοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον· ἀδὲ ὁ Πατήρ» (Γαλ. 4, 6).

ματὸς ὁ κοινὸς πατήρ καὶ διδάσκαλος μας αὐτός, δὲν θὰ τοῦ ἐλέγχατε ὅλα ἐν καρδίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι σου, ὅταν ἀνέβῃ πρὸς ὁλίγον εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο θῆμα καὶ ἔδωκεν εἰς ὅλους σας τὴν ἐπιστήν. Καὶ τοὺς ἀνυπερβύλους λόγους δὲν ἀπευθύνετε πρὸς αὐτοὺς μόνον, ὅταν οὗς κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, οὔτε ὅταν ἀναβαίνει εἰς τὸ θῆμα, οὔτε ὅταν προσεέλθῃ διὰ σῶς, ἀλλὰ καὶ ὅταν καταταί πληροῖον τῆς ἱερῆς ταύτης τραπέζης, ὅταν πράττει νὰ προσφέρῃ τὴν φρικτὴν ἐκείνην θυσίαν βεβαίως οἱ μεμυημένοι γνωρίζουν τὴν σημασίαν τῶν λόγων μου. Δὲν ἐγγίζει τὰ δῶρα C ποῦ εὐρισκόντα, ἐνώπιον τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου νὰ ἔλθῃ εἰς ἑσῶς ἡ χάρις τοῦ Κυρίου καὶ εἰς ἀπάντησιν τοῦ εἰπῆς· «καὶ πρὸς ἐσῶς σου». Διὰ τῆς ἀπάντησεως δὲ αὐτῆς φέρεται εἰς τὴν σκέψιν σας διὰ τίποτε δὲν καὶ τορβάνει αὐτὸς ποῦ εἶναι ἐνώπιον τῆς ἁγίας Τραπέζης, οὔτε καὶ εἶναι ἀνθρώπων ἀπτενύμα τὰ προσφερόμενα δῶρα, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ποῦ εἶναι παρούσα καὶ ὑπερίσταται πάντων ἐπιτελεῖ τὴν μυστικὴν ἐκείνην θυσίαν. Διότι παρ' ὅτι ἀνθρώπων εἶναι ἡ παρουσία, ἐν ταῖς οὐδαίς εἶναι ἐκεῖνος ποῦ ἐνεργεῖ δι' αὐτῆς. Μὴ λοιπὸν διδῶς σημασίαν εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ποῦ εὐρισκόντα ἐνώπιον τῆς ἁγίας Τραπέζης, ἀλλὰ προσεβόησε νὰ κατανοήσῃ τὴν δόξαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου θεῖαν χάριν. Τίποτε ἐξ ὧν συμβαίνει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, τοῦτο εἶναι εἶδος δὲν διακρίνεται εἰς τὸν ἀνθρώπον. Ἐὰν δὲν ἦτο παρὸν D τὸ ἅγιον Πνεῦμα, δὲν θὰ ἴδωμεν ἡ Ἐκκλησία καὶ ἐρ' ὅσον ὑπάρκει ἡ Ἐκκλησία εἶναι προφανές ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα εὐρίσκειται ἐν μέσῳ ἡμῶν.

Θὰ διερωτῶ ὅμως κάποιος διὰ τί τῶρα δὲν γίνονται θαύματα, ἔστ' αὐτοὺς προσέχετε ιδιαίτερως εἰς τοὺς λόγους μου ἐπειδὴ ἔκωσιν πολλοὺς νὰ μελετοῦν καὶ νὰ ἐρευνῶν διαρκῶς καὶ πάντοτε ταῦτα. Διὰ τοῦτο ἐθαπτεύοντο τότε ἐλάμβανον τὸ χάρισμα τῆς γλωσσολαλίας, καὶ σήμερον δὲν τὸ λαμβάνουν. Ἀς μᾶθωμεν προηγουμένως τί εἶναι ἡ γλωσσολαλία, καὶ τότε νὰ ἐμψύχωμεν καὶ διὰ τὴν αἰτίαν. Πι λοιπὸν εἶναι γλωσσολαλία· Ἐκεῖνος ποῦ ἐθαπτεύετο ὁμοίως ὡμίλει τὴν ἰνδοκὴν γλῶσσαν, ἢ τὴν αἰγυπτιακὴν τὴν περσικὴν, τὴν σκωθικὴν, τὴν θρακικὴν καὶ ἐν τῷ ἴσῳ εἰς ἀνθρώπους κατεῖχε πολλὰς γλώσσας καὶ αὐτοὶ ποῦ ἐθαπτεύοντο σήμερον ἂν ἐθαπτεύοντο τότε θὰ ἴδωμεν νὰ ἡμεῖς εἰς διαφανεῖς γλώσσας. Ἐπειδὴ καὶ ὁ Παῦλος λέγει ἡ ἁγία Γραφή, εὖρε μερικοὺς οἱ ἀποστολὴν ἐθαπτεύοντο E ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ λέγει πρὸς

6. Πρόκειται περὶ τοῦ ἐπισκόπου Φλαβίου I ὁποῖος καὶ ἐξαγορεύει εἰς προεὐχέρων τὸν Χριστόσχημον. ὁμοίως, εἰς αὐτὸν τὴν διακρίν τὸν κληρικόν, βλ. I. Quasten, *Patristic Literature*, Paris 1962, τ. III, σ. 587.

αυτούς «ἐὰν Πνεῦμα ἔσται ἐλάττωτε πιστεύσαντες. Λέγουσιν αὐτῶν· ἀλλ' οὐδὲ εἰ ἔσται Πνεῦμα ἄγιον, ἠκούσαμεν» (Πρόλ. 19, 2) καὶ ὁμοίως τοὺς προέειπε νὰ θεωροῦσιν «καὶ ἐπὶ θέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθεν ἐπὶ αὐτούς τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον, καὶ ἐλάλουν ἅπαντες γλώσσαις» (Πρόλ. 19, 6). Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἡ χάρις αὐτῇ περιωρίσθη καὶ ὑπεμακρύνθη ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους σήμερον. Ὅσα ἐπειδὴ ἠθέλησεν ὁ Θεὸς νὰ μὴ προσβάλῃ, ἀλλὰ 444 Α ἐπειδὴ ἠθέλησεν ὑπερβολικῶς νὰ μὴ τμήσῃ. Πῶς, Θεὸ σου ἀποντήσῃς. Οἱ ἄνθρωποι τότε ἦσαν περισσότερον ἀνόητοι, διὰ τὴν μάστιγόν σου ὅλην εἶσαν ἀπαλλαγῇ ἐκ τῆς πλάνης τῶν εἰδωλῶν καὶ ἡ διάδοσις τῶν ἡτοπακωλῶν καὶ ἀνείσθητος ἀκοή, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα τοὺς ἐφόβουν καὶ τοὺς ἔσθοναν ἐκατακταίως καὶ τίποτε ἀκόμη δὲν ἐγνώριζον διὰ τὰ πνευματικὰ χαρίσματα. Οὕτως εἶχαν ἴδεν τὴν ἀκριβὴς εἶναι ἡ πνευματικὴ χάρις καὶ ὅτι μόνον διὰ τῆς πίστεως εἶναι δυνατόν νὰ τὴν κατανοήσῃ κάποιος. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐγένοντο θαύματα. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων ἄλλα μὲν εἶναι ἀόρατα καὶ κατανοοῦνται μόνον διὰ τῆς πίστεως, ἄλλα δὲ εἶναι αἰσθητὰ καὶ ὁρατά. Ἐννοεῖται ἀνολογόν τι εἶναι λέγει, ὅτι ἡ ἀρεσκὴ τῶν ἁμαρτιῶν εἶναι πνευματικὴ ὑπόθεσις, ἁμαρτίας Β δωρεά. Διὰ τὸν τρόπον διὰ τοῦτο εἶναι ἀπαλεπτόναι αἱ ἁμαρτίαι, μὴ δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν διὰ τῶν σωματικῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ γλωσσολογία εἶναι, καὶ αὐτὴ πνευματικὴ δωρεά τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀλλὰ ὅπως προσφέρει αἰσθητὸν σημεῖον πρὸς τὸν λαόν, τὸ ἀντιλαμβάνονται οἱ ἄπιστοι. Διὰ τὴν γλῶσσαν ἐνεργεῖται ποὺ λαμβάνει χάριν ἐνὸς τῆς ψυχῆς, μὴ διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει C «Ἐκείνη δὲ ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος βιβίσται πρὸς τὸ συμφέρον». Α Κορ. 12, 7. Ἐγὼ λοιπὸν τώρα δὲν ἔχω ἀνύκτιν θαυμάτων διὰ νὰ πιστεύσω. Διὰ τοῦτο καὶ χωρίς νὰ λάβω ἀποδείξεις ὑπὸ τινος βίας νὰ πιστεύω εἰς τὸν Κύριον. Ἐπειδὴ ἐκεῖνος ποὺ στερεῖται πίστεως ζητεῖ ἀποδείξεις ἐνὸς τοῦ ὅπως πιστεύω δὲν τὰς χρειάζονται οὕτως ἐπὶ τοῦτο νὰ ἐγγυηθῇ κάποιος, ἀλλὰ πρὶν ὁκνητὴ ὁμιλήσῃ λέγει γλῶσσαν ἀντελήφθη ὅτι ἐκκαθίσθη ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν. Ἐκεῖνοι λοιπὸν τότε δὲν ἐπίστευαν πρὶν λάβει ἀποδείξεις διὰ τοῦτο καὶ τοὺς προσεφάρμοσαν αὐτὰ ὑπομνήματα θαυμάτων, ὡς ἐγγύησις τῆς πίστεως εἰς τὴν ὁποίαν ἐπίστευαν. Σὺ

νεπὶς ἐδίδεν ὁ Θεὸς τὰς ἀποδείξεις εἰς αὐτούς, ὅτι ὡς εἰς πιστοὺς ἀλλ' ὡς εἰς ἄπιστους διὰ νὰ πιστεύουσιν. ἔτσι καὶ ὁ Παῦλος λέγει «Τὰ σημεῖα οὐ τοῖς πιστεύουσιν, διὰ τὰς ἀπίστοις». Α Κορ. 14, 22. Βλέπετε ὅτι ὁ Θεὸς ἔπαυσε νὰ προσφέρῃ ἀποδείξεις ἐκ διὰ νὰ μὴ προσβάλῃ ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ πλῆσῃ. Ἐποῦσε τοῦτο ἐπειδὴ ἠθέλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡμεῖς πιστεύομεν χωρίς ἀποδείξεις καὶ ἐγγυήσεαι διὰ τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως. Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι μὲν ἔδωκεν ἐλάττωσαν προφητεύοντες ἀποδείξεις καὶ ἐγγυήσεαι δὲν θὰ ἐπίστευον εἰς τὸν Θεόν, διὰ τὰ ὁρατά πράγματα. Ἐγὼ δὲ καὶ χωρίς αὐτὰς πιστεύω μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν, αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον δὲν γίνονται σήμερον θαύματα.

5. Ὅσα ἠθέλα νὰ ὁμιλήσω Ε καὶ διὰ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκείνης καὶ νὰ ἀποδείξω τὴν ἀκριβὴς εἶναι πεντηκοστή καὶ διὰ τὴν ὁποίαν αἱ δωρεαὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἐκείνην ταύτην καὶ διὰ τὴν ἐκείνην γλῶσσαν, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ἡμεῖς μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου. Βλέπω ὅμως ὅτι ἡ βία γίνεται μεγάλη, διὰ τοῦτο ἀπὸ προσθέτου ὅλην ἀκοήν θὰ απαιτήσω. «Ἐν τῇ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ὡφείκειν αὐτοῖς διαμεριζόμενα, γλῶσσαι καὶ πυρὸς» (Πρόλ. 2, 1-3). Ἐκ γλῶσσαι πυρὸς, ἀλλὰ γλῶσσαι, ἐν εἴδει, πυρὸς διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ὅτι τὸ ἄγιον Πνεῦμα ἴσοι καὶ τὸ αἰσθητὸν. Ὅπως ἀκριβὴς ὁμιλήσῃ κατὰ τὴν ἐκείνην καὶ τὸν ἱερὸν κατὰ τὴν δόξαν, ὅσα περιστέρω, 445 Α ἀλλὰ ἐν μορφῇ περιστέρω, ἔτσι καὶ ἐδῶ, ὅτι, πυρὸς, ἀλλὰ ἐν μορφῇ πυρὸς. Καὶ πάλιν εἰς τὸ ἀνωτέρω σημεῖον λέγει «Ὅπως φερόμεν γλῶσσαις πυρὸς». Πρόλ. 2, 2. Ἐκ βίαιος ἀνέμου, ἀλλὰ ὡς νὰ ἐφόσῃς θύρας ἀνέμος. Διὰ τὸν ὅτι ὁ ἱερὸς καὶ ὁ ἱερὸς καὶ τὸ κέντρο τῆς προφητείας ὑπὸ μορφῇ πυρὸς ἀλλὰ διὰ τὸ ὅτι, ἐνὸς οἱ ἀποστόλοι λαμβάνουν τὰ χαρίσματα τοῦ ἁγίου Πνεύματος διὰ πυρὸς. Διὰ ἐκεῖνον μὲν λοιπὸν λέγει, ὅτι τοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς νὰ φάγῃ ἔνα θύλλον ὅπου περιεκόντο γραφόμενα εἰς ὅλα τὰ σημεῖα αὐτοῦ. Καὶ ἔφαγε τὸ θύλλον αὐτὸ ὁ ἱερὸς καὶ ἡσθάνθη ὡς νὰ ἔφαγε μὲν, 12, 9, 33. Εἰς τὴν περίπτωσιν ὅπως αὐτὴν τὸν ὁποῖον δὲν συνέβη ἔτσι, ἀλλὰ «Ὁφείκειν αὐτοῖς Β γλῶσσαι, ὡσεὶ πυρὸς». Διὰ τοῖον λόγον λοιπὸν ἐκεῖ παρούσθη θύλλον καὶ γράμματα, ἐνὸς δὲ γλῶσσαι καὶ πυρὸς. Διὰ τὸ ἐκεῖνος ἐν ἀνεκτικῇ διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὰς ἀμαρτίας καὶ νὰ βοηθήσῃ τὰς συμφορὰς τοῦ ἱουδαϊκοῦ λαοῦ, ἐνὸς αὐτὰ διασκορπίσθησαν διὰ νὰ συγκεντρώσῃ καὶ ἀκακοῦντες τὰ ἀμαρτήματα βίαιος τοῦ ἐκείνου καὶ τὸ ἐκεῖνος μὲν ἐλάμβανεν θύλλον, ποὺ περιέκειν τὰς μελλούσας συμφορὰς, ἐνὸς αὐτοὶ ἐλάμβανον πυρὸς διὰ νὰ κατακαύσιν

τὰ ἁμαρτήματα ἔχον τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ τὰ ἐξαφανίσουν ὅλα. Ὅπως ἀκριβῶς δηλαδὴ ἡ φωνὴ τοῦ πίπτει εἰς τὰς ἀκάνθους εὐπρόσως τὰς καταστρέφει ὅλας, ἔτσι καὶ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐξηφάνιζε τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλ' οἱ ἀναίσθητοι Ἰουδαῖοι ὧς ἐνῶ ἐγένοντο αὐτὰ καὶ ἔπρεπε νὰ μένουν ἐκλιπτοὶ, νὰ τρέμουν καὶ νὰ προσκυνῶν. Ἐκεῖνον ποῦ ἔδωκε τὰς διατάξεις, ἀποδεικνύουν πάλιν τὴν ἀνοσίαν των καὶ, καταγορεύον ὅτι εἶναι μεθύμενοι οἱ ἀπόστολοι τοῦ εἶχον λάβει πλοῦσιαν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀπειθῶς ἔλεγον. «Οἱ τοὶ γλυκοὺς μεμεταμμένοι εἰσίν» (Πράξ. 2, 13). Προσεξε τὴν ἀκαταστασίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκέψαι τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν ἀγγέλων. Διότι οἱ μὲν ἄγγελοι ὅταν εἶδαν ὅτι ὁ Κύριος προσέφερεν εἰς τὸν Πατέρα τοῦ ἡμᾶς ὡς προσφορὰν ἐκλεκτὴν ἔκαίοντο καὶ ἔλεγον. «Ἄρα τε πόλλας, οἱ ἄρκοντες ὑμῶν, καὶ ἐπὶ ῥήτι, πόλλαι αἰνῆται καὶ εὐσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης» (Ψαλμ. 23, 7). οἱ δὲ ἄνθρωποι ὅταν εἶδαν τὴν χάριν τοῦ ἀν. οὐ Πνεύματος κατακομμένοι πρὸς ἡμᾶς λέγουσι, ὅτι εἶναι μεθύμενοι αὐτοὶ ποῦ ἐδέχθησαν τὴν χάριν, καὶ οὕτε δοκῶσιν τὴν. **Δ** ἐποκίῃ τοῦ ἔτους κατὰ τὴν ἁπλάν συνέβη τὸ γεγονός. Διότι ποτὶ δὲν ὑπάρχει μυστικὸς εἰς ἐποκίῃ ἀνάγκης, καὶ ἰστέ ἤτο ἀνοχῆς. Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν διὰ ἀπομαρτυροῦν ἡμεῖς ἡμᾶς διὰ σκεπθόμεν τὴν ἀντιπροσφορὰν τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ. Ἐλάθεν ὁ Χριστὸς τὴν προσφορὰν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μας καὶ ἀντ' αὐτῆς μᾶς ἔδωκε τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς περιπτώσεων μακροκροσίου πολέμου, ὅταν στρατιῶται οἱ ἐκχρόσονται καὶ ἀποκατασταθῇ ἡ εἰρήνη, οἱ ἀντιπαλοὶ ἀνταλλάσσουσιν μεταξύ των ἐγγυήσεις καὶ αἰματωμένους, τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἔστειλαν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐκλεκτὴν προσφορὰν ὡς ἐνεχυρὸν καὶ ἐγγύησιν ἀνταπεστέλῃν ὁ Θεὸς **Ε** ως ἐνεχυρὸν καὶ ἐγγύησιν τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Τὸ ὅτι δὲ ἔχομεν ἐνεχυρὸν καὶ ἐγγυήσεις αὐτά, ἐκ τῶν ἀκολουθῶν τὰ ἐνεχυρὰ δηλαδὴ καὶ αἱ ἐγγυήσεις πρέπει νὰ εἶναι βασιλικῆς κατενώγκης διὰ τοῦτο ἀπεστάλη εἰς ἡμᾶς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ὡς προερχόμενον ἐκ τῆς πλῆθους βασιλικῆς οὐσίας. Καὶ ὁ προσφερθεὶς ὡς ἐκλεκτὴ ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως προσφορὰ ἦτο ἐκ βασιλικῆς γένους, διότι κατίνετο ἐκ τοῦ Δαυὶδ. Διὰ τοῦτο δὲν φοβοῦμαι πάλιν διὰ τὴν πολυτίμητον προσφορὰν τοῦ γένους μας εὐρίσκειται ἐν οὐρανῷ. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν κόποις μὲ ἀπειλήσῃ με αἰωνίους θάνατον, ἢ με ὅσοι στον 466 **A** πῦρ ἢ με ἑλλας πονίας καὶ τιμωρίας δὲν φοβοῦμαι πλέον. Ἀλλὰ μᾶλλον φοβοῦμαι, πλὴν ἡμᾶς δὲν ἀπελπίσκειν διὰ τὴν σωτηρίαν μου. Διότι ἐάν δὲν ἀπελπίσω νὰ προ-

σφέρει εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁ Θεὸς, πολλὰ ἀγαθὰ δὲν θὰ ἐλαμβάνεν εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν πολυτίμητον προσφορὰν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Πρὸ τοῦ γεγονότος τούτου, εἶναι ἀντρεφόμενοι τοὺς ὀφθαλμούς μας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀντελαμβάνοντες μετὰ τὴν ὑπαρξίν των ἀγγέλων ἐκ τῆς σι. γκρίσεως τῶν οὐρανῶν αὐτῶν ἐβλέπαμεν σαφέστερον τὴν ἀδυναμίαν τῆς φύσεως μας. Ἐνῶ τώρα εἶναι θελήσαμεν νὰ ἴδωμεν τὴν εὐγένειάν μας, ὑψωνόμεν τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τὸν θρόνον τοῦ βασιλέως, διότι ἐκεῖ κἀκεῖται ἡ ἐκ τῆς φύσεως μας πολυτίμητος προσφορὰ. Ἔτσι καὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ θὰ ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ **B** Θεοῦ διὰ νὰ μᾶς κρίνῃ. Ἀς εἰμεθα εἰσήμενοι λοιπόν, διὰ νὰ μὴ θεωρηθῶμεν ἀνάξιοι τῆς δόξης ἐκείνης ἐπειδὴ ὁπωσδήποτε θὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος καὶ δὲν θὰ ἀργήσῃ. Θὰ ἔλθῃ με στρατιῶς τάγματα ἀγγέλων συντάγματα ἀσκατωμένων δηάδων μαρτυρίων, κορυφῶν δικαίων, πλῆθη προφητῶν καὶ ἡσασμένων καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν ἀδελφῶν ἐκείνων στρατοπέδων θὰ φαίνεται ὁ Κύριος με μίαν ἀνέκφραστον καὶ ἀσύλληπτον δόξαν.

B. Ἀς πρῶτον, λοιπόν, ὅλα αὐτά, ὥστε νὰ μὴ θεωρηθῶμεν ἀνάξιοι τῆς δόξης ἐκείνης, θέλετε νὰ σὺς εἴπω καὶ τὰ δικαίωτά, διὰ διὰ νὰ σὺς λυπηθῶ, ἀλλὰ διὰ νὰ σὺς βοηθῶ νὰ γίνετε καλύτεροι. Τότε θὰ ρεῖσιν κύρνος ποταμὸς πρὸ τοῦ θρόνου ἐκείνου. **Δαν** 7, 10. Τότε θὰ ἀνοικθῶν **C** θθλία φοβερὸν καὶ φορικτὸν δικαστήριον. Ἐκεῖ ἐτοιμασθῇ διὰ τοῦτο ὅπως συμβαίνει εἰς τὸ ἐπίγειον δικαστήριον, ὅπου ἀναγιννέσκονται αἱ πράξεις τῆς ζωῆς μας. Ἔτσι καὶ οἱ προφῆται λέγουσι πολλὰ διὰ τὴν θθλίαν αὐτήν. Ὁ μὲν **Ματθαῖος** λέγει. **Εἰ** μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄρα, εἰ δὲ μὴ κόμῃ ἐξέλεπον ἐκ τῆς θθλίας τῆς ἐργασίας. **Ἐξ** 32, 32. καὶ ὁ Χριστὸς πάλιν ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητάς. Ἐν τούτῳ μὴ καίρετε διὰ τὰ δοκίμια ὑμῶν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ διὰ τὰ ὀνόματα ὑμῶν γέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **Λουκ** 10, 20. καὶ ἐν σι. νεκρίῳ ὁ προφῆτης ἀνθρ. **Ἐν** τῷ θθλίῳ σι. πάντες γραφίσονται, ἡμέρα, πᾶσθῆσονται, καὶ οὐδὲς ἐν αὐτοῖς. **Ἐξ** 138, 16. καὶ πάλιν **D**. **Ἐξ** ἀλειφθήσονται ἐκ θθλίου ζωόντων, καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφίσονται. **Ἐξ** 88, 29. **Βλέπετε**, ὅτι ἄλλοι μὲν ἐξελείφονται καὶ ἄλλοι ἐγγράφονται, θέλεις νὰ μάθῃς ὅτι οἱ μόνον οἱ ὅσοι ἐγγράφονται εἰς τὸ θθλίον ἐκεῖνα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἁμαρτήματά μας ἔχουν ἐκεῖ καταγραφῇ. Εἶναι ἔσπῃ καὶ διὰ μᾶς ῥωπήσιν πρᾶγματα ποῦ εἶναι δυνατόν νὰ μᾶς ἀπαλλάξουν τῆς καλῶσεως προκαλοῦν φόβον οἱ λόγοι, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα εἶναι κατὰ ἡμᾶς καὶ διότι δύναται, νὰ μᾶς γλυτώσουν ἐκ τῆς δοκιμασίας τῆς πειραστικῆς τῆς εἰσ. Ἀς μάθωμεν λοιπόν, ὅτι κατὰ

γράφονται τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ὅ,τι εἴποιεν ἐδῶ ἁμέους μετα-
θιβάσκει ἐκεῖ καὶ καταγράφεται. Ἀπὸ τοῦ συνάγεται τοῦτο,
ὅτι αὐτὰ τὰ θέματα δὲν πρέπει νὰ ἀποφαντασθῶν ἀποπο-
λαίας. Ὁ Μαλακίας Β' λέγει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους «Ὁὐαὶ οἱ
παροξύνοντες τὸν Κύριον. Καὶ πῶς, λέγει, ἐπαυξάνωμεν
αὐτόν. Ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς πᾶς ποιῶν πονηρὸν καλῶς ἐνέ-
πιον Κυρίου». Μαλακ' 2, 17. Δόγμα ἀκαρίστην δουλεῖν εἴ-
ναι αὐτὰ καὶ ὁ Θεὸς ἐξεδήλωσε τὴν εὐνοίαν, τοῦ πρὸς αὐτοὺς
πρὸς τοὺς διεφθαρμένους λέγει ἡ Γραφή, πρὸς δικαίους που
δὲν ἐτήρησαν τὰς ἐντολάς του. «Ἰδοὺ ἡμεῖς ἐφυλάξαμεν τὰ
φυλάγματα σου καὶ μακαρίζομεν ἀλλοτρίους» (Μαλακ' 3, 14
—15. ὅτι ἡμεῖς, λέγει, κοπιῶμεν 447 Α καὶ ἡμερῶν καὶ
ἀπολαμβάνουν ἄλλα τῶν αγαθῶν λόγους αὐτοῦ τοῦ εἰδούς
καὶ οἱ δούλοι παλάκιαι διὰ τοὺς κυρίους τῶν λέγουν ἄνθρω-
πος ὅμως διὰ τὸν συνάνθρωπον νὰ λῶναι αὐτὰ δὲν εἶναι τό-
σον φοβερόν, μολοντοί εἶναι θεδαίως τὸ νὰ λέγῃ ὅμως κα-
ποὶς αὐτὰ διὰ τὸν Κύριον τοῦ κόσμου ὅλοι καὶ τοῦ σῶσαν-
τος διὰ τὸν φιλόνητον καὶ ἐλεῆμονα Κυρίον εἶναι ἀνυπε-
ρον πᾶσης κατὰδίκης καὶ ὀφείλει τὴν μεγαλύνειαν τιμῶναι
Διὰ νὰ μάθῃς ὅμως, ὅτι λέγῃ αὐτοῦ τοῦ εἰδούς καταγράφον-
τα, ἄκουσε τί λέγει ὁ προφήτης «Ἰδοὺ ταῦτα ἐγγέγραπται
ἐν βιβλίῳ ζωντῶν ἐκ μνημόσυνον ἐνάπιον τοῦ Θεοῦ» Μαλ
3, 16. Καὶ καταγράφονται, ὅτι διὰ νὰ μὴς ὑπενθυμίσῃ ὁ Θεὸς
τὴν ἡμέραν τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴς ἐλένηξῃ καὶ Β κα-
τηγορήσῃ τὸ βιβλίον ὁφοῦ τὸ τοποθετήσῃ εἰς τὸ μέσον. Ἰσως
νὰ συνεκλόνησιν τὴν ψυχὴν σας διὰ τοῦ φόβου, ὅτι ἴσως
τὴν ἰδικήν σας, ἀλλὰ τὴν ἰδικήν μου προηγοί μένω. Ἐμπρός
λοιπὸν δε σταματήσω τὴν ἡμιλίαν ἀλλὰ καλύτερον τὸν φό-
βον καὶ μὴλοισι δὲν θὰ σταματήσω, ἀλλὰ θὰ σοὺ παραγορή-
σω. Διότι ὁ φόβος πρέπει νὰ παραμείνῃ διὰ νὰ ἀποκαθάρ-
σῃ τὴν σκέψιν μας καὶ δε κάμψῃ τούτων πλέον ὑποφαιρόν.
Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ τὸν περιορίσωμεν. Ἄν ἀποδεί-
ξωμεν ὅτι δε μόνον καταγράφονται τὰ ἁμαρτήματα ἀλλὰ καὶ
ἐξολοφονοῦνται. Εἰς τὸ δικαστήριον θεδαίως γράφονται διαρκῶς
εἰς βιβλίον ὅσα λέγει ἐκεῖνος που δικάζει καὶ πᾶσι δὲν
εἶναι δυνατόν νὰ οὐσιώσῃ. Εἰς τὸ βιβλίον ἐκεῖνο ὅμως καὶ
ὅν ὁκνη εἴπῃς ὑπομένει κακῶς καὶ θελήσῃ νὰ ἀλλάξῃ
γνώμην πάλιν ἐξαλείφονται. Ἀπὸ τοῦ συνάγεται τοῦτο. Ἀπὸ
C τῆς ἀνίας Γραφῆς «Ἀποστρεφόμεν», λέγει, λοιπὸν, «τὸ προ-
σφύον σοι ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ πᾶσας τὰς ἀνομί-
ας μου ἐξάλειψον» Ψαλμ' 50, 11. Κανείς ὅμως δὲν δύναται
νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὸ που δὲν ἐγράφη. συνεπῶς παρακαλεῖ νὰ
ἐξαλειφθῶν αἱ ἁμαρτίαι που εἶχαν καταγραφῇ. Κάποιος δι-
λως δὲ διδάσκει καὶ πῶς ἐξαλείφονται ὅταν λέγει «Ἐλεημο-

σύνας καὶ ἵστασιν ἀποκαθαίρονται αἱ ἁμαρτίαι» (Παρ. 15
27). Καὶ δε μόνον ἐξαλείφονται, ἀλλὰ καὶ καθαρίζονται ὅσοι
νὰ μὴ ὑπάρχῃ οὔτε ἕνος πλῆθος τῆς καθάρσεως. Δὲν ἐξαλεί-
φονται δε μόνον ἁμαρτίαι ποὶ διεπράχθησαν μετὰ τὸ βά-
πτισμα, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖναι ποὶ εἶχαν καταγραφῇ πρὸ τοῦ βα-
πτίσματος ἀποκαθάρσιν δεῖται διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ βαπτίσματος
καὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀκριβῶς λέγει ὁ Παῦλος
ὅτι «Ἐξαλείφας τὸ καθ' ἡμῶν κειρόνγραφον, ὃ ἐστὶν ἐναντίον
ἡμῶν καὶ αὐτὸ ἦρεν ἐκ μέσων προσηλώσας αὐτὸ τῇ σταυρῷ»
(Κολ' 2, 14). Εἶδες κατὰ ποῖον τρόπον ἀπεσθέσθῃ τὸ κειρό-
γραφον ἐκεῖνο τῶν ἁμαρτιῶν μας. Καὶ δε μόνον ἀπεσθέσθῃ,
ἀλλὰ καὶ ἐσθίσθῃ, ἐπειδὴ τὸ ἔσκασαν τὰ κερφὰ τοῦ σταυροῦ
εἰς σημεῖον νὰ τὸ καταστήσῃν ὑπερπῆστον. Ἄλλ' αἱ ἁμαρτίαι
ἐκεῖναι ἀπεσθέσθησαν διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλοφρονήσεως
καὶ τῆς συνάμεως τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ, αὐταὶ ὅμως ποὶ
διεπράχθησαν μετὰ τὸ βάπτισμα κρεαίζονται πολλὴν προστά-
θειαν διὰ νὰ ἀποσθεσθῶν καὶ πάλιν. Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει δεύ-
τερον βάπτισμα, ἀλλὰ ἀπαυτῶνται δάκρυα ἰδὲν μας μετάνοια,
ἐξομολογήσεις, ἐλεησιζήνη, προσευχὴ καὶ κάθε ἄλλο εἶδος
εὐσεβείας. Ἔτσι καίποιν πολλοὶ μὴκοῦ καὶ ἄνθρωποι Ε κα-
θαρίζονται καὶ μετὰ τὸ βάπτισμα τὰ ἁμαρτήματα λοιπὸν δε
ἐπιβεβήμεν παντὸς εἶδους ἐνταπέρων ὥστε νὰ ἀποσθεσθῶν
ἀπὸ τῆς παρούσης ζωῆς τὰ ἁμαρτήματα αὐτὰ καὶ νὰ ἀπαλλα-
γῶμεν τῆς ἐντροπῆς καὶ τῆς τιμωρίας εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Διό-
τι καὶ ἂν ἀκούῃ ἔκαμιν διακρίσει πόρια ἀδικήματα, δυνάμει,
ὅταν ἐπιθυμῶμεν, νὰ ἀποβάλλωμεν ὅλο τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν
αὐτῶν. Ἄς τὸ ἐπιθυμῶμεν λοιπὸν, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ προτι-
μότερον ἐδῶ νὰ ἀγωνισθῶμεν ὀλίγον καὶ νὰ ἀπαλλαγῶμεν
τῆς δικαίας τιμωρίας. 448 Α παρὰ νὰ ὀδυροφροῦμεν κατὰ τὸν
ὀλίγον αὐτὸν χρόνον τῆς ἐπ' ἡῆς ζωῆς μας καὶ νὰ περῶμεν
εἰς τὰς αἰωνίους ἐκεῖνας τιμωρίας. Καίποιν λοιπὸν νὰ ἀκα-
πῶμεν μετὰ προσοχῆς ὅσα εἴπωμεν. Κατεκρίναμεν ὅσους μὴ
μόνην φορὸν ἔρχονται ἐδῶ καὶ ἔτος, διότι ἐλέησαν ἀδιάφοροι
τὴν ἀπογνηυσμένην μητέρα. Τους ὑπενθυμίζωμεν, μὴν πα-
λασθῶν ἱστορίαν, καὶ κατὰρ καὶ εὐλογίαν. Ἀνεφέρθημεν εἰς
ἰουδαϊκὰς ἐπιδόξας, καὶ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον προστρέπει ὁ
Θεὸς τοὺς Ἰουδαίους νὰ ὁμολογῶνται ἐνωπῶν τοῦ τριῶ τοῦ
ἔτους. Εἴπωμεν ὅτι εἶναι διαρκὴς ἐορτὴ καὶ ἡ Πεντηκοστὴ καὶ
τὸ Πάσχα καὶ τὰ Θεοφάνια. Εἴπωμεν πως τὴν ἐορτὴν κάμνει
ἡ καθὰρ συνεδρία καὶ δε οἱ χρονικοὶ καθαρισμοί. Β Ἄκο-
λόθως ἀνεφέρθημεν εἰς τὰ δῶρα που ἤλθαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.
Εἴπωμεν ὅτι τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις τῆς συμπληρώσεως μεταφθ-
Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἀπεδείξαμεν ὅτι τὸ ἔργον Πνεύματος εἶναι
παρὸν κατὰ τὴν συγκρίσιν τῶν ἀμαρτιῶν κατὰ τὴν ἀντιφύ-

νουν πρὸς τὸν Ποιμένα, κατὰ τὴν πεφωτισμένην ὁμολογίαν κατὰ τὴν νύσιν τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὰς χειροτονίας, κατὰ τὴν στιγμήν τῆς μυστικῆς θυσίας. Εἴπαμεν ὅτι ἀντιπλήν-
 ξαμεν μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐνέσσωρα καὶ ἐγγυήσεις καὶ προσέβα-
 μεν τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον σήμερον ἔξεν γίνονται ταῦτα. Μετὰ ταῦτα ἐνεθυμήθημεν τὸ φοβερὸν δικαστήριον καὶ τὰ θυ-
 ῶντα τοῦ Θεοῦ ἀνοικθῶν τότε, καὶ διὰ ὅλα τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν κατα-
 νάρομεν, καὶ ἀποδείξαμεν ὅτι ἂν θέλωμεν πάλιν ἀποσβέ-
 νονται. Ὅλα αὐτὰ νὰ τὰ ἐνθυμήσῃτε, καὶ ἐάν δὲν εἴησι διὰ τὰ
 τῶν ὅλων ἀντὶ ὧν νὰ ἐνθυμήσῃτε ὁ πρὸς λόγους διὰ τὰ βιβλία
 ἡμῶν καταγράφονται αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν. Κατὰ ὅλα ὅσα λέγετε, νὰ
 τὰ λέγητε μετὰ προσοχῆς καὶ νὰ διατηρήτε διαρκῶς εἰς τὴν
 μνήμην σας τοὺς λόγους αὐτοὺς ὡς ἐάν ἦτο κάποιος ἐνώπιόν
 σας καὶ κατέγραφε τὰ λόγια σας διὰ νὰ προσέβατε καλὰ ἐρ-
 γά, εἰσὶ ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἐναρέτων καὶ
 νὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὴν γνωστοποίησιν εἰς τὸ δικαστήριον
 ὁποῦ καὶ νὰ γνωρίζῃ κανεὶς ἀπαλεψάμεν τὰς ἁμαρτίας
 ὅσαι εἰμεθα βαβαρυμένοι διὰ τῆς καταγραφῆς πολλῶν ἁμαρ-
 τημάτων. Ἐπειδὴ εἶναι δυνάτον καθὼς ἔχομεν ἀποδείξει, νὰ
 ἀποσβέσωμεν ὅλα τὰ ἁμαρτήματα ποὺ ἔχοι καταγραφῆ, διὰ
 τῆς προσοχῆς καὶ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς θαλασῆς εὐσε-
 βείας. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ὡς φροντίζομεν διαρκῶς διὰ νὰ δι-
 νηθῶμεν ὅταν φεγγομεν ὁ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν νὰ συγκρατῶ-
 μέσθαι καὶ νὰ ἀποφύγομεν ὅλα τὴν αὐανίαν τιμαρίαν. Καὶ
 εἴθε νὰ ἀπαλλαγῶμεν ὅλοι μας ἀπὸ αὐτῆς καὶ νὰ φανώμεν ὡς
 εἰς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φι-
 λανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ ὁ-
 ποίου εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγκρινόμενος εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα
 ἀνῆκε δόξα, δυναμὶς, τιμὴ τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰ-
 ὶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΕΝΤΗΚΩΣΤΗΝ Β

1 Ε Μεγάλα ἀναστήματα καὶ ὑπερβαίνοντα τὴν ἀνθρωπίνην λογικὴν εἶναι τὰ χαρίσματα ποὺ μᾶς ἐδώκεν σήμερον ὁ φιλόανθρωπος Θεός. Διὰ τοῦτο ὅλοι ἐν κορφῇ ὡς καυώμεθα σήμερον καὶ μὲ συγκλησιν ἥς ἀνυμνήσωμεν τὸν Κύριόν μας διὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν εἶναι. Ἐορτὴ καὶ πανηγυρις. Καθὼς δη-
 λὰ ἀποδέχεται ὁ Θεός. Ἀ ἡ μία τὴν ἄλλην αἰ ἐποχαὶ καὶ αἱ κα-
 νήσεις τοῦ ἡλίου. ἔτσι ἀποδέχεται καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡ μία
 ἑορτὴ διαδέχεται τὴν ἄλλην καὶ διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ μετα-
 στέλλομεν ἐκ τῆς μίσεως εἰς τὴν ἄλλην. Προηγουμένως μὲν λοι-
 πὸν ἐκφράσαμεν τὴν σπαραξίν, τὸ πόθος, τὴν ἀνάστασιν καὶ
 μετὰ ταῦτα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ σήμερον δὲ λοιπὸν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κο-
 ρυφὴν τῶν αγαθῶν εἰς αὐτὴν τὴν κορωνίδα τῶν ἐορτῶν ἔχο-
 μεν ἔλθει εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Κυ-
 ρίου. «Ἐάν γὰρ ἀπέλθω, λέγει, ἐγὼ ἄλλον Παράκλητον πέμψω ἡμῖν καὶ οὐκ ἔσται ὅμοιος ὅμοιους» (Ἰω. 16, 7).
 Βλέπετε πατρικὴν ἐνδιαφέρον. Βλέπετε ἀνεκκρύπτου φιλαν-
 θρωπίας. Πρὸ ὧν ἡμερῶν ὁ ἀνὴρ εἰς τὸν οὐρανόν, ἐκά-
 θερε ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, ἐγκατεστάθη εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ
 Πατρὸς καὶ σήμερον μᾶς ἀποστέλλει ὡς ἄστρον τὰ χαρίσματα
 τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ δι' αὐτῶν μᾶς κορυφῇ ἡμερῶν σὺν
 ῥά τῃ ἀγάθῃ. Διὰ τὴν πρὸς μου, ποῖον ἔκ τῶν αγαθῶν ποὺ συμ-
 βάλλουν εἰς τὴν σωτηρίαν μας δὲν ἔχει, δοθῇ ὑπὸ τοῦ ἁγίου
 Πνεύματος, Δι' αὐτοῦ ἀπαλασσοῦμεθα ἐκ τῆς δουλείας εἰς
 τὸν δόσολον, καλοῦμεθα εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Χριστοῦ,
 ἀδελφοῦμεθα εἰς ἀφάνειαν ἀδελφότητα νεκρῶν ἀναγεννώμεθα ἐκ
 ἁρτίων καὶ ἀπαλασσοῦμεθα ἀπὸ τὸ δυσκόλοισιν καὶ ἀποκρου-
 στικῶν φοβίων τῶν ἁμαρτιῶν μας. Διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου
 Πνεύματος βλέπομεν νὰ ὑπάσχοι νὰ πλῆθῃ ἱερέων, ἔχομεν τὰ
 νύματα διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκ τῆς πηγῆς ταύτης
 ἐξῆλθεν πλοῦτη προφητειῶν καὶ χαρίσματα θεραπευτῶν, καὶ
 ὅλα τὰ ἄλλα ποὺ συνήθως στολίζουν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ
 ἐκεῖ ἔχουν τὴν πρὸςλευσίν των. Καὶ ἀναφωνεῖ ὁ Παῦλος,
 λέγων, «Ταῦτα πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ὁμο-
 ροῦν ἕνα ἐκόντων καθὼς δούλεται» (1, Κορ. 12, 11). Ὅπως
 θέλει, λέγει, ὅτι καθὼς εἶπεν διαταχθεῖ ἡ αἰσὶς καὶ δὲν

διαίρεται. Ἐκεῖ ἐξουσίαν καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς ἐξουσίαν. Διότι ὁ Παῦλος ἀπολόγησε, ὅτι ἔχει τὸ ἅγιον Πνεῦμα τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν ποῦ ἔχει καὶ ὁ Πατὴρ. Καθὼς δὲ λέγει ἀναφερόμενος εἰς τὸν Πατέρα, «Ὁ δὲ Θεὸς ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πάντιν» (Α' Κορ. 12, 6), ἔπειτα λέγει καὶ διὰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα **Δ** «Ταῦτα πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαπορῶν ἰδίᾳ ἐκαστῇ καθὼς βούλεται» (Α' Κορ. 12, 11). Εἶδες συλλογισμὴν ἐξουσίαν; Ἐπειδὴ ὅσα πρόσωπα ἔχουν μίαν οὐσίαν εἶναι φανερὸν ὅτι ἔχουν τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν, καὶ ὅσα ἔχουν ἰσὺν ἄξιον, εἰς αὐτὰ εἶναι μία ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐξουσία. Χάρης εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀπαλλάτμεν πῶν ἁμαρτιῶν, διὰ τοῦτο ἀπεπλύνμεν καθὲ ρυτον. Δὲ τῆς δωρεᾶς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐντὶ εὐμεθεῖ ἀνθρώποι ἐγίναντο ἀγγελία ὅσοι προσεγγίσαντες εἰς τὴν χάριν κυρίως νὰ μεταβληθῇ ἡ φύσις μας, ἀλλὰ, καὶ τοῦτο εἶναι τὰ πλέον **Ε** ἀκροβατούμεν, ἂν καὶ διετηροῦμεν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐπεδειξάμεν ἀγγελικὴν συμπεριφορὰν. Τέτοια λοιπὸν εἶναι ἡ δύναμις τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ἡ αἰσθητὴ αὐτῇ φωσφά, ὅταν δεχθῇ τὸν μαλακὸν πηλὸν τὸν καθιστῶ σκληρὸν κέραμον, ἔπειτα θεοαίως καὶ τὸ πῶρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅταν ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν εὐσεβεῖ ψυχῇ, καὶ ἂν ἀκόμη τὴν εὐρὴ μαλακωτέραν ὁπὸ τὸν πηλὸν τὴν κοίτην σπερματέραν τοῦ σιδήρου, καὶ ἀφ' ἧς μεταβάλλει εἰς λαμπρότερον τοῦ ἡλίου αὐτὸν ποῦ ἦτο πρὸ ὁλίου μεμολυσμένος ἐκ τοῦ βορβάρου τῶν ἁμαρτιῶν. Ἐπιθυμῶν τοῦτο νὰ μᾶς διδάξῃ ὁ 470 **Α** μακάριος Παῦλος διεκήρυξε, λέγων· «Μὴ πλανᾶσθε οὔτε νόρμοι, οὔτε εἰδωλολάτριά, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενικοῦται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, οὔτε μέθυσοι, οὔτε λοιδόροι οὔτε ἄρπαγες βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν» (Α' Κορ. 6, 9-10). Καὶ ἀποῦ ἀπαριθμήσας κατὰ κάποιον τρόπον ὅλα τὰ εἶδη τῆς κακίας, καὶ ἐβόησεν ὅτι οἱ ἔνοχοι διαπράξεως αὐτῶν ἀποξενούνται τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἀμέως προσέθηκε· «Καὶ ταῦτά τινας ἦτε, ἀλλ' ἀπελούσασθε, ἀλλ' ἡγιασθήτε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε» (Α' Κορ. 6, 11). Πῶς ὁμῶς καὶ διὰ ποίου τρόπου; πῶς μου· διότι τοῦτο εἶναι ἕκκειν, ποῦ ζητοῦμεν νὰ μάθωμεν. «Ἐν τῇ ἀνάμει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ», λέγει, καὶ ἐν τῇ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. **Β** Εἶδες, ἀγαπητέ, τὴν δύναμιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος; εἶδες ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐξηκράνισε ὁλόκληρον αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἔκκεινους ποῦ ἦσαν προηγουμένως ὑποκαίριοι τῶν ἁμαρτιῶν τῶν, ἀφ' ἧς ἀνεβόησε εἰς τὴν ὑψηλότεραν τιμὴν.

Σ. Ποῖος λοιπὸν θὰ ἠδύνατο ἐπιζῆς νὰ κλάσῃ καὶ νὰ θρηνήσῃ αὐτοὺς ποῦ ἐπιχειροῦν νὰ προσβάλλουν τὴν ἀξίαν

τοῦ ἁγίου Πνεύματος, αὐτοὺς ποῦ ὡς διαμονημένα δὲν ἐπέφυκαν νὰ ἀπομακρυνθοῦν τῆς διακρίσεως τῶν παρὰ τὸ πλῆθος ἰᾶν τόσων εὐεργεσιῶν, ἀλλὰ τοιούτων νὰ κάμουν τὰ πάντα διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν, ἀπομακρυνόμενοι τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὅσο εἶναι δυνατόν εἰς αὐτοὺς καὶ τῆς κυριαρχικῆς ἀξίας του, ἐπιχειροῦντες νὰ τὸ ἀναγάγουν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν **Κ** κτισμάτων τοῦ Θεοῦ; Αὐτοὺς θὰ ἤθελα νὰ ἐρωτήσω διὰ ποῖον λόγον, σεις, τόσοι πόλεμον ἐγείρετε κατὰ τῆς ἀξίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος; ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ τῆς σωτηρίας σας καὶ δὲν θέλετε νὰ κατανοήσῃτε τὰ λόγια ποῦ ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς του; «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28, 19). Εἶδες τὴν ἀξίαν τῶν προσκίπων ὅτι εἶναι ὁμήτιμος; Εἶδες πόσον ἀκριβῆς εἶναι ἡ συμφωνία; Εἶδες τὸ ὁμοίωμα τῶν προσκίπων τῆς Τριᾶδος; μήπως ἄλλως καποὶ διαφοράν, ἢ ἐν ἑνὶ λαγῇ, ἢ ἐν ἑλλειπῇ, διὰ τὴν ταλμᾶτε νὰ παραποιεῖτε τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου; ἢ ἀγνοεῖτε, ὅτι καὶ **Δ** εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ὑποθέσεις, ἂν κάποιος ἐπιχειρήσῃ ἡ τολμήσῃ νὰ προσθέσῃ καὶ ἐπὶ πλέον εἰς τὰ διατάγματα τοῦ βασιλέως ἢ νὰ ἀφαιρήσῃ, ποῦ εἶναι καὶ οὗτος τῆς ἰδίας μετ' ἡμᾶς φύσεως, ὡσεὶ εἰς τὴν χειροτέραν τῶν παινῶν καὶ οὐδεὶς δύνανται νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν τῆς τιμωρίας; Ἄν λοιπὸν ὑφίσταται τόσος κίνδυνος διὰ τὸς ἀνθρώπους περιπτώσεις, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ συγκαταθεῖν αὐτοὶ ποῦ ἐποδεικνύουν τόσην ἀναισθησίαν καὶ προσπαθεῖν νὰ διαστρέψουν τὰ λόγια τοῦ Σωτῆρος μας καὶ δὲν θέλουν **Ε** νὰ ἀκούουν οὔτε τὴν Παῦλον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐντὸς του ἐμφορῶντα τὸν Χριστὸν καὶ ὁ ὁποῖος μετὰ καθαρὰν φωνὴν κραυγάζει καὶ λέγει· «Ὁρθώμας οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ὃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν»; (Α' Κορ. 2, 9). Ἄν λοιπὸν δὲν εἶδαν οὔτε ἀνθρώπους ὀρθώμας, οὔτε οὐς ἤκουσαν, οὔτε ἠνέμῃθαι νὰ κατανοήσῃ ἀνθρωπίνη καρδίᾳ, αὐτὰ ποῦ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς δι' ἐκείνους ποῦ τὸν ἀγαποῦν, πῶς θὰ δυνηθῶμεν ἡμεῖς, ὁ μακάριος Παῦλε, νὰ γνωρίσωμεν ταῦτα; Κάμει δάγην ὑπομονὴν καὶ θὰ ἀκούσῃς τὸν Παῦλον καὶ τοῦτο νὰ ἀποκαλύπτῃ. Συνεπλήρωσε λοιπὸν καὶ εἶπεν· «Ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ» (Α' Κορ. 2, 10). Καὶ δὲν περιωρίσθη μόνον 471 **Α** εἰς αὐτὰ, ἀλλὰ διὰ νὰ φανερώσῃ καὶ τὴν τεραστίαν δύναμιν, καὶ ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἶναι τῆς αὐτῆς οὐσίας μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ, λέγει· «Τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. 2, 10). Ἐν συνεχείᾳ δὲ, ἐπιθυμῶν νὰ προσφέρῃ τὴν διδασκαλίαν του εἰς ἡμᾶς περισσώτερον ἀκριβῆ διὰ τῆς κοίσεως παραδειγμάτων ἐκ

τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, προσέθεσε· «Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; Οὕτως καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ» (Α΄ Κορ. 2, 11). Εἶδες πόσον τελεία εἶναι ἡ διδασκαλία; Κοθῶς λέγει, δὲν δύναται κανεὶς ἄλλος νὰ γνωρίῃ αὐτὰ ποῦ ἔχομεν εἰς τὴν σκέψιν μας, ἐκτός ἡμῶν τῶν ἰδίων, ἔτσι καὶ τὰ ἰδιαίτερα τοῦ Θεοῦ κανεὶς δὲν γνωρίζει ἐκτός τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· τοῦτο εἶναι μεγίστη καὶ ἀρκετὰ ἰσχυρὰ ἀπόδειξις διὰ τὴν ἄξιαν τοῦ Πνεύματος. Διότι πᾶς προσέφερε ἐν παράδειγμα διὰ τοῦ ὁποῦ λέγει, ὅτι εἶναι ἰδύνατον νὰ μὴ γνωρίῃ κάποιος ἐκ τῶν ἀνθρώπων αὐτὰ ποῦ ἔχει εἰς τὴν σκέψιν του. «Ὅπως λοιπὸν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συμβῇ τῆς τοῦ Θεοῦ, λέγει, καὶ τὰ ἰδιαίτερα τοῦ Θεοῦ γνωρίζει μὲ τὴν ἀκριβείαν τὰ ἅγιον Πνεῦμα. Δὲν γνωρίζω ὅμως διὰ τί οὕτε καὶ διὰ τῶν λόγων τούτων δὲν πείθει ὁ μακάριος Παῦλος ἐκείνους ποῦ μὲ ἰδιάν των ζημίαν ἐγείρουν τόσον μεγάλον πόλεμον κατὰ τῆς σωτηρίας των καὶ κατὰ τῆς ἁγίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὅποιον, ἀπομακρύνουν ὅσον ἡμποροῦν τῆς κυριαρχικῆς τοῦ ἁγίου καὶ συναρχιεῖον εἰς τὴν εὐτελεῖ τάξιν τῶν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐν C αὐτοὶ διάκεινται ἐκθαλάσσει, καὶ εἶναι ἐναντίοι πρὸς τοὺς λόγους τῆς ἁγίας Γραφῆς, ἡμεῖς δεχόμενοι τὴν πίστιν μας ὡς ἀποκαλύπτει δοθεῖσαν ἐξ οὐρανοῦ, ὅς προσφέρωμεν εἰς τὸν Κύριον τὴν ἀρμόζουσαν δοξαλογίαν καὶ ὅς δεικνύμεν τὴν ἀκριβείαν τῶν θεῶν διδασκαλιῶν διὰ τῆς ἀρετῆς πίστεως μας καὶ τῆς ἀληθείας. Πρὸς αὐτοὺς λοιπὸν ποῦ τολμοῦν νὰ ἀντιστρατεύωνται ἐναντίον ἐκείνων ποῦ εἶπε τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀρκετὰ εἶναι ὅσα ἐλέγχονται· εἶναι ἀναγκαῖον ὅμως νὰ διευκρινήσω εἰς τὴν ἀνάγκη σας διὰ ποῖον λόγον δὲν μᾶς ὁπτοῦται ἐνθὺς μετὰ τὴν ἀνοδὸν του εἰς τοὺς οὐρανοὺς ὁ Κύριος τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀλλ' ἄρρησε νὰ παρέλθουν προηγουμένης D ὀλίγοι ἡμέραι, νὰ μείνουν μόναι των οἱ μαθηταὶ καὶ τότε ἀπέστειλεν εἰς τὴν γῆν κάτω τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Τοῦτο δὲν συνέβη ἀπλῶς καὶ τυχαίως. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἐγνώριζεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἐκτιμοῦν κατ' ἔμφαν τρόπον τὰ ἀγαθὰ ποῦ κατέχουν, οὕτε ἀποδίδουν ὅσιν πρέπει ἔχον εἰς ἐκεῖνα, ποῦ εἶναι εὐκαρίσματα καὶ ἐμφανῶς σπουδαῖα, ἀν δὲν ὑπάρκουν καὶ τὰ ἀντίθετο. Τοῦτο περίπου ἐννοῶ· καὶ πρέπει νὰ τὸ διευκρινίσω. Ἐκεῖνος ποῦ εἶναι ὑγιὲς καὶ δυνατός εἰς τὸ σῶμα δὲν αἰσθάνεται, οὕτε δύναται νὰ γνωρίῃ ἐπακριβῶς πόσα ἀγαθὰ τοῦ προσφέρει ἡ ὕψις, ἔδω δὲν ἀποκρίσθῃ τὴν ἐμπειρίαν τῆς ἀσθενείας διὰ τῆς εἰσόδου καὶ ἐκδηλώσεως αὐτῆς εἰς τὸ σῶμα του. Καὶ ἐκεῖνος, ποῦ βλέπει E κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας δὲν ἐκτιμᾷ ὅσον πρέπει τὸ φῶς, ἔχον δὲν διαδεχθῇ τοῦτο τὸ πᾶν τῆς νυκτὸς. Πράγματι,

ἡ πείρα τῶν ἀνθρώπων εἶναι πάντοτε σποδύσιος διδασκαλίας δι' ἐκεῖνα ποῦ συνέβη νὰ ἀποκτήσωμεν καὶ νὰ ἐπιλαύσωμεν προηγουμένως. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ τότε, ἔπειδὴ οἱ μαθηταὶ εἶδον καὶ ἀπῆλθον ἀπερὰ ἀγαθὰ, ὅταν ἦτο μετ' αὐτῶν ὁ Κύριος καὶ ἦσαν πολὺ εὐτυχεῖς ποῦ ἔχον μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ μαθηταὶ τῆς Παλαιστίνης τοὺς ἐθαύρασαν ὡς ἰστέρας 472 A ἀφ' αὐτοῦ καὶ νεκροὺς ἀνίσταν, καὶ λεπροὺς ἐκκαθαρίζαν, καὶ δαίμονας ἀπερῶκρυναν καὶ ἀσθενείας ἐθεράπευαν καὶ πολλὰ ἄλλα ἐπετελοῦν θαύματα. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἦσαν ὅσον σπουδαῖοι καὶ περιφανεῖς, διὰ τοῦτο τοὺς ἄρρουν ἐπ' ὀλίγον μακρὸν τῆς δυνάμεως ποῦ τοὺς ἐδόθη, ὥστε διὰ μείνουν μόναι των νὰ ἀνυψωθῶν τί τοὺς προσέφερον ἡ παρουσία τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου καὶ ἀφ' αὐτοῦ συναρκοῦν τὴν ἄξιαν τῶν ἀγαθῶν τοῦ παρελθόντος νὰ δεχθῶν μὲ μεγαλειότητα προθυμίαν τὴν δωρεὰν τοῦ Παρακλήτου. Διότι καὶ τοὺς παρηγόρησαν ἐνῷ ἦσαν λυπημένοι B καὶ τοὺς ἐρώτισε διὰ τοῦ φωτός του ἐνῷ ἦσαν σκυθρωποὶ καὶ πλήρεις κατηφείας διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἀπὸ τοῦ διδασκάλου των καὶ ἐνῷ ἦσαν σχεδὸν πεθωμένα τοὺς ἀνέστησε καὶ διέλυσε τὸ σύννεφον τῆς λύπης καὶ τοὺς ἐξήγαγε ἐκ τοῦ ἀδελφίου. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ἦσαν ἀκούσαι τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «Πορευθέντες μαρτυρεῖτε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. 28, 19)· εὐρίσκοντο λοιπὸν εἰς ἀπορίαν καὶ δὲν ἐγνώριζαν ποῦ πρέπει νὰ κατευθυνθῶν καὶ εἰς ποῖον σημεῖον τῆς γῆς νὰ κηρύξουν τὸν λόγον. ἔρχεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐν μαρφῇ πυρίνῃν γλωσσῶν καὶ διεμήρασε εἰς ἕκαστον C τὴν περιεχὴν τῆς γῆς ὅπου ἔπρεπε νὰ διδάξῃ καὶ διὰ τῆς γνώσεως τῆς γλώσσης ποῦ ἔδωκε εἰς ἕκαστον, ὡς διὰ σημειώματος ἐγνώρισε εἰς τὸν καθένα τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως καὶ τῆς διδασκαλίας, ποῦ ἔπρεπε νὰ διδάξῃ.

Διὰ τοῦτο ἐνεφανίσθη ὑπὸ μαρφῇ πυρίνῃν γλωσσῶν τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ οὐ μόνον δι' αὐτὸ, ἀλλὰ διὰ νὰ πᾶς ἐνθυμίση καὶ κάποιαν παλαιάν ἱστορίαν. Ἐπειδὴ δηλαδὴ κατὰ τὴν ἀρκασιότητα ἐξήλθον εἰς παρελθόντων οἱ ἄνθρωποι, ἐκκαθάρσαν νὰ ἀικοδομήσωσαν πύργον ποῦ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διὰ τῆς συγκρούσεως τῶν γλωσσῶν ὁ Θεὸς διέλυσε τὴν ἀνότητον ἀπάστων των, διὰ τοῦτο καὶ σήμερον ὁπερίπτει αὐτῶν τὸ ἅγιον Πνεῦμα ὑπὸ μορφήν πυρίνῃν γλωσσῶν διὰ νὰ ἐνοποιήσῃ τὴν αἰκουμένην D δι' αὐτοῦ ποῦ εἶπε διαμεθῇ. Καὶ συνέβη παράξενον καὶ νεοφανὲς γεγονός. Διότι καὶ τότε εἰς τὴν ἀρκασιότητα γλώσσα διήρσαν τὴν αἰκουμένην καὶ διέλυσαν τὴν ἀνότητον ἀπάστων, ἔτσι καὶ τώρα γλώσσα παρὸς ἐναποθέσαν τὴν αἰκουμένην καὶ ὡδήγησαν εἰς ἀμύνοισιν αὐτὰ ποῦ ἦσαν ἀντίθετα καὶ χωρισμένα. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ὑπὸ μαρφῇ γλωσσῶν, καὶ ἔνθα τῆς ἀμαρτίας,

πού ως δικαία σαρκόβροχος μάς κατέλαθεν, ως γλώσσαί πυρός κατέλθεν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ἄγιον Πνεῦμα. Διότι καθὼς ἡ γῆ ποῦ εἶναι παλαιά καὶ γόνιμος καὶ δὲν καλλιεργεῖται, γεμίζει ἀπὸ πολλὰ ἀγκάθια, ἔτσι καὶ οἱ ἄνθρωποι ποῦ εἶναι καλοὶ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ δημιουργοῦ τῶν καὶ ἱκανοὶ δι' ἔργα ἀρετῆς, ἐπειδὴ δὲν ἐδέχθησαν τὴν καλλιέργειαν τῆς χάριτος, αὐτοὶ τὸν σπόρον τῆς πίστεως εἰς τὸν Θεόν, ἀγεννήσαμεν τὴν ἀσέθειαν ὡς ἀκάνθια καὶ ἄλλα ἔκρητα φυτὰ εἰς τὴν ψυχὴν μας. Καὶ καθὼς πολλὰκις κρύπτεται ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Ἐπὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν ἀγρίων κήρυτων, ἔτσι δὲν ἴτα δυνατόν νὰ φαῖν καὶ ἡ εὐγένεια καὶ ἡ καθαρότης τῆς ψυχῆς μας μέχρις οὔτου ἦλθεν ὁ γεωργὸς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀφοῦ ἔβαλε τὸ πῦρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τοὺς ἀκαθάρτους καὶ τοὺς κατέστησεν ἱκανοὺς νὰ δεχθῶν τὸν σπόρον τοῦ οὐρανοῦ.

3. Τόσα πολλὰ καὶ ἄκομη περισσότερα ὑπῆρξαν τὰ ἀγαθὰ ποῦ μάς ἐδόθησαν κατὰ τὴν σημερινὴν ἡμέραν. Διὰ τοῦτο σὺς παρακαλῶ καὶ ἡμεῖς νὰ δοξάζωμεν.⁴⁷³ Ἀ καθὼς εἶναι ἀντιθέσιον πρὸς τὰ ἀγαθὰ ποῦ μάς ἐδωρήθησαν, κυρίως νὰ στολιζώμεν με στεφάνους τὴν πόλιν ἀλλ' ἀφοῦ καλλωπισώμεν τὴν ψυχὴν μας· καὶ νὰ στολίσωμεν τὴν ἀγορὰν με θορόντιμα παραπειτόματα, ἀλλ' ἀφοῦ καταστήσωμεν καρὸν μετὰ τὴν ψυχὴν μας με τὰ κοσμήματα τῆς ἀρετῆς διὰ νὰ δυνήθωμεν ἔτσι νὰ ὑποδεχώμεν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ νὰ λάβωμεν τοὺς καρποὺς ποῦ προέρχονται ἐξ αὐτῆς.

Ἀλλὰ πῶς εἶναι ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος; Ἀς ἀκούσωμεν τὸν Παῦλον ποῦ λέγει: «Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη» (Γαλ. 5, 22). Κύριον προσεκτικὰ τὴν ἀποβελόγιον καὶ τὴν συνέπειαν τῆς διδασκαλίας. Ἐποσθέτισε τὴν ἀγάπην εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀνεφέρθη εἰς τὰς ἄλλας ἀρετάς. Ἐφόρτισε τὸ δένδρον καὶ ἀκολούθως ἐδείξε τὸν καρπὸν. Ἐβάλε τὰ θεμέλια καὶ κατόπιν προσέθεσε τὴν οἰκοδομήν. Ἦρκαθεν ἀπὸ τῆς πηγῆς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἦλθεν εἰς τὸς ποταμούς. Διότι δὲν δύναται νὰ αἰσθανθῇ κανεὶς καρὰν, ἂν δὲν θεωρῇσιν προηγουμένης ἰσχύος τοῦ τὴν εὐτυχίαν τῶν ἄλλων, καὶ ἴδῃ τὰ ἀγαθὰ τοῦ πλησίον ὡς ἱδικά του. Καὶ αὐτὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσέλθουν ἐξ οὐδενὸς ἄλλου ἢ δὲν κυριεύσῃ τὴν ψυχὴν μας ἡ ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη εἶναι ρίζα καὶ πηγὴ καὶ μητέρα ὅλων τῶν ἀγαθῶν. Καὶ θεβαίως ὡς ρίζα ἀναβλαστάνει ἀπείρους κλάδους ἀρετῆς ὡς πηγὴ γεννᾷ πολλοὺς ποταμούς, καὶ ὡς μητέρα σφίγγει εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς ἀντιφύς ποῦ καταφεύγουν εἰς αὐτήν. Τοῦτο θεβαίως ἐπειδὴ ἐγγιρίζει καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, τὴν ἀπεκάλασε καρπὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Καὶ εἰς ἄλλο ση-

μεῖον τὴν ἐξέωρσε τόσον **С** ὠνότερον, ὥστε νὰ τὴν ἀποκαλέσῃ πλήρωμα τοῦ νόμου: «Πλήρωμα γὰρ νόμου, λέγει, ἡ ἀγάπη» (Ρωμ. 13, 10). Ὁ Κύριος ὅμως τῶν πάντων δὲν ἐθεώρησε οὐδένα ἄλλον κανὸν ἢ τὸν ἀξιόλογον καὶ σὺδεμῖαν ἀποδείξειν ἐξέτιστον διὰ νὰ ἀποδεικθῇ ὅτι εἶναι κάποιος μοθητῆς του, παρὰ τὴν ἀγάπην, τὴν ὅποιαν προβάλλει εἰς μίμησιν καὶ λέγει: «Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἡμεῖς μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (1ῳ. 13, 35). Διὰ τοῦτο σὺς παρακαλῶ νὰ στραφῶμεν ὅλοι πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ τὴν ἐναγκαλισθώμεν, καὶ με αὐτὴν νὰ ὑποδεχώμεν τὴν σημερινὴν ἐορτήν. Διότι οὔτου ὑπάρκει ἀγάπη, νεκρώνονται τὰ πάθη τῆς ψυχῆς. Ὅπου ὑπάρκει ἀγάπη σταματοῦν νὰ εἶναι ὀριμητοὶ οἱ παράλογοι κινήσεις τῆς ψυχῆς. **В** «Ἡ ἀγάπη», λέγει, «οὐ περιπεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσκηματοῦται» (Α' Κορ. 13, 4 - 5). Ἡ ἀγάπη δὲν κἀρνεὶ κακὸν εἰς τὸν συνάνθρωπον. Ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ ἀγάπη δὲν ὑπάρκει Κῆν διὰ νὰ φονεύσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀδελ. Βγάλε τὴν πηγὴν τοῦ φθόνου ἀπὸ τὴν καρδίαν σου καὶ ἔχεις θγάλει τὸν ποταμὸν ὅλων τῶν κακῶν. Κάπε τὴν ρίζαν τοῦ δένδρου τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀμέσως ἐξαφανίζονται οἱ καρποί. Καὶ λέγεις τούτα ἐπειδὴ λυποῖσαι περισσότερον ἐκείνους ποῦ φθονοῦν παρὰ ἐκείνους ποῦ φθονοῦνται, διότι ἐκείνοι, δηλαδὴ οἱ φθονοῦντες, εἶναι αὐτοὶ ποῦ ζημιώνουν περισσότερον, καὶ ἐπιφέρουν εἰς τὸν αὐτὸν τοὺς τὴν καταστροφὴν. Ἐπειδὴ δι' αὐτοὺς ποῦ φθονοῦνται ὁ φθόνος εἶναι, ἂν τὸ θελήσουν, ἀφορμὴ δι' ἀμοιβὴν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Καὶ πρόσθε πῶς ὁ Ἀδελ ἐπαινέται ὡς ἱδικός καὶ καθημερινῶς μνημονεύεται, καὶ πῶς ὁ φθόνος **В** ἔργον δι' αὐτὸν ἀφορμὴ δολοφονίας. Ὁ μὲν εἰς, δηλαδὴ ὁ Ἀδελ ἔχει παρησίαν μετὰ τὴν δολοφονίαν του καὶ εὐθαρσῶς ἐπιμαρτύνει τὸν φονέα του, ὁ δὲ ἕτερος, δηλαδὴ ὁ Κῆν, ποῦ ὤρην ἐπέδρασε τὴν ζωὴν, ἔλαβε τὴν ἀμοιβὴν του διὰ τὰ ἔργα του, καὶ ἔχρησ ἐπὶ τῆς γῆς ὡς τὸ κράτος τῶν ποταμῶν καὶ σπενσγμάτων, ἐνῶς ὁ δολοφονηθεὶς καὶ νεκρὸς, μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐπέδειξε τὴν μεγαλύτεραν παρησίαν (Γεν. 9, 10).⁴⁷⁴ Ἀ Καὶ καθὼς ἡ ἁμαρτία ἔκαμεν ἐκείνῳ νὰ ζῇ περισσότερο ἀδελῶς ἀπὸ τοὺς νεκροὺς, ἔτσι καὶ αὐτὸν ἡ ἀρετὴ τὸν κατέστησε περίλοιπρον μετὰ θάνατον.

Διὰ τοῦτο λαλῶν καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν μεγαλύτερον θάρρος καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν περισσότερον τὴν χαρὰν ποῦ ἀναβλάσκει ἐκ τῆς ἐορτῆς, ὡς ἀποβάλλωμεν ὅλα τὰ βρωμερὰ ἐνδύματα τῆς ψυχῆς. Ἰδιαίτερος δὲ νὰ ἀπορρίψωμεν, τὸ ἁμάρτημα τοῦ φθόνου. Διότι καὶ ἂν φανοῦμεν πῶς ἐπιτύχωμεν νὰ πραγματοποιήσωμεν ἅπτερα καλὰ ἔργα, θὰ τὰ κάσωμεν ὅλα ἐν δ-

πον μὲς ἐνὸς ἐξ ἡμῶν καὶ φρικτὸν τοῦτο ἐλάττωμα, ποῦ εἶθε ὅλοι νὰ ἀποφύγωμεν καὶ ἰδιαίτερως αὐτοὶ ποὺ σήμερον διὰ τοῦ **B** βαπτίσματος τῆς κόρης ἀπέβαλαν τὸ παλαιὸν ἐνδύμα τῶν ἁμαρτημάτων καὶ δύνανται νὰ λάμπουν καὶ νὰ καταυγάζουν ὡς αἱ ὀκτίνες τοῦ ἡλίου. Σεῖς λοιπὸν, παρακαλῶ, δοοὶ νιοθετήθητε σήμερον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅσοι ἐνεδόθητε τὴν λαμπρὴν αὐτὴν στολήν, διατηρήσατε διὰ παντός τὴν ποὺ τὴν χαρὴν εἰς τὴν ἀποσίαν πόρα εὐρίσκεσθε, ἀποῦ ὑψώσατε τεῖχος καὶ ἐμποδίσετε ποντακὸθεν τὴν εἰσοδὸν εἰς τὸν διάβολον. Ὡστε ἀποῦ ἀπολαύσετε πλουσιωτέραν τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νὰ ἐπαύκατε καρποφορίαν ἄλλος πριακονταπλασίαν, ἄλλος ἐξηκονταπλασίαν, ἄλλος ἑκατονταπλασίαν καὶ νὰ ἀξιώσῃτε νὰ παρουσιασθῇτε **C** μὲ θάρρος ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ βασιλέως, διὰν πρόκειται νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ διανεμήῃ τὰ ἄρρητα ἀγαθὰ εἰς ἐκείνους ποὺ εὐσεβῶς ἔζησαν τὴν ἐπίγειον ζωὴν, κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου μας, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει δόξα καὶ δύναμις πόρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἰς τὸν Σταυρὸν Ἐλεσθὲ Εἰς τὴν

ἀγίαν καὶ μεγάλην παρασκευὴν· καὶ εἰς τὴν ἑορμολόγησιν τοῦ ληστοῦ, καὶ ὅτι χορὴ ἡμῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν εὐχέσθαι.

Ἐορτὴν ἄγομεν σήμερον καὶ πανήγυριν, ἀγαπητοί, ὁ γὰρ Δεσπότης ὁ ἡμέτερος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τυγχάνει τοῖς ἡλοῖς πεκαρμένος. Καὶ μὴ ξενησθῇς, εἰ τοῦ πράγματος σκυθρωπὸν τυγχάνοντος ἡμεῖς ἐορτάζομεν· τοιαῦτα γὰρ ἅπαντα τὰ πνευματικά, ἀπειναντίας τῇ συνηθείᾳ τῇ ἀνθρωπίνῃ ἰστί. Καὶ ἵνα μάθῃς τοῦτο ἀκριβῶς, ὁ σταυρὸς πρότερον καταδίκης ὄνομα καὶ τιμορίας ἦν, νῦν δὲ πρᾶγμα γέγονε τίμιον καὶ ποθεινόν· ὁ σταυρὸς πρότερον κισχύνῃς ἦν καὶ σολάσεως ὑπόθεσις, νῦν δὲ γέγονε δόξης καὶ τιμῆς ἀφορμή. Καὶ ὅτι δόξα ὁ σταυρὸς, ἀκουσὸν τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Πάτερ, δόξασόν με τῇ δόξῃ ᾗ εἶ-
χον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί, δόξαν τὸν **C** σταυρὸν καλῶν. Σταυρὸς τὸ κεφάλαιον τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας· σταυρὸς ἡ τῶν μυρίων ἀγαθῶν ὑπόθεσις. Διὰ τοῦτον οἱ πρότερον ἠπιμωμένοι καὶ ἐκπτώτοι, νῦν εἰς τὴν τῶν υἱῶν τάξιν ἐδέχθημεν· διὰ τοῦτον οὐκέτι πλανώμεθα, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν ἐπέγνωμεν διὰ τοῦτον οἱ ξύλα καὶ λίθους προσκυνῶντες πρότερον, νῦν ἐπέγνωμεν τὸν τῶν ἀπάντων δημιουργόν· διὰ τοῦτον οἱ δούλοι τῆς ἁμαρτίας εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς διακυσύνης ἀνήχθημεν· διὰ τοῦτον ἡ γῆ οὐρανὸς λοιπὸν γέγονεν. Οὗτος ἡμῶν τῆς πλάνης ἡλευθέρωσεν, οὗτος πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐχειραγώγησεν, οὗτος κα-